

30К-3
2600

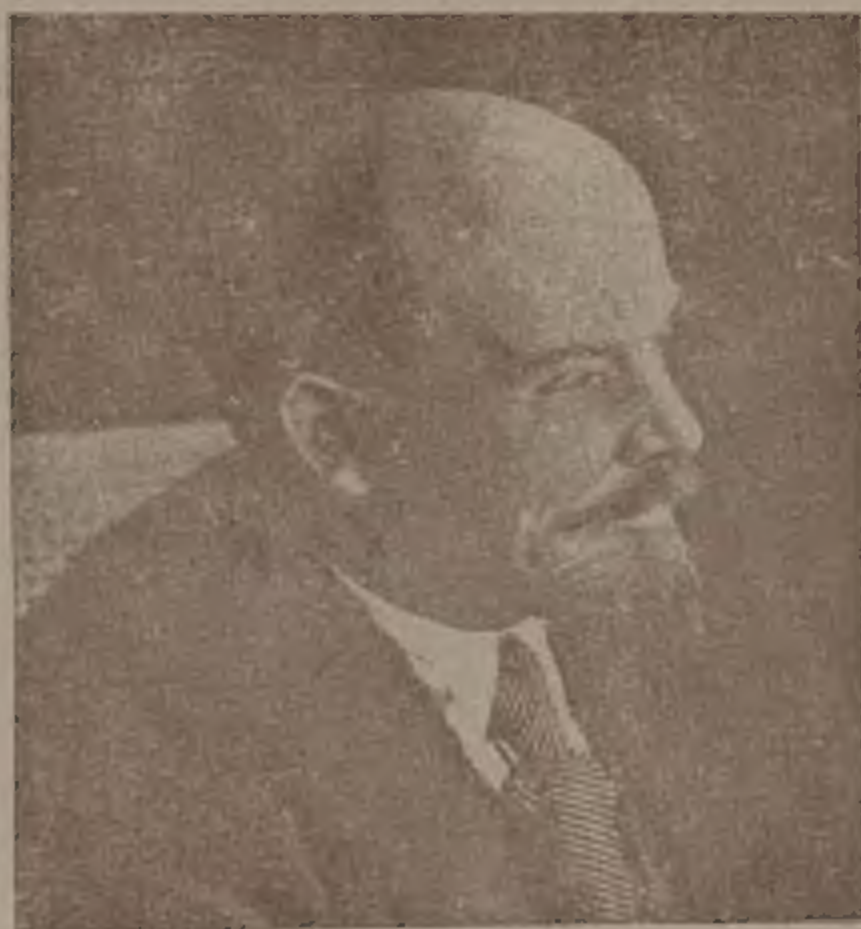
ПРОЛЕТАРЫ! УСІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙЦЕВІ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

№ 1—2

№ 1—2

86481
—50 00

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“

1935

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

9805
18408

ЦЕНТР. ГОСБИБЛИОТЕКА Т.С.С.Р.

И № 1 3

ПРОЛЕТАРЫІ ЎСТІ КРАІН, З'ЯЧАЙЦЕСЯ!

30к-3

2600

File

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ДВУХТЫДНЁВІН
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ IX

№ 1—2

30-е СТУДЗЕНЯ 1935 г.

З М Е С Т

	Стар.
З'езд вялікіх перамог	2
Н. Ф. Гінало—Партыйную работу—у центр увагі.	12
А. Каўл'н—Перамога левінска-сталінскага плана пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства ў нашай краіне	20 ✓
Р. Выдра—Перамога левінскай нацыянальнай палітыкі	43
Л. Рудзіцкі—Праз умацаванне пролетарскай дзяржавы—к сацыялізму	66 ✓
С. Вольфсон—Заветы В. І. Леніна аб культурнай спадчыне.	85 ✓
П. Кірушын—Контррэвалюцыйны беларускі нацыяналізмакратызм на службе Інтэрвенцыі	99 ✓
Кніжная паліца	123
Пастановы ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б	126

Адрас рэдакцыі:

Менск, Чырвонаяармейская вул.
ЦК КП(б)Б, акаёй № 105.
Тэлефон адказнага рэдактара па каму-
татару 20 000 доб. 89; адк. сакратара—12
горадскі—21044.

9505
18498

З'езд вялікіх перамог

VII усесаюжны з'езд советаў увойдзе ў гісторыю барацьбы рабочага класа за пабудову соцыялізма як з'езд вялікіх перамог.

Справаздачны даклад тав. Молатава на з'ездзе—гэта велізарнейшы дакумент сталінскай эпохі, гістарычны дакумент вялікіх перамог, дасягнутых рабочым класам нашай краіны пад мудрым кіраўніцтвам лепшага саратніка Леніна—вялікага Сталіна.

13 год назад, выступаючы на пленуме Моссовета, Ленін гаварыў:

«Мы соцыялізм працягнулі ў штодзённае жыццё і тут мы павінны разабрацца. Вось што складае задачу нашага дня, вось што складае задачу нашай эпохі. Дазвольце яшчэ раз закончыць выражэннем упэўненасці, што як гэта задача ні цяжка, як яна ні нова ў параўнанні з папярэдняй нашай задачай і як многа труднасцей яна нам ні прыносіць, усе мы сумесна не заўтра, а ў некалькі год, усе мы разам вырашым гэту задачу, на што-б там ні стала, так што з Расіі нэпаўскай будзе Расія соцыялістычная».

Гэта велізарнейшая задача, пастаўленая Леніным, выканана. З годам выканана клятва, даная тав. Сталіным 11 год таму назад. «Расія нэпаўская стала Расіяй соцыялістычнай». Соцыялізм у нашай краіне перамог канчаткова і беспаваротна.

«Соцыялістычны ўклад з'яўляецца непадзельна пануючай і адзінай камандуючай сістэмай ва ўсёй народнай гаспадарцы нашай краіны»—гаварыў тав. Сталін на XVII з'ездзе партыі. Кулацтва ліквідавана як клас на аснове суцэльнай калектывізацыі. «Астаткі дробнай прыватна-сялянскай гаспадаркі на вёсцы не робяць пагоды» (Молатаў).

Карэнным чынам змянілася соцыяльная структура СССР. «Пераважная маса насельніцтва нашай краіны непарыўна звязана сваё жыццё з соцыялізмам» (Молатаў).

96 проц. усіх вытворчых фондаў належыць цяпер соцыялістычнаму сектару і толькі 4 проц.—прыватнаму. Соцыялістычная ўласнасць стала асновай нашага ладу.

Гэтыя сусветна-гістарычныя перамогі заваяваны ва ўпорнай і непрымірым барацьбе з класавым ворагам і яго агентурай.

Соцыял-фашысты, контррэвалюцыйныя трацкісты-зіноўеўцы, правыя апартуністы—усе ў адзін голас сцвярджалі аб немінучасці краху пролетарскай рэвалюцыі, аб немагчымасці пабудовы соцыялізма ў адной краіне.

У сваёй кнізе «Сусветная рэвалюцыя» Отто Бауэр—слуп II соцыял-фашысцкага інтэрнацыянала—11 год таму назад пісаў: «Большэвізм не ў стане пабудаваць соцыялістычнае грамадства... Нават

у лепшым выпадку, нават калі капіталістычныя краіны не стануць на шлях адкрытай вайны супроць пролетарскай дыктатуры, а толькі адмовяць ёй у крэдытах... нават у гэтым выпадку Савецкая рэспубліка немінуха акажацца перад неперасільнымі труднасцямі, якія зробіць для яе пабудову соцыялістычнага грамадства проста немагчымай».

Так запалохваў гэты махровы воўк соцыял-фашызма пролетарыяў Захаду.

Гэту контррэвалюцыйную тэорыю аб немагчымасці пабудовы соцыялізма ў нашай краіне адстойвала антысавецкая, контррэвалюцыйная, трацкіска-зіноўеўская апазіцыя.

Гэта паражэнча-капітулянцкая контррэвалюцыйная канцэпцыя Троцкага-Зіноўева-Каменева з'яўляецца перапевам «філасофіі» II Ін-тэрнацыянала.

Правы апартунізм высоўваў контррэвалюцыйную кулацкую тэорыю «урастання кулака ў соцыялізм», заклікаў да капітуляцыі перад капіталістычнымі элементамі, што азначала немінучую рэстаўрацыю капіталізма.

Велізарнейшая заслуга тав. Сталіна заключаецца ў тым, што ён адстаяў і развіў далей вучэнне Леніна аб магчымасці пабудовы соцыялізма ў адной краіне, разграміў контррэвалюцыйны трацкізм і правы апартунізм, распрацаваў і падняў на вышэйшую ступень ленінскую тэорыю пабудовы соцыялізма ў адной краіне, указаў канкрэтныя шляхі ператварэння ленінскага вучэння ў рэчаіснасць і разгарнуў стратэгічны план дзеянняў, якія забяспечылі пераўтварэнне Расіі нэпаўскай у Расію соцыялістычную.

Ленінска-сталінская тэорыя аб магчымасці пабудовы соцыялізма ў адной краіне ідэйна ўзброіла партыю і рабочы клас, натхняла на вялікую будаўнічую работу, на перамаганне труднасцей. Будаўніцтва соцыялізма ў нашай краіне з'яўляецца непадзельнаю часткай сусветнай пролетарскай рэвалюцыі. «Мы робім справу, якая ў выпадку поспеху пераверне ўвесь свет і вызваліць увесь рабочы клас» (Сталін).

* * *

В. І. Ленін у 1921 г. пісаў:

«Гляньце на карту РСФСР. На поўнач ад Валогды, на паўднёвы ўсход ад Растова-на-Дану і ад Саратава, на поўдзень ад Орэнбурга і ад Омска, на поўнач ад Томска ідуць неабдымнейшыя прасторы, на якіх змясціліся-б дзесяткі агромных культурных дзяржаў. І на ўсіх гэтых прасторах пануе патрыярхальшчына, поўдзікасць, і самая сапраўдная дзікасць. А ў сялянскіх захалусцях усёй астатняй Расіі? Усюды, дзе дзесяткі вёрст прасёлку—вярней: дзесяткі вёрст бездарожжа—аддзяляюць вёску ад чыгунак, г. зн. ад матар'яльнай сувязі з культурай, з капіталізмам, з буйнай прамысловасцю, з вялікім градам. Хіба не пераважае ўсюды ў гэтых месцах таксама патрыярхальшчына, абломаўшчына, поўдзікасць?» *).

Зусім іншым стаў малюнак Савецкага саюза ў сучасны момант. Ленінска-сталінская палітыка ЦК ВКП(б), мудрае кіраўніцтва нашага правадыра—тав. Сталіна, большэвіцкая энергія і самаадданасць ра-

*) Ленін—т. XXVI, стар. 338.

бочага класа ў корні змянілі твар нашай краіны. СССР ператварыўся ў магутную індустрыяльную краіну.

«СССР за гэты перыяд ператварыўся ў корані, скінуўшы з сябе аблічча адсталасці і сярэдневякоўя. З краіны аграрнай ён стаў краінай індустрыяльнай. З краіны дробнай аднаасобнай сельскай гаспадаркі ён стаў краінай калектыўнай, буйнай механізаванай сельскай гаспадаркі. З краіны цёмнай, няграмаднай і некультурнай, ён стаў—вярней, становіцца—краінай грамаднай і культурнай, пакрытай агромнай сеццю вышэйшых, сярэдніх і ніжэйшых школ, дзеючых на мовах нацыянальнасцей СССР». *)

Мы становімся самай багатай краінай у свеце. Народны даход у нас вырас за 4 гады да 56 мільярдаў рублёў, г. зн. на 59 проц. Дзяржаўны бюджэт павялічыўся ў 4,5 разы.

«У гэтым вялікім росце дзяржаўнага бюджэта знаходзіць сваё адлюстраванне ўмацаванне нашай дзяржавы, як сістэмы планавай гаспадаркі» (Молатаў).

Мы адкрываем ўсё новыя і новыя багацці ў нетрах нашай краіны—краіны адважных герояў, энтузіястаў навукі і тэхнікі, якіх нараджае рабочы клас, калгаснае сялянства, выходзіць наша партыя, вялікі Сталін.

Мы заваёўваем Арктыку, стратасферу, пранікаем у мясцовасці, дзе яшчэ нядаўна не ступала нага цывілізаванага чалавека.

Наша краіна стала металёвай—гэта значыць, што рабочы клас нашай краіны падвёў моцную базу пад грандыёзны будынак сацыялізма.

Няма такой машыны, ці прылады, якіх нельга было-б вытвараць на нашых савецкіх заводах, гэта значыць, што мы маем у нашай краіне ўсё неабходнае для завяршэння ў самы кароткі тэрмін уласнымі сіламі тэхнічнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі Савецкага саюза (прамысловасць, транспарт, сельская гаспадарка).

Ленін вучыў, што наша задача—«перасесці, выражаючыся фігуральна, з аднаго каня на другога, г. зн. з каня сялянскага, мужыцкага, жабрацкага, з каня эканомій, разлічаных на разораную сялянскую краіну,—на каня, якога шукае і не можа не шукаць для сябе пролетарыят, на каня буйнай машынай індустрыі, электрыфікацыі, Волхаўбуда і т. д.» **)

Гэта задача пад кіраўніцтвам т. Сталіна выканана. Толькі за чатыры гады асноўныя фонды цяжкай прамысловасці павялічаны больш як ў 3 разы: з 9.434 мільёнаў (у 1931 г.) да 28.903 мільёнаў рублёў (у 1934 г.). Для гэтага патрэбна было ўкласці ў цяжкую прамысловасць велізарнейшыя сродкі, арганізаваць людскія масы, пабудаваць, рэканструяваць і асвоіць прадпрыемствы. За гэтыя чатыры гады ўложана ў цяжкую прамысловасць 30.306 мільёнаў рублёў, уведзены ў эксплуатацыю прадпрыемствы на 20.400 мільёнаў руб.

Ужо адзін факт выплаўкі ў 1934 г. больш 10 мільёнаў тон чыгуна мае велізарнейшае гаспадарчае і палітычнае значэнне. Па выплаўцы чыгуна СССР у апошнім квартале 1934 г. заняў першае месца ў свеце.

Ленін гаварыў, што камунізм—гэта савецкая ўлада плюс электрыфікацыя ўсёй краіны.

*) Сталін, Справазд. даклад на XVII партз'ездзе.

**) Ленін, т. XXVII, стар. 417.

У 1934 г. выпрацавана 20.500 мільёнаў кілават-гадзін, супроць 12 тысяч кілават у 1921 г. Па вытворчасці электрычнай энергіі наша краіна з апошняга месца ў свеце высунулася на адно з першых.

Труднейшай задачай пролетарскай рэвалюцыі была перабудова дробнай сялянскай гаспадаркі на сацыялістычны лад.

Пад кіраўніцтвам нашай партыі, вялікага Сталіна вырашана труднейшая задача пролетарскай рэвалюцыі. Калгасны лад перамог. Каля 1/3 сялянства аб'яднана ў калгасы. Калгаснае сялянства з'яўляецца актыўным удзельнікам сацыялістычнага будаўніцтва. На савецкіх палях працуе каля 300 тыс. трактароў.

Перамога калгаснага ладу ў СССР практычна паказвае ўсяму свету шляхі вырашэння труднейшай задачы сацыялістычнай рэвалюцыі.

Велізарныя перамогі ў справе індустрыялізацыі нашай краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі прывялі да карэнных змен у суадносінах класавых сіл нашай краіны.

У 1934 годзе ў Савецкім саюзе налічвалася 47.118 тыс. пролетарыята і 77.037 тыс. калгаснікаў, каапераваных саматужнікаў і рамеснікаў. Буржуазных элементаў засталася ў нашай краіне 174 тыс. чалавек (у асноўным з рэштак кулацтва), тым часам як у 1913 годзе было 22.100 тыс. памешчыкаў, буржуазіі, гандляроў і кулакоў.

Карэнныя змены ў эканоміцы і сацыяльнай структуры нашай краіны, што адбыліся ў выніку вялікіх перамог на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва, высунулі неабходнасць некаторых змен у савецкай канстытуцыі.

«Ленін гаварыў аб нашай першай савецкай канстытуцыі, што ёй запісана тое, што заваявана. Тады намі былі заваяваны: улада, камандныя эканамічныя вышыні, з поспехам адваёўваюся сёрадняк на бок пролетарыята. Але наша рэспубліка называлася тады сацыялістычнай, як ўказваў Ленін, толькі па сваёй праграме, а не таму, што сацыялізм ўжо перамог». («Большевик» № 3.)

Пад сцягам савецкай канстытуцыі краіна Саветаў дабілася велізарных перамог. Сацыялістычная ўласнасць стала сапраўднай асновай савецкага грамадства.

Лютыўскі пленум ЦК ВКП(б) і VII з'езд саветаў па ініцыятыве т. Сталіна вынеслі пастанову аб неабходнасці некаторых змен у нашай канстытуцыі, якая павінна быць прыведзена ў адпаведнасць з тымі зменамі, што адбыліся ў сацыяльнай і гаспадарчай структуры краіны і ў напрамку далейшай дэмакратызацыі выбарчай сістэмы—замены не зусім роўных выбараў роўнымі, многаступенных—прамымі, адкрытых—закрытымі. Гэта сусветна-гістарычнае рашэнне з'езда саветаў адкрывае агромную перспектыву далейшага развіцця дыктатуры пролетарыята.

У савецкай краіне існуе сапраўдная дэмакратыя. Савецкая ўлада створана працоўнымі масамі, яе астрые накіравана супроць ворагаў працоўнага народу. Мэтай буржуазнай дэмакратыі заўсёды было ўвекавечанне класа буржуазіі і панавання кучкі капіталістаў над большасцю насельніцтва, «абман працоўных фармальнай роўнасцю пры захаванні гнёту, іга, рабства капіталістычна-буржуазнай дэмакратыі» (Ленін).

Мэта пролетарскай дэмакратыі—знішчыць класы, уцягнуць працоўныя масы ў кіраўніцтва дзяржавай, умяцаваць дыктатуру пролетарыята.

Змены ў канстытуцыі яшчэ больш умацуюць саюз рабочых і сялян, узнімуць аўтарытэт рабочага класа і камуністычнай партыі.

як кіруючай сілы нашага соцыялістычнага будаўніцтва, дапамогуць ліквідацыі класавай розніцы паміж рабочымі і сялянамі.

Замена адкрытых выбараў закрытымі паставіць усю работу саветаў пад яшчэ больш жорсткі кантроль мас, узніме яшчэ вышэй аўтарытэт савецкай улады, ўзмоцніць сувязь саветаў з шырокімі працоўнымі масамі, з усёй сілай ударыць па бюракратах, адарваўшыхся ад мас.

Неабходна яшчэ больш уцягнуць самыя шырокія масы працоўных у работу саветаў і пад кіраўніцтвам партыі павысіць іх актыўнасць у барацьбе з бюракратычнымі скажэннямі ў нашым дзяржаўным апарате.

Наша краіна высокая грывас сцяг сапраўднага дэмакратызма ў гэты самы момант, калі буржуазія адкідае нават зненні ілжына-дэмакратычныя формы і ўсё больш скатваецца на шлях фашызма і ачуждзенага тэрора.

«Ад буржуазнай дэмакратыі і парламентарызма да непрыкрытай тэрарыстычнай улады капітала над працоўнымі, пад фашысцкім сцягам—такі шлях развіцця буржуазных краін за апошні перыяд» (Молатаў).

Тут адлюстроўваецца той бяспрэчны факт, што капіталізм ідзе к сваёй немінучай пагібелі, а соцыялізм мацнее і развіваецца.

У краінах капіталізма разгортваецца сусветны эканамічны крызіс, а разам з ім пагаршаецца становішча працоўных мас. СССР ударная брыгада сусветнага пролетарыята, радзіма працоўных усяго свету расце і мацнее.

Нашы перамогі, перамогі соцыялізма ў нашай краіне, рэвалюцыйна вызволяюць працоўныя масы усяго свету, паказваюць ім адзіна магчымы шлях збаўлення ад жахаў крызіса, ад бясконцай эксплуатацыі і разгону фашызма.

Гранітнай скалою горда высіцца Краіна саветаў над капіталістычным светам.

Наша краіна за апошнія гады мас вялікіх дасягненняў і на арэне міжнароднага жыцця. Паспехі соцбудування, ператварэнне СССР у магутную перадавую індустрыяльную краіну, узросшая магутнасць нашай Чырвонай арміі, высокая абароназдольнасць нашай краіны, паслядоўная палітыка міру—ўсё гэта ўзяло аўтарытэт СССР на небывалую вышыню.

Ведучы паслядоўную палітыку міру, мы ні на мінуту не можам і не павінны забываць аб ваеннай небяспецы, якая пагражае СССР—соцыялістычнай радзіме ўсіх прыгнечаных і зняволеных. Шаленая падрыхтоўка вайны ў першую чаргу накіравана супроць СССР, і мы ў любы момант павінны быць гатовы да абароны.

«Не бачыць набліжэння новай вайны,—гаварыў тав. Молатаў на VII з'ездзе саветаў,—значыць закрываць вочы на галоўную небяспеку».

Мы павінны заўсёды памятаць аб ваеннай небяспецы і пагрозе вайны супроць нас і няўстанна змагацца за далейшае ўмацаванне нашай палітычнай і гаспадарчай магутнасці, за павышэнне абароназдольнасці Савецкага саюза. Савецкая Беларусь павінна быць зоркім вартавым вялікага Савецкага саюза на мяжы з капіталістычным Захадам.

* * *

У брацкім адзінстве з рабочымі і калгаснікамі ўсяго Савецкага саюза і пры іх пастаяннай сістэматычнай дапамозе БССР дабілася вялікіх поспехаў у будаўніцтве сацыялістычнай гаспадаркі, у развіцц пролетарскай культуры.

1.125 мільёнаў рублёў укладзена толькі за 4 гады ў народную гаспадарку БССР. Валавая прадукцыя вырасла з 836,7 мільёна ў 1931 годзе да 1.293 мільёнаў руб. у 1934 г. Удзельная вага прамысловай прадукцыі ва ўсёй народнай гаспадарцы БССР складала ў 1934 г. 68 проц. супроць 42 проц. у 1928 г.

Калгасны лад перамог канчаткова. На 1 студзеня 1935 г. БССР была калектывізавана на 72,6 проц. Кулацтва як клас у асноўным ліквідавана, зроблен буйны крок у справе павышэння ўраджайнасці. Каля 4 тыс. трактароў працуе на калгасных і соўгасных палях Беларусі. Вырасла і даходнасць калгаснікаў.

Расце і квітнее беларуская культура, нацыянальная па форме і сацыялістычная па зместу, расце пролетарская навука, мастацтва літаратура.

Няўхільна ажыццяўляючы ленінскую нацыянальную палітыку, БССР, поўнасьцю і канчаткова ліквідавала сваю спрадвечную адсталасць і забітасць—спадчыну царызма. Усе нацыянальнасці БССР маюць свае тэатры, школы, вышэйшыя навуковыя ўстановы, будуць разам новае радаснае жыццё ў адзінай сям'і народаў. Усё гэта рэзультат перамогі ленінскай нацыянальнай палітыкі, разгрому контррэвалюцыйных буржуазных нацыяналістаў усіх масцей.

Перамогі БССР на фронце гаспадарчага і культурнага будаўніцтва былі заваяваны ва ўпорнай барацьбе з рэшткамі кулацтва, з контррэвалюцыйным трацкізмам, з апартуністамі усіх масцей, з вялікадзяржаўным шавінізмам, з мясцовым беларускім нацыяналізмам, які ўяўляецца галоўнай небяспекай на даным этапе ў БССР, з шавінізмам і нацапартунізмам усіх масцей. У выніку разгрому гэтых варожых элементаў БССР пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б на чале з тав. Гікало дабілася агромнейшых поспехаў на ўсіх участках сабудаўніцтва.

БССР—адзін з магутных атрадаў згуртаванай сям'і народаў вялікага Савецкага саюза, надзеены фарыст нашай вялікай радзімы на мяжы з капіталістычным светам.

Бязлітасная барацьба з рэшткамі класавага ворага і яго аген-уры, з рэшткамі контррэвалюцыйнага беларускага нацыянал-дэмакратызма, вялікарускага і іншых масцей шавінізма, рашучая барацьба з рэшткамі контррэвалюцыйнага трацкісцка-зінюўскага ахвосця неабходнейшая умова далейшых поспехаў на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва. Разбіваючы і выкарчоўваючы антыпар-тыйныя, антысавецкія класава-варожыя элементы і іх агентуру, пра-поўныя масы БССР, пад кіраўніцтвам КП(б)Б на чале з т. Гікало, даб'юцца новых велізарнейшых перамог.

* * *

Вялікія адказныя задачы паставілі перад працоўнымі масамі нашай рэспублікі VII з'езд саветаў СССР і XI з'езд саветаў БССР.

Неабходна памятаць, як гаворыцца ў рашэннях XI з'езда саветаў, што значная колькасць прадпрыемстваў БССР заняты вытворчасцю тавараў шырокага спажывання, і што гэтыя тавары разыходзяцца па ўсяму Савецкаму саюзу. Таму ва многа раз павінна быць павышана якасць прадукцыі прамысловасці БССР.

У сваім выступленні на XI з'ездзе советаў таварыш Гікало намясці канкрэтныя задачы: Мы павінны дабіцца ў 1935 г., каб у БССР не было адстаючых прадпрыемстваў. Мы павінны дабіцца ў 1935 г. крутога ўздыму жывелагадоўлі. Мы павінны дабіцца ў 1935 г. даўшага развароту культурнага будаўніцтва. Мы павінны паставіць перад сабой задачу, каб к 1935 г. у гаспадарчым і культурным будаўніцтве БССР, ва ўсёй нашай гаспадарчай і савецкай культурнай рабоце не было ніводнага адстаючага ўчастка. За выкананне гэтай задачы ўсе нашы партыйныя і гаспадарчыя арганізацыі павінны з дня на дзень моцна змагацца.

Поспех справы вырашаюць жывыя людзі. Вось чаму ў дакладах і выступленнях на з'ездзе, асабліва ў выступленні тав. Гікало, выключная ўвага была звернута на ўказанне тав. Сталіна аб тым, што гэтае нае цяпер у людзях, аўладаўшых тэхнікай.

«Трэба берагчы кожнага здольнага і разумеючага работніка, берагчы і вырошчваць яго, людзей трэба ўважліва і клопатліва вырошчваць, як садоўнік вырошчвае аблюбаванае садовае дрэва».

Больш увагі, клопату аб людзях. Цэнтр усёй нашай масаван работы—арганізатарская работа з жывымі людзьмі. Чулы падыход да кожнага працоўнага, перавыхаванне людзей у свядомых будаўнікоў кунізму—вось наша баявая задача.

Асобае значэнне ў гэтых умовах набывае правільная расстаноўка людзей на вытворчасці і арганізацыя зарплаты так, «каб яна ўмацоўвала рашаючыя звонкі вытворчасці і рухала людзей на вышэйшую кваліфікацыю» (Сталін).

Арганізаваць заработную плату, г. зн.—зрабіць яе асноўным рычагом уздыму вытворчасці. Арганізаваць заработную плату—значыць ведаць людзей, ведаць іх кваліфікацыю. «Арганізаваць зарплату значыць накіраваць намаганні ўсяго рабочага калектыва ў правільнае русло, значыць падвоіць сваю сілу» (Молатаў).

Бязлітаснымі павінны быць нашы адносіны к дробнабуржуазнай ўраўнілаўцы і яе ідэалагам. «Пытанне аб правільным спалучэнні асабистых інтарэсаў і грамадскай карысці ў вытворчасці з'яўляецца цэнтральным пытаннем у будаўніцтве сацыялізма» (Молатаў).

Такім чынам, цэнтральная наша задача—так пабудаваць налітку зарплату, каб забяспечыць агульны ўздым матэрыяльнага становішча працоўных, знішчыць дробна-буржуазную ўраўнілаўку ў аплаце працы, дабіцца высокай прадукцыі працы, росту кваліфікацыі паасобных работнікаў, заахвочваць іх павелічэннем аплаты.

«Правільнае вырашэнне гэтай задачы—лепшая гарантыя таго, што мы паспяхова пераможам на сваім шляху ўсе і ўсякія перашкоды» (Молатаў).

У 1935 г. мы павінны лепш выкарыстаць багаццствы рэзервы прамысловасці і сельскай гаспадаркі, забяспечыць поўнае выкананне гадовага народна-гаспадарчага плана.

Вынікі работы першых двух месяцаў гэтага года паказваюць, што не ўсе нашы гаспадарчыя і профсаюзныя арганізацыі перабудавалі сваю работу ў адпаведнасці з рашэннямі XI з'езда советаў БССР і VII з'езда советаў СССР.

Рад прадпрыемстваў не выконвае промфінплана, якасць прадукцыі невысокая, кепска выкарыстоўваюцца ўнутраныя рэзервы, мясцовая сыравіна.

К 1
суцэльна
ферэн
чай, па
Гэхэкэ
нездава

Кеп
мыслов
капітал
маюць
у міну
чымі а

Усё
чаргу
тароў
аперац

Вяд
цыяліс
поўнае
надара

Маг
сталіно
дам ка
савецк
сялянс
свядом

Пр
бараць
выпра
тав. С
каў вы

Ув
патамі
аб баг
лучэн
інтарэ
гаспад
калгас
насці
больш

Ста
забясп
цыяліс

Агр
ба за
плана
аснове
умовы
гадоў

Но
сяўбе
ікасна

К 1 мая ўсе прадпрыемствы БССР павінны стаць прадпрыемствамі суцэльнай тэхнічнай грамадскай, таковы рашэнні ўсебеларускіх калгасных ферэнцый ЗОТ. Тым часам прадпрыемствы швейнай, дрэваапрацоўчай, папяровай і інш. галін прамысловасці тэхнічны наладзілі дрэнна. Гэтаксама на прадпрыемствах цяжкай прамысловасці праходзіць незадавальняюча.

Кепска ідзе падрыхтоўка к новаму будаўнічаму сезону. Наша прамысловасць павінна асвоіць у гэтым годзе больш 100 млн. рублёў капіталаўкладанняў. Аднак многія нашы арганізацыі ўсё яшчэ не маюць праектаў і смет. Урокі кепскага асваення капіталаўкладанняў у мінулым годзе не ўлічваюцца паасобнымі наркаматамі і гаспадарчымі аб'яднаннямі.

Усё гэта патрабуе ад нашых партыйных арганізацый і ў першую чаргу ад гарадскіх і раённых камітэтаў партыі, ад наркаматаў, дырэктароў прадпрыемстваў і гаспадарчых арганізацый больш канкрэтнага, аперацыйнага кіраўніцтва кожным паасобным участкам работы.

Вялікія задачы станць перад намі ў галіне далейшага развіцця сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Мы маем ўсе магчымасці быстра, поўнасьцю закончыць калектывізацыю бядняцка-серадняцкіх гаспадарак.

Магутным рычагом у гэтых адносінах з'яўляецца новы прыкладны сталінскі статут калгаснага жыцця, прыняты другім усесаюзным з'ездам калгаснікаў— з'ездам перадавых людзей калгаснай вёскі. Толькі савецкая дэмакратыя, толькі большэвіцкае кіраўніцтва калгасным сялянствам маглі вырасці такую вялікую армію перадавых людзей, свядомых барацьбітоў за справу кунізму.

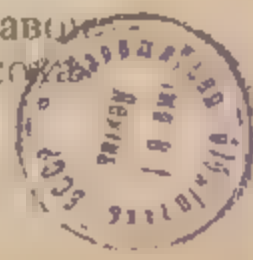
Прыняты з'ездам статут—гэта закон калгаснага жыцця, праграма барацьбы за большэвіцкі калгас, за заможнае калгаснае жыццё, выпрацаваная пад непасрэдным кіраўніцтвам і пры асабістым удзеле тав. Сталіна, работа якога на з'ездзе ўвесь час выклікала ў калгаснікаў выключную любоў і захапленне.

Увесь гэты статут, кожны яго радок прасякнуты гаспадарчымі клопатамі аб умацаванні калгасаў, аб павышэнні прадукцыйнасці працы, аб багатых ураджаях. Статут чотка і ясна вырашае пытанне аб спалучэнні грамадскіх інтарэсаў сельгасарцелі з асабістымі. Грамадскія інтарэсы павінны займаць галоўнае, рашаючае месца. Асабістая гаспадарка калгасніка таксама павінна служыць агульнай справе калгаснай гаспадаркі, павышаць даходнасць працы і рост даходнасці калгаса ў цэлым, садзейнічаць таму, каб ўсе калгасы сталі большэвіцкімі, а калгаснікі заможнымі.

Сталінскі статут калгаснага жыцця на аснове савецкай дэмакратыі забяспечыць уздым актыўнасці мільёнаў калгаснікаў у будаўніцтве сацыялістычнага грамадства.

Агромную ўвагу статут удзяляе пытанням жывелагадоўлі. Барацьба за хуткі ўздым і развіццё жывелагадоўлі на аснове дзяржаўнага плана, за палепшанне якасці племяннога стада і арганізацыі працы на аснове здзелшчыны, лепшая пастаноўка кармавой базы—галоўныя ўмовы далейшага развіцця жывелагадоўлі. Асноўнае звязно ў жывелагадоўлі—калгасная ферма. Аб ёй галоўны клопат.

Новы статут сельгасарцелі, пастановы ЦК ВКП(б) аб веснавым службе вызначаюць канкрэтны шлях барацьбы за паспяховае і высокае якаснае правядзенне веснавой сяўбы ў гэтым годзе.

Узбагачаныя вопытам, забяспечаныя насеннем, цягавай сілай, сельгасінвентаром, узброеныя сталінскім прыкладным статутам сельгасарцелі, нашы калгасы ў гэтым годзе павінны засеяць палі лепш, чым у мінулыя гады. А для гэтага найперш трэба добра падрыхтавацца. Калгасы, саўгасы, МТС і ўся калгасная маса павінны мабілізавацца на пасеўную кампанію, памятаючы, што пастаўленыя перад сельскімі гаспадаркай VII з'ездам саветаў задачы павышэння ўраджайнасці можна выканаць перш за ўсё пры ўмове добракаснага і своєчасовага правядзення веснавой сяўбы.

Задача партыйных, савецкіх і зямельных арганізацый, саўгасаў і калгасаў—своечасова адрамантаваць усе пасеўныя сельгаспадарчыя машыны, ачысціць насенне і правесці яго ўскожасць, скласці пасеўныя і вытворчыя планы, давесці іх да кожнай вытворчай брыгады, правільна расставіць людзей, замацаваць за брыгадамі пэўныя вытворчыя ўчасткі на ўвесь час севазвароту, падрыхтаваць конскае пагалоўе, збрую і т. д.

Нельга сказаць, што ўсе нашы арганізацыі ўсвядомілі ўсю палітычную важнасць своєчасовай паспяховай падрыхтоўкі к сяўбе. Тым часам у гэтай веснавой кампаніі мы павінны паказаць узоры большэвіцкай работы, дабіцца рэкорднага ўраджаю. Задача партыйных, савецкіх і профсаюзных арганізацый—безадкладна давесці рашэнні VII і XI зездаў саветаў і ўсесаюзнага з'езда ўдарнікаў-калгаснікаў да шырокіх мас рабочых, калгаснікаў і працоўных аднаасобнікаў, прапрацаваць рашэнні з'ездаў на ўсіх прадпрыемствах, у саўгасах, калгасах і МТС і на аснове шырокай папулярызаванай гэтых гістарычных рашэнняў мабілізаваць шырокія масы рабочых, калгаснікаў і ўсіх працоўных на паспяховае правядзенне веснавой сяўбы, павышэнне ўраджайнасці зернявых і тэхнічных культур, уздым і развіццё жывёлагадоўлі, далейшае арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, завяршэнне сучаснай калектывізацыі сельскай гаспадаркі, павышэнне працоўнай і вытворчай дысцыпліны і прадукцыйнасці працы, паспяховае выкананне народна-гаспадарчага плана 1935 г.

Неабходна высока трымаць сцяг большэвіцкай пільнасці ў адносінах усіх недабітых класавых ворагаў. Зладзеіскае забойства гав. Кірава лішні раз гаворыць аб тым, што няма такога бруднага і подлага сродку, за які-б не ўхапіліся разгромленыя, але яшчэ недабітыя ворагі рабочага класа і калгаснага сялянства ў барацьбе супроць пераможнай пролетарскай дыктатуры. Неабвиргальнымі фактамі даказана, што правакатары белабандыты з контррэвалюцыйнага зноўсеўскага апазіцыйнага атрэп'я карысталіся прамым падтрыманнем фашысцкіх элементаў капіталістычных краін.

Адным з гнуснейшых метадаў класавага ворага ў барацьбе з дыктатурай пролетарыята з'яўляецца двурушніцтва—гэта галоўная запаведзь контррэвалюцыйнай правакатарскай банды трацкістаў-зноўсеўцаў, асноўны метад іх зносін з партыяй. Любое аблічча гатова прыняць класавы вораг, абы толькі аслабіць нашу пільнасць, нанесці ўдар у спіну партыі і савецкай уладзе. Па БССР за апошні час выкрыт рад трацкіска-зноўсеўскіх последышаў (справа Галендо, Фліора, Дунца, вылазкі у Медінстытуце і інш.). Гэтыя факты сведчаць аб тым, што на паасобных участках у нас няма дастатковай пільнасці.

У сваёй пастанове па справе Дунца ЦК КП(б)Б абавязаў усе партарганізацыі і кожнага камуніста, асабліва працуючых на участку культурнага будаўніцтва, зрабіць усе неабходныя вывады з справы

Дунца
ўчас
Кожн
памят
чаюц

Ад
брасн
Кожн
тыя
цыялі

Па
адзіно
волю
туніст
раў
VII з'
ніцтва
і ўпэў
цыялі

Дунца, забяспечыць сапраўднае большэвіцкае канкрэтнае кіраўніцтва ўчасткам савецкай літаратуры, асабліва літаратурай нацменшасцен. Кожны член партыі абавязан падняць і завастрыць сваю пільнасць, памятаючы, што расхлябанасць, разгільдзяства, бяспечнасць абляічаюць работу ворага, работу двурушніка.

Адзін з рашаючых рычагоў павышэння пільнасці—ідэйнае ўзбрасненне кожнага члена партыі, сур'ёзнае вывучэнне яе гісторыі. Кожны член партыі павінен ведаць, у барацьбе з якімі ворагамі партыя забяспечыла перамогу дыктатуры пролетарыята, перамогу соцыялізма ў нашай краіне.

«Трэба паставіць на належную вышыню вывучэнне ўсіх і ўсякіх антыпартыйных групавак у гісторыі нашай партыі, іх прыёмаў барацьбы супроць партыі, іх тактыкі і тым больш вывучэнне тактыкі і прыёмаў барацьбы нашай партыі з антыпартыйнымі групамі, тактыкі і прыёмаў, даўшых нашай партыі магчымасць перамагчы і разбіць на-голаву гэтыя групы. Трэба, каб члены партыі былі знаёмы не толькі з тым, як партыя змагалася і разбіла кадэтаў, эсэраў і меншавікоў, анархістаў, але і з тым, як партыя змагалася і разграміла трацкістаў, «дэмакратычных цэнтралістаў», «рабочую апазіцыю», зіноўеўцаў, правых ухліістаў, права-«лявацкіх» уродаў і т. п.»*)

Пад сцягам партыі Леніна—Сталіна, зорка аберагаючы непахіснае адзінства і жалезную дысцыпліну сваіх разоў, разграміўшы контррэвалюцыйнае зіноўеўска-трацкісцкае авхосце, правых ухліістаў, апартуністаў і буржуазных контррэвалюцыйных нацыяналістаў усіх коле-раў і толкаў, прышлі працоўныя масы нашай краіны на свой VII зезд з велізарнейшымі перамогамі. Пад гэтым сцягам, пад кіраўніцтвам т. Сталіна, працоўныя нашай краіны і ўсяго свету цвёрда і ўпэўнена ідуць к новым перамогам, к пабудове бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

*) «Большевик» № 2 за 1935 г., стар. 11-12.

Н. Ф. Гікяло

Партыйную работу—у цэнтр увагі*)

Таварышы, вы сабраліся на выключна сур'ёзную нараду, дзе галоўнае, асноўнае, цэнтр пытанняў, вакол якіх усё на парадзе верціцца,—гэта пытанні партыйнай работы, дзе і народ сабраўся такі, для якога пытанні партыйнай работы павінны быць пытаннямі штодзённай практычнай работы, пытаннямі, над якімі думаюць і працуюць тэарэтычна, на якіх і растуць палітычна.

Я не збіраюся надоўга займаць ваш час і зраблю толькі некалькі зауваг.

Першае. Я думаю, што трэба пачаць прама з галіны работы, у якой працуе тав. Готфрыд. Работа прамысловасці БССР у гэтым годзе нядрэнная ў параўнанні з папярэднімі гадамі (у 1933 г. было 84 проц. выканання плана), але яна дрэнная па тых рэзультатах, якія мы павінны былі мець у гэтым годзе.

1934 г.—другі год другой пяцігодкі—мы закончылі з невыкананнем промфінплана як па рэспубліцы, па якой у цэлым мы маем 97,6 проц., так і па раду буйнейшых прадпрыемстваў, гарадоў. Гэта зусім нецярпімая справа.

У другой пяцігодцы мы сваёй мэтай паставілі пабудаваць бяс-класавае сацыялістычнае грамадства. Але гэта бяскласавае сацыялістычнае грамадства нельга пабудаваць, калі мы не выканам нашы вытворчыя планы, калі мы не авалодаем самай высокай тэхнікай, калі мы не будзем працаваць так, як вучыць нас тав. Сталін, працаваць, не пакладаючы рук, каб работа гарэла, каб афяравіць усім у інтарэсах справы, у інтарэсах перамогі, у інтарэсах пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства. Тэхнікай мы гут, у БССР, авалодалі пакуль яшчэ выключна дрэнна. Гэта паказвае большасць прадпрыемстваў, я ўжо не кажу аб сельскай гаспадарцы, дзе ў нас скарыстанне машын, пытанні рамонту машын стаяць на выключна нізкім узроўні.

Трэба з усёй вострасцю падкрэсліць іменна тое, што работа прамысловасці БССР у 1934 г., калі нават параўнаць з паказчыкамі сельскай гаспадаркі, яшчэ незадавальняючая, хвастанца добраі работай прамысловасці ў 1934 г. ні ў якім разе нельга. Вядома, ёсць у нас прадпрыемствы, якія нядрэнна выканалі промфінплан, ёсць цэлыя галіны прамысловасці, якія выканалі заданні, ёсць і гарады, выканаўшыя свой промфінплан цалкам, але рад буйнейшых, рашаючых прад-

*) З выступлення на нарадзе інструктароў гаркомаў і райкомаў па прамысловасці і сакратароў парткомаў прадпрыемстваў БССР пры промадзеле ЦК КП(б)Б.

прыемс
амаль
руш, ш
выкана
і гэта
па пры
казаць

Вяд
емствам
промфі
раз па

Выр
савага
большэ
ідэйнай
тоўкі,
ніцтва.

Мы
ства, і
ўзровень
рыята
ваючай
мацнені
віцкай

Мы
іны ёсц
лых ап
волюць

Чым
ніцтва,
класавы
лы, ант
еўскай
зносін
скай ап
прыкла
тыяй зд
савы во
лізма, с

У Б
ў мінул
эраўскіх
там, пр
выключ

вылазак
Трац
партый
зіцы—с
вылазкі
рэволю
сваю ра
ўсякага
літасна

прыемстваў усяго плана не выканалі. Напрыклад, у Гомелі, як правіла, амаль усе буйныя прадпрыемствы не выканалі гадавога плана (Добруш, шклозавод, дрэваапрацоўчы камбінат). У некаторых гарадах выкананне ідзе за кошт саматужнікаў і т. д., а буйныя адстаюць і гэта зусім не плюс. Тым часам іменна буйныя прадпрыемствы БССР, па прыкладу ўсяго СССР, павінны быць наперадзе, яны павінны паказаць узоры работы, яны павінны быць у авангардзе.

Вядома, факт выканання промфінплана дробнымі прадпрыемствамі—гэта добрая справа. Але ў цэлым справа з выкананнем промфінплана абстаіць яшчэ нездавальняюча, раз няма 100 проц., раз па БССР нехапае 2,4 проц. к гадавому плану.

Вырашэнне задач другой пяцігодкі—пяцігодкі пабудовы бяскласавога сацыялістычнага грамадства—нямысліма без сур'ёзнай, палітычнай, партыйнай палітычнай узброенасці, тэарэтычнай падрыхтоўкі, авалодання рэвалюцыйным вопытам сацыялістычнага будаўніцтва.

Мы не можам пабудаваць бяскласовае сацыялістычнае грамадства, калі не будзем узмацняць нашу партыю, узнімаць палітычны ўзровень і пільнасць яе членаў. Узмацненне дыктатуры пролетарыята прадпалагае ўсямернае ўзмацненне гэтай асноўнай, накіроўваючай, кіруючай сілы ў нашым сацыялістычным будаўніцтве, узмацненне і павышэнне боездольнасці, маналітнасці нашай большэвіцкай партыі.

Мы знаходзімся ў капіталістычным акружэнні, у нас унутры краіны ёсць усякія рэшткі недабітых варожых нам класаў, ахвосці былых апазіцыйных груп і групчак, якія імкнуцца весці сваю контррэвалюцыйную работу.

Чым больш нашы поспехі на фронце сацыялістычнага будаўніцтва, тым маналітней наша партыя, тым азлобленей становіцца класавы вораг, які ідзе на ўсё, каб сарваць справу сацыялізма. Падты, антысавецкі, контррэвалюцыйны шлях былой трацкісцка-зіноўеўскай апазіцыі, якая зрабіла двурэшніцтва асноўным сваім метадам зносін з партыяй; забойства фашысцкімі падонкамі былой зіноўеўскай апазіцыі аднаго з лепшых кіраўнікоў партыі—тав. Кірава—яраі прыклад таго, на якія метады барацьбы з савецкаю ўладай, з партыяй здольны рэшткі класавых ворагаў, і сведчыць аб тым, што класавы вораг актывізуецца, вядзе шаленую барацьбу супроць сацыялізма, супроць партыі.

У БССР, ва ўмовах пагранічнасці яе становішча, пры наяўнасці ў мінулым даволі значных антысавецкіх партый, меншавіцкіх, эсэраўскіх, нацыяналістычных груп, рэшткі якіх, прытаіўшыся сямтам, прадаўжаюць весці сваю контррэвалюцыйную работу, патрэбна выключная пільнасць, выключная непрымірымасць да ўсякага роду вылазак класавога ворага.

Трацкісцкае выступленне Галендо на заводзе «Большэвік», антыпартыйныя паводзіны былога актыўнага ўдзельніка зіноўеўскай апазіцыі—Фліора, контррэвалюцыйныя трацкісцкія і нацыяналістычныя вылазкі ў ВКСГШ і Мед'інстытуце гавораць нам аб тым, што контррэвалюцыйнае ахвосце трацкісцка-зіноўеўскай апазіцыі яшчэ вядзе сваю работу. Патрэбна выключная пільнасць і непрымірымасць да ўсякага роду антыпартыйных вылазак класавога ворага. Трэба бязлітасна распраўляцца з агентурай класавога ворага.

Мы павінны ўвесь час памятаць указанні тав. Сталіна на XVII з'ездзе:

«Сістэматычна выкрываць ідэалогію і рэшткі ідэалогіі варажых ленінізму плыней, не замазваць, а крытыкаваць смела адхіленні некаторых таварышоў ад марксізма-ленінізма».

Мы павінны зараз выключна вялікую ўвагу удзяліць камсамолу, бо класава-варажыя элементы ставяць стаўку на моладзь, імкнучыся весці сярод яе скрытую разлагаючую контррэвалюцыйную работу. Трэба ўзмацніць нашу работу сярод беспартыйнай моладзі, сярод студэнцтва, загартоўваючы іх у барацьбе з класавымі ворагамі, выходзячы іх у духу большэвізма, у духу ненавісці да ворагаў рабочага класа, непрымірымасці да вылазак усякага роду рэштак класава-варажых элементаў.

Выключна складаныя задачы пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства, абвостраная класавая барацьба ў краіне, неабходнасць ва што-б там ні стала даць прадукцыю больш высокую па якасці, чым дае любая капіталістычная краіна, задача асваення тэхнікі, варштатаў, машын, задача навучыцца кіраваць гэтымі варштатамі і машынамі ў самы кароткі адрэзак часу—патрабуючы ад нас усё больш і больш умацоўваць нашу слаўную большэвіцкую партыю—арганізатара нашых перамог.

І вось, калі мы гаворым аб асноўных задачах, якія стаяць перад партыяй, перад краінай, мы павінны ў першую чаргу памятаць аб нашай партыйнай рабоце, канцэнтраваць увагу вакол пытанняў партыйнай работы. Калі мы не выконваем гое ці іншае заданне партыі, урада, то прамая адказнасць кладзецца за гэта ў першую чаргу на тых камуністаў, якія непасрэдна гэтай работай займаюцца.

Тым часам у нас на Беларусі няма ніводнага прадпрыемства, дзе была-б узорна пастаўлена партыйная работа. У нас многа ў партыйнай рабоце адміністрацый. Інструктар гаркома і райкома партыі часта выступае, як чалавек, які многа загадвае. Калі ён выступае дзе-небудзь, ставіць пытанне і інш., то ён мяркуюе, што яго выступленне яго дырэктыва абавязковы, і калі яго бяруць пад малейшае сумненне, то становіцца на дыбы. Зусім верна, што парада інструктара партыйнай арганізацыі па сутнасці справы павінна быць законам. Але на аснове чаго гэта павінна атрымлівацца? Па-першае, на аснове сваёй уласнай добрай работы, на аснове паказу самім узорнай большэвіцкай работы, на аснове ўмення паказаць, як гэта трэба зрабіць і на радзе прыкладаў даказаць, што ты прау. Парада інструктара будзе толькі тады законам, калі ён карыстаецца пашанай, аўтарытэтам, накопленым сваёй большэвіцкай самаадданай, дзелавой, канкрэтнай работай.

Інструктары павінны памятаць, што яны працуюць у партыйным апарате, што іх указанні ўспрымаюцца як указанні партыі. І сапраўды, гэта па самай справе мае месца. Але аб чым гэта гаворыць? Гэта яшчэ не заўсёды гаворыць аб добрай рабоце інструктара. Гэта гаворыць аб агромным аўтарытэце, які заваявала сабе партыя пад кіраўніцтвам ленінскага ЦК, пад кіраўніцтвам тав. Сталіна.

ЦК КП(б)Б не ёсць нешта адарванае, што жыве адасобленым жыццём. ЦК КП(б)Б прадстаўляе ў Беларусі ЦК ВКП(б), а вялікі аўтарытэт ЦК ВКП(б) вельмі моцны. Ён, што называецца, заваёваў жыццём, работай, барацьбой за прынцыпы нашай партыі і справу будаўніцтва сацыялізма.

Аўтар партыі кожны здавал

К асобы ўмець ля раб

Мы звення асобы чах го гыйны былі с віцку

Ты яшчэ

Мы партый шэння крыху тара— нальны па пр як гэт

Гал дрэнны ку, у вела, насці, доступ ў яго саюзам тыйная партый узроун работа

Мы партый у рабо мау, і

Кал што ў уладай закаці ўздзея Тым ч надпар і бесп

Кал павыш работу

Аўтарытэт-жа нашага ЦК партыі пераходзіць на гарадскі камітэт партыі, на райком, на інструктара. Але ці значыць гэта, што на кожным заводзе, на кожным участку работа інструктара з'яўляецца здавальняючай? Не, не заўсёды здавальняюча.

К рабоце інструктара і к рабоце апарата партыі прад'яўляюцца асобныя патрабаванні. Асабліва работніку партыйнага апарата трэба мець на справе, заўсёды паказваць узоры ленінска-сталінскага стыля работы.

Мы, як партработнікі, павінны паказваць узоры работы ва ўсіх звеннях, на ўсіх участках. Партыйны апарат, вядома, падбіраецца асобым парадкам. Гэта, зразумела, не значыць, што на іншых участках горшыя людзі сядзяць. Зусім не так. Але гэта значыць, што партыйны апарат асобых людзей надбірае, каб у партыйным апарacie былі сапраўды крыштальныя большэвікі, якія ўмеюць па-большэвіцку змагацца за справу пролетарыята.

Тым часам добрай пастаноўкаю партыйнай работы мы далёка яшчэ не можам пахвастацца.

Мы нядаўна чыталі дакладную запіску інструктара гомельскай партыйнай арганізацыі па пытанню аб прапрацоўцы і рэалізацыі рашэнняў пленума ЦК. Што кінулася ў вочы? Партработа, як правіла, крыху зрушылася пасля рашэння ЦК ВКП(б), але работа інструктара асноўнага звяна у партработе з'яўляецца яшчэ вельмі недавальняючай. Інструктар многа яшчэ адмініструе, многа гастраліруе па прадпрыемствах. Але, каб узяць адно звяно і давесці да канца, як гэта патрабуе партыйная работа, гэтага далёка яшчэ няма.

Галоўны недахоп у перабудове партыйнай работы выражаецца ў дрэнным кіраўніцтве інструктарамі работай парткомаў і, з другога боку, у дрэнным кіраўніцтве гаркома партыі інструктарам, бо, як правіла, гарком партыі не кіруе інструктарам, як належыць. У прыватнасці, у некаторых гаркомах інструктар не мае прамога вольнага доступу к сакратару. Сакратар увесь час спасылаецца на тое, што ў яго многа дзяржаўнай работы, што ў яго дрэнная справа з профсаюзамі, што ён павінен займацца хлебазакупкамі, сяўбой і т. д. А партыйная работа часта не з'яўляецца рашаючай. Зусім недастаткова партыйна-выхаваўчая работа, работа па павышэнню ідэалагічнага ўзроўню членаў партыі, а тым больш—арганізатарская партыйная работа сакратара парткома, райкома.

Мы павінны дабіцца, каб партыйная работа была ў цэнтры увагі партыйных работнікаў. А гэтага невыстарчае ў рабоце промагдзеда, у рабоце іншых аддзелаў ЦК КП(б)Б і яшчэ больш у рабоце гаркомаў, інструктароў і парткомаў.

Калі возьмем партком якога-небудзь прадпрыемства, то убачым, што ў радзе выпадкаў сакратар парткома лічыць сябе самай вялікай уладай на прадпрыемстве. Як сакратар парткома, ён ведае, што можа закаціць вымову таму ці іншаму комуністу, можа зрабіць адпаведнае ўздзеянне і інш. і часта сваю работу зводзіць да адміністравання. Тым часам ён забывае, як умела трэба карыстацца сваім правам, надпарадкаваўшы ўсё гэта справе выхавання і мабілізацыі комуністаў і беспартыйных рабочых на барацьбу за генеральную лінію партыі.

Калі сакратар парткома, інструктар будзе больш працаваць на павышэннем палітычнага ўзроўню комуністаў, правільна будаваць работу партыйнай арганізацыі, ведаць людзей, кожнага комуніста,

кау» праз два «ч», то гэта—няграмаднасць плюс неахайнасць, якая шкодзіць нашай рабоце.

Нам пара адкінуць, як шкодную, непатрэбную справу, бахвальства, моў, «я—рабочы і таму пішу дрэнна». Нам патрэбна аўладаць граматай, культурай, тэхнікай. Партыя, савецкая ўлада прадастаўляюць нам агромныя магчымасці ў аўладанні ведамі, культурай. Мы з поспехам будзем бяскласавое сацыялістычнае грамадства, мы павінны абганіць капіталістычныя краіны, але мы не вырашым гэтай задачы без аўладання тэхнікай, культурай, граматай. Нам трэба выходзіць людзей у тым духу, што аўладанне культурай, граматай з'яўляецца цяпер неабходным, рашаючай задачай у справе перамогі сацыялізма ў нашай краіне, бо «гатоўнае зараз у людзях, аўладаюшых тэхнікай» (Сталін).

Або другое пытанне—аб знадворным выглядзе. У нас многа такіх таварышоў, нават у большасці не рабочых: разадзенецца так, што брыдка глядзець на яго—пояс на баку, ці наогул пояса няма, штаны спаўзаюць, бацінкі не зашнураваны і, нарэшце, нячэсаны і брудны і агідны. А лічыць сябе архірэволюцыянерам, думаючы, што сваім выглядам набліжаецца к рабочаму. На сутнасці справы ён паклепнічае на рабочых, таму што ў нас рабочы клас культурна вырас. Яго цяга к культуры, цяга к росту—нябачаныя ў свеце. Мы павінны самі паказваць прыклад культурнасці нават у знадворным выглядзе, ведучы за сабою рабочыя масы.

У нас іншы раз (праўда, ужо рэдка) лічаць—калі партыйны работнік, то павінен з'яўляцца брудным, замухрышканым. Няверна гэта, нядобра. Пара быць культурнымі. Але быць культурнымі гэта не значыць шчыпаліць. Не трэба гэтага быць культурнымі людзьмі патрэбна не толькі для нас саміх, а таксама, і галоўным чынам, для таго, каб яшчэ мацней падняць масы на барацьбу за культуру.

А гэты-ж дакумент—гэта газета—паказвае, што многія таварышы неахайна пішуць, вельмі мала працуюць над павышэннем свайго культурнага ўзроўню, не чытаюць мастацкай літаратуры. А зараз без гэтага нельга кіраваць масай. Інструктары гаркома, к прыкладу інструктар па прамысловасці, абавязкова сустракаецца з цэлым радам гаспадарчых арганізацый і навучальных устаноў, якія абслугоўваюць прамысловасць. Ён мае справу з маладымі студэнтамі, якія цікавяцца савецкай і мастацкай літаратурай, сочаць за ёю, хочуць расці, гутарыць на гэту тэму. У якім-жа становішчы акажацца інструктар гаркома партыі ці сакратар парткома, калі ён не здолее адказаць на цікавячыя моладзь пытанні. Такі інструктар, сакратар парткома не будзе мець аўтарытэта, з ім не будуць лічыцца, бо замест таго, каб быць вышэй радавых членаў партыі, яны адстаюць ад жыцця, ад палітычных і культурных запросаў мас.

Не абавязкова вы павінны ведаць абсалютна ўсіх пісьменнікаў, але асноўных ведаць павінны. У кожным разе павінны абавязкова чытаць тыя кнігі, якімі ўся савецкая грамадскасць цікавіцца.

Вы можаце сказаць:—Кніг няма, кніг не даюць. Тут, сапраўды, многа бясчынства. Тав. Коніку трэба моцна папрацаваць на гэтым участку: трэба ведаць, дзе кнігі, якая цана гэтых кніг, як яны ідуць, суткі ці месяц да Гомеля, а напакі яны дойдучь да Гомеля ці не разбіраюць іх і т. д. За гэтай справай трэба паглядзець, гэта адказная, важная работа. Але, з другога боку, нікуды не варта, калі таварышы ад нарады к нарадзе прыходзяць, з патрабаваннямі, што

няма кніг, няма грошан і т. д., а над сабою не працуюць. Якім-ж мы арганізатары, большэвікі, калі самі не можам паставіць гэта пытанне на месцы так, каб справа закіпела і дабіцца неабходнага. Трэба біцца за кнігі, бо кніга сама да вас не прыдзе. Трэба весці барацьбу, каб кніжку дастаць.

Пытанні культуры набылі вельмі важнае значэнне. Тут у нас ёсць рад недахопаў. Трэба іх выжываць хутчэй. Нам трэба па-большэвіцку змагацца за культуру. Змагацца за марксізм, за ленінізм у тэорыі і на практыцы. Змагацца за тое, каб кнігі тав. Сталіна яшчэ і яшчэ шырэй чыталіся. Цяпер, як ніколі, патрэбны веды, трэба быць узброенымі, каб разбіць класавага ворага на тым ці іншым участку, дзе ён паспрабуе вылезці.

Уся наша краіна, партыя, рабочыя, калгаснікі змагаюцца за выкананне рашэнняў лістападаўскага пленума ЦК. У гэтых пытаннях вы—інструктары, сакратары парткомаў—павінны не толькі што называецца добра разбірацца, але па-зубок ведаць гэтыя рашэнні.

Тое-ж самае адносіцца да ўсіх важнейшых рашэнняў партыі, рашэнняў XVII партз'езда, дакладаў правадыроў, дырэктыўных матар'ялаў партыі і ўрада.

Трэба прадумаць гэтую справу і паставіць яе так, каб інструктар меў 2—3 гадзіны ў дзень спецыяльна для работы па аўладанню марксізмам-ленінізмам, мастацкай літаратурай і інш. Інструктары павінны больш ведаць, рухацца ўперад, мацней заняцца, па сутнасці, партыйнай работай, каб яшчэ больш узмацніць аўтарытэт, вагу і ўплыў партыі сярод шырокіх працоўных мас.

Вы—інструктары. Вы сустракаецеся з парткомам, членамі партыі. Вы—тое звяно, якое непасрэдна жыве ў катле ўсяго партыйнага жыцця. І калі вы будзеце грубы, некультурны, не будзеце ведаць работы, мала займацца—вы сваёй задачы не выканаеце.

Калі вы—сакратары партыйных камітэтаў, партарганізатары, інструктары—не будзеце для камуністаў ідэінімі кіраўнікамі, памочнікамі, чуткімі і дбайнымі таварышамі, не будзеце тым рычагом, вакол якога рухаецца ўсё партыйнае жыццё, то партыйная работа ў нас не будзе пастаўлена на тую вышыню, якую патрабуюць ад нас рашэнні XVII з'езда партыі. Да вас звяртаюцца за спраўкамі, пытаюцца як працаваць, як арганізоўваць партыйную работу, і вы абавязаны расказаць, даць адказ на ўсе хвалючыя пытанні.

Калі-б партыйная работа была ў нас, на Беларусі, усюды добра пастаўлена, калі-б кожны член партыі ведаў добра сваё месца ў партыйным апарата і на партыйнай рабоце, калі-б кожны член партыі добра разумеў, што значыць ідэяная, большэвіцкая арганізацыя партыйнай работы ў любым звяне, на любым участку нашага сацыялістычнага будаўніцтва і па-большэвіцку змагаўся за выкананне даручанай яму справы, то паверце, таварышы, што з класавым ворагам і яго агентурай, якія за апошні час, у сувязі з нашымі поспехамі, актывізуюцца, мы пакончылі-б быстрэй. Іменна таму, што мы недастаткова пільны, крыху расхлябаны, не заўсёды як след займаемся партыйнай работай, хапаемся за знешнія атрыбуты—гэтым часта харыстаецца класавы вораг, імкнучыся праводзіць сваю контррэвалюцыйную работу.

Каб паспяхова вырашыць грандыёзнейшыя задачы другой пяцігодкі, знішчыць карэнні капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей, каб наша сацыялістычная радзіма—СССР—стала адною з самых магутных і палітычна, і гаспадарча, і ў ваенных адносінах

краін
пра гэ
так пас
па-стал
закасаў
У ца
работа.
работы
чую ро

512 07
18481

краін свету, нам трэба паставіць сваю партыйную работу так, як пра гэта гавораць і вучаць нас Ленін, Сталін, Кагановіч. Нам трэба так паставіць партыйную работу, каб кожны комуніст, працуючы на-сталінску, штодзённа адчуваў жыццё партыі, дыхаў ім, працаваў, закасаўшы рукавы.

У цэнтры нашай увагі павінна быць аснова асноў—партыйная работа. Мы павінны так яе паставіць, каб на ўсіх участках нашай работы ўсё больш і больш узмацняць аўтарытэт, магутнасць, кіруючую ролю партыі Леніна—Сталіна. (Бурныя апладысменты.)

4005
1849

А. Каўлін

Перамога ленінска-сталінскага плана пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства ў нашай краіне

Соцыялістычная рэволюцыя гвалтоўна звяргае капіталістычны лад, разбівае старую дзяржаўную машыну і ўстанаўляе дыктатуру пролетарыята, якая адкрывае пераходны перыяд ад капіталізма к соцыялізму — перыяд рэволюцыйнага пераўтварэння капіталізма ў соцыялізм.

Звяржэнне буржуазіі і ўстанаўленне дыктатуры пролетарыята не азначае, што класавая барацьба скончана, наадварот—яна прадаўжаецца і абвастраецца, набываючы ўсе новыя адкрытыя і замаскаваныя формы.

Маркс у «Крытыцы Гоцкай праграмы» піша:

«Паміж капіталістычным і камуністычным грамадствам ляжыць перыяд рэволюцыйнага ператварэння першага ў другое. Гэтаму перыяду адпавядае і палітычны пераходны перыяд, і дзяржава гэтага перыяда не можа быць нічым іншым, акрамя як рэволюцыйнай дыктатурай пролетарыята».

З поваду гэтых слоў Маркса Ленін у сваёй кнізе аб рэнегатах і апазіцыі піша, што тут падведзены вынік усяму рэволюцыйнаму вучэнню Маркса. Вось чаму супроць дыктатуры пролетарыята так шалёна выступае ўся сусветная буржуазія, уся зграя соцыял-фашызма, контррэволюцыйныя трацкісты-зіноўеўцы і ўсе іншыя разгромленыя партыяй апазіцыі.

Адносіны да дыктатуры пролетарыята—галоўнага пытання марксізма-ленінізма—заўсёды былі тым водападзелам, які аддзяляў марксістаў ад рэвізіяністаў і апартуністаў. Гэтыя адносіны выявілі апартуністычнае нутро II Інтэрнацыянала яшчэ задоўга да яго адкрытага пераходу ў лагерь буржуазіі. Няма такой «апазіцыі» у гісторыі нашай партыі, якая-б не выступала супроць ленінска-сталінскага вучэння аб дыктатуры пролетарыята.

Ленін узбагаціў марксізм, развіўшы яго далей, прыстасоўна да эпохі імперыялізма. Ленін узняў вучэнне Маркса на новую, вышэйшую ступень, на ступень ленінскага этапа марксізма.

Ленін стварыў, выпеставаў і загартаваў большэвіцкую партыю ў шматлікіх баях з класавым ворагам і яго агентурай, з апартуністамі ўсіх масцей.

Ленін стварыў Комуністычны Інтэрнацыянал, заклаў яго тэарэтычныя, тактычныя і арганізацыйныя асновы ў бязпартыйнай барацьбе з міжнародным меншавізмам.

Ленін навукова абгрунтаваў магчымасць пабудовы соцыялістычнага грамадства ў адной краіне. У процівагу буржуазна-меншавіцка-трацкісцкай тэорыі аб немагчымасці перамогі соцыялістычнай рэвалюцыі ў адной краіне Ленін распрацаваў пытанне аб магчымасці перамогі соцыялізма спачатку ў адной краіне, выходзячы з няроўнамернага скачкаватага развіцця капіталізма ў эпоху імперыялізма і магчымасці прарыву імперыялістычнага ланцуга ў найбольш слабым звяне.

«Няроўнамернасць эканамічнага і палітычнага развіцця ёсць безумоўна закон капіталізма. Адсюль вынікае, што магчыма перамога соцыялізма першапачаткова ў нямногіх або нават у адной паасобна ўзятай капіталістычнай краіне. Перамогшы пролетарыят гэтай краіны, экспрапрыяваўшы капіталістаў і арганізаваўшы ў сябе соцыялістычную вытворчасць, паўстаў-бы супроць астатняга капіталістычнага свету, прыцягваючы да сябе прыгнечаныя класы і іншыя краіны, падымаючы ў іх паўстанне супроць капіталістаў, выступаючы ў выпадку неабходнасці нават з ваеннай сілай супроць эксплуатацыйскіх класаў і іх дзяржаў». *)

Такаво асноўнае палажэнне ленінізма аб перамозе соцыялізма ў адной краіне. Гэтую цэнтральную ідэю Ленін нязменна адстоіваў і развіваў на ўсіх этапах пролетарскай рэвалюцыі.

Ленінскі этап марксізма т. Сталін характарызуе так:

«Новае ў Леніна ў гэтай галіне заключаецца ў тым, што: а) ён абгрунтаваў магчымасць пабудовы поўнага соцыялістычнага грамадства ў краіне дыктатуры пролетарыята, акружанага імперыялістычнымі дзяржавамі пры ўмове, што гэтая краіна не будзе задушана ваеннай інтэрвенцыяй акружаючых капіталістычных дзяржаў; б) ён намеціў канкрэтныя шляхі эканамічнай палітыкі («новая эканамічная палітыка»), пры дапамозе якіх пролетарыят, маючы ў руках эканамічныя камандныя вышыні (прамысловасць, зямлю, транспарт, банкі і т. п.), змыкае соцыялізаваную індустрыю з сельскай гаспадаркай («змычка індустрыі з сялянскай гаспадаркай») і вядзе, такім чынам, усю народную гаспадарку к соцыялізму; в) ён намеціў канкрэтныя шляхі паступовага падводу і ўцягнення асноўных мас сялянства ў русло соцыялістычнага будаўніцтва праз кааперацыю, якая прадстаўляе ў руках пролетарскай дыктатуры велізарнейшы сродак пераробкі дробнай сялянскай гаспадаркі і перавыхавання асноўных мас сялянства ў духу соцыялізма». **)

Ленін распрацаваў пытанне аб тым, якім шляхам ператварыць гэту магчымасць у рэчаіснасць. Ён даў знішчальную крытыку соцыял-фашысцкім трацкіска-зіноўеўскім тэорыям аб нецяселасці нашай краіны для соцыялістычнай рэвалюцыі, ускрыўшы ўсю іх контррэвалюцыйную сутнасць.

Ленін абгрунтаваў тое палажэнне, што мы можам пачаць з заваявання рэвалюцыйным шляхам праднасылак соцыялізма і ўжо на

*) Ленин, т. XXIV, стар. 107.

**) Сталин, Вопросы ленинизма, стар. 264—265.

аснове савецкага ладу рушыць даганяць іншыя народы. У нас есць усе неабходнае, гаварыў Ленін, каб на аснове савецкага ладу, на аснове дыктатуры пролетарыята дасягнуць паспяховай перамогі соцыялізма.

Тав. Сталін далей развівае і ўзбагачвае ленінізм. Тав. Сталін развіў і распрацаваў далей марксісцка-ленінскае вучэнне аб пабудове соцыялізма ў адной краіне, адстаіў гэта вучэнне ад нападаў контррэволюцыйнага трацкізма, трацкісцка-зіноўеўскага блока і правага апартунізма і разбіў ушчэнт гэтых агентаў класавага ворага ўнутры нашай партыі. Тав. Сталін выкрыў спробу Троцкага, Зіноўева, Каменева сфальсіфікаваць Маркса—Энгельса—Леніна ў пытанні аб пабудове соцыялізма ў адной краіне, шляхам грубейшага ігнаравання розніцы паміж маніпалістычным капіталізмам і эпохай імперыялізма, шляхам адмаўлення закона няроўнамернага развіцця маніпалістычнага капіталізма. Тав. Сталін выкрыў контррэволюцыйную сутнасць трацкізма, накіраваную супроць будаўніцтва соцыялізма ў нашай краіне, а значыць, і ва ўсім свеце. Тав. Сталін выкрыў перад партыяй і рабочым класам правых апартуністаў, адмаўляючых шляхі і метады будаўніцтва соцыялізма ў нашай краіне, якімі рабочы клас кіруемы ленінска-сталінскай партыяй, ішоў к перамозе.

З выключнаю сілай і глыбінёй т. Сталін распрацаваў пытанне аб разгорнутым наступленні соцыялізма на ўсім фронце. Тав. Сталін распрацаваў пытанне аб соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны на аснове высокіх тэмпаў і напружаных планаў, як адзіным шляхам будаўніцтва соцыялізма ў нашай краіне. Тав. Сталін распрацаваў пытанне аб сучэльнай калектывізацыі і ліквідацыі калатства як класа, аб формах дзяржаўнага кіравніцтва калгасамі.

Ён распрацаваў далей пытанне аб ліквідацыі многаўкладнасці ў нашай эканоміцы, аб стварэнні фундамента соцыялістычнай эканомікі і на гэтай аснове пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Тав. Сталін распрацаваў пытанне аб неминучасці абвясчэння класаван барацьбы ў перыяд ліквідацыі класу, аб новых формах гэтай барацьбы, аб новай тактыцы класавага ворага дзейнічаць «ціхую сапай», аб новай тактыцы двурушніцтва падонкаў усякіх разбітых разгромленых апазіцый у іх барацьбе супроць партыі.

Тав. Сталін не толькі тэарэтычна распрацаваў пытанне аб перамозе соцыялізма ў нашай краіне і тым самым падняў марксісцка-ленінскае вучэнне на новую, вышэйшую ступень, але адначасова арганізаваў практычнае ператварэнне ў жыццё гэтай аспэктна, арганізаваў барацьбу пролетарыята за перамогу соцыялізма. Пад яго кіравніцтвам большэвіцкая партыя перамагла ў барацьбе з класавым ворагам і яго агентурай апартунізмам ўнутры партыі. Пад кіравніцтвам т. Сталіна «Расія палавская стала Расіяй соцыялістычнай», соцыялізм ужо перамог, ператварыўшыся з мэры ў рэальную рэальнасць. Магнімасць перамогі соцыялізма ў адной краіне даказана на справе.

Тав. Сталін з выключнаю сілай і глыбінёй распрацаваў пытанне аб замацаванні на ўсіх этапах будаўніцтва соцыялізма дыктатуры пролетарыята і ролі партыі ў сістэме дыктатуры пролетарыята, як асноўнага фактара перамогі соцыялізма. Пытанне абароны краіны, як неад'емную, састаўную частку пытання пабудовы соцыялізма ў нашай краіне.

Ленін і Сталін з выключнаю сілай ускрывалі вялікую кіруючую, пераўтвараючую, творчую ролю дыктатуры пролетарыята ў галіне эканамічнай, яе рашаючую ролю ў карэннай пераробцы старой эканомікі, атрыманай у спадчыну ад капіталізма, у эканоміку соцьялізма.

Характарыстыку дыктатуры пролетарыята, усё багацце яе зместу Ленін дае ў наступных словах:

«Дыктатура пролетарыята ёсць самая лютая, самая вострая, самая бязлітасная вайна новага класа супроць больш магутнага ворага, супроць буржуазіі, супраціўленне якой падзесьцярона не звяржэннем... Дыктатура пролетарыята ёсць упартая барацьба, крывавае і бяскроўнае, гвалтоўнае і мірнае, ваеннае і гаспадарчае, педагагічнае і адміністратарскае, супроць сіл і традыцый старога грамадства». *)

Тав. Сталін, развіваючы далей ленінскае вучэнне, указвае на тры асноўныя бакі дыктатуры пролетарыята.

«1. Скарыстанне ўлады пролетарыята для падаўлення эксплуатацатараў, для абароны краіны, для ўмацавання сувязей з пролетарыятамі іншых краін, для развіцця і перамогі рэвалюцыі ва ўсіх краінах.

2. Скарыстанне ўлады пролетарыята для канчатковага адрыву працоўных і эксплуатаемых мас ад буржуазіі, для ўмацавання саюза пролетарыята з гэтымі масамі, для ўцягнення гэтых мас у справу соцьялістычнага будаўніцтва, для дзяржаўнага кіравання гэтымі масамі з боку пролетарыята.

3. Скарыстанне ўлады пролетарыята для арганізацыі соцьялізма, для знішчэння класаў, для пераходу ў грамадства без класаў, у грамадства без дзяржавы». **)

Пры дыктатуры пролетарыята класавая барацьба абвастраецца. Супраціўленне эксплуатацатараў можна зламаць толькі ў самай жорсткай класавай барацьбе. Задача дыктатуры пролетарыята—зламаць гэта супраціўленне, ліквідаваць эксплуатацатарскія класы, прыцягнуць мільённыя масы працоўнага сялянства к будаўніцтву соцьялізма, перавесці дробна-таварную сялянскую гаспадарку на новыя рэйкі буйнай соцьялістычнай сельскай гаспадаркі і на аснове сцэльнай лектывізацыі ліквідаваць кулацтва як клас.

Тэорыя перамогі соцьялізма ў адной краіне створана класікамі марксізма—Марксам, Энгельсам, Леніным і Сталіным. На аснове гэтай тэорыі партыя Леніна і Сталіна арганізавала перамогу соцьялізма ў нашай краіне.

Толькі дыктатура пролетарыята, кіруючая роля партыі ў сістэме дыктатуры пролетарыята забяспечваюць знішчэнне класаў і пабудову бескласавага соцьялістычнага грамадства.

Дзейсная сіла дыктатуры пролетарыята ў тым і заключаецца, што ёю кіруе ленінска-сталінская партыя на чале з т. Сталіным. Яна з'яўлялася і з'яўляецца асноўнай рашаючай сілай перамогі соцьялізма ў нашай краіне.

*) Ленін, т. XXV, стар. 173; 191.

**) Сталін, Пытанні ленінізма, стар. 201

* * *

Пасля Окцябрскага перавароту мы атрымалі ў спадчыну адсталую эканоміку старой царскай Расіі, у дадатак зусім расстроеную імперыялістычнай вайною.

Звергнуўшы буржуазію пролетарыят аўладаў эканамічнымі каманднымі выпынямі. Кіруючы ленінскай партыяй, ён паставіў перад сабою задачу—ажывіць разрушаную вайной эканоміку, разгарнуць будаўніцтва сацыялізма. Ленін гэту задачу акрэсліў у 1918 г. у сваёй брашуры «Аб чарговых задачах савецкай улады»:

«На чаргу дня высоўваецца аднаўленне разрушаных вайной і гаспадараннем буржуазіі прадукцыйных сіл;—вылячэнне ран, нанесеных вайной, паражэннем ў вайне, спекуляцыяй і спробамі буржуазіі аднавіць звергнутую ўладу эксплуатацыйнага эканамічнага ўздыма краіны;—моцная ахова элементарнага парадку».*)

Аднаўленне разрушаных вайной і гаспадараннем буржуазіі прадукцыйных сіл для эканамічнага ўздыма краіны—вось што высоўваецца на чаргу дня перад дыктатурай пролетарыята.

У тым-жа артыкуле Ленін указвае, якім шляхам можна вырашыць задачу эканамічнага ўздыма краіны і забяспечыць перамогу сацыялізма:

«Вядзі акуратна і добрасумленна падлік грошай, гаспадарнічай эканомна, не лодырнічай, не крадзі, захоўвай найстражэйшую дысцыпліну ў працы,—іменна такія лозунгі, якія справядліва асменваліся рэволюцыйнымі пролетарыямі тады, калі буржуазія прыкрывала падобнымі гутаркамі сваё панаванне, як класа эксплуатацыйнага, становяцца цяпер, пасля звяржэння буржуазіі, чарговымі і галоўнымі лозунгамі моманту. І практычнае правядзенне ў жыццё гэтых лозунгаў масай працоўных з'яўляецца, з аднаго боку, адзінай умовай выратавання краіны..., а, з другога боку, практычнае правядзенне ў жыццё гэтых лозунгаў савецкаю ўладай, яе метадамі, на падставе яе законаў, з'яўляецца неабходным і дастатковым для канчатковай перамогі сацыялізма».**)

«Левыя комуністы» выступілі супроць скарыстання дзяржкапіталізма, супроць укаранення сацыялістычнай дысцыпліны працы, супроць прыцягнення буржуазных спецыялістаў. Сваёй дробна-буржуазнай фразеалогіяй аб наступленні на капіталізм яны хацелі адцягнуць партыю ад высунутай Леніным гаспадарчай праграмы будаўніцтва сацыялізма. Ленін выкрыў антымарксісцкую, антыпартыйную сутнасць «левых комуністаў». Над яго непасрэдным кіраўніцтвам партыя ў гэты-ж перыяд прымала рашучыя меры для ўздыма сельскай гаспадаркі.

Грамадзянская вайна затрымала на некаторы час ажыццяўленне раней намечанага плана ўздыму і перабудовы эканомікі на сацыялістычны лад. Звергнутая буржуазія, эксплуатацыйныя класы і ўнутраная контррэвалюцыя, сканцэнтраваны на акраінах усе свае контррэвалюцыйныя сілы, пры падтрымцы імперыялістычных краін жалезным кальцом акружылі маладую савецкую рэспубліку, каб задушыць яе, звергнуць дыктатуру пролетарыята і аднавіць капіталізм.

*) Ленін, т. XXII, стар. 442.

**) Ленін, т. XXII, стар. 443.

На абарону заваёў Окцябра і разгром класавага ворага пролетарыят і працоўныя масы рэспублікі, пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі мабілізавалі ўсе свае сілы і сродкі.

Гэты перыяд у гісторыі нашай барацьбы, вядомы як перыяд ваеннага камунізму, характэрны тым, што ўся гаспадарка падначалена была задачам абароны краіны супроць інтэрвентаў і белагвардзейскіх банд, увесь гаспадарчы арганізм быў максімальна цэнтрызаваны. Праводзілася палітыка глаўкізма і прадразвёрсткі.

Беднякоў пролетарыят арганізаваў у камітэты беднаты для расправы з кулаком. Пад кіраўніцтвам пролетарыята камбеды перадавалі беднаце частку зямлі і інвентара кулацкіх гаспадарак, зламалі эканамічнае і палітычнае супраціўленне кулацтва. Бедната дапамагла партыі і пролетарыяту адбіраць хлеб у кулакоў.

У гады грамадзянскай вайны Ленін высоўвае задачу моцнага саюза з сярэдняком. У артыкуле аб Піцерыме Сарокіне (лістапад 1918 г.) Ленін пісаў:

«Умець дасягаць згоды з сярэднім селянінам—ні на мінуту не адмаўляючыся ад барацьбы з кулаком і моцна апіраючыся толькі на беднату—гэта задача моманту, бо іменна цяпер паворот у сярэднім сялянстве ў наш бок немінучы». *)

Ленін увесь час узмоцнена падкрэсліваў агромную палітычную і эканамічную важнасць саюза з сялянствам, указваючы, што ад правільных адносін да сялянства залежыць поспех, далейшае прасоўванне наперад—к сацыялізму.

Для пабудовы сацыялізму (знішчэння класаў) пролетарыят павінен не толькі «звергнуць памешчыкаў і капіталістаў», але і знішчыць розніцу паміж рабочым і селянінам, зрабіць усіх работнікамі—гэта другая частка задачы, непараўнальна больш трудная. Каб вырашыць яе, пролетарыят павінен «няухільна весці асноўную лінію сваёй палітыкі ў адносінах да сялянства, пролетарыят павінен раздзяляць, размяжоўваць селяніна працоўнага ад селяніна ўласніка»... у гэтым размежаванні—ўся сутнасць сацыялізму. Толькі саюз пролетарыята і працоўнага сялянства, пад кіраўніцтвам пролетарыята і яго партыі, можа забяспечыць сацыялістычную перабудову дробна-сялянскай гаспадаркі.

Палітыка ваеннага камунізму была адзіна правільнай і забяспечыла перамогу дыктатуры пролетарыята над інтэрвенцыяй і ўнутранай контррэвалюцыяй. Але яна не магла не адбіцца на эканамічным становішчы краіны: прамысловая вытворчасць рэзка скарацілася, вытворчае жыццё краіны заняпала.

Пасля ліквідацыі фронту грамадзянскай вайны Ленін высунуў перад партыяй і рабочым класам план электрыфікацыі краіны («ІОЭЛРО»). бачачы ў ім адзіны паратунак ад разрухі, ад звароту к капіталізму. «Калі не электрыфікацыя, усёроўна немінучы зварот к капіталізму». **) Усе лепшыя навуковыя і інжынерныя сілы краіны прыцягнуты былі да распрацоўкі плана электрыфікацыі пад непасрэдным кіраўніцтвам Леніна.

Ленін гаварыў, што камунізм ёсць савецкая ўлада плюс электрыфікацыя ўсёй краіны. План электрыфікацыі ён называў другой праграмай партыі, якую трэба вывучаць ва ўсіх школах, і процістаўляў яе

*) Ленін, т. XXIII, стар. 294.

**) Ленін, т. XXVI, стар. 313.

усім бюракратычна надуманым планам уздыму эканамічнага жыцця краіны.

Тав. Сталін адносна плана «ГОЭЛРО» пісаў Леніну:

«Майстэрскі накід сапраўды адзінага і сапраўды дзяржаўнага плана без двухоссяў. Адзіная ў наш час марксісцкая спроба падвядзення пад савецкую надбудову гаспадарча адсталай Расіі сапраўды рэальнай і адзіна магчымай пры цяперашніх умовах тэхніка-вытворчай базы. Памятаеце летаўні «план» Троцкага (яго тэзісы) «гаспадарчага адраджэння» Расіі на аснове масавага прымянення да абломкаў даваеннай прамысловасці працы некаваліфікаванай рабочай масы («працармія»). Якое ўбоства, якая адсталасць у параўнанні з планам «ГОЭЛРО». Сярэдневяковы самага жніўніка, які палічыў сябе ібсенаўскім героем, закліканым «выратаваць» Расію сагай старажытнай... А чаго варты дзесяткі «адзіных» планаў, якія з'яўляюцца то і справа ў нашым друку на ганьбу нам,—дзіцячы лепет прыгатавішак... Або яшчэ: абыватальскі «рэалізм» (на самай справе манілаўшчына) Рыкава, які ўсё яшчэ «крытыкуе» «ГОЭЛРО» і па вушы загразнуў у руціне». *)

Тав. Сталін выкрыў усё пустазвонства, усю нікчэмнасць і шкоднасць папяровых планаў Троцкага, няздольных ні паставіць, ні вырашыць ніводнага буйнага народна-гаспадарчага пытання, якое-б узняло эканамічнае жыццё краіны дыктатуры пролетарыята. Барацьба Леніна і Сталіна за план электрыфікацыі краіны супроць дробнабуржуазных планаў «літаратару» (Крыцмана, Ларына і іншых), супроць бюракратычных планаў контррэвалюцыянера Троцкага была барацьбой за індустрыялізацыю краіны, за прыцягненне асноўных мас сялянства да актыўнага ўдзелу ў будаўніцтве сацыялізма. Створаны Леніным і ажыццёўлены пад кіраўніцтвам т. Сталіна план «ГОЭЛРО» паслужыў сродкам у руках ленінска-сталінскай партыі для пераводу краіны на шырокі шлях паспяховага сацыялістычнага будаўніцтва.

Пераход да новай эканамічнай палітыкі азначаў пераход ад развёрсткі да прадналога, да разгортвання гандлю як формы змычкі паміж прамысловасцю і сельскай гаспадарчай—звяна, ухапіўшыся за якое, тады можна было выцягнуць увесь ланцуг.

Адкрыццё выхаду сельскагаспадарчых прадуктаў на рынак спрыяла хуткаму ўздыму сельскай гаспадаркі, а рост яе ў сваю чаргу азначаў забяспечанне прамысловасці сыравінай і рабочых харчамі. Уздым лёгкай прамысловасці азначаў ажыццэнне гаспадарчай сувязі паміж пролетарскім горадам і бядняцка-середняцкай вёскай, спрыяў разгортванню сацыялістычнага назаплення для аднаўлення цяжкай прамысловасці як базы сацыялізма.

Развіццё індывідуальнага гандлю, прыватнага тавараабмену пры рэгулюючай ролі пролетарскай дзяржавы азначала, акрамя ажыццэння гаспадарчага жыцця краіны і росту сацыялізма, некаторы рост капіталістычных элементаў. Буржуазныя эканамісты і палітыкі, трацкісты, зіноўеўцы, разглядаючы нэп як адступленне, сцвярджалі аб немінучасці перараджэння савецкага ладу, стварылі тэорыю «змены вач», тэорыю аднаўлення рускага капіталізма.

*) Ленін. Аб электрыфікацыі, стар. 66.

Партыя выкрыла контррэволюцыйны, рэстаўратарскі характар гэтых тэорый. Тав. Сталін даў бліскучы аналіз палітыкі нэпа, як палітыкі пролетарскай дзяржавы, разлічанай на перамогу соцьялізма над капіталізмам.

Паміж соцьялізмам і капіталізмам разгортвалася барацьба пад знакам «хто каго», барацьба за тое, па якім шляху пойдучь асноўныя масы сялянства. Пакуль пераважала дробнатаварная гаспадарка ў эканоміцы краіны, для капіталізма захоувалася больш шырокае поле. Патрэба была індустрыялізацыі краіны, ўзмацненне краініцтва сялянствам, разгортванне кааперацыі для таго, каб перавесці дробнатаварную вытворчасць на новыя соцьялістычныя рэйкі развіцця, абмежаваць і выцесніць капіталістычныя элементы горада і вескі. Патрэба была, каб дробная, адасобленая сялянская гаспадарка, паступова еднаючыся, зарганізавала грамадскую, буйную земляробчую гаспадарку*), толькі пры гэтай умове кааперацыя адкрывае беднаце і сярэдняцтву пераход на соцьялістычныя рэйкі развіцця, шлях соцьялістычнага будаўніцтва.

Пераход к нэпу, як і далейшае яго правядзенне, суправаджаўся вострай барацьбой супроць ухілаў унутры партыі. Партыя выкрыла контррэволюцыйную сутнасць дробнабуржуазных сіндыкалісцкіх элементаў з рабочай апазіцыі, выступіўшых супроць мерапрыемстваў партыі, трацкіскую тэорыю адзяржаўлення профсаюзаў, якая вяла к зрыву будаўніцтва соцьялізма, прымірэнчую буферную пазіцыю Л. Бухарына ў спрэчках аб профсаюзах і праявіла агромнію барацьбу з лявацкімі элементамі, якія ідэалізавалі ваенны камунізм, метады якога яны спрабавалі перанесці ва ўмовы нэпа. Толькі непрымірмая класавая барацьба супроць капіталістычных і дробнабуржуазных элементаў унутры партыі, супроць трацкістаў і правых апартуністаў абяспечыла паспяховы пераход і разгортванне соцьялістычнага будаўніцтва на рэйках нэпа.

З усёй сілай і палкасцю пролетарскага рэволюцыянера абрушваецца тав. Сталін на падняўшы галаву контррэволюцыйны трацкізм, які спрабаваў звярнуць партыю з ленинскага шляху на шлях контррэволюцыі.

Трацкізм выцягвае сваю контррэволюцыйную тэорыю аб немагчымасці перамогі соцьялізма ў адной краіне, аб немагчымасці пролетарскага кіраўніцтва асноўнаю масай сялянства, аб немагчымасці саюза з сярэдняком, аб немінучасці рэстаўрацыі капіталізма. Высоўваецца контррэволюцыйная тэорыя крызіснага развіцця нашай гаспадаркі на прыкладзе «ножніц» 1923 года, контррэволюцыйная тэорыя аб капіталістычнай законамернасці нашай эканомікі, аб пажыранні дробных таваравытворцаў, аб падначаленні нашай эканомікі сусветнаму капіталістычнаму раздзяленню працы, аб несоцьялістычным характары буйных дзяржаўных прадпрыемстваў, аб кулацкім засілі і бязмежным росце капіталізма, аб іерэнтабсцэнасці буйных дзяржаўных прадпрыемстваў (прапанова закрыць Пуцілаўскі завод), аб перараджэнні краіны і партыі (тэрмідор).

Тав. Сталін выкрыў контррэволюцыйную сутнасць трацкіска-зіюевскай апазіцыі, як разнавіднасць міжнародлага меншавізма, накіраваную супроць соцьялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне. Тав. Сталін паказаў сусветнаму пролетарыату здрадніцтва трацкізма.

яго прадажнасць капіталу, разбіў створаную трацкістамі легенду, нібы Троцкі быў правадыром Чырвонай арміі і саратнікам Леніна у Окцябрскія дні, наказаў капітулянцкую, авантурыцкую ролю Троцкага на фронтах грамадзянскай вайны, нанес рашучы удар і прыгваздіў контррэволюцыіны трацкізм да ганебнага слупа здраднікаў і гарэсам рабочага класа.

Краіна на фэйках нэпа расла і ўмацоўвалася. Прамысловая прадукцыя за пачатковы год павялічылася ў 5 з лішнім раз і перавысіла давагодні ўзровень.

З быстрым ростам прамысловасці хутка рос і таваразварот. У 1922—23 гг. удзельная вага дзяржаўнага рознічнага гандлю складала толькі 14,4 проц. усяго таваразвароту, кааперацыі—10,3 проц., прыватніка—75,3 проц. А ў 1926—27 гг. удзельная вага дзяржгандлю пры агульным росце таваразвароту складала 13,3 проц., кааперацыі 49,8 проц., прыватніка—36,9 проц. Такім чынам дзяржаўны і кааперацыйны гандаль разам складалі 63,1 проц. Абсалютны рост прыватнага амаль спыніўся. У 1927 г., на XV з'ездзе партыі, тав. Сталін адзначыў, што праблема «хто каго» у сферы звароту ў асноўным вырашана.

«У асноўным у гэтай галіне мы маем ужо рашаючыя поспехі. Адмовіць гэта могуць хіба толькі сляпыя або вар'яты. Зараз гэтае пытанне пераносіцца з галіны гандлю ў галіну вытворчасці, у галіну вытворчасці саматужнай, у галіну вытворчасці сельска-гаспадарчай, дзе прыватны капітал мае сваю вядомую удзельную вагу і адкуль яго неабходна сістэматычна зжываць».^{*)}

Адначасова адбываўся хуткі працэс аднаўлення сельскай гаспадаркі. У сельскай гаспадарцы кулацкія элементы яшчэ займалі значную ўдзельную вагу. Так, у 1926—27 гг. удзельная вага кулакоў у валавой прадукцыі хлеба складала 617 млн. пуд. або 13 проц., а ў таварнай—126 млн. пуд. або 20 проц.; удзельная вага соўгасаў і калгасаў 80 млн. пуд. або 1,7 проц., у таварнай—37,8 млн. пуд. або 6 проц., асноўная маса хлеба паступала ад бедняцка-серадняцкіх мас вёскі; удзельная вага сярэднякоў і беднякоў—4052 млн. пуд. або 85,3 проц., у таварнай прадукцыі—466,2 млн. пуд. або 74 проц.

Якім трацкіскім паклёпам на партыю Леніна і Сталіна выглядала ў святле гэтых даных зіноўеўска-каменеўская версія аб 60 проц. кулацкага хлеба ў хлебным балансе краіны—версія, якую выцягнуў зноўтрацкіст Галендо ў сваім дакладзе на заводзе «Большэвік».

Партыя пад кіраўніцтвам тав. Сталіна, паспяхова завяршаючы аднаўленчы перыяд, падрыхтоўвала пераход к рэканструкцыйнаму перыяду. Яна разграміла «новую апазіцыю»—трацкіска-зіноўеўскі блок, які выступала супроць будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне. Контррэволюцыйная група Троцкага—Зіноўева высунула трацкісцкую тэорыю аб тым, што нэп—гэта толькі адступленне, што буйныя прадпрыемствы пролетарскай дзяржавы дзяржкапіталістычныя, што на іх існуе эксплуатацыя. Група Зіноўева высунула контррэволюцыйную тэорыю аб тым, каб дзяржава надзяляла беднякоў коньмі, і проціпаставіла гэту рэакцыйную тэорыю, якая вяла да ўвекавечання дробнай сялянскай гаспадаркі, кааперацыйнаму плану Леніна. Тэорыя гэта немінуха прывяла-б к рэстаўрацыі капіталізма. Контррэволюцыйны трацкізм выступаў супроць ленінскага кааперацыйнага плана пераводу дробных тавараўтворцаў на сацыялістычныя рэйкі развіцця.

^{*)} Сталін. Стэнаграфічная справаздача на XV партз'ездзе стар. 35.

Тав. Сталін выкрыў «новую апазіцыю» як самую беспрынцыпную, самую падлую з усіх антыпартыйных груп у гісторыі большэвізма. Факт забойства т. Кірава паказаў, да якога шчасці, апазіцыі і подласці дашла гэта група, яким подлым двуручніцкім метадам яна змагаецца супроць партыі і яе кіраўніцтва, супроць савецкай улады, супроць соцыялістычнага будаўніцтва.

Заканчэнне аднаўленчага перыяду рубам паставіла пытанне аб пыходзе к рэканструкцыінаму перыяду. У краіне за гэты час адбыліся агромныя соцыяльныя зрухі, стварыліся новыя суадносіны класавых сіл. Соцыялізм умацаваў свае пазіцыі на аснове агульнага росту народнай гаспадаркі. Але гэта быў не просты рост, а рост кіруючай ролі прамысловасці ў народнай гаспадарцы, рост удзельнай вагі буйняцка-серадняцкіх гаспадарак, прасцейшых форм кааперавання. Гэты рост суправаджаўся абмежаваннем і выцясненнем паасобных атрадаў кулакоў.

Выкрываючы контррэвалюцыйную сутнасць апазіцыйнага блока грацкістаў, якія сцвярджалі, што нэп ёсць толькі адступленне, што соцыялізма на гэтым шляху пабудаваць нельга, тав. Сталін даў разгорнутую ацэнку палітыкі нэпа як палітыкі пабудовы соцыялізма ў нашай краіне.

Тав. Сталін у 1925 г. на XIV з'ездзе партыі гаварыў:

«Нэп ёсць асобая палітыка пролетарскай дзяржавы, разлічаная на дапушчэнне капіталізма, пры наяўнасці камандных вышынь у руках пролетарскай дзяржавы, разлічаная на барацьбу элементаў капіталістычных і соцыялістычных, разлічаная на ўзрастанне соцыялістычных элементаў у страту элементам капіталістычным, разлічаная на перамогу соцыялістычных элементаў над капіталістычнымі элементамі, разлічаная на знішчэнне класаў, на пабудову фундамента соцыялістычнай эканомікі». *)

Каб забяспечыць поспех планамернага наступлення супроць капіталізма, канчаткова вырашыць пытанне «хто каго» на карысць соцыялізма, забяспечыць перавод асноўных мас сялянства на новыя соцыялістычныя рэйкі, пакончыць з такім становішчам, калі наша гаспадарка трымалася на двух асновах: дробна-таварнай і буйнай соцыялістычнай вытворчасці, і дабіцца, каб гаспадарка трымалася толькі на соцыялістычнай аснове, каб забяспечыць пабудову фундамента соцыялістычнай эканомікі, пабудову бяскласавога соцыялістычнага грамадства, неабходна было індустрыялізаваць краіну.

На XIV з'ездзе партыі, падводзячы вынікі нашым дасягненням, тав. Сталін паставіў перад усёй партыяй, пролетарыятам і ўсімі працоўнымі новыя грандыёзныя задачы: стварыць буйную індустрыю, каб патрыхтаваць перавод дробнай і раздробленай сельскай гаспадаркі на соцыялістычныя рэйкі.

«Перастварыць нашу краіну з аграрнай у індустрыяльную, здольную вытвараць сваімі ўласнымі сіламі неабходнае абсталяванне—вось у чым сутнасць, аснова нашай генеральнай лініі».

XIV з'езд партыі ўвайшоў у гісторыю, як з'езд індустрыялізацыі. Праводзячы палітыку індустрыялізацыі краіны, партыя пад кіраўніцтвам тав. Сталіна разграміла контррэвалюцыйную грацкісцкую зноў.

*) Сталін. Аб апазіцыі, стар. 211.

сўскую апазіцыю і правы апартунізм. Тав. Сталін выкрыў як звыш-індустрыялізм, так і адкрытае паганенькае капітулянцтва контррэ-волюцыйнага трацкізма:

«Не разграміўшы трацкісцка-праваапартуністычнай тэорыі «патухаючай крывой», мы не маглі-б разгарнуць ні сапраўднага планавання, ні павышэння тэмпаў і скарачэння тэрмінаў будаўніцтва». *)

Разіром контррэволюцыйнай тэорыі трацкізма быў абавязковаю умовай для перамогі палітыкі індустрыялізацыі краіны. Супроць індустрыялізацыі і разгорнутага наступлення соцыялізма на капіталізм выступілі правыя апартуністы—гэта кулацкая агентура ўнутры партыі. Яны высунулі тэорыю патухання класавай барацьбы ў перыяд дыктатуры пролетарыята, тэорыю ўрастання кулака ў соцыялізм.

Правыя апартуністы—гэтыя кулацкія агенты ў нашай партыі—высунулі тэорыю гандлёвай змычкі пролетарскага горада з вёскай у процістаў вытворчай змычцы, якая праводзілася Сталіным і партыяй на аснове індустрыялізацыі краіны. Адмаўляючы небяспечу росту капіталістычных элементаў на аснове палітыкі нэпа, яны ўсімі спосабамі спрыялі гэтаму росту. Узятаму партыяй курсу на індустрыялізацыю краіны яны проціпаставілі сваю капітулянцкую лінію раўнання на вузкія месцы, лінію пераважнага развіцця сельскай гаспадаркі, узаконення залежнай ад капіталістычнага свету аграрна адсталай краіны і аслаблення яе абароназдольнасці. Гэта разгорнутая праграма рэстаўрацыі капіталізма ў нашай краіне была выкрыта партыяй пад кіраўніцтвам т. Сталіна, творцы і носьбіты яе разгромлены, як агенты класавага ворага ўнутры партыі.

Толькі паслядоўная да канца барацьба як з контррэволюцыйным трацкізмам, так і з правым ухілам ўнутры партыі забяспечыла паспяховае ажыццяўленне плана індустрыялізацыі краіны.

На XV партэ'ездзе, побач з задачамі далейшай індустрыялізацыі краіны, тав. Сталін высунуў перад партыяй і пролетарыятам новую самую цяжкую задачу пролетарскай рэвалюцыі—задачу рэканструкцыі дробнай сялянскай гаспадаркі і пераводу яе на соцыялістычны шлях, як адзіны выхад для працоўнага сялянства з галечы і жабрацтва.

«Выхад—у пераходзе дробных і распыленых сялянскіх гаспадарак у буйныя і аб'яднаныя гаспадаркі на аснове грамадскай апрацоўкі зямлі, у пераходзе на калектыўную апрацоўку зямлі на базе новай вышэйшай тэхнікі» (Сталін).

На гістарычнай канферэнцыі аграрнікаў-марксістаў у 1929 г. т. Сталін высювае лозунг аб ліквідацыі кулацтва як класа на аснове спецыяльнай калектывізацыі.

Правыя апартуністы, спекулюючы на труднасцях, адлюстроўваючы супраціўленне кулацтва соцыялістычнаму наступленню, спрабавалі павярнуць партыю назад. Яны выступілі супроць індустрыялізацыі, супроць калектывізацыі сельскай гаспадаркі, змыкаліся з трацкістамі-зінюеўцамі ў барацьбе супроць генеральнай лініі партыі, супроць левіскага ЦК і тав. Сталіна. Але контррэволюцыйная сутнасць правых і левых ухілістаў, права-левацкага блоку і апартуністаў усіх масней была выкрыта.

*) Пытанні ленызма, стар. 5.

3 трыбуны XVI з'езда партыі тав. Сталін заявіў.

«XVI з'езд ёсць з'езд разгорнутага наступлення соцыялізма на ўсяму фронту...»

Асноўная устаноўка партыі ў даны момант заключаецца ў **пераходзе ад наступлення соцыялізма на паасобных участках гаспадарчага фронту да наступлення на ўсяму фронту і ў гатэне прамысловасці, і ў галіне сельскай гаспадаркі».**

Ламаючы кулацкае супраціўленне, дабіваючы астаткі разгромленых антыпартыйных груп, партыя дабілася вялікай перамогі.

Пад кіраўніцтвам т. Сталіна партыя склала і з поспехам ажыццявіла план першага пяцігодкі. Перавесці краіну з адсталай сярэдняковай тэхнічнай на рэйкі новай сучаснай тэхнікі. Перавартыць СССР з адсталай аграрнай краіны ў краіну індустрыяльную, незалежную ад капіталістычнага свету. Стварыць індустрыю, здольную рэканструаваць усе галіны народнай гаспадаркі краіны на базе соцыялізма. Перавесці раздробленую дробна-сялянскую сельскую гаспадарку на рэйкі буйнай соцыялістычнай, каб стварыць фундамент соцыялістычнай эканомікі і не дапусціць магчымасці аднаўлення капіталізма. Умацаваць максімальна абароназдольнасць краіны. Гэта быў план пабудовы соцыялістычнай эканомікі краіны, план жорсткай класавай барацьбы дыктатуры пролетарыята з капіталістычнымі элементамі, план разгрому да канца агентуры класавага ворага унутры партыі.

Выкананне гэтага грандыёзнага плана прывяло к таму, што ўдзельная вага прамысловасці ў народнай гаспадарцы паднялася з 48 проц. у 1928 г. да 70 проц. к канцу пяцігодкі. Краіна ператварылася з аграрнай у **высока індустрыяльную.**

Прадукцыя сродкаў вытворчасці вырасла з 7 млрд руб. у 1928 г. да 18 млрд. руб. ў 1932 г. або на 157,1 проц. Удзельная вага сродкаў вытворчасці павысілася з 44,3 у 1928 г. да 52,5 проц.

Прадукцыя машынабудаўніцтва вырасла з 1405,8 млн. руб. у 1928 г. да 5252,9 млн. руб. ў 1932 г. і перавысіла план на 81,2 проц. Сельска-гаспадарчае машынабудаўніцтва (уключаючы трактары) вырасла са 176,9 млн. руб. да 890,4 млн. руб. У параўнанні з даваенным узроўнем прадукцыя машынабудаўніцтва выраста ў 10 раз. За пяцігодку створана трактарна-аўтамабільная, станкабудаўнічая, хімічная, авіяцыйная прамысловасць, электраабсталяванне, сельгасмашынабудаўніцтва. Створана магутная чорная металургія, другая вугальна-металургічная база, другая база тэкстыльнай прамысловасці.

На аснове гэтага працэса індустрыялізацыі адбыліся карэнныя змены ў сельскай гаспадарцы. Наша краіна ператварылася ў краіну буйнай соцыялістычнай сельскай гаспадаркі, самай буйнай у свеце. Асноўная маса бядняцка-серадняцкіх гаспадарак перашла ў калгасы. Гэтыя буйныя соцыялістычныя гаспадаркі, узброеныя сучаснай тэхнікай, здолелі пашырыць пасейныя плошчы на 21,4 млн. га і падняць таварнасць сельскай гаспадаркі.

Такія змены ў эканоміцы выклікалі новыя соцыяльныя зрухі ў краіне. Кулацтва ліквідавана як клас на аснове суцэльнай катэстыфікацыі, з пераходам у калгасы сярдняк ператварыўся ў моцную апору дыктатуры пролетарыята, ліквідавана лаўперызацыя вёскі, калгаснікі няўхільна ідуць к заможнаму жыццю.

Гэты «вялікі пералом» падрыхтоўваўся ўсім папярэднім перыядам барацьбы, развіццём індустрыялізацыі, барацьбой з кулацтвам, зло-

мам у го сабатажа хлебазагатоўак у 1928 г., развіццём сельскагаспадарчай кааперацыі, соўгасным і калгасным будаўніцтвам. Партыя пад кіраўніцтвам тав. Сталіна выякрыла новыя, больш складаныя, прыкрытыя і гібкія прыёмы барацьбы класавага ворага, падняла бядняцка-серадняцкія масы вескі на разгром капіталістычных элементаў, разграміла трацкісцка-зіноўеўскую апазіцыю і правы апартунізм, як агентуру кулацтва ўнутры партыі. Усё гэта прывяло к таму, што пытанне «хто каго» было паспяхова вырашана на карысць сацыялізма і ў сельскай гаспадарцы, што план першай пяцігодкі быў выканан за 4 гады.

На аснове гэтых поспехаў, на аснове пабудаванага за першую пяцігодку фундамента сацыялістычнай эканомікі партыя пад кіраўніцтвам т. Сталіна склала і паспяхова ажыццяўляе план другой пяцігодкі, план пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства.

«Асноўнай палітычнай задачай 2-й пяцігодкі з'яўляецца канчатковая ліквідацыя капіталістычных элементаў і класаў наогул, поўнае знішчэнне прычын, параджаючых класавую розніцу і эксплуатацыю, пераадаленне перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей, ператварэнне ўсяго працоўнага насельніцтва краіны ў свядомых і актыўных будаўнікоў бяскласавага сацыялістычнага грамадства» (з рашэнняў XVII з'езда).

Базай для вырашэння гэтай галоўнай палітычнай задачы другой пяцігодкі з'яўляецца завяршэнне тэхнічнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі краіны.

Пераможны калгасны лад на аснове індустрыялізацыі краіны ёсць шлях знішчэння класавай розніцы паміж рабочым і селянінам. Пераможны калгасны лад пад кіраўніцтвам дыктатуры пролетарыята знішчае ўсе сацыяльныя прычыны, якія перашкаджаюць весцы падняцця да ўзроўню горада. Цяпер толькі ад добрасумленнай і чэснай працы саміх калгаснікаў залежыць культурнае, заможнае жыццё.

Матэрыяльны ўзровень працоўных у 2-ую пяцігодку павінен павысіцца ў 2—3 разы.

Калгасны лад перамог, і аднаасобнік адсунут на другарадныя, задня пазіцыі. Сацыялістычная форма гаспадаркі стала абсалютна пануючай формай ва ўсёй народнай гаспадарцы. Ліквідавана кулацтва як клас, але барацьба з рэшткамі капіталістычных элементаў адбываецца ў самых вострых формах. Ранейшы клас дробных тавараўтворцаў, асноўная маса сялянства ў сваёй большасці (16 млн. гаспадарак) пераведзена на новыя сацыялістычныя рэйкі развіцця і такім чынам далучана да актыўнага будаўніцтва сацыялізма.

Уступіўшы ў калгас, асноўная маса сялянства (80 проц.) ужо прыняпова адрозніваецца ад часткі аднаасобнікаў, якая засталася за калгасамі. Сродкі вытворчасці абагулены, і арцельная праца з'яўляецца асноўнай крыніцай іх існавання. Калгаснае сялянства парвала ўжо з эканамічнай асновай свайго ранейшага існавання як дробна-таварнага вытворца і ператварылася ў актыўнага ўдзельніка сацыялістычнага будаўніцтва.

Такім чынам, перамога калгаснага ладу ёсць перамога новых сацыялістычных адносін у сельска-гаспадарчай вытворчасці. Калгаснае сялянства не ёсць новы клас, а стаўшы на сацыялістычны шлях развіцця ранейшы дробна-таварны вытворца, які з пераходам ў калгасы ўсё больш і больш жывае пад кіраўніцтвам рабочага класа свае пера-

житки дробного таваровитворця і становіща свідомим і активним
робітникам соціалістичної витворчості.

На даному етапі розвитку існує явний класовий розрив між робо-
чим класом і калгасним селянством. Задача другої п'ятирічки—лікві-
дація цієї розриву і перетворення всіх працівників у свідомих і
активних робітників соціалістичного громадянства. Для ліквідації
цієї розриву не потрібна ніяка перетворення арцелі в іншу
форму, нову форму господарки. Усіх контрреволюційних тра-
кцістських теорій соціалізації накірвані на зруйнування калгасного ладу, на
зруйнування арцелі, як основних форм калгасного руху на да-
ному етапі. Контрреволюційний тракцізм виступає так само за розпуск
калгасу, як перешкоди, за ліквідацію раскулачених кулацьких
господарств.

Арцельна витворчість при громадській власності на засоби ви-
творчості забезпечує всі умови ліквідації розриву між робочим
класом і калгасним селянством під керівництвом пролетаріату і його
партії.

За другу п'ятирічку у величезні масштаби росте роль МТС у сіль-
ськогосподарській витворчості. Кількість МТС досягає 6 тисяч з пага-
ловим обсягом усіх калгасів. Тракторний парк сільської господарки
вирастає з 4,5 млн. конських сил у 1934 г. до 8 млн. конських сил у
1937 г., парк комбайнів з 35 тис. цяпер до 100 000 у 1937 г., парк
автомобілів з 34 000 цяпер до 170 000 у 1937 г. Кірунок такої тех-
ніки у МТС і забезпечує завершення механізації сільської господарки.

МТС, як державний, послідовно-соціалістичний тип підприєм-
ств, будуть проводити всі основні сільськогосподарські роботи.
Засоби витворчості самих арцелей будуть наділяти даною можливістю
ролю. Сільськогосподарська праця перетворюється в різноманітну ін-
дустріальну працю. Держава непрямо організує, кріє, планує
калгасну витворчість.

Продовження зруйнування арцелі, як проводниці диктатури пролета-
ріату, і єсть шлях ліквідації класового розриву між калгасним се-
лянством і робочим класом, шлях побудови безкласового соціалі-
стичного громадянства.

Дальня більшовізація калгасу, розвиток калгасної ви-
творчості на основі сталінського статута калгасного життя, означає
рост арцелі як соціалістичної форми господарки, рост державної
власності на засоби витворчості, рост державного керівництва калга-
ми при МТС і всієї важливої економічної і політичної ролі у ру-
ках цієї держави, для зливання класового розриву між
робочим класом і селянством. Класовий розрив робочого і селянина
ліквідується боротьбою за соціалізм, конкретною і безпосередньо кріємою
пролетаріатом калгасних мас, конкретною боротьбою з капіталістич-
ними елементами, з усіма перешкодами капіталізму.

Настає таго, як калгасний лад калгасного селянства і калгасне селян-
ство калгасно стала під керівництвом соціалізму, настає таго, як
кулацтво у основному перетворюється в калгасну базу вирощання
соціалізму, і далі збільшення калгасу, за першим кроком викла-
дання державних заходів, збільшення продукції і удійності,
з високою продукцією і удійністю і соціалістичного спор-
тивства і ударництва, за збільшенням калгасу, за збільшенням
перетворення, за збільшенням калгасу і єсть і конкретні шляхи

У калгасах аб'яднана ўжо да 80 проц усіх сялянскіх гаспадарак. Соўгасы і калгасы ахапляюць 90 проц усіх пасеўных плошчаў. Соцыялістычны сектар у 1934 г. даў 92 проц. усяго загатоўленага дзяржаваю хлеба. У гэтым годзе ў сельскай гаспадарцы будуць працаваць 230 тыс. трактароў, 35 тыс. камбайнаў і 34 тыс. аўтамабіляў. Створаны ўсе ўмовы для атрымання ўсёй масай калгасаў і соўгасаў высокіх устойлівых ураджаяў, якія ўжо цяпер маюць перадавыя калгасы і соўгасы. Самая адсталая галіна сельскай гаспадаркі—жывёлагадоўца выходзіць на шлях шырокага хуткага ўздыму. Адбываецца сістэматычны ўздым матэрыяльна-культурнага ўзроўню рабочых і калгаснікаў, аб чым сведчыць адмена картачнай сістэмы на хлеб і некаторыя іншыя прадукты.

Побач з агромнымі перамогамі, атрыманымі нашай краінай пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў і правадыра ўсіх працоўных гав. Сталіна на эканамічным фронце, мы масм велізарнейшыя дасягненні і ў справе культурнага будаўніцтва. Наша краіна з адсталай, некультурнай—з 85 проц. няграмаднага насельніцтва—на працягу 17 год існавання дыктатуры пролетарыята ператворана ў краіну сучаснай грамадасці, пакрыта густою сеткай школ.

Бліскучыя поспехі, дасягнутыя ў правядзенні тэхнінізму; агромны рост культуры, што выразілася і ў такім факце, як з'езд пісьменнікаў; рост масавага гераізма, смелыя ўчынкі заваявальнікаў стратасферы і чэлюскінская эпапея; адкрыццё раду новых месц карысных выкапняў; рад заваяванняў у галіне навукі—ад фізікі да фізіялогіі чалавека; агромнае развіццё масавай энергіі працоўных, з'яўленне новых талентаў, арганізатараў з самой гушчы народных мас—вось чым характарызуецца наша эпоха.

Правільнае правядзенне ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі забяспечыла велізарны ўздым культуры ўсіх нацыянальнасцей, населяючых вялікія прасторы Савецкага саюза.

Савецкі саюз за апошні час атрымаў буйныя перамогі і на міжнароднай арэне.

Дзякуючы мудрай знешняй палітыцы нашага рабоча-сялянскага ўрада, надзвычай вырасла роля СССР, як магутнага фактара агульнага міру.

Тав. Молатаў у сваёй прамове на VII з'ездзе саветаў адзначыў:

Роля СССР, як трывалага фактара ўсеагульнага міру, цяпер шырока прызнана. Зрабіўся правілам зварот іншых краін к Савецкаму саюзу ў тых выпадках, калі справа ідзе аб забяспечанні міру. І гэта зразумела.

Савецкі саюз не пагражае нікому захопамі. Але народы Савецкага саюза, занятыя мірнай працай, добра разумеюць значэнне надзейнай абароны сваіх савецкіх граніц. умацавання сваёй роднай рабоча-сялянскай Чырвонай арміі.

Між 1 і 1934 г. г. з'явіліся вехі ў барацьбе за план другога пяцігоддзя. Пастых мільярд, і ў гэтым годзе будзе дададзена 10 мільярд рублёў. У гэтым годзе ў Закарскай пралетарыяў, датэрмінова выданых 19-мільённую здабычу азербайджанскай нафты, поспех у шахцераў Данбаса, выканаўшых 60-мільённую праграму ланецкага вугалю, поспех у шахцераў і вугальніках.

дру
ма
и
и
вы
бу
дра
ж

пра
маг
раб
Сир
вля
дотт

3-19
COM

f lan
ukij

3. 4.

дар
сло
эле
1932
нер
кля
да
сло
1933
год
до

БС
МД
КО
НО

РМ
НБ
БЕТ
ВТ

1921

другой рэканструяваны і зноў пабудаваны такія гіганты як Гомсельмаш, бабруйскі дрэваапрацоўчы камбінат, швейная фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі», магілёўская шоўкавая фабрыка, касцюмовы і шклозавод і т. д. і т. д. На прадпрыемствах БССР арганізаваны новыя вытворчасці, як напрыклад, для сельскай гаспадаркі — сіласарэзкі, бульбакапалкі, корнерэзкі, сілосныя вежы, для прамысловасці — сідравальныя варштаты, торфмашыны, абутковыя машыны, дубільны экстракт, малочная кіслата і т. д. і т. д.

Рост соцьялістычнай прамысловасці, павышэнне прадукцыйнасці працы суправаджаліся няўхільным ростам зарплат, павышэннем матар'яльнага добрабыту рабочых. Так, напрыклад, фонд зарплат рабочых і служачых павялічыўся ў параўнанні з 1927-28 гг. у 11 раз. Сярэдняя гадавая зарплата на аднаго рабочага за гэты перыяд павялічылася больш як у 2½ разы. Ужо ў канцы першай пяцігодкі выдаткі на соцьяльнае страхаванне выраслі больш як у 5 раз.

Каласальна вырасла тэхнічная ўзброенасць соцьялістычнай сельскай гаспадаркі БССР. Магутнасць трактарнага парка ў параўнанні з 1928 г. павялічылася ў 33 разы. З года ў год расце ўраджайнасць соцьялістычных палёў.

Таваразварот вырас у 1933 г. у параўнанні з 1931 г. на 38 проц.

За гэтыя гады ў сельскую гаспадарку нямала ўкладзена сродкаў. Напрыклад, з 1928 г. па 1934 г. 326,6 млн. руб., плюс 19.702 тыс. руб., якія падлягаюць спісанню з калгасаў БССР па ўзятых крэдытах.

Тэмпы росту народнай гаспадаркі БССР больш хуткія ў параўнанні з тэмпамі росту народнай гаспадаркі Савецкага саюза ў цэлым.

Аб'ём капіталаўкладанняў 2-ой пяцігодкі ва ўсю народную гаспадарку БССР складае суму 1.647 млн. руб., з іх: 25 проц. — на прамысловае будаўніцтва і 26,7 проц. — на сельскую гаспадарку. Магутнасць электрастанцыі за другую пяцігодку ўзрастае з 60,1 тыс. квіт. у 1932 г. да 125,3 тыс. квіт. к канцу пяцігодкі. Выпрацоўка электраэнергіі за гэты-ж час вырастае са 177,8 млн. квіт. гадзін да 372,5 млн. квіт. гадзін. Трактарны парк узрастае з 31,5 тыс. конскіх сіл у 1932 г. да 225 тыс. конскіх сіл у 1937 г., г. зн. больш як у сем раз. Пасеўныя плошчы павялічваюцца з 3.983 тыс. га ў 1932 г. да 4.060 тыс. га ў 1937 г. Агульнае пагалоўе буйнай рагатай жывёлы вырастае за пяцігодку на 55,4 проц., у соўгасах і калгасах — на 71,4 проц. Рост пагалоўя свіней — адпаведна: на 78,9 проц. і 235,7 проц.

Гэта акалічнасць з'яўляецца нагляднейшым паказчыкам таго, як БССР — неад'емная частка Савецкага саюза — пры непасрэднай дапамозе працоўных усяго Савецкага саюза, ідзе хутка па шляху канчатковай тэчвідацыі сваёй адсталасці — гэтага выніку каланіяльнага становішча Беларусі ў царскай Расіі.

Паслядоўнае правядзенне ленінскай нацыянальнай палітыкі забяспечыла тое, што Беларусь, дзе раней было не больш 30 проц. грамадзян, ператварылася ў краіну суцэльнай грамадзянскасці. Да Окцябра на Беларусі не было павоінак вышэйшай школы, а цяпер 26 ВНУ і 8 ВНУ, 15 тыс. студэнтаў, 30 тысяч студэнтаў-рабфакаўцаў, Акадэмія Навук і рад навукова-даследчых інстытутаў. Мы маем у БССР таксама росквіт мастацтва (9 дзяржаўных тэатраў). Рост выдаткаў на соцьяльна-культурнае абслугоўванне працоўных мас за першую пяцігодку павялічыўся ў 4 разы, а ў 1934 г. у параўнанні з 1932 г. на 66 проц. Выдаткі на ахову здароўя працоўных у 1933 г. супроць 1927-28 гг. павялічыліся ў 4 разы.

У 1934 г. БССР дабілася новых грандызных поспехаў на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва. Цэлыя трэсты і аб'яднанні, гарыды і раёны датэрмінова выканалі гадавыя планавыя заданні. Упершыню з 1931 г. выканалі гадавы план: шкляная прамысловасць, вецэбская фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі», магільдзкая ф-ка «Валадарскага», якаўлевіцкая суконная ф-ка і рад іншых прадпрыемстваў.

Ёсць яшчэ, вядома, і адсталыя прадпрыемствы. Нельга больш цярпець, каб адставалі такія прадпрыемствы, як шклозавод імя Сталіна, Добрушская папяровая фабрыка, дрэваапрацоўчы камбінат імя Гікало і крычаўскі цэментны завод. Гэтыя прадпрыемствы маюць усе аб'ектыўныя ўмовы для ўзорнай работы. Усё залежыць ад людзей, ад арганізатараў. Іх задача—зрабіць перадавымі ў 1935 г. свае адстаючыя прадпрыемствы.

У барацьбе за соцыялізм на аснове нашых поспехаў на ўсіх участках соцыялістычнай будоўлі растуць і новыя людзі з карэнных нацыянальнасцей БССР, ударнікі, сапраўдныя арганізатары, якія ўзнавальваюць ініцыятыву і ударную працу дзесяткаў тысяч рабочых у барацьбе за аўтадзяржаўнае тэхнічнае соцыялістычнае вытворчасці.

У барацьбе за большэвіцкія калгасы і заможнасць усіх калгаснікаў выхаваўся шырокі калгасны актыў, брыгадзіры, інспектары якасці, брыгадзіры-жанчыны, старэйшыя па лёну, трактарысты і т. д.—усё гэта новыя фігуры калгаснага актыва ў вёсках БССР.

Гэтых дзяржаўных поспехаў у сацыялістычным будаўніцтве КП(б)Б дабілася ў рэзультатах пухлятага правядзення генеральнай лініі партыі пад кіраўніцтвам ЦК КП(б) і тав. Сталіна, ажыццяўляючы, дзякуючы непаўторнаму данамоўе пролетарыята СССР, рэканструкцыю ўсёй народнай гаспадаркі на соцыялістычных падставах. КП(б)Б дабілася гэтых поспехаў у барацьбе за пролетарскі інтэрнацыяналізм з усімі відамі буржуазнага нацыяналізма, з вялікадзяржаўным шавінізмам, беларускім нацыяналізмам—галоўнай небяспекай у БССР на даным этапе, і з усімі іншымі відамі мясцовага нацыяналізма, якія ў саюзе з імперыялістычнымі інтэрэнтамі імкнуліся сарваць соцыялістычнае будаўніцтва ў БССР у імя рэстаўрацыі капіталізма.

Беларускі контррэвалюцыйны нацыяналізмакратызм, пачынаючы з Окцябра і на гэты дзень, веу насцядоўную палітыку ператварэння БССР у калонію польскага імперыялізма, палітыку адрыву БССР ад СССР, палітыку аднаўлення капіталізма ў БССР. Нацдэмы вялі і імкнуліся весці работу, накіраваную на распаўсюджванне нацыянальнай розні паміж рабочымі Савецкага саюза, што з'яўляецца самай падставай збройнай буржуазіі ў яе барацьбе супроць пролетарскай рэвалюцыі і дыктатуры пролетарыята.

Нацдэмы вялі падрыхтоўчую контррэвалюцыйную работу ў розных напрамках. Яны праводзілі кулацкую прышчэпачскую хутарызацыю з мэтай падрыхтоўкі соцыяльнай базы ў асобе беларускага кулацтва для інтэрвенцыйных планш імперыялістаў, вялі шпіёнскую работу, стварылі контррэвалюцыйную арганізацыю «Беларускі нацыянальны цэнтр», якая ставіла сабе задачу—падрыхтаваць глебу для інтэрвенцыі імперыялістаў і адрыву БССР ад СССР.

Нацдэмы разгарнулі справу падрыхтоўкі сваіх кадраў, спрабавалі захапіць у свае рукі работу падсобных наркаматаў (Наркамзем, Трактарацэнтр, Наркамасветы, Акадэмія навук і інш.). У сваёй рабоце нацдэмы блакаваліся з вялікадзяржаўнымі, яўрэйскімі, польскімі і іншымі нацыяналістамі.

Усю гэту работу нацдэмам удаюся праводзіць, дзякуючы аслабленню большэвіцкай пільнасці ў паасобных звеннях КП(б)Б, аслабленню барацьбы з мясцовым нацыяналізмам. Партыя разграміла нацыяналістаў, ускрыла іх контррэвалюцыйную шкодніцкую работу, выкрыла іх перад працоўнымі масамі Беларусі. Аднак рэшткі нацыяналістычных элементаў працягваюць весці сваю работу.

Поспехі соцыялістычнага будаўніцтва ў БССР выклікаюць яшчэ большае абзастрэнне барацьбы ў краіне і супраціўленне варожых элементаў пераможнаму будаўніцтву соцыялізма.

За апошні час мы мелі ажыўленне і актывізацыю контррэвалюцыйных трацкіска-зіноўеўскіх паследышаў у БССР. Так, напрыклад, былы выкладчык ВКСГШБ—Руды—распаўсюджаў з кафедры школы контррэвалюцыйныя трацкісцкія тэорыі. Некаторыя студэнты, кулацкія агенты, ашуканцкі прабраўшыся ў партыю і комсамол, у ВКСГШБ, вялі дыскусіі аб тым, ці магчыма перамога соцыялізма ў нашай краіне. У медінстытуце антысавецкія элементы распаўсюджвалі контррэвалюцыйную тэорыю, нібы трацкізм з'яўляецца крыніцай ленінізма. Трацкісцкія, нацыяналістычныя элементы актывізаваліся і ў Горацкім сельска-гаспадарчым інстытуце.

Бюро ЦК КП(б)Б і Менскі гарком за апошні час выкрылі цэлы рад зіноўеўцаў і трацкістаў. Напрыклад, Фліора—былога ўдзельніка Нарадзінскага Нардамзьянства, які адмовіўся выступіць на сходзе сваёй партыйнай арганізацыі з выкрыццём свайго зіноўеўскага мінулага, Галендо—былога старшыню Дзяржплана БССР, які ў сваім выступленні на заводзе «Большэвік» абыйшоў ролю зіноўеўска-трацкісцкай контррэвалюцыйнай апазіцыі ў справе забойства т. Кірава, не выкрыў свайго контррэвалюцыйнага зіноўеўскага мінулага і працягваў контррэвалюцыйныя трацкісцкія тэорыі.

Быў выкрыт яшчэ цэлы рад трацкістаў-зіноўеўцаў і буржуазных нацыяналістаў. Напрыклад, Дунец, які ў галіне юрэйскай літаратуры, прыкрываючыся маскай артадаксальнасці, скарыстоўваў для контррэвалюцыйнай трацкісцкай кантрабанды трацкісцкія і буржуазна-нацыяналістычныя творы Абчуга і Юдэльсона, рэкамендаваў і ўсхваляў гэтыя творы ў якасці вышэйшых дасягненняў савецкай, пролетарскай літаратуры.

Мы павінны мабілізаваць усю сваю рэвалюцыйную пільнасць, каб да канца выкрыць паследышаў контррэвалюцыйнага трацкіска-зіноўеўскага ахвосця, каленым жалезам выслаць і вышчыць да канца рэшткі контррэвалюцыйнага трацкіска-зіноўеўскага племені, контррэвалюцыйнага нацдэмакратызма, нацыяналістаў усіх колераў і масцей, усялякіх апартуністаў і класава варожых элементаў.

Толькі ў бязлітаснай барацьбе з а-варэ-нымі рэшткамі класава-варожых элементаў і іх агентурай—правым і «левым» апартунізмам, і контррэвалюцыйным трацкізмам, нацыяналістамі ўсіх колераў дасягнуты намі перамогі. Пад кіраўніцтвам т. Сталіна партыя ў адкрытым баі сакрушыла і разграміла трацкізм, разграміла прыхлых апартуністаў, прымусіўшы іх калітуляваць перад партыяй, выкрыла і разбіла нацыянал-ухлістаў, сарвала маску з двурушнікаў.

Соцыялізм у нашай краіне перамог. Нашы сусветна-гістарычныя перамогі бяспрэчны. Але гэта не значыць, што вораг ужо здаўся. А таму рэвалюцыйную пільнасць трэба ўзмацніць нам яшчэ ў большай меры.

Вораг вываротлівы, вораг гатоў прыняць любое аблічча, прыкінуцца нават другам нашай партыі для таго, каб аслабіць нашу пільнасць і нанесці ўдар і ў галаву і ў сэрца. Мы страцілі са сваіх радоў аднаго з слаўных барацьбітоў—Сергея Міронавіча Кірава, забітага ворагамі толькі за яго адданасць справе кунізма, справе савецкай улады. Белагвардзёнскія выразы з трацкістаў-зіноўсцаў, выхаваныя Зіноўевым і Каменевым у правакатарскім двурэшніцтве, з'явіліся, пад кіраўніцтвам Зіноўева, Каменева і іншых з ленинградскага і маскоўскага контррэвалюцыйнага цэнтра, арганізатарамі гэтага злачынства.

Сваім злачынствам у Ленінградзе ворагі савецкай улады жадалі ўнесці замяшанне ў нашы рады. Аднак, мільённыя масы рабочых і сялян на стрэл у Ленінградзе адказалі па-своіму выключна згуртаванасцю сваіх радоў вакол савецкай улады, вакол т. Сталіна.

Агромныя, нябачаныя перспектывы далейшага соцыялістычнага будаўніцтва абумоўлены перамогай соцыялізма ў нашай краіне, ўмацаваннем дыктатуры пролетарыята, нябачанай у гісторыі згуртаванасцю і аднадушшам ленинскай партыі пад кіраўніцтвам т. Сталіна.

1935 год наша краіна пачынае, як год яшчэ больш узмоцненага і любоўнага клопату аб сваіх знатных людзях, якія твораць справу соцыялізма. З самай густыні народных мас узнікаюць таленты, арганізатары, сапраўдныя героі, аб росквіце якіх пры дыктатуры пролетарыята прадказваў Ленін. Краіна з яе 170-мільённым народам ахоплена энтузіязмам будоўлі прыгожага, радаснага жыцця.

2-гі з'езд калгаснікаў-ударнікаў яшчэ раз з выключнаю сілай прадэманстраваў адданасць шматмільённым масам працоўнага сялянства калгаснікаў справе партыі Леніна Сталіна, справе соцыялістычнага будаўніцтва. З'езд калгаснікаў-ударнікаў паказаў, што за апошнія гады калгасная веска ўзбагацілася вялікай арміяй перадавых людзей, выхаваных пад кіраўніцтвам партыі. З густыні калгаснай масы выраслі яе перадавыя арганізатары, барацьбіты за большэвіцкі катгас і заможнае калгаснае жыццё.

Разам з тым, 2-гі з'езд калгаснікаў-ударнікаў прапрацаваў і аднадушна прыняў новы прыкладны статут сельскагаспадарчай арцелі, сталінскі статут калгаснага жыцця, накіраваны на яшчэ хутчэйшы ўздым усёй сельскагаспадарчай вытворчасці і павышэнне зацікаўленасці ў ёй саміх калгаснікаў.

Выпрацаваны і прыняты з'ездам калгаснікаў-ударнікаў прыкладны статут сельскагаспадарчай арцелі дае ў рукі ўсім калгаснікам магутны рычаг уздыму катгасаў на нябачаную вышыню. Справа партыйных, савецкіх і зямельных арганізацый неадкладна давесці да шырокіх мас калгаснікаў рашэнні 2-га з'езда калгаснікаў-ударнікаў і новы прыкладны статут сельскагаспадарчай арцелі.

У трэцім годзе 2-й пяцігодкі—пяцігодкі пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства—партыя і савецкі ўрад на аснове рашэнняў XVII партз'езда і ўказанняў т. Сталіна, паставілі перад намі грандыёзныя задачы ў справе далейшага соцыялістычнага будаўніцтва, на выкананне якіх павінны быць мабільізаваны ўсе сілы.

У галіне прамысловасці 1935 г. павінен прайсці пад знакам яшчэ больш хуткага асваення новай тэхнікі, далейшага павышэння тэхніч-

ных ведаў рабочымі ўсіх галін нашай прамысловасці, палепшання арганізацыі зарплаты і на яе аснове—павышэння прадукцыйнасці працы, палепшання якасці прадукцыі, зніжэння сабекошту і т. д.

«Класатліва вырошчваць і кваліфікаваць людзей, правільна расставіць і арганізаваць іх на вытворчасці, арганізаваць зарплату так, каб яна умацоувала рашаючыя зьмены вытворчасці і рухала людзей на вышэйшую кваліфікацыю,—вось што нам патрэбна для таго, каб стварыць шматлікую армію вытворча-тэхнічных кадраў».

Гэтыя ўказанні правадзіра партыі і ўсіх працоўных гав. Сталіна (у гутарцы з металургамі) адносяцца не толькі да металургічнай, а і да ўсёй нашай прамысловасці, да ўсіх галін нашай гаспадаркі і павінны стаць у цэнтры ўсёй барацьбы за выкананне плана 1935 г.

У галіне сельскай гаспадаркі 1935 год павінен прайсці пад знакам завяршэння суцэльнай калектывізацыі, далейшага арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання і ператварэння ўсіх калгасаў у перадавыя, павышэння ўраджайнасці калгасных палёў.

Выключна вялікія задачы стаяць перад намі ў галіне хутчэйшага ўздыму жывёлагадоўлі, бо БССР з гэтай справы ўсе яшчэ адстае ад Савецкага саюза ў цэлым, ад перадавых рэспублік і абласцей.

Зараз мы набліжаемся да веснавой пасеўнай кампаніі і павінны сустрэць яе ў поўнай падрыхтаванасці. Справа ўсіх партыйных, савецкіх, зямельных арганізацый, усіх саўгасаў і калгасаў—змагацца за арганізаванае правядзенне большэвіцкай вясны, за выкананне задач, пастаўленых перад сельскай гаспадаркай у другую пяцігодку, за рэкордны ўраджай.

На аснове дасягнутых у сацыялістычным будаўніцтве поспехаў, перад намі па-ноўму паўстае пытанне аб спалучэнні асабістых інтарэсаў з грамадскімі ў сацыялістычнай вытворчасці.

«Пытанне аб правільным спалучэнні асабістага інтарэса і грамадскай карысці ў вытворчасці з'яўляецца цэнтральным пытаннем у будаўніцтве сацыялізма» (Молатаў. Доклад на VII з'ездзе саветаў СССР).

Правільная расстаноўка людзей на вытворчасці адпаведна іх кваліфікацыі і здольнасці, павышэнне кваліфікацыі, правільная арганізацыя зарплат, якая-б заахвочвала да павышэння кваліфікацыі, палепшання культурна-бытавога абслугоўвання працоўных, больш чылы падыход да паграбаванняў кожнага працоўнага, палепшанне добрабыту і магар'яльнага становішча рабочых і ўсіх працоўных—павінны быць у цэнтры ўвагі партыйных, савецкіх, профсаюзных і грамадскіх арганізацый.

Паспяховае выкананне пастаўленых задач патрабуе ад нас бязлітаснай барацьбы з усімі класава-варожымі элементамі і іх агентурай, з рэшткамі контррэвалюцыйнага трацкізма і зінюсэвішчыны, з правымі ўхілістамі, апартуністамі ўсіх масцей і прымірэнцтвам да іх, бязлітаснай барацьбы з рэшткамі разгромленага контррэвалюцыйнага нацэмакратызма, з рэшткамі вялікадзяржаўнага шавінізма, з контррэвалюцыйным нацыяналізмам усіх колераў і масцен і прымірэнцтвам да іх.

Паспяхова весці барацьбу з усімі ворагамі сацыялістычнага будаўніцтва можна толькі на аснове павышэння рэвалюцыйнай пільнасці, палітычна тэарэтычнага ўзроўню і ўзброенага марксіска-ленінска-сталінскай тэорыяй усёй партыйнай арганізацыі. Таму партыйная вучоба, вывучэнне гісторыі партыі, гісторыі барацьбы нашай партыі пад кіраўніцтвам Леніна—Сталіна з усімі ўхіламі, з усімі класава-варожымі

контррэволюцыйнымі наскокамі на партыю, яе кіраўніцтва, на яе гепераліную лінію, вывучэнне гісторыі барацьбы партыі за перамогу пролетарскай соцыялістычнай рэвалюцыі, за пабудову соцыялізма ў нашай краіне—павінны быць у цэнтры партыйнай вучобы.

На аснове павышэння палітычна-тэарэтычнага ўзроўню партыйнай арганізацыі і максімальнага ўзмацнення класавай пільнасці, выкрываючы і разбываючы ўсё тэнт усялякія спробы класава-варожых элементаў і іх агентуры затармазіць справу соцыялістычнага будаўніцтва, мабілізуем шырокія масы працоўных і ўсе сілы на выкананне плана трэцяга года 2-й пяцігодкі пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Пе

Вн
бліскуп

Выв
падвёў

скажыце
«Ра

Тры
гаснікі

Ват
з 28 д

у Еўро
Ка

цоўнаг
стала

плошч
лектыв

У сове
Вяр

у свец
На

вслізар
ным з

картак
гандлю

У н
Чырво

рыяліс
Буй

форме
тэрыац

наспен
VII

дэмакр
пастан

V

У

м

и

на яе
рамогу
ізма ў

артый-
ці, вы-
рожных
будаў-
нанне
савага

Р. Выдра

Перамога ленінскай нацыянальнай палітыкі

VII усесаюзнае з'езд саветаў з'явіўся грантыёзнай дэманстрацыяй бліскучых перамог сацыялізма над капіталізмам у нашай краіне.

Выканан завет Леніна, выканана клятва Сталіна! Так тав. Молатаў падвёў вынікі гераічнай барацьбы партыі, рабочага класа, калгаснага сялянства пад кіраўніцтвам геніяльнага правадыра—т. Сталіна.

«Расія нэпаўская стала Расіяй сацыялістычнай».

Тры чверці насельніцтва нашай краіны складаюць рабочыя і калгаснікі.

Валавая прадукцыя буйнай прамысловасці за 4 гады вырасла з 28 да 50 млрд. руб., наша чорная металургія заняла першае месца ў Еўропе.

Калектывізацыя атрымала гіганцкія перамогі. Чатыры п'ятыя працоўнага сялянства ўжо ўраілі ў калгасы, моцна і беспаваротна стала пад чырвоны сцяг сацыялізма. Дзевяць дзесятых пасеўнай плошчы знаходзіцца ў руках калгаснага сялянства. На аснове калектывізацыі разгромлен апошні капіталістычны клас—кулацтва. У савецкай вёсцы пачаўся канец кулацкай эксплуатацыі і жабрантву.

Выраслі дзесяткі тысяч людзей, аўладаўшых самай перадавой у свеце тэхнікай.

На аснове перамог індустрыялізацыі і калектывізацыі дасягнут велізарны рост матэрыяльнага ўзроўню і добрабыту працоўных. Адным з буйнейшых сродкаў гэтага росту з'яўляецца адмена хлебных картак і поўнае забяспечанне краіны хлебам на аснове савецкага гандлю.

У непераможную сілу, аснашчоную перадавой тэхнікай, вырасла Чырвоная армія—аплот сацыялістычнай радзімы ад пачатку імперыялістаў і інтэрвентаў.

Буйна расце і квітнее культура народаў СССР, нацыянальная па форме і сацыялістычная па зместу. Як ніколі моцна і маналітна інтэрнацыянальнае адзінства рабочых і працоўных усіх нацыянальнасцей нашага вялікага Саюза.

VII усесаюзнае з'езд саветаў паклаў пачатак новай эпохе савецкай дэмакратыі. Па ініцыятыве т. Сталіна лютаўскі пленум ЦК ВКП(б) настанавіў:

«даручыць т. Молатаву ўвайсці ад імя ЦК ВКП(б) на VII з'езд саветаў з прапановай аб неабходнасці некаторых змен у канстытуцыі Саюза ССР у напрамку.

а) далейшай дэмакратызацыі выбарчай сістэмы ў сэнсе замены не ўпаўне роўных выбараў роўнымі, многасупенных—прамымі, адкрытых—закрытымі.

б) удакладнення соцыяльна-эканамічнай асновы канстытуцыі ў сэнсе і рэалізацыі канстытуцыі ў адпаведнасць з сучаснымі суадносінамі класавых сіл у СССР (стварэнне новай соцыялістычнай індустрыі, разгром кулацтва, перамога калгаснага ладу, зацверджанне соцыялістычнай уласнасці, як асновы совецкага грамадства і т. п.)^{*)}

З найвялікшым захапленнем выслухаў з'езд даклад т. Молатава даўшага бізнесу марксіска-ленінскі аналіз дэбюіруемых у нашай краіне грамадзянскіх змен, якія знайдуць сваё адлюстраванне ў савецкай канстытуцыі. СССР стаў сацыялістычнай краінай. 95,81 проц усіх вытворчых фондаў у краіне належыць зараз сацыялістычным сектару, 4,1 проц прыватнай дробнагаваровай гаспадарцы і толькі 0,09 проц прыватна-капіталістычнай. Кулацтва разгромлена. Соцыялістычная уласнасць стала асновай нашага ладу.

З найвялікшым энтузіязмам прыняў VII з'езд саветаў прапанову абменнага правадыра т. Сталіна—аб далейшым дэмакратызацыі выбарчай сістэмы.

У той час, як СССР аднавіў вышэй сцяг сапраўднага дэмакратызма, буржуазія французскім садам топча апошнія рэшты сваіх ілжывадэмакратычных форм. Капіталізм ідзе к сваёй немінучай пагібель. Соцыялізм расце і развіваецца.

Такавы вынікі кіруючызла слаўнай большавіцкай партыі на чале з гонарным правадыром савецкага пролетарыята т. Сталіным.

Усе гэтыя перамоны атрыманы былі ў жорсткай класовай барацьбе з кулацтвам і яго агентурай, у барацьбе з правымі апартуністамі і з "левымі", у барацьбе з контррэвалюцыйным трацызмам, з правадзяцкім блокам, у лютай барацьбе з блокам трацкістаў і пацыяналістаў усіх толкаў і масцен, вялкадзяржаўных, месцовых шавіністаў і іншых.

Злейшыя ворагі народу, трацкіска-зіноўеўскія контррэвалюцыйныя групы, рабылія ў адкрытых баях, у роспачы ад велізарных перамоў сацыялізма, уступілі на шлях ідывідуальнага тэрора супроць правадыроў партыі і савецкай улады. Падонкамі трацкіска-зіноўеўскай контррэвалюцыйнай групы забілі за вяліка тэпшы сын бальшавіцкай партыі, папкі пролетарскі грыбнік, член палітбюро ЦК ВКП(б), незабываемы Міронаў—т. Кіраў.

Прагавішыся французам і інтэрвентам і паняўшыся за грошы службы консулу буржуазнай краіны, усе гэта ахвосце контррэвалюцыі, усе гэта Нікалаевы, Каталынавы, Шацкія выконвалі справу міжнароднай контррэвалюцыі, заказ Зіноўева, Камсера, Троцкага, якія скаціліся на белабандыцкі шлях барацьбы з партыяй.

Яны панеслі ад савецкай улады заслужаную кару. Заслужаную кару панеслі контррэвалюцыянеры, патхальнікі і арганізатары забойства т. Кірава—Зіноўеў, Еўдакімаў, Каменеў і інш.

Вось што паказаў на судзе падсудны Еўдакімаў 15 і 16 чэрвеня 1935 г.

«... Нашы контррэвалюцыйныя пераконанні заставаліся асноўнымі і актыўнымі да апошняга часу.

У ацэнцы калектывізацыі мы стаялі на контррэвалюцыйных пазіцыях... У сваіх ацэнках мы не адрозніваліся ад меншавікоў і іншых ворагаў рабочага класа.

Мы злобна шыпелі аб тым, што партыі няма, што няма

^{*)} "Правда" № 32 (6278) ад 2-й с. г.

ЦК, няма ўнутрыпартыйнага рэжыму, кідаючы па адрасу т. Сталіна зловныя контррэвалюцыйныя інсінтуацыі.

«Мы варыліся ў сваім саку, атручваючы атрутай нашых контррэвалюцыйных поглядаў і пераконанняў сваіх аднадумцаў. Гнусныя плёткі намі мусіраваліся і распаўсюджваліся ў масах, мы з вялікай радасцю падхаплялі чуткі аб разнагалоссях у ЦК, з імі мы звязвалі свае надзеі на трэшчыну ў кіраўніцтве партыі. Гэтымі настроймі мы акрылялі звязаных з намі людзей». *)

Падонкі контррэвалюцыйнай зіноўеўскай групы імкнуліся сваім стрэлам у тав. Кірава ўнесці замяшанне ў рады партыі. Але памыліліся. Партыя, рабочы клас, працоўныя масы яшчэ больш згуртаваліся вакол любімейшага правадыра—т. Сталіна, яшчэ вышэй узнялі сваю пільнасць.

Партыя на чале з т. Сталіным выкрыла прытаўшыхся, прыкрыўныхся партбілетам контррэвалюцыйных двурушнікаў трацкістаў-чочацаў. ЦК КН(б)Б выкрыў і выгнаў з партыі аўтара трацкіска-зіноўеўскага «хлебнага балансу» Галендо, які прабраўся на пост намесніка старшыні СНК БССР; выкрыў і выгнаў з партыі трацкістаў-зіноўеўцаў, актыўных удзельнікаў зіноўеўскай антысавецкай групы—Фліора, Кладавікова, Рудага і інш. Выкрыт партыяй буржуазны нацыяналіст Дунец, які працягваў і прапагандаваў буржуазна-нацыяналістычныя і контррэвалюцыйна-трацкісцкія ўстаноўкі. Выкрыты контррэвалюцыйныя трацкісты-зіноўеўцы у педінстытуце, блок нацыяналістаў і трацкістаў у Горках і рад іншых.

Партыя заклікае к далейшаму павышэнню пільнасці, к бязлітайнай барацьбе з усякага роду лібералізмам і прымірэнствам да тых, хто двурушніцтва зрабіў сваёй прафесіяй і сістэматычным метадам барацьбы з партыяй, з савецкаю ўладай.

Разбіваючы ўсіх ворагаў працоўных, рабочых і калгасных мас нашай краіны яшчэ цяжэй згуртоўваюцца вакол партыі і правадыра т. Сталіна, ідуць ад перамогі к перамозе. Бліскучае пацверджанне гэтаму—выкананне і перавыкананне цяжкай прамысловасцю свайго плана ў 1934 г., 100 проц. выкананне плана здабычы вугалю, павышаны збор зернавых на 250—300 млрд. пудоў, не гледзячы на неспрыяльныя кліматычныя ўмовы. Бліскучым вырашэннем нашага пераможнага руху па шляху сацыялізма з'яўляецца павышэнне матар'яльна-культурнага ўзроўню рабочых і працоўных мас праз адмену картак на хлеб і некаторыя іншыя зернавыя прадукты.

У той час як капіталізм не ў сілах выйсці з эканамічнага крызіса, застаючыся ў дэпрэсіі асобага роду, у той час як буржуазія шукаючы выхаду з крызіса за кошт рабочых і працоўных мас абрушвае на іх голавы ўсе жахі галечы, беспрацоўя, жабрацтва, змацанне ўціск, прыгнечанне і эксплуатацыю соцень мільёнаў сялян калоній і поўкалоній. Савецкі саюз, не ведаючы крызісаў, пад кіраўніцтвам т. Сталіна, цвёрда і непахісна ідзе к заможнаму жыццю, ствараючы цудоўны будынак бяскласавага сацыялістычнага грамадства, непарушна брацкага саюза народ.

У аснове ленінскай нацыянальнай палітыкі ляжыць прынцып антынацыяналізм, палітыка самага цеснага адзінства працоўных і нацыянальнасцей нашага Саюза ў барацьбе за павышэнне

класавага соцыялістычнага грамадства як базы міжнароднай пролетарскай рэвалюцыі, за ўмацаванне абароназдольнасці СССР.

Кіруючыся вучэннем Леніна—Сталіна ў нацыянальна-каланіяльным пытанні, СССР пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі здолеў забяспечыць супрацьстаяцтва сваіх народаў у справе пабудовы соцыялістычнага грамадства і абароны краіны, якое выключае ўсякія непрыязныя адносіны паміж нацыямі, усякую нацыянальную парожніцу і нацыянальную прызню. СССР дабіўся велізарных поспехаў у эканамічным, палітычным і культурным уздыме ўсіх раней прыгнечаных краін, ператварыўшы іх у квітнечыя рэспублікі. СССР стаў узорам сапраўднага карэннага вырашэння нацыянальна-каланіяльнага пытання, прыцягваючы да сябе прыгнечаных і атанчальных народаў свету, указваючы ім шляхі і сродкі іх уласнага сапраўднага вызвалення.

Толькі пры дыктатуры пролетарыята краіна Саветаў, кіруемая камуністычнай партыяй, можа правільна і да канца вырашыць нацыянальнае пытанне, ліквідаваць нацыянальную розню і згуртаваць працоўных усіх нацыянальных мас у адзіную сямю народаў, якія змагаюцца за пабудову бяскласнага соцыялістычнага грамадства.

Ужо з самага пачатку сваёй барацьбы за пролетарскую праграму, стратэгію і тактыку, за партыю новага тыпу, Ленін агромніую увагу ўдзяў нацыянальнаму пытанню. Нацкрэслаючы ўвесь час, што нацыянальнае пытанне напаралкавана агульнаму пытанню пролетарскай рэвалюцыі, Ленін змагаўся за пролетарскую тактыку ў нацыянальным пытанні, якая забяспечыла б ажыццяўленне пролетарскай інтэрнацыяналізма, як асновы адзінства працоўных усіх краін і нацый у барацьбе з капіталізмам.

Змагаючыся безупынна на два фронты, з правым і з «левым» спартулізмам, Ленін адначасова веў няўстанную барацьбу з ухіламі ў нацыянальным пытанні, з ухіламі да вялікадзяржаўнага і мясцовага шавінізма. Адстойваючы пролетарскую праграму ў нацыянальным пытанні права і адзінага на самавызначэнне, аж да аддзялення, Ленін выяўляў і выкрываў усю буржуазную, эксплуатацыйную сутнасць як імперыялісцка-калониальна-нацыяналістычнага аўтаномізму, так і вялікадзяржаўна-прыпятаўнага сутнасць люксембургіянскага «імперыялісцкага шавінізма» ў нацыянальным пытанні. Ленін выкрываў бундаўскую праграму культурна-нацыянальнай аўтаноміі, як праграму рэакцыйную, як праграму аддзялення з царызмам, як праграму нацыяналістычна-шавініскага пролетарыята класавым і яўдэйскай буржуазіі, як праграму разрыву адзінага нацыянальна-пралетарскага фронту, як праграму контррэвалюцыі.

Ленін выкрываў сутнасць люксембургіянства ў нацыянальным пытанні, паказаўшы, што люксембургіянскае адмаўленне права нацыі на самавызначэнне сядзіць фактычнае падтрыманне вялікадзяржаўнага і імперыялісцкага сутнасць імперыялісцкага аўтаномізму і вялікадзяржаўнага шавінізму, што люксембургіянскае адмаўленне рэвалюцыйнага ролі мас у працоўных калоніях і імперыялісцкай у пролетарскай рэвалюцыі сядзіць на сутнасці змаганне з пролетарскай рэвалюцыяй.

У гэтым сэнсе Ленін разглядаў і Маркса і Энгельса па нацыянальным пытанню ў кантэксце таго пераходнага эпохі—эпохі імперыялізму і пролетарскай рэвалюцыі.

«Маркс і Энгельс, аналізуючы ў свой час падзеі ў Ірландыі, у Індыі, у Кітаі, у краінах Цэнтральнай Еўропы, у Польшчы, у Венгрыі,—далі асноўныя, адпраўныя ідэі па нацыянальна-каланіяльнаму пытанню. Ленін у сваіх працах базіраваўся на гэтых ідэях. Новае ў Леніна ў гэтай галіне заключаецца ў тым, што: а) ён сабраў у адно гэтыя ідэі ў стройную сістэму поглядаў аб нацыянальна-каланіяльных рэвалюцыях у эпоху імперыялізма; б) звязаў нацыянальна-каланіяльнае пытанне з пытаннем аб звяржэнні імперыялізма; в) абвясціў нацыянальна-каланіяльнае пытанне састаўною часткаю агульнага пытання аб міжнароднай пролетарскай рэвалюцыі». *)

Распрацоўваючы нацыянальна-каланіяльнае пытанне, Ленін выкрыў і разбіў ворагаў ленінізма як з лагёра вялікадзяржаўных, так і мясцова-нацыяналістычных ухілістаў. У барацьбе з імі Ленін развіў і распрацаваў нацыянальна-каланіяльнае пытанне, нацыянальную палітыку большэвіцкай партыі, палітыку, якую вёў пролетарыят у перыяд заваявання сваёй улады і праводзіць у перыяд сваёй дыктатуры.

У барацьбе на два фронты, у барацьбе з «няўключым імперыялісцкім эканамізмам» польскіх і галандскіх «левых» Ленін адстойваў той погляд, што на базе соцыялізма

«разаўецца практычна абсалютнае ўстараненне малейшых нацыянальных трэнняў, малейшага нацыянальнага недавер'я, створыцца паскоранае збліжэнне і зліццё нацый...». **)

Развіваючы далей погляды Энгельса, паданыя ў яго артыкуле «По і Рэйн», Ленін даказваў шкоднасць люксембургіянскіх поглядаў, нібы «соцыялістычнае кола» аўтаматычна знімае пытанне аб асобах нацыянальнай палітыцы перамогшага пролетарыята.

Роза Люксембург, увесь час змагаючыся з патрабаваннем права нацый на самавызначэнне, адваргаючы лозунг «абароны бацькаўшчыны» у рэвалюцыйна-нацыянальнай вайне калоніі супроць імперыялістаў, выставіла таксама тэзіс аб непатрэбнасці для перамогшага пролетарыята ніякай нацыянальнай палітыкі, бо, моў, у «соцыялістычным культурным кола» усе нацыянальныя пытанні знікаюцца. Ленін зараз-жа выступіў супроць гэтага люксембургіянскага тэзіса ў сваім творы «Вынікі дыскусіі аб самавызначэнні».

Яшчэ задоўга да Окцябрскай рэвалюцыі Ленін пісаў аб неабходнасці і для соцыялістычнай дзяржавы весці сваю нацыянальную палітыку, палітыку знішчэння нацыянальнага недавер'я і варожасці, палітыку самага цеснага супрацоўніцтва працоўных усіх нацый у барацьбе з капіталізмам, палітыку ліквідацыі той эканамічнай і культурнай адсталасці нацыянальных рэспублік, якая выцякала з іх былога каланіяльнага становішча.

Такі-ж сэнс мае барацьба, якую Ленін вёў з Радэкам, Пятаковым і Бухарыным. Ужо пасля перамогі Окцябрскай рэвалюцыі, калі на VIII з'ездзе партыі прымаўся новая праграма, гг. Бухарын і Пятакоў зноў выступілі супроць праграмага патрабавання партыі права на самавызначэнне, выстаўляючы замест яго «права працоўных на самавызначэнне», якое Р. Люксембург высоўвала ўвесь час. Ленін

*) Сталін. Пытанні ленінізма, стар. 266

**) Ленін, т. XIX, стар. 171, выд. I.

выкрыў гэта лявацкае прыкрыццё вялікадзяржаўнага шавінізма, ад-
стаяўшы пролетарскую праграму ў нацыянальным пытанні.

Значэнне пролетарскага, соцыялістычнага вырашэння нацыяналь-
нага пытання з асабліваю сілай была падкрэслена т. Сталіным у яго
тэзісах і дакладзе X з'езду партыі: «Чарговыя задачы партыі ў на-
цыянальным пытанні». Тры перыяды існуюць у пастаноўцы нацыя-
нальнага пытання, указвае т. Сталін.

Першы перыяд—гэта перыяд ліквідацыі феадалізма на Захадзе
і перамогі капіталізма.

Другі—перыяд з'яўлення імперыялізма.

Пры ўсёй іх розніцы, абодвум перыядам уласціва ў пастаноўцы
нацыянальнага пытання адна агульная рыса—нацыянальная ва-
рожасць.

«Першыя два перыяды маюць адну агульную рысу. За-
ключаецца яна ў тым, што ў абодва перыяды нацыянальнасці
цярпяць уціск і зняволенне, з прычыны чаго нацыянальная ба-
рацьба застаецца ў сіле, а нацыянальнае пытанне—не выраша-
ным».

«Трэці перыяд—гэта перыяд савецкі, перыяд знішчэння
капіталізма і ліквідацыі нацыянальнага ўціску, калі пытанне
аб пануючых і падначаленых нацыях, аб калоніях і метрапо-
ліі адыходзіць у гістарычны архіў...».

«Відавочна,—заклучае т. Сталін,—адзіным рэжымам, здоль-
ным вырашыць нацыянальнае пытанне, г. зн. рэжымам, здоль-
ным стварыць умовы, якія забяспечваюць мірнае сужыццё
брацкае супрацоўніцтва розных народнасцей і плямёнаў, з'яў-
ляецца рэжым савецкай улады, рэжым дыктатуры пролета-
рыята».^{*)}

Абагульняючы вопыт нашай барацьбы і намячаючы далейшыя
перспектывы развіцця нацыянальнай палітыкі пролетарыята, Ленін
пісаў у 1920 г. у «Першапачатковым накідзе тэзісаў па нацыяналь-
наму і каланіяльнаму пытаннях» для II з'езда Комуністычнага Ін-
тэрнацыянала:

«Прызнаючы федэрацыю пераходнаю формай к поўнаму
адзінству, неабходна імкнуцца да больш і больш цеснага фе-
дэрацыйнага саюза, маючы на ўвазе, па-першае, немагчымасць
адзінаго іславання савецкіх рэспублік, акружаных непараўнальна
больш моцнымі ў вясных адносінах імперыялістычнымі дзяр-
жавамі усяго свету, без цяснейшага саюза савецкіх рэспублік;
па-другое, неабходнасць цеснага эканамічнага саюза савецкіх
рэспублік, без чаго нежыццёвіма аднаўленне разбураных ім-
перыялізмам прадукцыйных сіл і забяспечанне добрабыту пра-
цоўных; па-трэцяе, тэндэнцыю к стварэнню адзінай, па агуль-
наму плану рэгулюемай пролетарыятам усіх нацый, сусветнай
гаспадаркі, як цэлай, якая тэндэнцыя ўпаўне выразна вы-
яўлена ўжо пры капіталізме і безумоўна падлягае далейшаму
развіццю і поўнаму завяршэнню пры соцыялізме».^{**)}

Пролетарскі інтэрнацыяналізм—тая аснова, на якой грунтуецца
ленінская нацыянальная палітыка, палітыка нацыянальнай роўнасці,

*) Сталін. «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне» с. 10.

**) Ленін, т. XXV, с. 125.

знішчэння нацыянальнага недавер'я, бязлітаснай барацьбы на два фронты: з ухілам у бок вялікадзяржаўнага шавінізма і з ухілам у бок мясцовага нацыяналізма.

Тав. Сталін, развіваючы далей ленінізм, развіваючы ленінскае вучэнне аб нацыянальна-каланіяльным пытанні, ставіць задачу ліквідацыі фактычнай няроўнасці раней прыгнятаўшыхся нацый у эканамічных, палітычных і культурных адносінах.

Асноўную ўстаноўку нацпалітыкі партыі ў адносінах да нацрэспублік т. Сталін сфармуляваў у сваім дакладзе на XII з'ездзе партыі.

«Некаторыя з нашых таварышоў думаюць, што, выпяціўшы на першы план пытанне аб школах і мове, гэтым самым можна разрубіць вузел. Няверна, таварышы, на школах тут далёка не паедзеш, яны, гэтыя самыя школы, развіваюцца і мова таксама развіваецца, але няроўнасць фактычна—гэта аснова ўсіх недаваленняў і ўсіх трэнняў. Тут школамі і мовай не адгаворышся, тут патрэбна сапраўдная, сістэматычная, шчырая, пролетарская дапамога з нашага боку працоўным масам адсталых у культурных і гаспадарчых адносінах нацыянальнасцей. Неабходна, каб акрамя школ і мовы, расійскі пролетарыят прыняў усе захады к таму, каб на акраінах, у адсталых у культурных адносінах рэспубліках,—адсталі яны не па сваёй віне, а таму, што іх разглядалі раней як крыніцы сыравіны,—неабходна дабіцца таго, каб у гэтых рэспубліках былі пабудаваны ачагі прамысловасці».

Гэты прыклад адзіна правільнага вырашэння нацыянальнага пытання партыяй большэвікоў і даў магчымасць такога велізарнага росту савецкіх рэспублік.

Указваючы на гэтыя задачы, т. Сталін гаварыў:

«Хоць пры савецкім рэжыме ў Расіі і рэспубліках, звязаных з Расіяй, няма ўжо ні пануючых, ні бяспраўных нацыянальнасцей, ні метраполіі, ні калоній, ні эксплуатаемых, ні эксплуатацятараў, тым не менш нацыянальнае пытанне ўсё-ж існуе ў Расіі. Сутнасць нацыянальнага пытання ў РСФСР заключаецца ў тым, каб знішчыць тую адсталасць (гаспадарчую, палітычную, культурную) нацыянальнасцей, якую мы атрымалі ў спадчыну ад мінулага, каб даць магчымасць адсталым народам дагнаць цэнтральную Расію і ў дзяржаўных, і ў культурных, і ў гаспадарчых адносінах».*)

Развіваючы далей нацыянальнае пытанне, т. Сталін падмае яго на новую вышыню. На XVI з'ездзе партыі т. Сталін, бязлітасна распраўляючыся з ухілам да вялікадзяржаўнага шавінізма і з ухілам да мясцовага нацыяналізма, прадаўжае і развівае далей ленінскае вучэнне аб нацыянальнай культуры ва ўмовах дыктатуры пролетарыята. Дыялектыка гэтага пытання высветлена т. Сталінным з вычарпальнай паўнатой і дакладнасцю.

«Можа здацца дзіўным,—гаворыць т. Сталін,—што мы, староннікі зліцця ў будучым нацыянальных культур у адну агульную (і па форме і па зместу) культуру, з адной агульнай мовай, з'яўляемся разам з тым староннікамі **росквіту** нацыянальных культур у даны момант, у перыяд дыктатуры пролета-

) Сталін, Марксізм і нац.-каланіяльнае пытанне, стар. 76.

рыята. Але ў гэтым няма нічога дзіўнага. Трэба даць нацыянальным культурам развіцця і разгарнуцца, выявіўшы ўсё свае патэнцыі, каб стварыць умовы для зліцця іх у адну агульную культуру з адной агульнай мовай. Росквіт нацыянальных па форме і сацыялістычных па зместу культур ва ўмовах дыктатуры пролетарыята ў адной краіне для зліцця іх у адну агульную сацыялістычную (і па форме і па зместу) культуру, з адной агульнай мовай, калі пролетарыят пераможа ва ўсім свеце і сацыялізм увойдзе ў быт,—у гэтым іменна і заключаецца дыялектычнасць ленінскай пастаноўкі пытання аб нацыянальнай культуры».*)

З вышні тых пазіцый, на якія падняў нацыянальнае пытанне т. Сталін, партыя прадаўжала яшчэ з большай сілай выкрываць і граміць ухільстаў у нацыянальным пытанні як у бок вялікадзяржаўнага шавінізма, так і мясцовага. Палітыка развіцця культуры, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу, патрабавала сістэматычнай барацьбы з ухілам да вялікарускага шавінізма.

«Сутнасць ухілу да вялікарускага шавінізма заключаецца ў імкненні абыйсці нацыянальныя розніцы мовы, культуры, быту; у імкненні падрыхтаваць ліквідацыю нацыянальных рэспублік і абласцей; у імкненні падарваць прынцып нацыянальнага раўнапраўя і развянчаць палітыку партыі па нацыяналізацыі апарата, нацыяналізацыі прэсы, школы і іншых дзяржаўных і грамадскіх арганізацый».**)

Ясна, што без бязлітаснай барацьбы з вялікадзяржаўным ухілам нацыянальных па форме і сацыялістычных па зместу культуры развіваць немагчыма, што без выяўлення і выкрыцця фальшывага інтэрнацыяналізма вялікадзяржаўнікаў нельга зламаць іх супраціўленне.

З другога боку, барацьба за развіццё нацыянальнай культуры, сацыялістычнай па зместу і нацыянальнай па форме, патрабавала і праграме бязлітаснай барацьбы з ухілам да мясцовага нацыяналізма, сутнасць якога заключаецца:

«у імкненні адасобіцца і замкнуцца ў рамках сваёй нацыянальнай шкарлупы, у імкненні затушаваць класавыя супярэчнасці ўнутры сваёй нацыі, у імкненні абараніцца ад вялікарускага шавінізма шляхам адыходу ад агульнага патоку сацыялістычнага будаўніцтва, у імкненні не бачыць таго, што збліжае і злучае працоўныя масы нацыянальнасцей СССР, і бачыць толькі тое, што можа іх аддаліць адну ад другой».***)

Ясна, што без непрымірымай і бязлітаснай барацьбы з ухілам да мясцовага шавінізма, які імкнецца выкарыстаць лозунг развіцця нацыянальнай культуры для правядзення і працягвання буржуазна-нацыяналістычных ідэй, ажыццяўляць ленінскую нацыянальную палітыку, было-б немагчыма. Іменна т. Сталіну належыць заслуга выкрыцця ўсёй буржуазнай контррэвалюцыйнай сутнасці вялікадзяржаўнага і мясцовага нацыяналізма і ўхілу ў яго бок. Іменна т. Сталіну належыць заслуга выяўлення і выкрыцця агромнай небяспекі на даным стане мясцовага нацыяналізма, які змыкаецца з інтэрвентамі, фашыстамі, ставячымі стайку на адрыв нацыянальных рэспублік (Украіна, Беларусь і інш.) ад СССР з мэтай ўзмацнення пазіцый імперыялізма

*) Сталін, „Марксізм і нац.-каланіяльнае пытанне“, стр. 194—195.

**) Там-жа, стар. 191.

***) Там-жа, стар. 196.

Зна
аслаб
таму,
шымі
контр
на агу
вырас
БССР

Па
тыяй
ажыц
і соц
цягу
веека
нацыя
вяліка
віццё
але з
вымір
Облас
намен
ліся б
расійс
облас
най і
і абст
траста
пабуд
адкры

Гэт
агром
гэхні
насці,
ністыч

На
чалын

Там
суцэлі
узніка
новая
квітв
які ад

То
чатков
наму
Дыкта
ную д
эканам
істыч

Узе
СССР
дакую
Сазіт

Значыць, іменна таму, што рад арганізацый КП(б)Б і КП(б)У аслабілі барацьбу з контррэвалюцыйным нацэмакратызмам, іменна таму, што контррэвалюцыйны нацэмакратызм блакуецца з усімі іншымі відамі буржуазнага нацыяналізма (з вялікадзяржаўнікамі, контррэвалюцыйнымі бундаўскімі элементамі і інш.), з трацкістамі на агульнай платформе адрыву БССР ад СССР, мясцовы нацыяналізм вырас да дзяржаўнай небяспекі, стаў галоўнай небяспекай ва ўмовах БССР і УССР на даным этапе.

Пастаўленыя т. Сталінам задачы няухільна ажыццяўляліся партыяй і савецкай уладай па меры росту сіл нашай краіны, па меры ажыццяўлення грандыёзных большэвіцкіх тэмпаў індустрыялізацыі і соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Ужо на працягу першай пяцігодкі і першых год другой пяцігодкі партыя і савецкая ўлада дабіліся поўнага ператварэння твару ранен адсталых нацыянальных рэспублік, нацыянальных раёнаў і абласцей нашага вялікага Саюза. Не толькі рушана ўперад з нячужаным хуткасцю развіццё такіх рэспублік як Украіна, Беларусь, закаўказскія рэспублікі, але закліканы да новага жыцця ўжо асуджаныя было царызмам на выміранне плямёны і нацыянальнасці далёкай Поўначы і Усходу. Обласці, чые сыравіныя багацці пястрыманыя раскіданымі расійскімі памешчыкамі і буржуазіяй, абласці, чые працоўныя масы падвяргаліся бязлітаснаму знішчэнню і бязмернай эксплуатацыі, як з боку расійскіх вялікадзяржаўнікаў, так і туземных эксплуатагараў,—гэтыя абласці, дзякуючы большэвіцкаму правядзенню левінскай нацыянальнай палітыкі, ўсе больш і больш пакрываюцца буйнейшымі ў свеце і абсталяванымі на апошняму слову тэхнікі прадпрыемствамі і электрастанцыямі, канальнямі, абводняльнымі каналамі і меліярацыйнымі пабудовамі, чыгункамі і ўдасканаленымі шасэ, ўсе больш і больш адкрываюць свае невычэрпныя нетры і багацці.

Гэтыя агромныя працэсы індустрыялізацыі суправаджаецца не менш агромным ростам туземнага пролетарыята, ростам нацыянальных тэхнічных і інжынерных кадраў, ростам пролетарскай арганізацыі, палітычнай актывнасці і згуртавання працоўных вакол камуністычнай партыі.

На аснове гэтага гаспадарчага росту развіваліся культуры, нацыянальныя па форме і соцыялістычныя па зместу.

Там, дзе раней панавала сярэдневяковая цемра, улада забабонаў, суцэльная няграмацкасць, рабіны і шаманы, паны і баі, там цяпер узнікаюць універсітэты, тэхнікумы, школы, больницы, нараджаецца новая пісьменнасць, новая літаратура. Адна з яркіх ілюстрацый росквіту нацыянальных культур—Месаюны зезд савецкіх пісьменнікаў, які адбыўся ў верасні 1934 г.

Толькі дыктатура пролетарыята, толькі савецкая ўлада можа канчаткова знішчыць нацыянальную варожасць, імкненні да нацыянальнаму прыгнечанню, нацыянальную грызню, эксплуатацыю і інш. Дыктатура пролетарыята забяспечвае не толькі прававую нацыянальную роўнасць, але і знішчае фактычную няроўнасць, адсталасць у эканамічных, палітычных і культурных адносінах—спадчыну капіталістычнай катаргі.

Узбярэм ажыццяўлення гэтага на справе, на практыцы з'яўляецца СССР. Сваімі практычнымі перамогамі СССР прыцягвае да сябе вялікую ўвагу і сімпатыі прыгнечаных імперыялізмам народаў. У іх—бязлітаснае прыгнечанне, нечалавечая эксплуатацыя, драпежніцкае

раскрадванне народных сродкаў і рэсурсаў, узаемнае нацкоўванне і нацыянальная грызня. У нас, у СССР, — мірнае супрацоўніцтва, вялікая дапамога адсталым з боку перадавых пролетарыяў, самы цесны саюз у барацьбе за знішчэнне капіталізма і пабудову сацыялізма, росквіт культур, нацыянальных па форме і сацыялістычных па змесце.

Надзвычай павучальна супаставіць з гэтым пазіцыі II Інтэрнацыянала ў нацыянальным пытанні. II Інтэрнацыянал займае ў нацыянальным пытанні пазіцыю падтрымання таго нацыянальна-каланіяльнага гнёту, які так званыя «цывілізаваныя» нацыі прымяняюць да многамільённых мас калоній і поўкалоній. Сваімі тэорыямі «цывілізатарскан» ролі «перадавых» нацый, тэорыяй дэкаланізацыі II Інтэрнацыянал абгрывае той бязлітасны разбой, форменас драпежніцтва, якімі займаецца «цывілізаваная» «перадавая» буржуазія. II Інтэрнацыянал поўнацэнна падтрымлівае сваю японскую секцыю, японскіх «сацыялістаў», абвясціўшых японскіх імперыялістычных драпежнікаў у Манчжурый і Кітаі «носьбітамі сацыялізма».

Пазіцыю падтрымання нацыянальна-каланіяльнага прыгнечання займае правадыр перадавога атраду контррэвалюцыйнай буржуазіі пан Троцкі. У свой час Троцкі ўзначаліў жніўненскі ліквідатарскі блок, які прыняў рэакцыйную бундаўскую праграму культурна-нацыянальнай аўтаноміі.

Вялікадзяржаўны шавініст Троцкі цалкам падтрымлівае імперыялістычнае драпежніцтва, што знаходзіцца ў поўнай гармоніі з яго агульнай контррэвалюцыйнай тэорыяй, з усімі стратэгіяй, тактыкай і праграмамі авангарда контррэвалюцыйнай буржуазіі. І невыпадкова, што ў Зіноўева натхняльніка падонкаў контррэвалюцыйнай зіноўеўскай групы мы знаходзім той-жа вялікадзяржаўны шавінізм, у духу якога ён выходзіў усіх гэтых Нікалаевых, Катамыных, Шацкіх і інш. Служачы імперыялістам, яны падтрымлівалі імкненні самых рэакцыйных элементаў фінансавай буржуазіі ператварыць СССР у калонію манапалістычнага капітала.

Выкрыццё маскоўскага і ленінградскага «цэнтраў» паказала аднолькава і праграмы і тактыкі Зіноўева, Еўдакімава, Каменева і інш. з праграмамі і тактыкамі белавардзейскіх наймітаў, врангелеўцаў, дзенікінцаў, якія імкнуцца прабрацца праз нашы граніцы з атрутай і зброяй.

Пераход Зіноўева і яго групы на шлях белавардзейскага бандытызма не выпадковы. Ён з'яўляецца завяршэннем таго двуручніцтва, якое Зіноўеў прымяняў у барацьбе з партыяй на працягу доўгага часу. Контррэвалюцыйная праграма зіноўеўскай групы праграма белавардзейскага атрэп'я і ўключае ў сябе вялікадзяржаўныя мары аб «адзінай і недзялімай», аб рэстаўрацыі капіталізма.

Ужо ў 1916 г. Ленін выкрываў зіноўеўскае палажэнне аб тым, што «маленькія краіны не могуць у сучасную эпоху абараняць бацькаўшчыну». Ленін паказаў, што гэта паўтарэнне люксембургіянскага палажэння: «У эпоху імперыялізма не можа быць нацыянальных войнаў». І пазней, у пасляокцябрскі перыяд, Зіноўеў неаднакроць прыяўляе свой вялікадзяржаўны шавінізм, які неадлучным элементам увайшоў у контррэвалюцыйную рэстаўратарскую праграму зіноўеўскай групы.

І невыпадкова контррэвалюцыйнае ахвосце быўшай зіноўеўска-каменеўскай антысавецкай групы, забіўшае з-за вугла т. Кірава — лепшага саратніка т. Сталіна, шукала сувязі з Троцкім праз замеж-

ных і
«онва
нікінск
гаснас
гадзін

Ас
ляецц
дзіць
Ка
давол
ныя а
Ба
самым
шчыка
ненно
царскі
тэкст

Та
ныя б
падвя
буржу
скай.
Та
арла
Аз
вецкая

Пр
ўсёй
слова
наліч
бязліт
прадп
лэн.
Не

*)
ластей.
**)

ных інтэрвентаў, уступаючы ў зговар з замежным консулам, выконваючы яго шпіёнскія дыверсійныя заданні і змыкаючыся з дзе-нікінскім агрэп'ём з Белграда і інш. Савецкая улада з усеі бязлітаснасцю расправілася з гэтай контррэвалюцыйнай групай агіднай гадзінай, якая сваё атрутнае жала накіроўвала ў сэрца партыі.

* * *

Асновай росквіту нацыянальных рэспублік, абласцей і раёнаў з'яўляецца соцыялістычная індустрыялізацыя, якую паслядоўна праводзіць партыя і савецкая ўлада.

Каб лепш ацаніць значэнне ленінскай нацыянальнай палітыкі, даволі кінуць беглы погляд на тое, што прадстаўлялі сабой так званыя акраіны пры царызме з яго каланіяльнай палітыкай.

Багацейшыя сыравінныя сродкі Сярэдняй Азіі раскраваліся самым грабежніцкім чынам. Абараняючы інтарэсы расійскіх памешчыкаў і фабрыкантаў, царскі ўрад усімі сіламі перашкаджаў узнікненню там апрацоўчай прамысловасці. Генерал-губернатар Самсонаў, царскі сатрап у Сярэдняй Азіі, на хаданніцтва аб дазволе пабудаваць тэкстыльную фабрыку наладжываў наступную рэзалюцыю:

«Адмовіць у пабудове тэкстыльнай фабрыкі ў Туркестане таму, што гэта будзе нездаровай канкурэнцыяй з расійскімі фабрыкантамі Іванава-Вазнесенска, Масквы і т. д.». *)

Такая-ж палітыка вялася і ў Сібіру і на Беларусі, дзе натуральныя багацці (лясы, торф і т. д.) раскраваліся, а працоўныя масы падвяргаліся ўціску падвойнага прэса: вялікарускіх памешчыкаў і буржуазіі і сваёй «кутаснай» буржуазіі беларускай, лужыцкай, польскай.

Так было ўсюды, куды дабіраліся драпежніцкія лапы царскага арла і шчупальцы расійскай буржуазіі.

Азірнемся навокал і паглядзім, чым была і чым стала наша савецкая Беларусь.

«Беларусь у мінулым гэта—калонія царскай імперыі, краіна соцыяльнага і нацыянальнага прыгнечання, краіна эканамічнай і культурнай адсталасці. Мяшчанскія, з саматужнай прамысловасцю гарады; палавіна зямлі ў памешчыкаў, калі не лічыць нават кулакоў, на долю якіх прыпадала амаль што палавіна астатняй зямлі; 70 проц. няграмадных; краіна беспрасветнай галечы і поўгалоднага існавання беднаты ў горадзе, вёсцы і мястэчку; краіна сярэдневяковай чэрты аседласці—такі твар дарэвалюцыйнай Беларусі». **)

Прамысловасць у 1913 годзе давала 17 проц. валавога даходу ўсеі народнай гаспадаркі. Доля даходу фабрычна-заводскай прамысловасці ва ўсім даходзе прамысловасці складала 4,9 проц. Рабочых налічвалася прыблізна 20 тыс. чалавек, якія падвяргаліся асабліва бязлітаснай эксплуатацыі, бо заняты былі ў дробных саматужных прадпрыемствах, дзе працягласць рабочага дня дасягала 14—16 гадзін.

Не лепш было становішча сельскай гаспадаркі Беларусі.

*) А. Хавін, Социалистическая индустриализация национальных республик и областей, стр. 21.

**) В. Ф. Шарангович, 15 год КП(б) БССР, стар. 14

«З 22.228.000 дзесяцін належала памешчыкам, князям, цэрквам і манастырам 11.645.000 дзес., а на долю ўсіх сялян, уключаючы і кулакоў, прыпадала 10.384.000 дзес...

На Беларусі прыблізна было 200 тысяч батракоў... За 20 год перасялілася ў Сібір 642 тыс. чалавек, выехала ў Амерыку 800 тыс., а астатняя бедната і маламоцная частка сярэднякоў гнулі спіну на рабоце ў кулакоў і памешчыкаў».)

Эканамічнаму і палітычнаму прыгнечанню адпавядала прыгнечанне культурнае.

«Па перапісу 1891 г. у сельскіх мясцовасцях Беларусі на тысячу душ насельніцтва прыпадала ўсяго 142 граматных... Царскі ўрад забараняў выкладанне ў школах на роднай мове, праз школу праводзілася гвалтоўная русіфікацыя беларускага, польскага і яўрэйскага насельніцтва. Беларускіх школ у царскай Расіі не было; зразумела, не было на Беларусі і ні адной вышэйшай навучальнай установы».)

Імперыялістычная вайна прадукцыйным сілам Беларусі нанесла баячыя раны. Не менш пастараліся нямецкія і беліпольскія акупанты. Згодна падліку, з 715 існаваўшых да вайны прадпрыемстваў больш 400 было ліквідавана ў рэзультат пажараў, разбурэння, вывазу абсталявання.

Такую спадчыну атрымала савецкая ўлада ў Беларусі.

І што-ж?

Мінула 15 з лішнім год, і Савецкая Беларусь стала непазнаваемай. Пры выключнай дапамозе і падтрымцы ўсяго Саюза, пры непасрэдным кіраванні ЦК ВКП(б) і т. Сталіна, рабочыя і працоўнае сялянства БССР пад кіраваннем КП(б)Б і яе ЦК перагарнулі адсталую, саматужную Беларусь—гэту былую калонію царскай Расіі ў перадавую, індустрыяльна-аграрную рэспубліку—заходні фарпост нашага СССР.

На XV з'ездзе КП(б)Б сакратар ЦК т. Іскало ахарактызаваў поспехі індустрыялізацыі БССР наступнымі лічбамі і фактамі:

«У 1927—28 гг. мы мелі ў Беларусі такія суадносіны паміж прамысловасцю і сельскай гаспадаркай: 41,3 проц. на прадукцыю прамысловасці і 59,7 проц. на прадукцыю сельскай гаспадаркі. У 1932 г. валавая прадукцыя прамысловасці Беларусі ў агульнай гаспадарцы БССР складае 67 проц., сельска-гаспадарчая прадукцыя—33 проц.».

З года ў год расце ўдзельная вага прамысловасці БССР у адносінах прамысловасці ўсяго Савецкага саюза: у 1931 г. —0,87 проц., у 1928 г.—1,12 проц., у 1932 г.—2,5 проц.

У параўнанні з даваенным часам валавая прадукцыя прамысловасці БССР узрасла за апошнія гады ў 9 з лішнім раз, чаму адпавядае апромы колькасны рост фабрычна-заводскага пролетарыята.

За гады першай пяцігодкі і за першыя два гады другой у прамысловасць БССР укладзена 885 млн. рублёў.

Гэта з'яўляецца прамым выражэннем ажыццяўлення ленінскай нацыянальнай палітыкі, выражэннем аграмаднай дапамогі Савецкага саюза рабочым і працоўным масам БССР, якія пад кіраваннем партыі будуць соцыялізм.

*) В. Ф. Шаранговіч, 15 год КП(б)Б і БССР, стар. 15

) Там-жа, стар. 15—16

Бліскучай дэманстрацыяй перамог ленінскай нацыянальнай палітыкі з'явіўся XI з'езд саветаў БССР.

Падводзячы вынікі перамогам, атрыманым рабочымі і калгасным сялянствам БССР, пад кіраўніцтвам КП(б)Б і яе ленінскага ЦК на чале з т. Гікало, старшыня ЦВК БССР т. Чарвякоў заявіў:

«Няма больш старой, заняпалай, беднай, асуджанай на выміранне працоўных мас, Беларусі—калоніі царызма Ёсць новая Беларусь Беларусь сацыялістычнай прамысловасці, Беларусь сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, Беларусь сацыялістычнай культуры, Беларусь перамагаючага сацыялізма, Беларусь мільёнаў актыўных свядомых будаўнікоў сацыялізма, Беларусь раўнапраўная, неадлучная частка вялікага Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік».

У жорсткай класавай барацьбе дабіліся гэтых заваяў рабочыя і калгасныя масы Беларусі, пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б на чале з т. Гікало. У лютай барацьбе з класавым ворагам, з яго агентурай правым і «левым» апартунізмам, у барацьбе з беларускім контррэвалюцыйным нацдэмакратызмам, з нацыяналістычнымі ўхілістамі ўсіх колераў—беларускага, польскага, латыскага, у барацьбе з вялікадзяржаўнымі ўхілістамі, у разгроме блока трацкістаў з нацыяналістамі (Югаў, Рыўлін) наша рэспубліка ператварылася з адсталай у магутны індустрыяльна-калгасны фарпост СССР на захадзе, на мяжы капіталістычнага свету.

У рэзультате правядзення ленінскай нацыянальнай палітыкі БССР накрывалася новымі буйнымі прадпрыемствамі з высокаю тэхнікай: Гомсельмаш, Касцюковіцкі шклозавод, цэментны завод у Крычаве, магилёўская фабрыка штучнага швоку, швейныя фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» і «КІМ» у Віцебску, бабруйскі дрэваапрацоўчы камбінат, БелДРЭС, гомельскі маргарынавы завод, Оршанскі мясакамбінат, менскі завод малочных кіслот, плодасушальны завод сістэмы Бучынелі ў Магілёве і інш.

Адначасова і старыя заводы так грунтоўна рэканструяваны, што па сутнасці прадстаўляюць сабой новыя прадпрыемствы. Напр. у Менску—завод «Варашылава», «Большэвік», імя Кірава (б. «Комунар»), у Гомелі—«Пролетарый», імя Ланцуцкага і ішмат іншых.

За час з X па XI з'езды саветаў ва ўсю прамысловасць БССР уложана 885 млн. руб., з іх у цяжкую—звыш 103 млн. руб., у хімічную—звыш 28 млн., у лясную—8 млн. руб.

Пераабсталяванне тэхнічнай базі прамысловасці дазволіла арганізаваць выраб цэлага раду відаў прадукцыі: штучнае валакно, варштаты, савеліт, дубільны экстракт, ізопліты, стандартныя дамы, будаўнічыя дэталі, нажовая фанера, мэбля, паркет, трыкатажныя вырабы, малочныя кіслоты і інш.

Значна змяніла свой твар металаапрацоўчая прамысловасць БССР. Асвоен выраб цэлага раду варштатаў, якія раней увозіліся з-за граніцы. Разгорнута вытворчасць машын, неабходных сацыялістычнай сельскай гаспадарцы: сячкальні, бульбакапалкі, кормарэзкі і інш. Па агульна-машынным будаўніцтву асвоен рад вельмі складаных машын і частка якіх ўпершыню вырабляецца ў СССР (рэзьбанаразныя варштаты «Ціль» і інш.).

Насосы «Вертынгон», прадукцыя завода «Пролетарый», забяспечваюць не толькі прамысловасць БССР, але і іншых саюзных рэспублік і абласцей СССР. «Пролетарый» у 1934 годзе таксама асвоіў кам-

бровачна-травільны варштат сістэмы «Калава». Заводам «Варашылава» упершыню асвоены багеры, асвоиваецца прадольна-стругальны варштат і абсталяванне для малога гідраторфу.

Вялікае значэнне мае рост прамысловасці, якая базуецца на мясцовай сыравіне. Тарфяная прамысловасць, напрыклад, павялічыла выраб прадукцыі ў параўнанні з 1931 г. у 3,2 разы, хімічная — у 3,6, шкляная — у 2,3.

Магутнасць электрастанцый узрасла з 53,8 тыс. квл. у 1931 г. да 73,4 тыс. у 1934 годзе.*)

Паралельна з быстрым тэмпам індустрыялізацыі адбываецца надкіраўніцтвам КП(б)Б сацыялістычная рэканструкцыя сельскай гаспадаркі. Калектывізацыя ахапіла ўжо больш 72 проц. сялянскіх гаспадарак Беларусі. К восені 1934 г. мы мелі 429 саўгасаў з 1253 трактарамі, са 195.000 га пасеву зернавых і кармавых культур.

Для абслугоўвання калгасаў створана ўжо 65 МТС, якія маюць каля 2500 трактароў. Дзякуючы такому тэхнічнаму ўзбраенню, я таксама ўпорнай масавай рабоце палітдзелаў, рабоце ўсёй КП(б)Б, якая забяспечыла ўздым вытворчага энтузіязма, зроблена значны крок уперад для ажыццяўлення лозунга тав. Сталіна: «Зрабіць калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі». Безупынна расце матэрыяльны і культурны ўзровень калгасніка.

На аснове быстрой індустрыялізацыі БССР адбываецца агромны палітычны ўздым працоўных мас, якія цягваюцца ў будучніцтва органамі савецкай улады, у барацьбу за перамогу сацыялізма. Да рэвалюцыі ў Беларусі было 75 проц. няграмадных. У сучасны момант няграматнасць у асноўным ліквідавана. БССР ператварылася ў рэспубліку суцэльнай грамаднасці. У 1914 г. было 4257 школ, дзе навучаліся пераважна буржуазна-кулацкія і памешчыцкія сыны. Многія школы знаходзіліся ў руках духавенства і служылі мэтам адурманьвання і абдурвання народу. У сучаснай Савецкай Беларусі колькасць школ дасягнула амаль 7000. У нашых школах каля 1.000.000 вучняў, якія атрымліваюць сапраўдную пролетарскую навуку, спалучаючы тэорыю з практыкай.

Побач з сярэднімі школамі выраслі школы вышэйшыя, навукова-даследчыя ўстановы, якіх у БССР у два разы цяпер больш, чым было ва ўсёй дзяржаўнай Расіі. Дзяржаўная бібліятэка ў Менску адна з багацейшых кніжных скарбніц — змяшчаецца ў новым надзвычай прыгожым, спецыяльна абсталяваным будынку. БССР мае адзін з лепшых у Саюзе універсітэцкіх гарадкоў з дасканалымі вучэбнымі карпусамі і інтэрнатамі. Беларуская Акадэмія Навук ужо разгарнула значную работу па вывучэнню натуральных прадукцыйных сіл рэспублікі, у яе сценах канцэнтруецца ўсё большая колькасць лепшых навуковых сіл.

Буйнейшым дасягненнем культуры, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу, з'яўляецца арганізацыя дзяржаўных тэатраў (беларускага, яўрэйскага, польскага і рускага — з кадрамі нацыянальных драматургаў), Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета Дзяржаўнай кансерваторыі.

Тэмпы развіцця культуры БССР адлюстроўваюцца ў надзвычайным росце бюджэта народнай асветы.

*) „Звязда“ № 12 ад 14 студзеня 1935 г.

У 1930 г. на народную асвету было асiгнавана па дзяржаўнаму і мясцоваму бюджэтам 53,1 млн. руб., а ў 1934 г.—191 млн. руб.—рост больш як у 3,5 разы.

Гаспадарчы, палітычны і культурны росквіт БССР асабліва рэзка выдзяляецца на змрочным фоне ўціску культуры ў Заходняй Беларусі, пад ботам польскага фашызма. Сусветны эканамічны крызіс і дэпрэсія асабага роду з асабліваю сілай б'юць па народных масах Польшчы і Заходняй Беларусі.

Страшэннае беспрацоўе ў гарадах, неімавернае жабрацтва ў вёсцы, цяжкі прэс нацыянальнага прыгнечання з усеі сілай абрушыліся на Заходнюю Беларусь. Калі некалькі год назад існавалі яшчэ пару соцень беларускіх школ, то цяпер яны знішчаны дазвання.

Змагаючыся пад кіраўніцтвам КПЗБ і КПП за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, рабочыя і працоўныя масы Заходняй Беларусі, разам з рабочымі і працоўнымі ўсяго свету, з гордасцю глядзяць на сацыялістычны перамогі СССР і БССР, у якіх чэрпаюць новыя сілы для сваёй далейшай барацьбы.

У гэтым артыкуле мы адзначылі толькі важнейшыя паказчыкі поспехаў ленинскай нацыянальнай палітыкі ў БССР, якая праводзіцца пад кіраўніцтвам КП(б)Б на чале з тав. Гікало пры неспасаднаа дапамозе і кіраўніцтве ЦК ВКП(б).

БССР—толькі адзін са шматлікіх участкаў, дзе праводзіцца ў жыццё ленинская нацыянальная палітыка. Успомнім, што прадстаўлялі сабою раней так званыя ўсходнія і паўднёва-ўсходнія акраіны былой Расіі, дзе царскі ўрад штучна захоўваў качавы быт насельніцтва, уладу баеу і бэкаў з тым, каб лепш праводзіць сваю базітасную катанізатарскую палітыку. Пры дапамозе пролетарыята РСФСР і іншых перадавых рэспублік такія акраіны як Казакстан, Узбекістан і іншыя мінавалі капіталістычны этап развіцця і будуць сацыялізм.

Яшчэ ў 1920 годзе, на II кангрэсе Комінтэрна, Ленін указаў:

«Комуністычны Інтэрнацыянал павінен устанавіць і праводзіць абгрунтаваць тое палажэнне, што пры дапамозе пролетарыята найбольш перадавых краін адсталыя краіны могуць перайсці к савецкаму ладу і праз пэўныя ступені развіцця—к камунізму, мінуючы капіталістычную стадыю развіцця».^{*)}

Гэта ленинскае палажэнне, як вядома, увашло ў праграму Комінтэрна. Развіваючы яго і прымяняючы да ўмоў нашага ўсходу, тав. Сталін указаў у сваёй прамове студэнтам КУТВ у 1925 годзе

«Асноўная задача заключаецца ў тым, каб палегчыць справу ўключэння рабочых і сялян гэтых рэспублік у будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне, стварыць і развіць прадпасылкі, дапамоўна да асобых умоў існавання гэтых рэспублік, якія могуць рушыць уперад і паскорыць гэта ўключэнне.

Адсюль выцякаюць чарговыя задачы, якія стаяць перад актыўнымі работнікамі савецкага ўсходу:

1) Стварыць прамысловыя ачагі ў савецкіх рэспубліках ўсходу, як базы для згуртавання сялян вакол рабочага класа...

2) Узняць сельскую гаспадарку і, перш за ўсё, абвадненне. Вы ведаеце, што гэта справа таксама рушана ўперад прынамсі ў Закаўказзі і Туркестане.

^{*)} Ленін, т. XXV, стар. 354.

3) Узняць і рушыць уперад справу кааперавання шырокіх мас сялян і саматужнікаў, як вярнейшы шлях уключэння савецкіх рэспублік Усходу ў агульную сістэму савецкага гаспадарчага будаўніцтва.

4) Наблізіць саветы да мас, зрабіць іх нацыянальнымі па складу і насадзіць, такім чынам, нацыянальна-савецкую дзяржаўнасць, блізкую і зразумелую працоўным масам.

5) Развіць нацыянальную культуру, насадзіць шырокую сець курсаў і школ як агульнаадукацыйнага, так і прафесіянальна-тэхнічнага характару на роднай мове для падрыхтоўкі савецка-партыйных і прафесіянальна-гаспадарчых кадраў з мясцовых людзей». *)

Пастаўленыя правадчыком нашай партыі задачы праводзіліся і праводзяцца ў жыццё з найвялікшай паслядоўнасцю, у бязлітаснай барацьбе з вялікадзяржаўным і мясцовым шавінізмам.

Справа індустрыялізацыі, як базы развіцця нацыянальнай культуры, ужо моцна наладжана на Ўсходзе.

Возьмем Казакстан. Яшчэ ў 1927-28 гг. у гэтай агромнай краіне было толькі 4 800 прамысловых рабочых.

«У агульным балансе прамысловай прадукцыі Саюза доля Казакстана вымяралася трыма дзесятымі процанта (0,3 проц.)! Пераважнае значэнне ў народнай гаспадарцы Казакстана належала жывёлагадоўлі, якая давала прадукцыю коштам у два разы больш, чым прадукцыя земляробства, і ў тры разы больш прадукцыі ўсіх астатніх галін народнай гаспадаркі». **)

Гэта была тыповая калонія царызма з рускім кулаком-перасяленцам, які змыкаўся з мясцовымі баямі, мутамі, поўфеадаламі, у самы кароткі гістарычна тэрмін, пад кіраўніцтвам ВКП(б), ператварылася ў індустрыяльна-аграрную краіну, якая будзе сацыялізм.

Дзякуючы велізарнаму размаху даследчых работ, Казакстан выступае як краіна незвычайных натуральных багаццяў. У недрах Казакстана, дзякуючы большэвіцкім тэмпам доследаў, выяўлены вугаль, нафта, медзь, свінец, цынк, марганец, ванадэн, серны калчадан, фасфарыт, селітра. Ужо на аснове разведаных запасаў Карагандзінскі вугальны басейн разглядаецца, як «трэцяя магутная вугальная база СССР». ***) Развіццё гэтай базы характарызуецца наступнымі лічбамі:

Гады	Злабыта
1930	0
1931	279 000 тон
1932	723 000 „
1933	2 007 000 „

Значэнне Карагандзінскай вугальнай базы вырастае яшчэ больш у сувязі з агромным багадцем іншых выкапняў, асабліва каляровых ме-

*) Сталін, Марксізм і нац.-каланіяльнае пытанне, стар. 156-157.

**) А. Хавін. Социалистическая индустриализация национальных республик и районов, стр. 63.

***) Пастанова ЦК ВКП(б) ад 15.VIII-31 г

талаў.
Карса
балха
цыйна
бінска
рэдне-
прамы
чыгуна
За апо
дзена

Вял
Ламаю
бедна
цыю б
най ка
у калт
скай г
тракта
армія
чале з
Казак
стан, с

Або
най эк
Сучасн
звучы

Вел
пад кі
асабі
ветаў
шэва,
ніцтва
Украін
нага, п

Ця
гвардз
Разбур
шахты
дзікіх
працо
сялян

А п
твам
Пад
гіганц
што за
сяч то
гія, а

35 пр
Укр
даў к
крыху
Не
буду

галау. Рыдэраўскае горна-металургічнае прадпрыемства (цынк і інш.), Карсакпайскі медзеплавільны завод, Канрадскія медныя руднікі, Прыбалхашбуд, Чэкментскі Казпаліметалургічны гігант з гадавой прадукцыяй насцю ў 60.000 тон свінца, Урала-Эмбенскі нафтаносны раён, Акціюбінскае фасфарытнае месцанараджэнне, якое можа забяспечыць сярэдне-азіяцкае бавоўнаводства тукавымі ўгнаеннямі так выглядае прамысловы твар Совецкага Казакстана. Турксіб—адна з буйнейшых чыгуначных магістралей у 1442 км.—звязвае Сярэдняю Азію і Сібір. За апошнія 4 гады ў прамысловае будаўніцтва Казакскай АССР укладзена 890 мільёнаў рублёў.

Вялікая рэвалюцыя праведзена ў сельскай гаспадарцы Казакстана. Ламаючы супраціўленне бабў, наблізваючы супроць іх батрацтва і беднату, савецкая улада, пад кіраўніцтвам партыі, правяла канфіскацыю байскай маёмасці і жывёлы, паставіла гэты арай на рэйкі сацыяльнай калектывізацыі. Казакі пераходзяць ад качэўя да аседлага жыцця ў калгасе, саўгасе, фабрычна-заводскім цэнтры. Калектывізацыя сельскай гаспадаркі Казакстана дасягнула 86,1 проц. 146 МТС, 10 тысяч трактароў, тысяча камбайнаў мяняюць твар Казакстана, 700-тысячная армія пролетарыята (на 50 проц. з казакаў), фаланга калгаснікаў, на тале з загартаванай у баях большэвіцкай партыйнай арганізацыяй Казакстана, якая забяспечвае культурны росквіт—рось сучаснага Казакстана, створаны ленінскай нацыянальнай палітыкай.

Або возьмем Украіну. Да рэвалюцыі яна была аб'ектам каланіяльнай эксплуатацыі як расійскага, так і замежнага фінансаванага капітала. Сучасная Савецкая Украіна зусім змяніла сваё старое аблічча, дзякуючы правільнаму правядзенню ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Велізарныя поспехі УССР, дасягнутыя ў шотай класавы і барацьбе пад кіраўніцтвам КП(б)У, пры непасрэдным дыпламе ЦК ВКП(б) і асабіста т. Сталіна, ярка паказаны на XIII усеукраінскім з'ездзе саветаў у прамовах лепшых большэвікоў УССР: т. т. Касіора, Постышэва, Любчэнко і ў выступленнях знатных людзей працы. Пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) і КП(б)У рабочыя і калгасныя масы Савецкай Украіны дасягнулі агромных поспехаў ва ўсіх галінах індустрыяльнага, калгаснага і культурнага сацыялістычнага будаўніцтва.

Цяжкую сумную спадчыну накінулі на ся сябе разгромленыя белавардзены, нацыяналістычныя контррэвалюцыянеры і інтэрренты. Разбураныя і разграбленыя горады, пагніленыя домны, затопленыя шахты, узарваныя масты і чыгушкі. Баточныя раны ад зверскіх распраў дзікіх белавардзеецкіх і жоўтаблякітных сатрапаў над рабочымі і працоўнымі масамі, афяры масавых расстрэлаў беднаты і працоўнага сялянства, жудасныя сляды экзекуцый над цэлымі павятамі...

А ва што ператварылі Савецкую Украіну большэвікі пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) і т. Сталіна?

Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі савецкая Украіна зрабіла гіганцкі, нябачаны ў гісторыі скачок уперад. Узяць хоць бы той факт, што завод імя Дзержынскага ў Каменскім у 1934 г. выплавіў 847,1 тысяч тон чыгуна, г. зн. у два разы больш, чым уся польская металургія, а Макееўскі завод імя Кірава выплавіў 822,9 тыс. тон, г. зн. на 35 проц. больш Чэха-Славакіі.

Украінскі Данбас, выканаўшы ў 1934 г. свой план на 100 проц. даў краіне 53 мільёны тон вугалю. Даваенны Данбас даваў толькі крыху больш 20 млн.

Неймаверна выраста мадэрнабудаўніцтва. Капі прадукцыя машынабудаўнічай прамысловасці УССР у 1912 г. складала 83 млн. р., у

1928 г.—305,9 млн. р., у 1933 г.—1.751,8 млн., то ў 1934 г. яна вырасла да 2.200 млн. руб.

Каб уявіць сабе, якую велізарную машынабудаўнічую прамысловасць стварылі большэвікі Украіны, даволі назваць такія гіганты машынабудаўніцтва, як Краматорскі завод, Луганскі паравозабудаўнічы, Харкаўскі турбагенератарны, Харкаўскі сталеліцейны, Днепроўскі прамысловы камбінат. Зусім занова рэканструяваны старыя заводы, стары асноўны капітал якіх складае цяпер ад 10 да 15 проц.

Прадукцыя электраэнергіі дасягнула ў 1934 г. 5.355 мільёнаў кватэ гадзін супроць 2.034 мільёнаў у 1930 г.

Харкаўскі паравозабудаўнічы завод разам з Луганскім, які ў 1934 г. выпусціў 341 паравоз, далі 57 проц. саюзнай прадукцыі паравозаў.

Разам з гэтым велізарнейшым працэсам індустрыялізацыі ішла сацыялістычная перабудова сельскай гаспадаркі. К XIII з'езду саветаў саўгасы і калгасы сталі абсалютна пануючымі ў сельскай гаспадарчай вытворчасці Украіны, ахапіўшы 91,6 проц. усёй пасеўнай плошчы і 92,4 проц. хлебапаставак дзяржаве.

Тэхнічная база сацыялістычнага земляробства Украіны характарызуецца наступнымі красамоўнымі паказчыкамі: саўгасы распалагаюць паркам у 20.460 трактароў; 782 МТС абслугоўваюць калгасы Украіны магутнай калонай ў 44.056 трактароў; грузавы аўтатранспарт, які яшчэ ў 1931 г. меў толькі 822 машыны, вырас к XIII з'езду да 11.357 машын; саўгасы распалагаюць 2.454 камбайнамі, МТС 2.405, а хлебных малатарняў з матарамі—29.630.

Усёй гэтай тэхнікай, якой ўзброена сацыялістычная сельская гаспадарка, кіруюць сотні тысяч тэхнічна граматных людзей, вылучаных рабочым класам і калгасным сялянствам Украіны, выкаваных пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі у лютан класавай барацьбы з кулацкімі недабیتкамі, з рэшткамі петлюраўшчыны, дзенкіншчыны, якія ў 1931-32 годзе пралезлі ў значную частку калгасаў, зямельных органаў, навукова-даследчых устаноў для падрыву калгаснага ладу.

Перамогі ва ўсіх галінах індустрыялізацыі, сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, у росквіце культуры, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па змесце, атрыманы дзякуючы той дапамозе і кіраўніцтву, якія ЦК ВКП(б) і асабіста т. Сталін аказвалі КП(б)У ў справе сацыялістычнага будаўніцтва, у справе разгрому зленных воорагаў народу кулакоў-петлюраўцаў, дзенкінцаў, якія, карыстаючыся падтрыманнем сваіх агентаў, пралезлі ў партыю, часам нават на адказную работу і ўзялі ў палон тагочаснага наркома асветы Скрыпніка, узначаліўшага нацыяналістычны ўхід. За спінон Скрыпніка працавалі контррэвалюцыйныя буржуазныя нацыяналісты. Толькі разгром нацыяналістычнага ўхілу, бязлітасная расправа з рэшткамі петлюраўшчыны і дзенкіншчыны, жорсткая барацьба КП(б)У на два фронты—супроць ухілу ў бок вялікадзяржаўнага шавінізма, які з'яўляецца галоўнай небяспекай у маштабе СССР, і супроць ухілу ў бок украінскага нацыяналізма, як галоўнай небяспекі на даным этапе ва ўмовах Украіны,—забяспечылі ператварэнне Савецкай Украіны ў квітнеючую і мацнеючы фарпост СССР на стыку з капіталістычным светам.

Разграміўшы блок нацыяналістаў і трацкістаў, Савецкая Украіна пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі прышла к свайму XIII з'езду саветаў з агромнымі перамогамі ў галіне культурнага будаўніцтва.

Не меншых поспехаў у галіне індустрыялізацыі, калектывізацыі, у росквіце культуры, нацыянальнай па форме і соцыялістычнай па зместу, дасягнулі рэспублікі Закаўказзя Грузія, Арменія, Азербайджан, гіганцкі ўрос Узбекістан, Татарыя, Крым, Далёкі Ўсход і ўсе іншыя нацрэспублікі і абласці нашай вялікай соцыялістычнай радзімы.

Гэтыя краіны, пры ўсёй іх розніцы ў мінулым, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і з дапамогай рускага пролетарыята пераможна будуюць соцыялізм, развіваючы прадукцыйныя сілы, павышаючы актыўнасць, развіваючы свае культуры, нацыянальныя па форме і соцыялістычныя па зместу.

Поспехі ленинскай нацыянальнай палітыкі ў гэтых рэспубліках здабыты у працэсе лютай класовай барацьбы, у агні якой большэвіцкая партыя ўсё больш і больш згуртоўвала і згуртоўвае вакол сябе самыя шырокія масы працоўных. Класавая барацьба рабочых і працоўных пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, барацьба з баем, пачфеадатамі ў Казакстане, барацьба з нацыянал-дэмакратамі—гэтаі буржуазна-кулацкай арганізацыяй у Беларусі, барацьба з украінскімі буржуазна-кулацкімі нацыяналістамі, барацьба з вялікадзяржаўнікамі, барацьба з усімі ворагамі соцыялізма, які-б колер яны ні прымалі, барацьба за пролетарскі інтэрнацыяналізм—неабходная ўмова большэвіцкіх перамог у справе будаўніцтва нацыянальных па форме і соцыялістычных па зместу культур, за соцыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі, за пабудову соцыялізма, за ліквідацыю і казакскіх баеў і мучаў, за ліквідацыю рэштак кулацтва як класавых ворагаў, якія яднаюцца ў сваёй ненавісці да соцыялізма і ў сваіх імкненнях рэстаўраваць капіталізм любою цаной.

ВКП(б) у цэлым, і неадрыўныя, неад'емныя часткі яе, як КП(б)У, КП(б)Б, КП(б) Казакстана і інш., дабіліся поспехаў у соцыялістычным будаўніцтве і ў правядзенні нацыянальнай палітыкі, дзякуючы лютай класовай барацьбе па два фронты з ухілам у бок вялікадзяржаўнага і ў бок мясцовага шавінізмаў, у бясплітаснай барацьбе супроць вялікадзяржаўнага шавінізма і мясцовых нацыяналістаў.

Партыйныя арганізацыі кожнай нацыянальнай абласці, кожнай нацыянальнай рэспублікі у сваім будаўніцтве соцыялізма сустракаліся і сустракаюцца з супраціўленнем класовага ворага—буржуазіі і кулацтва. Усе гэтыя буржуазныя нацыяналісты, апрапаючыся ў «нацыянальную» форму, імкнуцца прадаць свой народ і бацькаўшчыну оптам і ў розніцу, абы толькі захаваць за сабой прывілеі эксплуатаваць і прыгнятаць «свой» народ. Гэта агульная рыса ўсіх буржуазных нацыяналістаў ярка выявілася як на Ўсходзе, Украіне, Беларусі, так і на Каўказе, у Крыме і т. д. і т. п.

Даволі ўспомніць барацьбу партыі з Султан-галіеўшчынай. Султан-галіеўшчына аказалася шырока разгалінаванай нацыяналістычнай контррэвалюцыйнай арганізацыяй, меўшай свае філіялы ў Татарыі, Башкірыі, у Крыме. Агентура буржуазнага нацыяналізма ўнутры партыі выявілася і ў Казакстане ў форме садвакасаўшчыны, правядыр якой, Садвакасаў, заявіў:

«Кіньце размовы аб класовай барацьбе, аб барацьбе з байствам, аб Окцябры і іншым. Давайце аулу мірную працу і работу, набольш трактароў, і бай разам з усімі іншымі ўрасце ў соцыялізм». *)

Зусім відавочна, што будаўніцтва соцьялізма і барацьба з капіталізмам немінуца былі звязаны з разгромам усякага роду і віду мясцовага нацыяналізма, які змыкаецца з інтэрвентамі і шкоднікамі.

У дакладзе тав. Касіора і ў прамове тав. Постышэва на лістападаўскім аб'яднаным пленуме ЦК і ЦКК КП(б)У паказана ўся гісторыя барацьбы КП(б)У з украінскім нацыяналізмам і яго агентурай унутры партыі. Пераход ад непасрэднай узброенай барацьбы з савецкаю ўладай, калі перамагчы яе ў адкрытай бойцы было немагчыма, да ўсякага роду падрыхтоўкі, шкодніцкіх метадаў барацьбы з-падцішка. Далей—хвілёвізм, гэта тонкая нацыяналістычная дыверсія, разлічаная на «паварот» Савецкай Украіны ад «азіяцкай» Масквы да «адукаванага» Захаду. Далей—шумскізм, які раскінуў свае шчупальцы крыху шырэй, на розныя ўчасткі соцьялістычнага будаўніцтва. Аднак, як хвілёвізм, так і шумскізм былі сустрэнуты КП(б)У у штыкі, разбіты і разгромлены. З пераходам да палітыкі ліквідацыі кулацтва як класа, на аснове суцэльнай калектывізацыі, рэшткі асуджаных класаў развілі адчайнае супраціўленне, пераходзячы да прамога шкодніцтва і аддаўшыся цалкам на службу замежным інтэрвентам германскім фашыстам, польскім панам, якія мараць аб звароце «маёнткаў» і «новай базе»—«Усходняй Украіне».

Пад выглядам эмігруючых на Украіну «рэвалюцыянераў» з Галіцыі, Заходняй Украіны інтэрвенцыянісцкім арганізацыям удавалася пралазіць у савецкія органы і нават у партыйныя арганізацыі, каб расставіць сваіх людзей для падрыхтоўкі паўстанняў і інтэрвенцыі (паказанні Лазінскага).

Небяспека на Украіне паглыблялася тым, што к гэтаму часу аформіўся буржуазна-нацыяналістычны ўхіл Скрыпніка. На працягу значнага часу контррэвалюцыйныя рэстаўратарскія нацыяналістычныя элементы выкарыстоўвалі аўтарытэт Скрыпніка як члена Палітбюро ЦК КП(б)У і расстаўлялі сваіх людзей, пранікалі ў органы НКЗ, НКА, у ВУАН і т. д. і т. п. Толькі пры непасрэднай дапамозе ЦК ВКП(б) партыйная арганізацыя Украіны на чале со сваім ЦК выкрыла іх контррэвалюцыйную дзейнасць і разбіла гэтыя буржуазна-нацыяналістычныя арганізацыі, групы і групкі, якія з'яўляліся агентамі і шпіёнамі фашызма і інтэрвенцыянісцкіх колаў капіталістычных краін.

Узмацняючы барацьбу з нацыяналізмам, КП(б)У быстра мабілізавала масы на барацьбу з нацыяналісцкімі інтэрвентамі, разграміла іх гнезды, выкрыўшы панзьянцкіх ворагаў украінскага працоўнага народу.

Не менш навучальна гісторыя барацьбы КП(б)Б за перамогу соцьялізма над капіталізмам у БССР. Безупынна змагаючыся з вялікадзяржаўным шавінізмам і з ухіламі ў яго бок, КП(б)Б адначасова вяла і вядзе барацьбу з мясцовым шавінізмам і з ухіламі да яго, асабліва з контррэвалюцыйным беларускім нацыяналі-дэмакратызмам і з нацыянал-апартунізмам.

У рашэннях снежаньскага пленума ЦК і ЦКК КП(б)Б дана ацэнка ўсёй дзейнасці контррэвалюцыйнага беларускага нацыянал-дэмакратызма і барацьбы з ім КП(б)Б. Беларускія контррэвалюцыйныя нацдэмы на працягу ўсёй сваёй дзейнасці ставілі і ставяць стаўку на адрыв пры дапамозе інтэрвентаў Беларусі ад СССР, на рэстаўрацыю ў ёй капіталізма, на ператварэнне яе ў калонію імперыялісцкай Польшчы.

Каб здзейсніць свае контррэволюцыйныя мэты, класавы вораг і яго агенты часткова пранікалі ў партыю, як Ігнатоўскі, Прышчэпаў, Алесь Адамовіч, Баліцкі і інш., выкрытыя і разгромленыя КП(б)Б у перыяд 1929-30 гг. Не меншую небяспеку прадстаўлялі прабраўшыся ў партыю нацыянал-апартуністы розных колераў (яўрэйскага, польскага, беларускага), усе гэты Бондары, Капачычы, Чарняўскія, выкрытыя і выгнаныя з рады партыі.

КП(б)Б на чале з т. Гікало выкрыла і разбіла блок контррэволюцыйных трацкістаў-зіноўеўцаў з контррэволюцыйнымі беларускімі нацдэмамі, які знашоў, напрыклад, сваё адлюстраванне ў справе трацкіста Рыўліна. Рыўлін увесь час адстойваў і падтрымліваў контррэволюцыйных нацдэмаўскіх гісторыкаў і разам з імі вёў падрыўную работу. Віленскі контррэволюцыйна-нацдэмаўскі друк узяў Рыўліна пад сваю абарону.

Перапляценне і блок контррэволюцыйных трацкістаў-зіноўеўцаў з контррэволюцыйнымі буржуазна-нацыяналістычнымі, бундаўскімі і іншымі нацыяналістычнымі элементамі ў барацьбе супроць партыі і савецкай улады знашлі адлюстраванне і ў антыпартыйных, трацкіска-бундаўскіх дзеяннях выкрытага ЦК КП(б)Б і ментаркомам і выгнанага з рады партыі Дунца.

КП(б)Б, пры дапамозе ЦК ВКП(б), узяўшы класавую пільнасць, ускрыла рад новых шкодніцкіх контррэволюцыйных арганізацый у НКЗ, Трактарацэнтры (Масюкоў і інш.), якія для сваёй шкодніцкай работы «цыхаю сапай» скарысталі страту класавай пільнасці членаў партыі, працуючых у зямельных арганізацыях.

Падрыхтоўваючы інтэрвенцыю і рэстаўрацыю капіталізма, беларускія контррэволюцыйныя нацыянал-дэмакраты акарыстоўвалі ўсе віды шкодніцтва і дыверсій як у галіне прамысловасці і сельскай гаспадаркі, так і ў галіне культуры. Насаджэнне кулацкіх гнезд яны лапаўнылі тым, што прышчэплялі менінгіт коням, чуму свіном стаду. З усіх сіл яны супраціўляліся індустрыялізацыі БССР, праводзячы на прадпрыемствах прамое шкодніцтва, падпалы і т. д. Заемчаваючы беларускую мову патанізмамі, архаічнымі формамі і зваротамі, беларускія контррэволюцыйныя нацдэмакраты імкнуліся гэтым выкапаць бяздонне паміж працоўнымі БССР і іншых рэспублік нашага Саюза. Прабраўшыся ў свой час у БелАН, яны імкнуліся ў саюзе з трацкістамі пераварыць яе ў гняздо беларускай нацыяналістычнай контррэволюцыі. У дзяржаўным музеі ў якасці беларускага селяніна яны паставілі фігуру слаўтага белавардзенскага пакоўніка Ізавіта, які ўзначальваў першыя белабандыцкія атрады на Беларусі. Не здавальняючыся ўсім гэтым, яны пасыталі асобных лазутчыкаў і мэтамі пранікнуць у партыю і заняць відэа партыйныя пасты.

Кіруючы з аднаго цэнтра, беларускія інтэрвенты, як і украінскія, карысталіся аднолькавым прыёмам—пад відам праследемых рэволюцыйных дзеячоў (Рак Міхайлоўскі, Валюшын, Капуцкі, Мятла, Гаурылюк, Дварчанин і інш.) яны перакідваліся ў БССР для шпёнскай, дыверсійнай «работы».

Актывізацыя контррэволюцыйных нацыяналістаў, украінскіх і беларускіх, знаходзіцца ў непасрэднай сувязі з прыходам к уладзе фашыстаў у Германіі, з іх планами інтэрвенцыі СССР. З другога боку, актывізацыя украінскіх і беларускіх нацыяналістаў звязана з крушэннем іх надзей на сілу таго супраціўлення, якое аказвала ку-

лацтва і імкнуцца яшчэ аказваць яго недабітыя астаткі пераможнаму наступленню соцыялізма, разгортванню суцэльнай калектывізацыі і ліквідацыі на яе аснове кулацтва як класа.

КП(б)У і КП(б)Б пры дапамозе ЦК ВКП(б) і непасрэдных указанняў тав. Сталіна ўдалося нанесці кулацтву—украінскім і беларускім нацыяналістам—сакрушальныя ўдары. Украінскія нацыяналісты і беларускія нацыянал-дэмакраты былі выкрыты як агенты замежнага фашызма, ставіўшыя сваю стайку на контррэвалюцыйную вайну супроць СССР, на адрыв БССР і УССР ад вялікага соцыялістычнага Саюза і на ператварэнне Беларусі ў калонію нямецкага ці польскага імперыялізма.

Гэтая стайка контррэвалюцыйных нацдэмаў была біта. Пры непасрэднай дапамозе ЦК ВКП(б), які ў свой час указаў на некаторае аслабленне барацьбы за пролетарскі інтэрнацыяналізм уладах КП(б)У, ЦК КП(б)Б мабілізаваў усю партыйную арганізацыю і шырокія масы рабочых і працоўных сялян на барацьбу з агентамі-інтэрвентамі. У рэзультате іх гнёзды былі выяўлены і разбіты, а іх твар, як заядлых ворагаў беларускага народу, выкрыт перад самымі шырокімі масамі.

VIII пленум ЦК КП(б)Б, так сама як і лістападаўскі пленум ЦК КП(б)У, у сваім рашэнні аб барацьбе на два фронты, падкрэсліў:

«Вялікадзяржаўны рускі шавінізм з'яўляецца галоўнай небяспекай у маштабе ўсяго Савецкага саюза і ўсёй ВКП(б), але гэта ні ў якой меры не прычыняе таму, што ў даны момант у Беларусі галоўную небяспеку прадстаўляе мясцовы беларускі нацыяналізм, які змыкаецца з імперыялістычнымі інтэрвентамі; неабходна асабліва мець на ўвазе новую тактыку рускіх вялікадзяржаўных шавіністаў і беларускіх нацыяналістаў, падтрымліваемых усёй контррэвалюцыяй, у тым ліку і трацкістамі, якія на цяперашнім этапе блакуюцца паміж сабою на агульнай платформе адрыву БССР ад СССР для аслаблення пазіцый СССР і ўмацавання пазіцый капіталізма».

На XVII з'ездзе партыі т. Сталін, характарызуючы ўхіл да вялікадзяржаўнага мясцовага шавінізма, ускрывае, пры іх рознасці, агульную крыніцу:

«Крыніца ў абодвух ухілах, як бачыце,—агульная. Гэта—адыход ад ленінскага інтэрнацыяналізма. Калі хочаце трымаць пад агнём абодва ўхілы, трэба біць, перш за ўсё, па гэтай крыніцы, па тых, якія адыходзяць ад інтэрнацыяналізма,—усроўна—ці ідзе гутарка аб ухиле да мясцовага нацыяналізма, ці аб ухиле да вялікарускага нацыяналізма».

Разам з тым тав. Сталін даў аналіз пытання аб тым, які ўхіл прадстаўляе галоўную небяспеку, ухіл да вялікадзяржаўнага нацыяналізма ці ўхіл да мясцовага нацыяналізма:

«Пры сучасных умовах гэта,—гаворыць т. Сталін,—фармальна і таму пустая спрэчка. Глупа было-б даваць прыгодны для ўсіх часоў і ўмоў гатовы рэцэпт аб галоўнай і негалоўнай небяспецы. Такіх рэцэптаў няма наогул у прыродзе. Галоўную небяспеку прадстаўляе той ухіл, супроць якога перасталі змагацца і якому далі такім чынам разрасціся да дзяржаўнай небяспекі».

Як было ўжо ўказана, іменна ўхіл да украінскага нацыяналізма на Украіне, ухіл да беларускага нацыяналізма на Беларусі і прадстаўляюць сабою ўхіл, якому далі разрасціся да дзяржаўнай небяспекі. Вось чаму ЦК КП(б)У, ЦК КП(б)Б і XV з'езд КП(б)Б адзначылі, што ўхіл да вялікадзяржаўнага шавінізма застаецца галоўнай небяспекай у маштабе ўсяго Саюза і ВКП(б), ухіл да украінскага і беларускага нацыяналізма з'яўляецца на даным этапе галоўнай небяспекай.

Громячы контррэвалюцыйны беларускі нацдэмакратызм, бязлігасна змагаючыся з ухілам да беларускага, польскага, яўрэйскага і інш. шавінізмаў, не спыняючы ні на мінуту лютай барацьбы з ухілам да вялікарускага шавінізма, КП(б)Б прадаўжае яшчэ з большаю сілай справу ажыццяўлення ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Вялікі нашы поспехі, але яшчэ больш трэба зрабіць. Ні на міг мы не супакойваемся на дасягнутых рэзультатах, КП(б)Б, на чале з тав. Гікало, разгортваючы самакрытыку, павышаючы класавую пільнасць, барацьбу з расхлябанасцю, краснабайствам, з падменай справы словам, мабілізуе рабочыя і сялянскія масы на далейшую індустрыялізацыю нашай краіны, на сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі, на далейшае развіццё культуры, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу, памятаючы, што ў аснове ўсяго гэтага ляжыць паслядоўная, самая рашучая барацьба за асноўны прынцып Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна—прынцып пролетарскага інтэрнацыяналізма, абвешчаны 87 год таму назад у «Комуністычным маніфесте»—«Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!», за ажыццяўленне якога нямомна змагаецца адзіная партыя пролетарыята—партыя большэвікоў.

У 1918 годзе Ленін у брашуры «Пролетарская рэвалюцыя і рэнэгат Кауцкі» пісаў:

«... Большэвізм... стаў сусветным большэвізмам, даў ідэю, тэорыю, праграму, тактыку, якая адрозніваецца канкрэтна, практычна ад сацыял-шавінізма і сацыял-пацыфізма. Большэвізм даў стары, гнілы Інтэрнацыянал Шэйдэманаў і Кауцкіх, Рэнодэляў і Лонге, Хендэрсонаў і Макданальдаў, якія будуць цяпер блытацца ў нагах адзін аднаго, марачы аб «адзінстве» і ўваскрашаючы труп. Большэвізм стварыў ідэйныя і тактычныя асновы III Інтэрнацыянала, сапраўды пролетарскага і комуністычнага, ўлічваючы і заваёвы мірнай эпохі, і вопыт пачаўшайся эпохі рэвалюцый.

Большэвізм папулярываваў на ўвесь свет ідэю «дыктатуры пролетарыята», пераклаў гэтыя словы з лацінскай спачатку на рускую, а потым на ўсе мовы свету, паказаўшы на прыкладзе Савецкай улады, што рабочыя і бяднейшыя сяляне нават адста-тай краіны, нават найменш вопытныя, адужаваныя, прывычныя да арганізацыі, здольны былі цэлы год, сярод гіганцкіх трудна-сцей, у барацьбе з эксплаататарамі (якіх падтрымлівала буржуа-зія ўсяго свету), захаваць уладу працоўных, стварыць дэмакра-тыю, нязмерна больш высокую і шырокую, чым усе ранейшыя дэмакратыі свету, пачаць творчасць дзесяткаў мільёнаў рабочых і сялян па практычнаму ажыццяўленню сацыялізма.

Большэвізм указаў верны шлях к выратаванню ад жахаў вайны і імперыялізма, што большэвізм прыдатны як узор тактыкі для ўсіх». *)

*) Ленін, «Пролетарская рэвалюцыя і рэнэгат Кауцкі», стар. 66—67.

*) Большэвізм Бел., № 1—2.

Л. Рудзіцкі

Праз умацаванне пролетарскай дзяржавы — к соцыялізму

Выбары советаў у 1934–35 г. былі наймагутнейшай палітычнай кампаніяй, якая выявіла невычарпальныя сілы пролетарыята і ўсіх працоўных СССР, непахісна будуючых соцыялістычнае грамадства пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі на чале з т. Сталіным. У дні перавыбараў мільёны працоўных СССР з аграмадным энтузіязмам дэманстравалі сваю адданасць справе советаў, справе Леніна і Сталіна. Перавыбарчая кампанія супала з гістарычнымі рашэннямі лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б). Гэтыя рашэнні былі спатканы шырокімі масамі працоўных з велізарным энтузіязмам. Пастановы пленума ЦК ВКП(б) аб адмене картачнай сістэмы на хлеб і некаторыя іншыя прадукты і аб ператварэнні палітаддзетаў у звычайныя партыйныя органы яшчэ раз пацвердзілі правільнасць генеральнай лініі партыі і паслядоўнасць таго шляху, па якому пад кіраўніцтвам т. Сталіна ідуць працоўныя СССР.

VII ўсесаюзнае з'езд советаў завяршыў справаздачна-перавыбарчую кампанію 1934–35 года і паклаў пачатак новай эпосе далейшага раз'ортвання савецкай дэмакратыі і яшчэ большага умацавання пролетарскай дзяржавы.

VII ўсесаюзнае з'езд советаў падвёў гістарычны вынік дасягненням працоўных СССР за 17 год пролетарскай рэвалюцыі пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі. У бліскучых дакладах гав. Молатава з надзвычайнай яркасцю і выразнасцю паказана была сутнасць тых гістарычных змен, што адбыліся ў нашай краіне.

Даючы манітэрскі аналіз пройдзенага пролетарскай дзяржавай шляху развіцця, тав. Молатаў сказаў:

«Соцыялізм зрабіў агромны рух уперад у нашай краіне, соцыялістычны ўклад стаў непадзельна пануючым ва ўсёй народнай гаспадарцы. Амаль чатыры пятыя сялянства ўступіла ў калгасы. Значыць, не толькі рабочыя, але і сяляне ў сваёй масе ўступілі ў рады будаўнікоў соцыялізма і будуць сваімі рукамі соцыялістычнае грамадства. У выніку гэтага непасрэдным соцыялістычным будаўніцтвам цяпер ужо занята пераважная большасць насельніцтва нашай краіны. Вось асноўны вынік нашага развіцця за гэтыя гады. Вось асноўны вынік ленінскай партыі і сталінскага кіраўніцтва ўсім соцыялістычным будаўніцтвам». *)

*) В. М. Молатаў, Справаздачны даклад аб рабоце ўрада VII з'езду советаў СССР, Партвыдат 1935 г., стар. 5.

Толькі краіна Сове́таў, краіна дыктатуры пролетарыята пад кіравніцтвам партыі Леніна—Сталіна здолела дайсці да бліскучых перамог на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва, забяспечыць агромны творчы энтузіязм мільённых мас працоўных.

У той час, як буржуазныя краіны ў сударгах усеагульнага капіталістычнага крызіса знішчаюць рэшткі сваёй фальшывай «надкласавай» дэмакратыі, пролетарская дзяржава ўступіла ў перыяд далейшага развіцця савецкай дэмакратыі, якая заўсёды была дэмакратыяй для большасці народу—для працоўных.

На аснове дасягнутых перамог у галіне сацыялістычнага будаўніцтва, на аснове карэнных зрухаў у суадносінах класавых сіл у нашай краіне VII усесаюзны з'езд сове́таў, па ініцыятыве тав. Сталіна, у адпаведнасці з пастановай лютаўскага (1935 г.) пленума ЦК ВКП(б), пастанавіў унесці змены ў канстытуцыю Саюза ССР у напрамку:

«далейшай дэмакратызацыі выбарчай сістэмы ў сэнсе замены не ўпадўне роўных выбараў роўнымі, многаступенных прамымі, адкрытых—закрытымі;

удакладнення сацыяльна-эканамічнай асновы канстытуцыі ў сэнсе прывядзення канстытуцыі ў адпаведнасць з цяперашнімі суадносінамі класавых сіл у СССР (стварэнне новай сацыялістычнай індустрыі, разгром кулацтва, перамога калгаснага ладу, зацверджанне сацыялістычнай уласнасці, як асновы савецкага грамадства і т. п.)».

Вось гістарычны вынік, да якога прыйшлі працоўныя СССР пад кіравніцтвам камуністычнай партыі і геніяльнага правадыра працоўных мас—т. Сталіна.

Праз далейшае развіццё пролетарскай дэмакратыі, праз яшчэ большае ўцягванне новых пластоў працоўных у сацыялістычнае будаўніцтва, будзе няўхільна ўзрастаць магутнасць пролетарскай дзяржавы, умацацца рэвалюцыйная пільнасць працоўных да манеўраў рэштак разгромленага і гнілага у нашай краіне кулацтва.

Ніякія вылазкі класавых ворагаў, ніякія контррэвалюцыйныя дзеянні фашысцкіх агентаў сусветнай буржуазіі не змогуць пахіснуць пераможнае будаўніцтва сацыялізма—такава воля працоўных СССР, якая прагучэла ў наказах мільённых мас выбаршчыкаў і адлюстравана ў гістарычных пастановах VII усесаюзнага з'езда сове́таў.

* * *

У тыя дні, калі мільёны пролетарыяў у гарадах, на фабрыках заводах, у МТС выбіралі лепшых ударнікаў у свае саветы, калі найшырэйшыя масы пролетарыята і калгаснага сялянства пад кіравніцтвам большэвікоў правяралі работу гарадскіх і сельскіх сове́таў, калі сотні тысяч прадстаўнікоў савецкай інтэлігенцыі разам з усімі працоўнымі актыўна намячалі шлях далейшага разгортвання работы сове́таў па гаспадарчаму і культурнаму будаўніцтву, у гэтыя дні вырадкі з зіноўеўскай контррэвалюцыйнай групы рыхтаваліся да сваіх фашысцкіх дзеянняў.

1 снежня 1934 г., у самы разгар перавыбарчай кампаніі, прагучэў здрадніцкі стрэл у тав. Кірава. Выхаванцы з зіноўеўскай белабандыцкай антысавецкай групы марылі гэтым труслівым, подлым

забойствам выклікаць замяшанасць у радах нашай партыі. Але дарэмны надзеі паноў фашыстаў. Стрэл ворага не змог ні на ёту пахіснуць яе жалезных радоў, стрэл фашысцкага забойцы не здолеў аказаць якога-б там ні было ўплыву на канцэнтраваную волю пролетарыята, выражаную у генеральнай лініі большэвіцкай партыі. Але разам з тым гэты стрэл паказаў, што гінучы класавы вораг у апошніх сударгах з усіх сіл імкнецца шкодзіць пролетарыату, накіроўваючы свае ўдары якраз у тыя месцы, дзе бывае аслаблена большэвіцкая пільнасць.

У БССР за апошні час ЦК КП(б)Б і менскім гаркомам партыі выяўлен і выкрыт рад контррэвалюцыйных трацкіска-зіноўеўскіх элементаў.

Сярод іх—былы трацкіст Галендо, які, двурушнічаючы і абманваючы партыю, працягваў контррэвалюцыйныя трацкісцкія ўстаноўкі.

Руды—былы актыўны ўдзельнік трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі, у сваіх лекцыях у ВКСГШ, у БІМЗО на заводзе «Большэвік» працягваў трацкісцкія сцвярджэнні і ўстаноўкі. Пад кіраўніцтвам Руды група студэнтаў ВКСГШ на працягу доўгага часу прапагандавала трацкісцкую тэорыю аб немагчымасці пабудовы сацыялізму ў адной краіне.

Дунец, прыкрываючыся знешнефальшывымі фразамі і скарыстоўваючы аказанае яму давер'е, доўгі час працягваў буржуазна-нацыяналістычныя контррэвалюцыйныя тэорыі і контррэвалюцыйную трацкіска-зіноўеўскую кантрабанду ў яўрэйскую літаратуру.

Трацкісцкія вылазкі ў Горацкім сельска-гаспадарчым інстытуце дацэнта Сермяжко, у Наркамзнешгандлі Флюра і інш. паказваюць, што класавы вораг і яго агентура ў шалёнай ненавісці да камуністычнай партыі і яе кіраўніцтва, да сацыялістычнага будаўніцтва ўсімі сіламі імкнучца затармазіць яго пераможны ход у нашай краіне.

Барацьба з рэшткамі трацкіска-зіноўеўскай антысавецкай контррэвалюцыйнай групы, з контррэвалюцыйнымі пацёмкаўскімі, бундаўскімі элементамі не скончана.

Павышэнне класавай пільнасці на ўсіх участках нашай работы—гаспадарчым, культурным, ідэйна-палітычным—мабілізацыя камуністаў, рабочых і ўсіх працоўных на далейшую барацьбу за пабудову сацыялістычнага грамадства, за ўмацаванне дыктатуры пролетарыята і абароназдольнасці нашай бацькаўшчыны—вось што неабходна зараз, каб да канца разбіць рэшткі класавага ворага і яго агентуры.

Яшчэ больш узмацніць пролетарскую дыктатуру, вышэй узнімаць класавую пільнасць да манеўраў нашых ворагаў—асноўнае патрабаванне, пастаўленае перад новаабранымі саветамі шырокімі працоўнымі масамі гарадоў і вёсак СССР.

Узмацненне дыктатуры пролетарыята і яе асноўных дзяржаўных органаў—советаў—з'яўляецца абавязковай умовай далейшага разгортвання сацыялістычнага будаўніцтва, канчатковага знішчэння рэштак капіталістычных элементаў і класаў наогул і пабудовы бяс-класавага грамадства.

Пад кіраўніцтвам Леніна ў гістарычныя дні Окцябра 1917 г. пролетарыят звергнуў уладу капіалістаў і стварыў сваю рэвалюцыйную дыктатуру—уладу Советаў.

У жорсткіх бойках грамадзянскай вайны працоўныя СССР пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна адстаялі заваявы пролетарскай рэво-

люцыі. Партыя выкрыла ўжо тады сутнасць штрэйкбрэхерскіх манеўраў Зіноўева і Каменева, партыя дала рашучы адпор трацкісцкім гэорыям аб немінучасці пагібелі савецкай улады без непасрэднага дзяржаўнага падтрымання яе пролетарскай рэвалюцыяй на Захадзе.

Аб гэтым адзінстве поглядаў паноу Зіноўева, Каменева і Троцкага т. Сталін гаварыў:

«Яны (Зіноўеў і Каменеў—Л. Р.) прама гаварылі тады, што, уздымаючы паўстанне, мы ідзем к пагібелі, што трэба чакаць Устаноўчага сходу, што ўмовы для соцыялізма не наспелі і не хутка напеюць. З гэтай-жа ўстаноўкі зыходзіў Троцкі, калі ён ішоў на паўстанне. Бо ён прама гаварыў, што калі пераможная пролетарская рэвалюцыя на Захадзе не падаспее на дапамогу ў больш-менш блізкім будучым, то глупа было-б думаць, што рэвалюцыйная Расія можа ўстаяць супроць кансерватыўнай Еўропы».*)

Бігымі, як вядома, аказаліся гэтыя разважанні контррэвалюцыйных панікераў. Савецкая ўлада ў нашай краіне не толькі ўстаяла, але, пасля смерці вялікага Леніна, ленінская справа пад кіраўніцтвам яго лепшага паслядоўніка і геніяльнага прадаўжальніка Сталіна, узнята на новую вышыню. Бітым аказаліся контррэвалюцыйныя «прароцтвы» Троцкага, Зіноўева, Каменева і К' аб «перараджэнні саветаў» аб «затапленні іх сялянскай стыхіяй».

Выкінуты пролетарскай дыктатурай за межы СССР, Троцкі, як вядома, адразу-ж адчуў сябе ў памыналі яме буржуазнай прэсы, як рыба ў вадзе.

Пагугі контррэвалюцыйнага апостала Троцкага, выклікаўшыя агідлівасць працоўных СССР, ўжо даўно паказалі сутнасць яго соцыял-фашысцкага твару, а яго саратнікі і паплечнікі з так званага былога «аназіцынага блока» Зіноўев і К', якія разам з Троцкім на кожным рашаючым этапе ўзводзілі хлусню на саветы, адмаўлялі магчымасць пабудовы соцыялізма ў нашай краіне, бясконца абманвалі партыю і рабочы клас, сваім асноўным метадам зносін з партыяй абралі дварушніцтва, узгадвалі фашысцкіх забойц тыпу Нікалаева, Каталянава, падрыхтаваўшых і здзенішчых пад кіраўніцтвам Зіноўева, Каменева і Еўдакімава забойства тав. Кірава.

Як паказала судовае следства па справе ленинградскага і маскоўскага «цэнтраў», паследышы зіноўеўскай контррэвалюцыйнай групы карысталіся такімі метадамі і ставілі перад сабой такія мэты, якія поўнаасцю супадаюць з імкненнямі і метадамі адкрытых ворагаў працоўных—розных белавардзэйскіх памешчыцка-капіталістычных арганізацый, якія імкнуцца шляхам тэрарыстычных актаў супроць прадстаўнікоў савецкай улады рэстаўраваць капіталізм у нашай краіне. Разгромленыя партыяй трацкісцка-зіноўеўскія элементы, і прадстаўнікі былых эксплуатаатарскіх класаў, згубіўшы надзеі на перараджэнне савецкай улады, паставілі стаўку на інтэрвенцыю і дапамогу капіталістычных, фашысцкіх элементаў, стаўку на бандытаў тыпу Нікалаева, якія, узброіўшыся ідэямі з арсенала Троцкага Зіноўева, пачалі займацца стрэламі з-за вугла ў лепшых людзей рабочага класа.

*) Сталін, Палітсправаздача XV з'езду партыі.

«Переход ад капіталізма к комунізму,—пісаў Ленін,—ёсць цэлая гістарычная эпоха. Пакуль яна не закончылася, у эксплуатацыйнаму немінуча астаецца надзея на рэстаўрацыю, а гэта надзея ператвараецца ў спробы рэстаўрацыі».*)

Забойства т. Кірава паказала, што гінучыя капіталістычныя элементы, ідучы ка дну ў нашай краіне, шукаюць паратунку ў самых малых спробах, і пакуль існуе міжнароднае імперыялістычнае абкружэнне, яны пры непасрэдным падтрыманні сусветнага капітала не губляюць надзей, не спыняюць спроб рэстаўрацыі.

Пытанне «хто каго» ў нашай краіне вырашана канчаткова і беспаваротна на карысць сацыялізма. Але гэта ні на хвіліну не зніжае важнасці задачы ўмацавання пролетарскай дзяржавы. Рэшткі капіталістычных класаў і іх агентуры, не грэбуючы ніякімі сродкамі барацьбы супроць камуністычнай партыі і савецкай улады, у перадсмертных сударгах аказваюць шаленае супраціўленне пераможнаму ходу сацыялістычнага будаўніцтва.

Класавая барацьба не толькі не аслабляецца, я набывае яшчэ больш абвостраныя формы. Таму пабудова сацыялістычнага грамадства немагчыма без максімальнага і настойлівага ўмацавання дыктатуры пролетарыята і ўсіх яе органаў і звянаў.

* * *

Пытанне аб шляхах ўмацавання савецкай дзяржавы ёсць па сутнасці карэчнае пытанне. Нашы правадыры аддавалі яму велізарную увагу на ўсіх этапах сацыялістычнага будаўніцтва. Усякага роду апартуністычныя разважанні аб адміранні савецкай дзяржавы, усякага роду «левацкія» заскокі, адмаўляючыя ўмацаванне ўсіх звянаў нашай дзяржавы,—на руку класавым ворагам.

Паны Троцкі, Зишоўс, Каменев не раз скарыстоўвалі іржавую зброю свайго антысавецкага арсенала для паніжэння ідэй аб немінучасці аслаблення дзяржавы дыктатуры пролетарыята, існуючай у адной краіне. Яны адмаўлялі рэвалюцыйную сілу нашых саветаў і арганізацыйныя здольнасці рабочага класа, на ўсіх этапах рэвалюцыі выступалі супроць вучэння Леніна—Сталіна аб магчымасці пабудовы сацыялізма ў СССР.

У святле гістарычных перамог нашых саветаў варта напаміць геніяльныя ўказанні Леніна, не страцішыя сваёй актуальнасці і на сучасным этапе, калі над кіраўніцтвам Сталіна працоўныя нашай краіны завяршаюць справу пабудовы сацыялізма.

Ленін падкрэсліў тады значэнне магутнасці савецкай улады, якую грэба ўпарта ўмацоўваць і загартоўваць:

«Трэба, ідучы к павышэнню прадукцыйнасці працы, улічыць асаблівасці пераходнага ад капіталізма к сацыялізму часу, якія патрабуюць, з аднаго боку, каб былі пакладзены асновы сацыялістычнай арганізацыі спаборніцтва, а з другога боку—патрабуюць ужывання прымусу так, каб лозунг дыктатуры пролетарыята не анаганьваўся практыкай кіселепадобнага стану пролетарскай улады»**) (падкрэслена намі—Л. Р.).

*) Ленін, т. XXIII, стар. 355, выд. 3.

) Ленін, т. XXII, стар. 455, выд. 3.

Новыя формы супраціўлення гінучых класавых ворагаў патрабуюць яшчэ большай увагі ў справе ўмацавання сістэмы савецкай улады, якая праявіла і яшчэ праявіць такія палітычныя і арганізацыйныя магчымасці, якіх не мела і не мае ні адна ўлада ў свеце.

Узмацненне работы саветаў, профсаюзаў, кааперацыі, комсамола і ўсіх дзяржаўных і грамадскіх органаў пролетарскай дыктатуры набывае зараз асаблівае значэнне. Улада пролетарыята, які, паводле ўказання Маркса, сам з'яўляецца агромнай прадукцыйнай сілай, прывяла працоўных нашай краіны пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі да ажыццяўлення пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства.

Паны трацкісты-зіноўеўцы ніколі не верылі ў сілу рабочага класа, арганізаванага ў сваю пролетарскую дзяржаву. Яны рэвізавалі вучэнне Леніна і Сталіна аб рэвалюцыйнай дыктатуры пролетарыята, зводзячы яе да меншавіцкай тэорыі «дыктатуры партыі», якая нібы пануе сама, незалежна ад волі рабочага класа, якая ажыццяўляе сваю дыктатуру «над ім». Гэта тэорыя пана Зіноўева вяла к ліквідацыі дыктатуры пролетарыята і рэстаўрацыі капіталізма.

Тав. Сталін з вычарпальнай яснасцю паказаў, чаго варта хлусня пана Зіноўева.

«Ва ўсіх тых выпадках,—пісаў ён,—калі Ленін знаходзіў патрэбным азначыць навукова ролю партыі ў сістэме дыктатуры пролетарыята, ён гаварыў выключна аб кіруючай ролі партыі (а такіх выпадкаў—тысячы) у адносінах рабочага класа». *)

Пролетарыят у капіталістычным грамадстве—галоўная прадукцыйная сіла. Але сілу гэту буржуазія эксплуатае ў сваю карысць. Буржуазная дзяржава ахоўвае эксплуатацыю, існаванне капіталістычнага спосабу вытворчасці.

Аднак ніякія палітыкі, ніякія сацыял-фашысцкія і фашысцкія рэцэпты аб «гаспадарчым дэмакратызме», «арганізаваным капіталізме», «карпарацыйнай дзяржаве» не ў сілах спыніць дзеянне няўмольных, стыхійных эканамічных законаў, якія падрываюць існаванне буржуазнага ладу, вядуць к пролетарскай рэвалюцыі.

На свеце пакуль што ёсць толькі адна краіна, дзе законы эканамічнага развіцця вызначаюцца планамернай актыўна ўздзейнаючай роляй дзяржавы. Гэта—СССР, дзе пануюць працоўныя шматлікія нацыянальнасцей, арганізаваныя ў дзяржаву рэвалюцыйнай дыктатуры пролетарыята.

Пролетарская дзяржава не толькі сіла палітычная, яна адначасова і магутная эканамічная сіла, якая вызначае законы пераробкі старых грамадскіх адносін, законы руху к сацыялізму.

Актыўна ўздзейная роля пролетарскай дзяржавы немагчыма і нямысліма без кіруючай ролі камуністычнай партыі. Іменна таму, што партыя з'яўляецца авангардам пролетарыята і ўсіх працоўных, іменна таму, што партыя вядзе палітыку, заснаваную на паслядоўнай рэвалюцыйнай тэорыі Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна,—наша Савецкая дзяржава з'яўляецца магутным рычагом і усё ўзрастаючай сілай сацыялістычнага будаўніцтва і перабудовы эканамічных адносін

*) Сталін, «Пытанні ленынізма», выд 9-е, стар. 218

Аб гэтым неаднакроць гаварыў Ленін, выкрываючы розных апартуністаў, скажаўшых сутнасць дыктатуры пролетарыята:

«Надзвычай характэрна,—пісаў Ленін пра так званых «левых» комуністаў,—што ў аўтароў тэзісаў няма ні гуку аб значэнні дыктатуры пролетарыята ў эканамічнай галіне жыцця. Яны гавораць толькі «аб арганізаванасці» і т. п. Але гэта прызнае і дробны буржуа, які цураецца іменна дыктатуры рабочых у эканамічных адносінах. Пролетарскі рэвалюцыянер ніколі не мог бы ў такі момант «забыць» пра гэты «гвозд» пролетарскай рэвалюцыі, накіраванай супроць гаспадарчых асноў капіталізма.»*)

Толькі свядомыя ворагі рабочага класа і апартуністы розных колераў і масцей імкнуцца змазаць той гістарычны факт, што без аб'яднанага уплыву ўсіх рычагоў і звенняў пролетарскай дзяржавы мы не мелі б дасягненняў на разнастайных участках сацыялістычнага будаўніцтва. Рост калгасаў, росквіт культуры, усе заваевы, з якімі мы прышлі к XI з'езду саветаў БССР і VII усесаюзнаму з'езду саветаў, сведчаць аб палітычнай і прадукцыйнай магутнасці нашай савецкай дзяржавы.

Над магутным уплывам пролетарскай дыктатуры, якая адначасова з'яўляецца сапраўднай дэмакратыяй дэмакратыяй для большасці народу, мільёны працоўных уцягваюцца і будуць уцягвацца ў сацыялістычнае будаўніцтва. Асаблівую ўвагу трэба ўдзяліць выхаванню новых кадраў работнікаў, прадаўцаў барацьбы з усякімі праявамі недысцыплінаванасці на вытворчасці, у калгасна-саўгаснай працы, ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі і сацыялістычнага будаўніцтва. Неабходна выходзіць свядомыя сацыялістычныя адносіны паміж працоўнымі ў быце, максімальна ўзмацняць рэвалюцыйную законнасць, асноваю якой з'яўляецца ахова сацыялістычнай уласнасці.

Ажыццяўляючы ўказанні тав. Сталіна, наша партыя ўжо выхавала мільёны перадавікоў пролетарскай дзяржавы—энтузіястаў сацыялізма. Але барацьба за стварэнне новай дысцыпліны і выхаванне новых людзей павінна прадаўжацца.

«Трэба берагчы,—гаварыў тав. Сталін у гутарцы з металургамі,—кожнага здольнага і разумеючага работніка, берагчы і вырошчваць яго. Людзей трэба кланатліва і ўважліва вырошчваць, як садоўнік вырошчвае аблюбаванае пладовае дрэва.»**)

Шляхі ўмацавання дзяржавы дыктатуры пролетарыята адлюстраваны ў вельмі паказальных даных аб разгортванні савецкай дэмакратыі. Матар'ялы аб выбарах у саветы могуць быць лепшым пацверджаннем росту палітычнай актыўнасці працоўных СССР, умацавання пролетарскай дэмакратыі, могуць паказаць як умацаванне асноўных звенняў пролетарскай дзяржавы непасрэдна звязана з агульным уздымам сацыялістычнага будаўніцтва нашай краіны.

«Палітычная актыўнасць і высокая арганізаванасць гарадскіх і сельскіх выбаршчыкаў у цяперашнюю выбарчую кампанію выразіліся перш за ўсё ў высокай яўцы выбаршчыкаў на спра-

*) Ленін, т. XXII, стар. 526, выд. 3.

**) «Правда» ад 29-XII—31 г.

ваздачныя і выбарчыя сходы. У папярэднія дзве выбарчыя кампаніі яўка на выбары сельскіх выбаршчыкаў складала: 62 проц. у 1929 г. і 70 проц. у 1931 г. На выбары сельскіх советаў у бягучую выбарчую кампанію з'явілася 84 проц. выбаршчыкаў. Найбольшае павышэнне яўкі выбаршчыкаў на выбары даюць працоўныя жанчыны. З 48 проц. у 1929 г. яўка выбаршчыц на выбары ў саветы ў сельскіх мясцовасцях узнялася у 1931 г. да 63 проц., а ў выбарчую кампанію бягучага года складала ўжо 80 проц. У выбарах гарадскіх советаў удзельнічала 90 проц. выбаршчыц.

Неабходна адзначыць, што сярэдняя яўка на выбары—амаль 84 проц. выбаршчыкаў у вёсцы і 90 проц. у горадзе.*)

Разгортванне справаздачна-перавыбарчай кампаніі саветаў з'явілася магутным штуршком для яшчэ большай мабілізацыі творчых сіл працоўных БССР. Заводы, фабрыкі, калгасы, цэлыя гарады і вёскі пад кіраўніцтвам сваіх саветаў і партарганізацый уключыліся ў вытворчы паход імя XI усебеларускага і VII усеаўскага з'езда саветаў.

Можна прывесці агромную колькасць фактаў, якія сведчаць аб непарыўнай сувязі саветаў з вытворчымі калектывамі працоўных. У час перавыбараў яшчэ раз пацвердзілася геніяльнае ўказанне Леніна ў яго артыкуле: «Як арганізаваць спаборніцтва».

«Соцыялізм не толькі не ўгашае спаборніцтва, а, наадварот, ўпершыню стварае магчымасць прымяніць яго сапраўды шырока, сапраўды ў масавым размеры, уцягнуць сапраўды большасць працоўных на арэну такой работы, дзе яны могуць праявіць сябе, разгарнуць свае здольнасці, выявіць таленты, якіх у народзе—непачатая крыніца і якія капіталізм мяу, давіў, душыў тысячамі і мільёнамі... Трэба арганізаваць спаборніцтва практыкаў-арганізатараў з рабочых і сялян аднаго з другім».**)

Па ўказанаму Леніным шляху ідуць саветы, уцягваючы ў сацспраборніцтва мільёны пролетарыяў і калгаснікаў.

На скурзаводзе імя Сталіна ў Магілёве брыгада жыроўшчыкаў дубільнага цэха пад кіраўніцтвам брыгадзіра Прысяжнага выканала промфінплан на 140 проц. Менская шчацінная фабрыка на аснове разгортвання вытворчага паходу імя з'езда саветаў правяла вялікую работу па ўшчыльненню працоўнага дня, а ў выніку датэрмінова выканан месячны промфінплан.

Соцыялістычная веска, ідучы за пролетарскім горадам, у час справаздачна-перавыбарчай кампаніі дала высокія паказчыкі ажыццяўлення гаспадарчых мерапрыемстваў і выканання сацыялістычных абавязкаў перад савецкай дзяржавай. У гэтыя дні з асаблівай выразнасцю і чоткасцю праявілася ўся геніяльная сутнасць ленінскіх указанняў аб «неабходнасці арганізаваць спаборніцтва практыкаў-арганізатараў з рабочых і сялян». У дні справаздачна-перавыбарчай кампаніі тысячы лепшых савецкіх актывістаў на аснове разгортвання сацыялістычнага спаборніцтва і ўдарніцтва пад кіраўніцтвам нашай партыі арганізавалі спаборніцтва сельскіх саветаў, калгасаў, працоўных аднаасобнікаў на паспяховае завяршэнне сельска-гаспадарчага

*) А. Енукідзе, «Вынікі выбараў у саветы». «Правда» ат 4-1—3, 1

**) Ленін, т. XXII, выд. 3, стар. 158, 166

года, на арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, на дадатковую прадажу хлеба савецкай дзяржаве, на ўздым жывёлагадоўлі, выкананне фінансаванага плана і т. д.

Творчыя намаганні саветаў Беларусі, велізарны размах энергіі ўсіх працоўных прывялі к таму, што ў дні падрыхтоўкі і правядзення справаздачна-перавыбарчай кампаніі наша рэспубліка паспяхова закончыла ўсе асноўныя сельска-гаспадарчыя кампаніі. Так, і г. г. хлебнапаставак быў поўнасьцю выканан к 3. IX, план паставак бульбы на 100,1 проц. к 20 X; к 23. IX выканан поўнасьцю план азймаў сяўбы.

Гэтыя дасягненні—рэзультат работы ўсіх звенняў і рычагоў нашай дзяржавы. Сіла саветаў складаецца пад кіраўніцтвам партыі і яе правадыра т. Сталіна з дзеяння соцень тысяч адданных да канца справе сацыялізма скромных практыкаў-арганізатараў з рабочых і сялян. Мова і чыноўнікаў ярка і моцна сведчыць аб дасканалай рабоце кожнага савета, яго масавых органаў, кожнага дэпутата і членаў, часам няўлчаных, актывістаў з прадстаўнікоў былых прыгнечаных і эксплуатаваных класаў. З гэтых наасобных звенняў, крупіца за крупіцай, факт за фактам, склаліся вынікі работы саветаў.

Сіверскі сельскі савет, Веткаўскага раёна, выконваючы ўзятыя на вытворчаму паходзе самаабавязальствы, арганізаваў за адзін тыдзень 3 чырвоныя абозы з хлебам па 30—40 падвод.

Дэпутацкая група калгаса «Чырвоная зорка», Бабруйскага с.с., Мазырскага раёна, на чале з савецкім актывістам т. Шэлідам, уключыўшыся ў вытворчы паход імя з'езда саветаў, правільна арганізавала працу на ўсіх участках свайго калгаса і забяспечыла, такім чынам, добры догляд за жывёлай.

Ужо ў першыя дні справаздачна-перавыбарчай кампаніі ў раёнах і сельсаветах павысіўся процант калектывізацыі. Вялікая арганізацыйна-масавая работа, праведзеная ў Драчкоўскім сельсавеце, Смалявіцкага раёна, садзейнічала таму, што на 15 лістапада процант калектывізацыі ўзрос з 14,7 да 41. У першыя тыдні кампаніі былі арганізаваны два новыя калгасы: імя VII усесаюзнага з'езда саветаў (34 гаспадаркі) і імя XI усебеларускага з'езда саветаў. У астатнія калгасы ўліліся 123 гаспадаркі.

Калгасны прыліў па Уздзенскаму раёну за два месяцы справаздачна-перавыбарчай кампаніі даў 1 260 гаспадарак, процант калектывізацыі падняўся да 80,3. У Сіроцінскім раёне ў камітэты ўвайшло 1 025 аднаасобных гаспадарак. Такая-ж хваля прыливу ў калгасы наглядалася і ва многіх іншых раёнах нашай рэспублікі.

Добра наладжаная і шырока разгорнутая арганізацыйна-масавая работа не толькі садзейнічала ўздыму калектывізацыі, але выклікала высокую актыўнасць сярод шырокіх мас калгаснага сялянства як у правядзенні справаздачна-перавыбарчай кампаніі, так і раду культурна-бытавых мерапрыемстваў.

Пад кіраўніцтвам палтаўдзела Осіповіцкай МТС калгаснікі правялі культурны паход за чыстую калгасную хату. Па ініцыятыве дэпутацкай групы калгаса «Пролетарын» Зубаўскага с.с., Оршанскага раёна, у значнай частцы сельсаветаў праведзена ачыстка і пабудова новых калодзезяў.

У час кампаніі працоўнае сялянства дэманстравала сваю адданасць пролетарскай дзяржаве і шчырае імкненне аказаць ёй дапамогу ма-

білізацыяй сродкаў і выкананнем дзяржаўных пазык. Так, Стасеўскі с.-с., Лезненскага раёна, узяў абавязак выплаціць 16.986 рублёў узносаў па пазыцы 2-й пяцігодкі, і выканаў яго поўнасцю.

Такім чынам мы бачым, як праз удзел у перавыбарах саветаў, у ітодзённым барацьбе за іх умацаванне разгортваюцца новыя, нябачаныя яшчэ ў гісторыі формы соцыялістычнага дэмакратызма, актыўнасці мільёнаў працоўных у будаўніцтве соцыялістычнага бяскласавага грамадства.

* * *

Гісторыя Савецкай дзяржавы паказвае адзіна правільны шлях поўнага вызвалення ад ярма капіталістычнага эксплуатацыйнага пераможнага будаўніцтва соцыялістычнага ладу. Капіталістычныя элементы будучы цалкам ліквідаваны пры умове максімальнага разгортвання і ўмацавання ўсіх сіл пролетарскай дыктатуры, якая ажыццяўляецца арганізаванымі ў саветы пролетарыямі і працоўным сялянамі.

«Дыктатура пролетарыята ёсць зброя пролетарскай рэвалюцыі, яе орган, яе важнейшы апорны пункт, вытканы да жыцця для таго, каб, па-першае, падавіць супраціўленне звергнутых эксплуатацыйнікаў і замацаваць свае дасягненні, па-другое, давесці да канца пролетарскую рэвалюцыю, давесці рэвалюцыю да поўнай перамогі соцыялізма». *)

У гэтым класічным азначэнні т. Сталін дае кароткае і разам з тым вычарпальнае тлумачэнне галоўных задач дыктатуры пролетарыята. Давесці рэвалюцыю да поўнай перамогі соцыялізма немагчыма без канчатковага прыдушэння супраціўлення звергнутых эксплуатацыйнікаў. Баявы, разгорнуты наступ пролетарскай дыктатуры на капіталістычныя элементы, мерапрыемствы жорсткага прыдушэння і рэпрэсіі супроць класавых ворагаў не здымаюць ні на хвіліну арганізатарскіх задач стварэння новых гаспадарчых і культурных адносін паміж працоўнымі.

Па гэтым шляху, вызначаным Леніным, узнімаючы на новую вышыню і развіваючы яго ўказанні, вядзе нас Сталін.

«Вялікая замена працы паднявольнай,—пісаў Ленін,—працай на сябе, працай планамерна арганізаванай у агромным, агульна-дзяржаўным (у пэўнай меры і ў інтэрнацыянальным, у сусветным) маштабе патрабуе таксама акрамя «ваенных» мер прыдушэння супраціўлення эксплуатацыйнікаў—агромных арганізацыйных, арганізатарскіх намаганняў з боку пролетарыята і бяднейшага сялянства. Задача арганізацыйная пераплятаецца ў адно непарыўнае цэлае з задачай бязлітаснага ваеннага прыдушэння... **)

У святле прыведзеных мыслей нашых правадыроў успомнім пра азначэнне дыктатуры пролетарыята, у свой час высунутае здраднікам рабочага класа—панам Троцкім: «Дыктатура пролетарыята,—пісаў рэнегат Троцкі,—не ёсць вытворча-культурная арганізацыя новага грамадства, а рэвалюцыйна-баявы парадак барацьбы за яе». ***)

*) Сталін, «Питання ленинізма», выд. 9-е, стар. 28.

**) Ленін, т. XXII, стар. 161.

***) Л. Троцкі, «Літаратура і рэвалюцыя», стар. 140.

У гэтым азначэнні мы ясна бачым процістаўленне асноўных бакоў дыктатуры пролетарыята, якая, будучы рэволюцыйным рычагом для канчатковага і поўнага прыдушэння эксплуатацыйнага элемента, адначасова з'яўляецца наймагутнейшай сілай, якая пераўтварае старыя грамадскія адносіны, ствараючы новы грамадскі лад лад соцыялізма.

Пад прыкрыццём гучнай фразы контррэволюцыянер Троцкі адмаўляў усякую магчымасць творчай ролі дзяржавы дыктатуры пролетарыята.

У рэвізіянісцкім азначэнні дыктатуры пролетарыята ў пана Троцкага няма нічога выпадковага з пункту погляду яго тэорыі немагчымасці пабудовы соцыялізма ў адной краіне тэорыі, звязанай з ідэяй аб неспрымірнасці класавых супярэчнасцей паміж пролетарыятам і працоўным сялянствам. Адсюль у пана Троцкага вынікае своеасаблівы «рэволюцыйна-баявы парадак» барацьбы за дыктатуру пролетарыята, ідэя рэпрэсіўнага націску, які павінен быць накіраваны на асноўнага, на думцы Троцкага, антыпода пролетарыята працоўнага сярэдняка.

Троцкі адмаўляў магчымасць існавання пролетарскай дыктатуры і пабудовы соцыялізма ў адной краіне без непасрэднага дзяржаўнага падтрымання міжнароднага пролетарыята. На гэтым шляху стаялі і яго бліжэйшыя сябры і саюзнікі—Зіноўеў і Каменев, якія ў сваіх творах і выступленнях абвінавачвалі партыю і яе правадыра т. Сталіна ў так званай «нацыянальнай абмежаванасці» і лемантавалі аб бесперспектыўнасці соцыялістычнага будаўніцтва. Гэтай апраўжанай ідэяй паны Троцкі, Зіноўеў і К. абгрунтавалі сваю «тэорыю» аб «тэрмідарыяніскім перараджэнні» нашай дзяржавы, якая, паводле іх характарыстыкі, з'яўляецца дзяржавай «далека непралетарскага тыпу».

Партыя, пад кіраўніцтвам Леніна—Сталіна выявіла і выкрыла контррэволюцыйную сутнасць трацкіска-зіноўеўскага блоку і яго ахвосця.

Рабочы клас Савецкага саюза пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна вывеў працоўнае сялянства на шырокі шлях калгаснага будаўніцтва, а паны Троцкі і Зіноўеў, як вядома, апынуліся у лагеры контррэволюцыі. Аднак, было-б вельмі памылкова і легкадумна лічыць, што контррэволюцыйныя тэорыі не будуць жывіць розных паседышаў Троцкага і Зіноўева. На іх пазіцыі, безумоўна, спалучаюць усе тыя, хто так ці інакш адмаўляе неабходнасць умацавання пролетарскай дзяржавы, хто недаацэньвае задачу максімальнага разгортвання арганізацыйна-масавай работы саветаў, хто зводзіць дзейнасць саветаў да голага адміністравання і камандвання.

«Соцыялізм ёсць знішчэнне класаў,—пісаў Ленін,—каб знішчыць класы, трэба, па-першае, скінуць памешчыкаў і капіталістаў. Гэту частку задачы мы выканалі, але гэта толькі частка і прытым не самая цяжкая. Каб знішчыць класы, трэба, па-другое, знішчыць розніцу паміж рабочым і селянінам, зрабіць усіх—работнікамі... Гэта задача, якую нельга вырашыць звяржэннем якога-б там ні было класа. Яе можна вырашыць толькі арганізацыйнай (падкр. намі—Л. Р.) пераробкай усёй грамадскай гаспадаркі, пераходам ад аднаасобнай, адасобленай дробнай таварнай гаспадаркі да грамадскай буйнай гаспадаркі. Такі пераход можна толькі запавольваць і затrudняць паспешнымі і неасцярожнымі адміністрацыйнымі заканадаўчымі мерамі. Паскорыць гэты

пераход можна толькі такою дапамогай селяніну, якая-б давала яму магчымасць у велізарных размерах палепшыць усю земляробчую тэхніку, перайначыць яе ў корані». *)

Пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў пролетарыят Савецкага саюза ажыццявіў геніяльны сталінскі план індустрыялізацыі нашай краіны. Пабудова новых магутных фабрык і заводаў, поўнае пераўзбраенне нашай машына-будаўнічай базы садзейнічалі «палепшанню ўсёй земляробчай тэхнікі і такому ператварэнню яе ў корані», аб якім марыў Ленін. Пад паслядоўна большэвіцкім, геніяльным кіраўніцтвам т. Сталіна дан рашучы адпор як «левым», якія імкнуліся рэвізаваць генеральную лінію партыі, прыкрываючыся голым адміністрацыйным «захапленнем» справай калектывізацыі, так і правым анархістам, якія прапаведвалі патуханне класавай барацьбы, урасцанне кулака ў соцыялізм, каб паслабіць класавую пільнасць, дэмабілізаваць увагу партыі і рабочага класа ў справе умяцавання саветаў, як органаў пролетарскай дыктатуры.

Якраз у перыяд масавага калгаснага руху нашыралася «стаўтан» тэорыя ліквідацыі сельскіх саветаў у раёнах сцэльнай калектывізацыі. Для пацверджання сваіх права-лівацкіх устаноўак «ліквідатары» спасыталіся на твор Энгельса «Находжанне сям'і, прыватнай уласнасці і дзяржавы», дзе ён геніяльна прадбачыць «грамадства, якое сама сабою арганізуе вытворчасць на аснове свабоднай і роўнай асацыяцыі вытворцаў і адправіць усю дзяржаўную машыну туды, дзе ён будзе сапраўднае месца».

Сэнс разважанняў ліквідатараў сельскіх саветаў быў выкрыт партыяй.

«Сельсовет прадстаўляе сабой неад'емную і вельмі важную частку ўсёй сістэмы дыктатуры пролетарыята. Калі мы скасуем сельсоветы, а потым ліквідуем райсоветы, дык што-ж з гэтага выйдзе? У нас выйдзе галава і тулава без ног. Хіба можна гэта прыняць? Не, гэтага нельга прыняць».

Так характарызаваў т. Калінін рэвізіянісцкую сутнасць іранічна ліквідатараў.

«Відаць, гэтыя людзі вельмі прымітыўна ўяўляюць сабе і пабудову соцыялізма ў адной краіне. Відаць яны дапускаюць, што пры пабудове соцыялізма ў адной краіне, акружанай з усіх бакоў капіталістычнымі дзяржавамі, пролетарская ўлада будзе непатрэбна, што тады магчыма будзе выкінуць яе на зямлю... Пакуль на нашы граніцы накіраваны гарматныя жэрты капіталістычнага свету, дагэтуль гаварыць аб адміранні ўлады па меншай меры смешна». **)

Пад кіраўніцтвам т. Сталіна партыя паказала, чаго гарты імкненні ліквідатараў паставіць ва ўмовах аб'аостранай класавай барацьбы пытанне аб ліквідацыі нізавых звенняў пролетарскай дзяржавы. Цытуючы з твораў Энгельса наасобныя месцы аб адміранні дзяржавы, ліквідатары сказалі ўвесь глыбокі змест маркса-ленінскай тэорыі адмірання дзяржавы.

Усякага роду разважання аб адміранні дзяржавы пераходнага перыяда, а г. зн. рэвалюцыйнай дыктатуры пролетарыята, ужо на

*) Ленін, т. XXIV, стар. 511

**) М. И. Калинин и А. Я. Енукидзе, «Сплошная коллективизация и зззчи советов», ГИЗ 1930 г., стар. 14, 16.

даным этапе немінуча прыводзяць к тэорыі зніжэння, аслаблення ролі камуністычнай партыі.

Партыя — неад'емная, неадрыўная кіруючая сіла пролетарскай дыктатуры. І зусім зразумела, што яе роля ўзмацняецца пры агромным, магутным уздыме ўсёй сістэмы пролетарскай дзяржавы.

«Партыя, — пісаў т. Сталін, — патрэбна пролетарыяту для таго, каб заваяваць і ўтрымаць дыктатуру. Партыя ёсць зброя дыктатуры пролетарыята. Але з гэтага вынікае, што са знікненнем класаў, з адміраннем дыктатуры пролетарыята павінна адмерці і партыя». *)

Пры механічным разуменні дыялектыкі дыктатуры пролетарыята немінуча спавязанне ад тэорыі «адмірання дзяржавы» на даным этапе да махровага апартуністычнага разважання аб ужо наступаючым «адміранні партыі».

Прадбачанне т. Сталіна аб будучым адміранні дыктатуры пролетарыята, з якім звязана адміранне камуністычнай партыі, адносіцца да часоў поўнага камунізма. Роля камуністычнай партыі, як авангарда пролетарыята, як найбольш загартаванага часткі, перадавога атрада работнікаў сацыялістычнай будовы, павінна ўзрасці яшчэ вышэй на працягу другой пяцігодкі і за яе межамі.

«Камуністычная партыя растворуцца поўнасцю ў рабочым класе толькі тады, калі камунізм перастане быць аб'ектам барацьбы і ўвесь рабочы клас стане камуністычным». **)

Так гаворыцца ў настанове II кангрэса Комінтэрна, складзенай пад непасрэдным кіраўніцтвам Леніна і Сталіна. Гэта значыць, што сіла нашай партыі і яе роля ўзрастуць яшчэ больш у перыяд другой пяцігодкі і за яе межамі, што да гэтага перыяда мы прыдзем праз максімальнае ўзмацненне дзяржаўнай рэвалюцыйнай дыктатуры пролетарыята і яе асноўнай кіруючай сілы — камуністычнай партыі. Усякія-ж разважанні, рэвізуючыя гэта палажэнне, павінны атрымаць знішчальны большэвіцкі адпор.

* * *

...«Толькі савецкая форма дзяржавы, якая прыцягвае масавыя арганізацыі рабочых і эксплуатаемых да сталага і безумоўнага удзелу ў дзяржаўным кіраванні, здольна падрыхтаваць гое адміранне дзяржаўнасці, якое з'явіцца адным з асноўных элементаў будучага бездзяржаўнага, камуністычнага грамадства». ***)

Адсюль зусім ясна і відавочна, што наша савецкая дзяржава не адмірае на даным этапе, але, умацоўваючы партыю, саветы і ўсе рычагі сваёй сістэмы, праходзіць стадыю падрыхтоўкі умоў для будучага адмірання дзяржаўнасці, якое з'явіцца асаблівасцю поўнага камунізма.

Да гэтага нас вядзе рэвалюцыйная дыктатура пролетарыята, якую мы павінны максімальна ўзмацняць, палічыўшы работу ўсіх яе звянаў, уцягваючы ўсе больш шырокія рабочыя масы ў справу дзяржаўнага кіравання.

*) Сталін, «Пытанні левізму», выд. 9-е, стар. 71.

**) Ленін, т. XXV, стар. 571.

**) Сталін, «Пытанні левізму», выд. 9-е, стар. 35—36.

«Мы за адміранне дзяржавы,—гаварыў т. Сталін на XVI партыйным з'ездзе,—і мы разам з тым стаім за ўзмацненне дыктатуры пролетарыята... Вышэйшае развіццё дзяржаўнай улады ў мэтах падрыхтоўкі ўмоў для адмірання дзяржаўнай улады—вось марксісцкая формула».*)

«Толькі людзі, якія ўхіляюцца ад марксізма-ленінізма, не разумеюць гэтай жыццёвай дыялектычнай супярэчнасці».

«Знішчэнне класаў,—напамінаў т. Сталін, на студзеньскім пленуме ЦК 1933 г.—дасягаецца не шляхам патухання класавай барацьбы, а шляхам яе ўзмацнення. Адміранне дзяржавы прыдзе не праз аслабленне дзяржаўнай улады, а праз яе максімальнае ўзмацненне, якое неабходна для таго, каб дабіць рэшткі паміраючых класаў і арганізаваць абарону супроць капіталістычнага акружэння, якое яшчэ далёка не знішчана і не хутка яшчэ будзе знішчана».

Так трэба разумець маркса-ленінскае вучэнне аб пролетарскай дзяржаве, развітае далей т. Сталіным. Іншая пастаноўка пытання немінуха прыводзіць да скату на антыленінскія пазіцыі, да прапанавання гэорый, якія вядуць к аслабленню савецкай дзяржавы.

У сваім геніяльным па зместу справаздачным дакладзе на XVII партыйным з'ездзе т. Сталін, даючы аналіз дасягнутых перамог і далейшых наляхоў умацавання дыктатуры пролетарыята і будаўніцтва соцызму, з вычарпальнай яснасцю паказаў, чаго варты розныя гора-тэарэтыкі, якія разважаюць аб адміранні пролетарскай дзяржавы ужо на даным этапе.

«Тэзіс аб нашым прасоўванні к бяскласаваму грамадству, даны як лозунг, яны зразумелі, як стыхійны працэс, і яны прыкідвалі, калі бяскласавае грамадства, то, значыць, можна аслабіць класавую барацьбу, можна аслабіць дыктатуру пролетарыята і наогул пакончыць з дзяржавай, якая ўсёроўна павінна адмерці ў бліжэйшы час, і яны прыходзілі ў цялячае захапленне ў чаканні таго, што неўзабаве не будзе ніякіх класаў—значыць не будзе класавай барацьбы, значыць не будзе клопату і хвалявання, значыць можна скласці зброю і пайсці на бакавую спаць у чаканні прыходу бяскласавага грамадства».

Тав. Сталін з уласціваю яму сілай правадыра пролетарыята і ўсіх працоўных указаў, што патрэбна мабілізаванасць, велізарная класавая пільнасць і большэвіцкая ўзброенасць усёй нашай партыі, каб і надалей даваць рашучы адпор усякім спробам звесці пролетарыят з паслядоўнага ленінскага шляху.

Пераможнае будаўніцтва соцызму выклікае шалёнае супраціўленне гінучых класавых ворагаў, класавая барацьба яшчэ працягваецца. Зладзейскі, здрадніцкі стрэл у т. Кірава паказаў, што капіталістычны свет у перыяд пераходу да другога тура рэвалюцыі і войн скарыстоўвае ўсякія сродкі і магчымасці, каб шкодзіць савецкай дзяржаве бацькаўшчыне савецкага пролетарыята. На грошы, атрыманыя ад консула адной з буржуазных дзяржаў, фашысцкія вырадкі з зіноўеўскай контррэвалюцыйнай групы арганізавалі тэарыстычны акт супроць аднаго з лепшых прадстаўнікоў рабочага

*) Сталін, «Пытанні ленінізма», выд. 9, стар. 550.

класа. Заўчасная смерць т. Кірава напамінае нам аб тым, што мы павінны яшчэ больш увагі ўдзяліць справе ўмацавання пролетарскай дыктатуры, яшчэ вышэй узняць класавую пільнасць.

«Знішчэнне класаў,—пісаў Ленін,—справа доўгай, цяжкай, упорнай класавай барацьбы, якая пасля звяржэння ўлады капітала, пасля разбурэння буржуазнай дзяржавы, пасля ўстанаўлення дыктатуры пролетарыята не знікае (як выябляюць пашлякі старога соцыялізма і старой соцыял-дэмакратыі), а толькі змяняе свае формы, робячыся ва многіх адносінах яшчэ больш жорсткай». *)

*

Указаныя Леніным шляхі ўмацавання дыктатуры пролетарыята ў нашэ эпоху ўзяты на новую вышыню яго лепшым прадаўжальнікам—тав. Сталіным, усе выступленні і словы якога адзіная геніяльная праграма ажыццяўлення пабудовы бяскласавага грамадства.

VII усесаюзны з'езд советаў прашоў пад знакам выканання ўказанняў тав. Сталіна, забяспечыўшых нашай краіне каласальныя поспехі.

Даючы бліскучы аналіз нашым дасягненням на з'ездзе советаў, тав. Молатаў сказаў:

«Нашы Саветы—увасабленне дыктатуры пролетарыята. Як органы ўлады працоўных, яны павінны кланіцца перш за ўсе аб умацаванні грамадскай, дзяржаўнай і кааперацыйна-калгаснай уласнасці і аб ахове інтарэсаў соцыялістычнай законнасці. Як органы ўлады, яны павінны зорка глядзець і трапіць агентаў ворага і разам з тым праяўляць чуласць і клонаты к жывым людзям, к кожнаму працоўнаму... Нам трэба, каб яшчэ больш разгарнулася работа секцыі саветаў, групавых груп на прадпрыемствах, шэфскіх груп і соцсумішчальнікаў ва ўстановах, каб саветы яшчэ мацней звязаліся з масамі рабочых. Нам трэба, каб гарадскія саветы, выконваючы свае абавязкі ў справе правядзення палітыкі індустрыялізацыі і тэхнічнай рэканструкцыі, узмацнілі свае клонаты ў адносінах бытавых і культурных патрэб рабочых і работніц, працавалі над палепшаннем гандлю і жыллёвай справы, уздымалі справу ў школах і больніцах, паляпшалі кіно і бібліятэкі, наводзілі парадак у пазіях і на фізкультурных пляцоўках і нягледзячы на ўздымалі працоўную кваліфікацыю і палітычнае выхаванне рабочай моладзі—гэтай вялікай сілы соцыялізма.

Нам трэба, каб нашы сельскія саветы звязалі па-сапраўднаму сваю работу з уздымам калгаснай вёскі, дапамагалі праз калгасы і соўгасы ўздыму сельскай гаспадаркі і культурнаму росту калгаснікаў, развівалі больнічную і школьную справу, забяспечвалі кнігай, газетай і кіно шырокія масы, праводзілі дарогі і тэлефоны ў вёсцы і зноў-такі ўсямерна клапаціліся аб павышэнні працоўнай кваліфікацыі і палітычнай свядомасці сельскай моладзі, у якой наша будучае».

Гэтую разгорнутую праграму дзейнасці советаў даў кіраўнік

нашага саюзнага ўрада тав. Молатаў у адпаведнасці з геніяльнымі ўказаннямі тав. Сталіна ў яго дакладзе на XVII партыйным з'ездзе.

Ні адна дзяржава, ні адзін палітычны лад, акрамя краіны Саветаў, не ведалі і не ведаюць такога велізарнага ўдзелу шырокіх мас працоўнага народу ў справе дзяржаўнага кіравання. У той час, калі капіталістычны свет, ідучы к канчатковай нагібелі, шукае ратунку ў крываваых фашысцкіх метадах панавання і ліквідацыі рэштак буржуазна-дэмакратычных «свабод», СССР уступае ў новую эпоху развіцця сваёй дэмакратыі.

Творчы геній тав. Сталіна, выражаны ў пастановах мютаўскага пленума ЦК ВКП(б) і VII усесаюзнага з'езда саветаў, дае напрамак яшчэ больш магутнаму ўздзеянню савецкай дэмакратыі.

Робіцца новы магутны прыступ да таго, «каб сапраўды пагалоўна насельніцтва вучылася кіраваць і пачынала кіраваць».*)

Далейшая дэмакратызацыя савецкай выбарчай сістэмы і ўдакладненне сацыяльна-эканамічнай асновы канстытуцыі ў напрамку, вызначаным мютаўскім пленумам ЦК ВКП(б) і VII усесаюзным з'ездам, забяспечвае яшчэ большае ўмацаванне пролетарскай дзяржавы.

Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі працоўных мас СССР ажыццявілі гістарычныя ўказанні Леніна. Пытанне «хто каго» ў СССР вырашана канчаткова і беспаваротна на карысць сацыялізма. Магутныя сацыяльна-эканамічныя зрухі, што адбыліся ў нашай вялікай краіне, забяспечваюць усе магчымасці далейшага разгортвання савецкай дэмакратыі.

«Кіруючая ва ўсёй рэвалюцыі роля гарадскога прамысловага пролетарыята, гаворыцца ў праграме нашай партыі, як найбольш канцэнтраванай, аб'яднанай, асвечанай і загартаванай у барацьбе часткі працоўных мас, праявілася як у самым узнікненні саветаў, так і ва ўсім ходзе развіцця іх у органы ўлады. Наша савецкая канстытуцыя адлюстравала гэта, захоўваючы некалькі пераваг за прамысловым пролетарыятам нараўна з больш распаўсюджанымі дробна-буржуазнымі масамі на вёсцы».

Наступнае ажыццяўленне генеральнай лініі партыі прывяло к таму гістарычнаму часу, калі нашым рабочым і працоўным сялянам можа быць ліквідавана ўсякая розніца ў выбарчых правах. Гэты перыяд быў геніяльна прадбачан Леніным, які адзначыў у праграме партыі, што канстытуцыйныя перавагі рабочага класа носяць часовы характар... і гістарычна звязаны з тэарэтычнымі сацыялістычнымі арганізацыі вёскі».

Творчы геній тав. Сталіна, сталевая воля большэвіцкай партыі, энтузіязм мільёнаў працоўных нашай краіны забяспечылі такі ўздым сацыялістычнага будаўніцтва, што мы можам з годарам лічыць галоўныя тэарэтычныя праблемы сацыялістычнай перабудовы вёскі прайшчым этапам. Бесумоўна, у нашай дзяржаве яшчэ будзе сутраціцца грунтоўна, з'явіцца з задачай канчатковай ліквідацыі рэштак феадалізму, але пачынаюцца гэтага будаўніцтва з задачай ліквідацыі рэштак капіталізму ў сядомасці людзей. Але гэтае тэарэтычнае з'яўляюцца тэарэтычным завяршэннем пабудовы будаўніцтва са-

*) Ленін, т. XXII, стар. 465.

цыялістычнага грамадства, труднасцямі росту канчаткова перамогшага соцыялізма.

У той час, калі буржуазныя краіны з года ў год умацняюць абмежаванні для працоўных шляхам розных цэнзур — у часопісках, палітога, масмаснага, аседніцка і т. д. — атхільваючы працоўных ад удзелу ў выбарах, краіне рэвалюцыйнай дыктатуры пролетарыята асямерана ўдзягае ў справу дзяржаўнага кіравання самыя шырэйшыя прамовныя масы. Гэты магутны рост савецкай дэмакратыі адноснае і наставіла новае лютаўскае пленум ЦК ВКП(б) і X Ч зезда савітаў аб замене не зусім роўных выбараў роўнымі.

«Мы ідзем,—гаварыў тав. Молатаў,—на шляху пабудовы бяс-класавага соцыялістычнага грамадства. Капіталістычныя элементы ў нашай краіне ўжо ліквідаваны. Адна з самых галоўных задач савецкай улады з'яўляецца ў ліквідацыі розніцы паміж рабочым класам і сялянствам на аснове забяспечання поўнага трыумфа соцыялізма ў нашай краіне. Атрыманне гэтай задачы пролетарская дыктатура можа толькі на працягу цэлага ряду гадоў. Але мы павінны пыхіліць, адымаць імкненні к таму, каб забяспечыць рашэнне гэтай задачы і скарыстаць усе сродкі, здольныя наблізіць гэта рашэнне. Замена не зусім роўных—роўнымі выбараў для ўсёх працоўных будзе адным з сродкаў нічаць далейшым поспехам прасоўвання нашай краіны па шляху стварэння бяскласавага соцыялістычнага грамадства. Збліжаючы рабочых і сялян, яшчэ больш умацняючы іх узаемадавер'е і уздымаючы тым самым аўтарытэт рабочага класа і камуністычнай партыі, як кіруючай сілы ўсёй краіны, будаўніцтва,—замена няроўных выбараў роўнымі—гіганцкі рухавік наперад усю справу будаўніцтва соцыялізма ў нашай краіне».

Фальшывая ідэя так званай «прававой дзяржавы», пад прыкрыццём якой капіталізм у гэтых рэспубліках буржуазнай дэмакратыі абманіваў шырокія працоўныя масы, прапаведваючы «роўнасць у перад законам», канула ў бездонне. Ілюзію буржуазнай дэмакратыі аб «роўнасці пачатку», рэалізуючы наогул капіталізм, амяняе бізнэс у дадзеных чыноўнікаў і розных сапраўд, якія гэты бізнэс прызначаюцца да волі правадыра Гітлера, Ітэна і іншых і т. п. «Канстытуцыя—гэта я», «Парламент—гэта я», «Дэмакратыя—гэта я»—прапаведваюць паны Гітлеры і К°.

Наша савецкая сістэма заўсёды была пабудавана на прынцыпах поўнай адказнасці абраных дэпутатаў перад выбаршчыкамі. Уся наша рэвалюцыйная саманіца яшчэ мас, пролетарская дзяржава на кіраваннем камуністычнай партыі, якая не дапускае і не дапусціць ніякага прадстаўніцтва буржуазнага апарату ад рабочага класа. Гэта прынцып, выкладзены ў 1936 годзе савецкай канстытуцыяй, каб нас дагэтушае развіццё ў выніку замены многаступенных выбараў аднаступеннымі.

«У той час—гаварыў тав. Молатаў,—калі ўсе новыя і новыя краіны капіталізма адыходзяць ад сістэмы прамых выбараў і пераходзяць да сістэмы выбараў праз прамых дэпутатаў чыноўнікаў зверху і да самага нізу, у Савецкім саюзе сістэма многаступенных выбараў адноснае і наставіла новае лютаўскае пленум ЦК ВКП(б) і X Ч зезда савітаў аб замене не зусім роўных—роўнымі выбараў для ўсёх працоўных будзе адным з сродкаў нічаць далейшым поспехам прасоўвання нашай краіны па шляху стварэння бяскласавага соцыялістычнага грамадства. Збліжаючы рабочых і сялян, яшчэ больш умацняючы іх узаемадавер'е і уздымаючы тым самым аўтарытэт рабочага класа і камуністычнай партыі, як кіруючай сілы ўсёй краіны, будаўніцтва,—замена няроўных выбараў роўнымі—гіганцкі рухавік наперад усю справу будаўніцтва соцыялізма ў нашай краіне».

Захоўваючы за выбаршчыкамі права адклікання свайго дэпутата з любога органа і забяспечваючы пры высоўванні кандыдатаў удзел беспартыйных арганізацый і груп працоўных, савецкая сістэма з увядзеннем прамых выбараў зробіць гіганцкі крок наперад у справе развіцця дэмакратызма працоўных у нашай краіне».

Розныя спосабы жудзіцтва і ашуканства, якія заўсёды існавалі ў буржуазнай выбарчай сістэме, не адмаўляюць самі буржуазныя пісьменнікі

«У час кампаніі (выбараў Л. Р.), піша (Острогорскі, праднасіцца столькі хлусні, што можна было-б патапіць брэносец».)

Розныя выбарчыя махінацыі, якімі аперавала буржуазная дзяржава ў часы росквіту парламентарызма, не могуць на даным этапе, эпоху пераходу да другога тура рэвалюцый і войнаў, поўнасьцю задаволіць кантактаў. Буржуазія шукае ратаўку ў больш радыкальных з яе пункту погляду, сродках, бо фальш буржуазнай дэмакратыі з дня на дзень робіцца ўсё больш зразумелай для шырокіх працоўных мас. Прынцыпы «чатыроххвосткі» капіталізм замяняе голым гэрорам, і ў час выбараў адкрытым гвалтам і здзекамі прымушае працоўных галасаваць за прадстаўнікоў буржуазіі. Мінуты часы, калі, аддаваючы сваю моц, канталісты ў асобе іх ідолаў трыскавалі ідэю закрытых выбараў. Зараз гэтыя прынцыпы «чатыроххвосткі» буржуазія замяняе сваёй адкрытай тэрарыстычнай дыктатурай, скарыстоўваючы фашысцкія метады панавання.

Наадварот, савецкая выбарчая сістэма, якая з першага дня свайго існавання была самай дэмакратычнай сістэмай выбараў, адпавядаючай краіне пролетарскай дыктатуры, ідзе на шляху яшчэ большага развіцця, яшчэ большага выяўлення тых магчымасцей, якія ёй дае дзяржава дыктатуры пролетарыята.

Вось чаму на аснове заваёў Окцябрскай рэвалюцыі, на аснове соцыялістычных дасягненняў пролетарскай дыктатуры мы можам сапраўды ажыццявіць тэзіс Леніна з прынцыпаў усеагульнага выбарчага права, якія абвясціла ў час росквіту парламентарызма буржуазія, што яна не магла ніколі поўнасьцю ажыццявіць і ад чаго канчаткова адмаўляецца на даным этапе ў эпоху сваёй пагібелі.

Замена адкрытых выбараў закрытымі стварае яшчэ адну магутную прадпасылку для далейшага разгортвання савецкай дэмакратыі

«Самы факт,—гаварыў тав. Молатаў,—пераходу ад адкрытых к закрытым выбарам яскрава падкрэслівае рост пролетарскага дэмакратызма ў Савецкім саюзе і імкненне савецкай улады паставіць работу сваіх органаў пад узмоцнены кантроль рабочых і сялян. Калі ў кіруючых класах буржуазных краін зараз шырока развіты зняважлівыя адносіны к выбарчай сістэме і к правам шырокіх мас выбаршчыкаў, воля якіх падмяняецца бязмежнаю ўладай жменькі магнаў капітала, то пераход к закрытым выбарам у Савецкім саюзе сведчыць аб тым, што савецкая улада чэрпае свае сілы ў росе адкрытых, ўдзелу мас ва ўсім дзяржаўным кіраўніцтве, ва ўзмацненні іх

*) М. Острогорский, «Демократия и полит. партии», т. I, стр. 18.

савага кантроля за работай усяго дзяржаўнага апарата знізу даверху».

Такавы два шляхі развіцця двух сістэм панавання. Шлях загінаючага капіталізма, які ідзе к сваёй канчатковай пагібелі, і шлях дыктатуры пролетарыята, які пераможна разгортвае савецкую дэмакратыю і ідзе к поўнаму заканчэнню пабудовы соцыялізма.

Змены ў канстытуцыі ў напрамку далейшай дэмакратызацыі нашай выбарчай сістэмы ўзнімаюць на новую вышыню актыўнасць мільёнаў працоўных горада і вёскі, яшчэ больш узмацняюць дыктатуру пролетарыята.

Змены ў канстытуцыі яшчэ больш умацоўваюць саюз пролетарыята і працоўных мас сялянства, кіруючую ролю пролетарыята ў сістэме пролетарскай дыктатуры, узмацняюць магутнасць і аўтарытэт большэвіцкай партыі—накіроўваючай і кіруючай сілы ў сістэме дыктатуры пролетарыята.

Змены ў канстытуцыі адыграюць важнейшую ролю у справе набліжэння савецкіх органаў к шырокім працоўным масам, узмоцняюць кантроль і дапамогу шырокіх мас у рабоце саветаў, дапамогуць яшчэ больш умацаваць саветы правяранымі большэвіцкімі кадрамі.

Новая эпоха савецкай дэмакратыі дасць яшчэ большы росквіт актыўнасці мас у будаўніцтве соцыялізма і барацьбе міжнароднага пролетарыята за пролетарскую рэвалюцыю.

Пастановы VII усесаюзнага з'езда саветаў падводзяць гістарычны вынік заваевам Оксфёрскай рэвалюцыі, вынік дасягненням савецкага ладу. Гэтыя пастановы сведчаць аб усе ўзрастаючай сіле пролетарскай дзяржавы, аб непахіснай волі працоўных мас, ствараючых новае светлае жыццё бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Толькі адзіная большэвіцкая партыя, выпеставаная Леніным, ўзначаленая геніем Сталіна, змагла прывесці працоўных СССР да гэтай нябачанай у гісторыі чалавечтва пары, якая ў бліжэйшыя гады будзе завершана поўнай пабудовай соцыялізма.

Над сцягам Маркса—Энгельса Леніна Сталіна, скарыстоўваючы магутны вопыт нашай Савецкай дзяржавы, сусветны пролетарыят прыдзе да канчатковай перамогі над буржуазіяй і вызвалення ад ярма капіталізма.

С. Вольфсон

Заветы В. І. Леніна аб культурнай спадчыне

Росквіт соцыялістычнай культуры, дасягнуўшы на гэтай краіне к адзінаццатай гадавіне смерці Леніна, ёсць вынік перамог генеральнай лініі партыі, кіруемай сталінскім ЦК, на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва. Гэтыя перамогі паставілі Савецкі саюз на адно з першых месц у свеце па цэламу раду эканамічных паказчыкаў.

Толькі ў выніку соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны і соцыялістычнай рэканструкцыі яе сельскай гаспадаркі стаў магчымым той высокі культурны ўзровень, якога дасягнула краіна пролетарскай дыктатуры.

На VII ўсесаюзным зездзе саветаў, тов. Молатаў, падводзячы вынікі барацьбы за соцыялізм, паказаў радамі пераканаўчых фактаў і цыфр, як паша краіна пад кіраўніцтвам партыі Леніна. Сталіна ператварылася з нэпэўскай у соцыялістычную. На аснове гэтых гістарычных перамог стала магчымай далейшая дэмакратызацыя нашай выбарчай сістэмы. Прынятая VII зездам пастанова аб некаторых зменах у канстытуцыі СССР адкрывае новую эпоху савецкай дэмакратыі, што забяспечвае яшчэ большую актыўнасць мільянаў працоўных у кіравніцтве дзяржавай і ўмацаванні дыктатуры пролетарыята.

Рост матэрыяльных багатстваў у краіне абумоўліў пачатак росквіту культурных запатрабаванняў працоўных мас, іх ініцыятыўны рост.

Гэты росквіт стаў магчымым у выніку таго, што партыя на чале з яе правадыром т. Сталіным няўхільна ператварала ў жыццё і развівала далей ленінскае вучэнне аб культурнай рэвалюцыі.

Ленінскае вучэнне аб культурнай рэвалюцыі і соцыялістычнай культуры выкавалася і вырасла ў барацьбе з усімі класава-варожымі поглядамі на культуру: з меншавіцкімі, багданіўскімі, бухарынскімі, пролеткультуцкімі, з бундэсцкімі і туюксембуржыйскімі, з поглядамі на пролетарскую культуру контррэвалюцыйнага трацкізма...

Ленін усебакова выкрыў контррэвалюцыйны меншавіцкі тэзіс аб тым, што, толькі дасягнуўшы культурнага ўзроўню, працоўныя масы могуць ажыццявіць соцыялістычную рэвалюцыю. Гэты тэзіс адкрыта па-меншавіцку, трацкісцку скажаў вучэнне Маркса-Энгельса, якія заўсёды лічылі, што пролетарыят культурна пераважае і перарабляеца ў самым працэсе рэвалюцыйнай практыкі, што рабочы клас будзе ствараць сваю соцыялістычную культуру ва ўмовах соцыялістычнага будаўніцтва.

Марксистска-ленінскае вучэнне аб культурнай рэвалюцыі на гэтым шматлікім і ўсеабдымна. Даволі назваць некаторыя з яго праблем: суадносіны паміж таеўзнаані і хоўнамі і матэрыяльнымі культурнымі ідэалогіямі і эканамікай, культурай і навіткай; класавая сутнасць культуры, тэорыі; сувязь паміж культурай і іншымі сацыяльна-эканамічнымі фармацыямі; заканамернасці гістарычнага развіцця культуры, інтэрнацыяналізм пролетарскай культуры; нацыянальная форма пролетарскай сацыялістычнай культуры; атыпаванне пролетарскай культуры; шляхі культурнай рэвалюцыі пролетарыята і т. д. і т. л.

З усёго комплексу зыхіх пытанняў, ахвільнах і спецыяльным вучэннем аб культурнай рэвалюцыі, спынімся толькі на адным, надзвычай важным і актуальным на нашых дзёнах аб культурнай спадчыне, аб адносинах пролетарыята да культуры, створанай і навіданай іншымі папярэднімі класамі.

Пры ўсім рэвалюцыйным мінутым, калі ўстае аднаго класа змяняе ся ўстае другога, існуюць канец пачаткова адной сістэмы ідэі, і ад розумам, пачынае пачынаць новую сістэму, бо існуючы ідэі эпохі заўсёды з'яўляюцца ідэі пануючага класа...

Разам з тым пачынала стварацца новая культура, якая адлюстроўвала іптарэсы новага пануючага класа, замацоўвала яго ўладу, панавала яго ідэалогію.

Але пры ўсім рэвалюцыйным мінутым (да вышкан скароту і рэвалюцыі) культуры класа звергнутага і класа, заваяванага ўладай, былі паміж сабой ўзаемна звязаны і тым і другія былі культурамі эксплуатаатарскімі і тая і другія служылі іптарэсам меншасці. Гэтая падначаленасць сабе і эксплуатаваць іптарэсы. Вось чаму культура эксплуатацыйная, феадаальная, класавая пры ўсім іх узаемароздасці іх іх і непарывна паміж сабою звязаны.

З гэта зусім іншага парадку бачым пры рэвалюцыі пролетарскай. На чале ўлады становіцца клас, які іпраз сваю дыктатуру кладзе канец ўсім і ўсялякім формам эксплуатацыі чалавечка чалавек і прыводзіць чалавечка да знішчэння класу. Гэты клас стварае сваю пролетарскую сацыялістычную культуру, якая пачынае іпразніваецца ад усіх папярэдніх.

З сувязі з гэтым і я пераходзім на пролетарыята пачынае асаблівую складанасць і вострасць пытанне аб адносинах да культурнай спадчыны мінулых сацыяльна-эканамічных фармацый.

Як павінен аднесціся да гэтай спадчыны заваяваўшы ўладу рабочы клас, каб ахвільна і стварэння свайой сацыялістычнай культуры?

Ленінскі лані неаднакроць звярочваўся да гэтага пытання. Яго адказы на гэта пытанне былі тымі дырэктывамі, ахвільна іпразніваючы якія і развіваючы далей, партыя і рабочы клас пад кіраўніцтвам т. Сталіна іпразіся сузвешна-гістарычных поспехаў ва ўсёй барацьбе за сацыялізм, за культурную рэвалюцыю, за сацыялістычную культуру.

Ленін пазначыў пераконаным прынцыпам і бязітасным крытыкам іпважан пагадзі культурнай спадчыны. Ініцыялізм у адносінах да старой культуры іпразі вельмі іпходнымі і небяспечнымі для пролетарыята забабонамі, не раз называючы іпразіцельскія адносіны да яе прадуктам фантастыкі і верхаглядства.

Гэта ленінская пазіцыя абумоўлена была пераконаннем В. І. з тым, што нельга пабудаваць камунізм, не выкарыстаўшы культурны і тэхнічны вопыт капіталізма. Хто гэтага не разумее,—той не мар-

ксіст, не барацьбіт за сапраўдны, рэальны камунізм, а толькі угапіст, ірыдэнтнык «фантастычнага камунізма». Марксіст у сваёй барацьбе за камунізм ні пад павінен выкарыстаць ніякую саму ведаў, тых арганізаваных і людскія рэсурсы, якія дасталіся пролетарыяту ад старога грамадства пры заваяванні ўлады. Ксціст у сваёй ідэалагічнай задачы ў гэтай культурнай рэвалюцыі, ставіваю перад пераможным у Окцябры пролетарыятам выйраца з поўназначнай бескультурнасці, якая істалася ў спадчыну ад царскага рэжыму, ліквідаваць культуру, якая істала, а разам з тым з'явіцца тварцом новай соцыялістычнай культуры, непамерна вышэйшай ад усіх культур, якія чалавецтва вярала ў гістарычным мінулым.

У якасці адной з важнейшых прадпасылак для вырашэння гэтай задачы ад пролетарыята патрабуецца, каб ён аўладаў тым запасам ведаў, якія чалавецтва накінула на працягу тысячагоддзяў сваёй гісторыі, на розных ступенях сваёй гістарычнай эвалюцыі, пры розных соцыяльна-эканамічных фармацыях. Пролетарыят—адзіны, да канца рэвалюцыйны, самы перадавы клас сучаснага чалавецтва—павінен стаць гаспадаром тых культурных каштоўнасцей, якія чалавечае грамадства стварыла пры панаванні эксплуатацыйскіх класаў мінулага. Вось чаму значныя лёгкадумна-пагардлівыя адносіны да культурнай спадчыны мінулага. Патрэбна напружаная і настоілівая барацьба з гэтай спадчынай, за выкарыстанне яе, да чаго Ленін і прыхіляўся.

Звычайна існуючыя ў нас ідэі пра барацьбу, каб пролетарская культура будавалася на гоным месцы. Па іх думцы, трэба выкінуць за борт усю буржуазную культуру, вырасціць сваю новую—пролетарскую—культуру з спецыяльна пабудаваных для гэтага мастацкіх і культурных прадукцыйных меркавалі, што працэс выпрацоўкі пролетарскай культуры павінен праходзіць без класовай барацьбы, без кіраўніцтва партыі барацьбой за культуру і культурную рэвалюцыю.

Ленін закляміў гэту рэакцыйную фантастыку пролеткультуаўцаў, як «архіфікцыю» і «вздор»*), зло высмеяў прэтэнзіі людзей, лічыўшых сябе спецыялістамі па пролетарскай культуры, маніпулянтамі яе і ідэялістамі. Леніну быў глыбока варожым дробна-буржуазны радыкалізм пролеткультуаўцаў, ігнараваўшых барацьбу з элементарнай некультурнасцю, безграмаднасцю, хабарніцтвам, бюракратызмам, разбам і неахайнасцю і прэтэнцыёзна дэклараваўшых, што новая культура будзе створана намаганнямі «класова-творчага» пролетарыята, без выкарыстання і перапрацоўкі старой культуры. За гэтым дробна-буржуазным радыкалізмам Ленін адразу ўгледзеў фокуснічанне прадстаўнікоў інтэлігенцкай багемы, хацеўшай «прымазацца» да справы пролетарыята, або манеўры меншавіцкай стратэгіі Багдадава.

Вось чаму Владзімір Ільіч з такой настарожлівасцю адносіўся да ўсякага роду спроб замяніць старое мастацтва новым, сфабрыкаваным па «пролеткультуаўскіх» прынцыпах,—ўсякага роду дэкадэншчыцкіх імажынізмам, футурызмам і іншымі «ізмам». Ленін няўменна выкрываў і акаваў студзеннай вадой сваёй неперайманай іроніі за ідэялістычныя «насправадзены» старой культуры і прыхільнікаў хуткаспелай фабрыкацыі яе ў пролеткультуаўскіх рэторках.

*) Гл. заўважкі В. І. Леніна на артыкул кіраўніка «Пролеткультуа» В. Пятніва «На дэмагічным фронце», зборнік «Пытанні культуры пры дыктатуры пролетарыята» Дзяржвыдав. 1925 г.—і змешчаны там-жа артыкул т. Я. Язаўлева.

Ленін неаднакроць выступаў супроць спроб аб'явіць так званае «левае» мастацтва навейшага часу спецыфічна пролетарскім, а старое мастацтва адкінуць як выключна буржуазнае ці дваранскае. У сваёй вядомай гутарцы з «вхутемасовцамі» Ленін гаворыў аб творах «левых» мастакоў:

«Я не разумею, не падабаецца і не падабаецца, не разумею «рассудку вопреки, панерекор стихиям». Вось вершы Пушкіна люблю. Ганчарова люблю, а левых паэтаў не разумею і чытаць не хачу, сумна, некалі» (з успамінаў А. В. Луначарскага).

Ленін таксама не раз астрыў над «футурыстычнымі чучатамі» архірэволюцыйных скульптараў, над жывапісцю канструктывістаў «на чалавечых тварах ні вачэй, ні носа не знаходжу» і г. д.

В. І. жартаваў і над тымі таварышамі, якія не адважваюцца выказаць сваіх адмоўных адносін да падобнага роду мастацтва з-за баязні паказацца «несучаснымі».

«Я-ж маю смеласць, гаварыў ён Клары Цэткін, аб'явіць сябе «варварам». Я не ў сілах лічыць творы экспрэсіянізма, футурызма, кубізма і іншых «ізмаў» вышэйшым творам мастацкага генія. Я іх не разумею, я не адчуваю ад іх ніякай радасці».

У той-жа час Ленін, як гэта засведчана ў шматлікіх мемуарах і ўспамінах аб ім, адчуваў паняўняльную радасць ад абішчэння з такімі майстрамі старога свету, як Пушкін, Гётэ, Талстой, Шчэдрын, Золя, Бетховен, Ліст і інш.

Лявацкія імкненні «адным махам» расправіцца з культурай мінулага і на яе месца пасадзіць пад выглядам пролетарскай культуры ўсякага роду культурныя недаросткі, якія часта з'яўляліся плодам дасужных інтэлігенцкіх выдумак і крыўлянняў, сустракалі з боку Леніна руйнуючы адпор. Падобнага роду спробы вялі, на думцы Владзіміра Ільіча, да абязбройвання рабочага класа, які толькі на аснове авладання ўсім культурным багаццямі, накопленымі чалавецтвам, зможа пабудаваць камунізм. У той-жа час В. І. праяўляў вялікую зацікаўленасць кожным сапраўдным парасткам пролетарскай культуры, з вялікай радасцю сустракаў каштоўныя праявы мастацкай творчасці рабочых.

Аб выключна беражных адносінах Леніна да з'яў староў культуры, якія, на яго думцы, маглі культурна ўзбагаціць і ўзмацніць пролетарыят, красамоўна гаворыць рад яркіх фактаў. Напярэкім выпадку, калі ў час гаспадарчай разрухі на паседжанні Сойнаркома ставілі пытанне аб закрыцці за адсутнасцю паліва маскоўскіх тэатраў. На іх адрасу, у прыватнасці Вялікага тэатра, сказана было на паседжанні не мала горкіх слоў. Указвалася, што тэатры абслугоўваюць эстэтычныя інтарэсы буржуазіі і спекулянтаў, што іх пастаноўкі, на кшталт «Травіяты» ці «Еўгенія Онегіна», нічога не даюць рабочаму, чырвонаармейцу, што злучына траціць на тэатры паліва, калі яго не хапае для лазняў перад тварам пачатку тыфознай эпідэміі і г. д. Справа яўна хілілася к закрыццю тэатраў. І тады Владзімір Ільіч папярэдзіў галасаванне кароткай, але аўтарытэтай рэплікай: «Спаўчыну ад буржуазнага мастацтва нам рана яшчэ здаваць у архіў». Гэта рэпліка выратавала тэатры. Аб усім гэтым падрабязна раскажаў у сваёй кнізе «На повороте» П. І. Лепешынскі і рад іншых таварышоў. Владзімір Ільіч таксама адмаўляўся бачыць у МХАТ'е «абломашчы старасветчыны» і даваў дырэктывы выратаваць і захаваць гэты тэатр.

Ва ўзнікненні марксізма Ленін бачыў правобраз таго, як лавінен іці працэс развіцця пролетарскай культуры. Аб гэтым развіцці ён гаварыў у праекце рэзалюцыі «Аб пролетарскай культуры»:

«Марксізм заваяваў сабе сваё сусветна-гістарычнае значэнне, як ідэатогіі рэвалюцыйнага пролетарыята тым, што ён, марксізм, ні ў якім разе не адкінуў каштоўнейшыя заставы і буржуазна-эпохі, а, наадварот, усвоіў і перапрацаваў усе, што было каштоўнага ў больш чым двухтысячгадовым разніцці чалавечай мыслі і культуры. Толькі даленная раоста на гэтай аснове і ў гэтым-жа кірунку, адухаўляемая (практычным) вопытам дыктатуры пролетарыята, як апошняй барацьбы яго супроць усякай эксплуатацыі, можа быць прызнана і аснова сапраўднай пролетарскай культуры». *)

Калі Ленін сустракаў, асабліва сярод моладзі, перадаменне гэтага законамернага працэса, калі ён сустракаў пагардлівых, а часта і наптывацельскіх адносіны да ленінскіх узораў культуры мінулага, гэта выклікала ў яго пачуццё ўстрывожанасці і гора. Велічэнны мы спасылаліся ўжо на вядомую гутарку В. І. з «вхутемасовцамі». У час гэтай гутаркі узнікае пытанне аб літаратурных сімпатыях моладзі. Некаторыя «вхутемасовцы» запыталі, што яны «аднадушна супроць «Еўгенія Онегіна»

— «Еўгені Онегін» нам проста ў зубах завяз». Рэбяты дружна падхапілі: «Вядома, мы супроць «Еўгенія Онегіна». Владзімір іцін проста накатваецца са смеху. «Вось як, вы значыць супроць «Еўгенія Онегіна». Ну, тады мне прыдзецца высказа, я-ж стары чалавек». **)

Ленін лічыў неабходным мабілізаваць пролетарскую грамадскую думку супроць такіх настрою падаценні класічных твораў мастацтва, усяляк імкнуўся анушыць камуністычнай моладзі разуменне таго, што «пролетарская культура павінна з'явіцца законамерным развіццём тых запасаў ведаў, якія чалавецтва вынамавала пад тым кампалістычным грамадствам, чыноўніцкага грамадства» **).

На абгрунтаванне гэтага палажэння і была накіравана гістарычная прамова Владзіміра Ільіча на ІІ зездзе камсамолу 4 кастрычніка 1920 г. З выключнай настойлівасцю аказваў ён Ленін, што, толькі ўзброіўшыся веданнем усяй культуры, створанай чалавецтвам на мінулых ступенях сванго гістарычнага развіцця, зможа рабочы клас пабудаваць сваю пролетарскую культуру.

Той, хто спрабуе надмірніць гэта веданне механічным усваеннем гатовых вывадаў, ператвараемых у хадзячую формулу, дзек а марксізма, ад камунізма. І таму Ленін не раз папярэджаў.

«Было-б памылкова думаць так, што даволі ўсвоіць камуністычныя лозунгі, вывады камуністычнай навукі, не усвоіўшы сабе той сумы ведаў, вынікам якіх з'яўляецца сам камунізм. Камуністам стаць можна толькі тады, калі ўзбагаціш сваю пачынаючы веданнем усіх тых багаццяў, якія выпрацавала чалавецтва. Камунізм ператворыцца ў пустату, ператворыцца ў пустую

*) Ленін, т. XXV, стар. 409—410 выд. 2.

**) С. Сенькін. Ленін у комуне Вхутемас. «Молодая гвардия» 1924 г. № 2—3.

**) Ленін, т. XXII, стар. 317, выд. 1.

шыльду, комуніст будзе толькі простым хвастуном, калі не будзе перапрацаваны ў яго свядомасці ўсе набытыя веды».)

Пазнацца ва і верхаглядства, падмена труднага і складанага праца аўладання ведамі павярхоўным усваеннем трафарэтных фраз, штампаваных формалі, разубрэваннем розумнага зыходзіць ў Леніне непрымымаема ворага.

Ленінскія адносіны да праблемы культурнай спадчыны характарызуюцца, такім чынам, у першую чаргу барацьбой з агульным адмаўленнем неабходнасці для пролетарыята ўсваення гэтай спадчыны, з ігнраваннем напартыўнымі адносінамі да яе, з лаявым выкіліганнем за борт культурнай спадчыны мінулых эпох.

Разам з тым, і непарыўна з тым, Ленін веў барацьбу супроць некрытычнага адносіны да буржуазнай культуры, супроць анархізму і анархічнага капітулянтства перад ёй, супроць механічнага ўсваення і змазвання яе буржуазна-кадэсавым хвастуном. Вось чаму, калі В. І. зацікаваўся аўладання культурнымі багаццямі мінулага, калі ён гаворыць аб усваенні в. т. а. аб дапушчэнні да культуры мінулага, гэта гэта ў яго асудзіць да некрытычным усваенні гэтых багаццяў на аснове перапрацоўкі культурнай спадчыны мінулых эпох з пункту погляду класовых інтарэсаў пролетарыята і яго рэвалюцыйнай практыкі.

Пролетарыят, становячыся пануючым, ствараючы сваю культуру, крытычна засвойвае ўсё лепшае, што было ў культуры раней панавалых класаў. Крытэрыем ацэнкі пры гэтым яму служыць выкаваная яшчэ пад гнётам варожых класаў магутная ідэалагічная зброя — марксізм.

Калі мы гаворым аб гэтых заветах, трэба асабліва падкрэсліць, што Ленін не абмяжоўваў працэс асваення гэтай спадчыны колам перадаўчай тэарэтычнай вучобы. В. І. надаваў асаблівае значэнне аўладанню тэарэтычнымі крыніцамі культурных багаццяў мінулага, перадаўчай тэарэтычнай вучобы, абодва падыходы талісманам. Гэтага яскравым сведчаннем выступаюць, напрыклад, рэзалюцыя ЦК КПСРУ, якая прапавідавала «ацэнкі наставіка», «ацэнкі наставіка» ў школе, вульгарна процістаўлялі «тэарэтычнай вучобе» «практыку жыцця». Беручы тэорыю і практыку ў іх непарыўным дыялектычным адностве, Ленін заўсёды падкрэсваў, што асваенне культурнай спадчыны ажыццяўляецца як шляхам упартай тэарэтычнай працы, так і ўсім працэсам рэвалюцыйнай практыкі пролетарыята, што яно дасягаецца ў самым працэсе будаўніцтва сацыялізма, у працэсе класнай барацьбы рабочага класа з эксплуатаатарамі, якія робяць пролетарыяў больш класава свядомымі, уздымае культурны ўзровень, культура ўзбройвае і ўзбагачае іх.

Ствараючы пролетарскую соцыялістычную культуру, рабочы клас павінен дзейнічаць так, як дзейнічаў асновазакладчык навуковага коммунізма, які «апіраўся на моцны фундамент чалавечых ведаў, заваяваных пры капіталізме», вывучаў капіталістычнае грамадства «пры дапамозе поўнага засваення ўсяго таго, што дала ранейшая навука», а разам з тым «усё, што было створана чалавечым грамадствам, перапрацаваў крытычна, ніводнага пункта не пакінуўшы без увагі».

Ленін непараўнальна лепш, чым самыя крайнія «ніспровергатели» старой культуры, ведаў яе адмоўныя бакі, яе рэакцыйнасць, яе службу эксплуатаатарам, ведаў небяспекі, якія тояцца пры некры-

*) Ленін, т. XXII, стар. 316—317, выд. I.

тычным і апалагетычным падыходзе да яе. Але дыялектычны вывад, які зрабіў В. І. з т. 10 а і 11 аста, спырае на чынным амаўленнем гэта і культуры, не чванлым адмаўленнем ад яе, а мудрым папрабаваннем выкарыстаць усё станоўчае, што ў ёй заключаецца, узяць з яе ўсё карыснае для пролетарыята, што дасць яму неабходныя ў барацьбе за сацыялізм веды ды стварэнні новых культурных каштоўнасцей.

Ратуючы вялікі тэатр ад закрыцця, Ленін ведаў, лепш чым самыя заядлыя абвінаваўцы гэтага тэатра, яго класава-чуждае, класава-варажое пролетарыату творчае аблічча («гэта кавалак чыста паўсёпныцкай культуры» гаварыў ён Луначарскаму) і тагачасна неабходным базальна адрозненнем гэтага класавага тэатра ад народных традыцый, навываў, звычак, ведаў, карацей кажучы—да тэатральнай культуры мінулага, то толькі таму, што быў глыбока пераконан, што гэтыя веды і навывы могуць быць скарыстаны пролетарыатам, пры стварэнні сваёй тэатральнай культуры, што пры крытычных адносінах самі пастаноўкі Вялікага тэатра могуць многім пашырыць культурны гарызонт рабочага класа, яго веданне мінулага, так неабходнае ў барацьбе за перабудову сучаснага.

Разам з гэтым Владзімір Ільіч з велізарнай класавай пільнасцю і ідэалагічнай пераважнасцю адносіцца да буржуазнай культуры, да буржуазнай навукі. Ён няўстанна мабілізуе пільнасць мас, паказваючы, як вучоныя і мастакі ў капіталістычным грамадстве прыслужваюць пануючым класам, як выконваюць іх сацыяльны заказ, як скажваюць ва ўгоду інтарэсам буржуазіі рэчаіснасць, якімі ўтончанымі сродкамі зацімняюць класавую свядомасць мас. Толькі ва ўмовах пастаяннай класавай насцярожлівасці, вялікай класавай пільнасці, пролетарыат зможа ва ўсёй культурнай спадчыне мінулага аддзяліць адмоўнае ад станоўчага, крытычна ацаніць і пераадолаваць тое, што з данамогай гэтага станоўчага культурна вырастае, культуру будучыцы.

У спадчыне кожнай нацыянальнай культуры трэба адрозніваць элементы культуры дэмакратычнай і культуры буржуазнай, эксплуатацыйнай і ататарскай.

«У кожнай нацыянальнай культуры ёсць, хоць і не развітыя элементы дэмакратычнай і сацыялістычнай культуры, бо ў кожнай нацыі ёсць працоўная і эксплуатаемая маса, умовы жыцця якой немінуха параждаюць ідэалогію дэмакратычную і сацыялістычную. Але ў кожнай нацыі ёсць таксама культура буржуазная (а ў большасці яшчэ чорнасоценная і клерыкальная)—пры гэтым не ў выглядзе толькі «элементаў», а ў выглядзе пануючай культуры.»^{*)}

Контррэвалюцыйныя нацыяналістычныя элементы стараліся гэта адхіліць усямерна адмаўляць і пераўтварыць у культурную спадчыну мінулых вякоў рэстаўраваць рэакцыйную глыб дэкадэнтска-амаўніцкай, буржуазнай культуры. Практыка беларускіх контррэвалюцыйных нацыянал-дэмакратаў дае таму шматлікія прыклады.

У Леніна мы знаходзім непераможнае ўзровень таго, як трэба пераадолаваць і даваць адпор апалагетычным спробам працягваць пад выглядам «культурнай спадчыны» усякага роду тэарэтычны хлам рэакцыянай буржуазіі, усякага роду ідэалагічныя «адкіды», што выпрацоўваюць дыпламаваныя і недыпламаваныя лакеі буржуазіі на яе

*) Ленін, т. XIX, стар. 40, выд. 1.

карысць. Ленін нястомна зварочваў увагу на тое, што культура і навука буржуазіі склаліся ва ўмовах эксплуатацыйнага ладу, што яны прасякнуты паразітызмам і эксплуатацыйнасцю і што пры крытычным асваенні культурнай спадчыны мінулага трэба быць асабліва на-чаку, максімальна павысіць партыйную насторожлівасць і класавую пільнасць. Толькі пры такім сугубай крытычнасці пролетарыят зможа стварыць сваю сацыялістычную культуру, сваю навуку і мастацтва, стварыць для іх сваю новую форму, аднавіваючую іх новаму зместу.

Ліквідатары і камітулянты, контррэволюцыйныя трацкісты, апартуністы ўсіх масцей заклікалі пролетарыят пайсці па «вывучку» к буржуазнай культуры. Тым самым яны фактычна заганылі пролетарыят у палон буржуазнай ідэалогіі. Ленін выкрыў усю класавую варожасць гэтых заклікаў і паказаў, што патрэбна не «вывучка», а крытычнае асваенне культурнай спадчыны, перапрацоўка яе ў працэсе класовай барацьбы і будаўніцтва сацыялізма.

У галіне мастацтва мы маем класічныя ўзоры крытычных адносін да культурнай спадчыны на прыкладзе Талстога. Ленін паказаў, што ў талстоўскай спадчыне—ад вялікага мастацтва генія, ад бязлітаснай крытыкі капіталізма, ад пратэста супроць эксплуатацыі, ад цвярозага рэалізма—з аднаго боку і ад «помешка, юродствующего во христе», ад «интеллигентского хлюпика», ад папоўшчыны—з другога.

Ленін браў пытанне аб культурнай спадчыне ў яго глыбокай дыялектычнай супярэчнасці. Ён выходзіў з асобай складанасці і дыялектычнай супярэчлівасці працэса ўсваення пролетарыятам культурнай спадчыны мінулага, на крытычнай перапрацоўцы якой павінна асноўвацца развіццё пролетарскай культуры.

Глыбокая ленінская дыялектыка пытання аб культурнай спадчыне біла на два фронты—супроць агульна-адмаўляючых гэтую спадчыну і супроць агульна-прыемлючых яе. Яна была накіравана супроць плоскіх механічных разважанняў аб тым, што з ліквідацыяй буржуазнай, ліквідуецца і створаная ёю варожая пролетарыяту культура месца якой займае новая культура, якая ствараецца без выкарыстання і перапрацоўкі старой (пролеткультураўская канцэпцыя). Яна была накіравана супроць контррэволюцыйных разважанняў аб тым, што пролетарыят не можа будаваць сваю пролетарскую культуру (трацкіскі пункт погляду). Яна накіравана супроць палітарэска-апартуністычнага адмаўлення гегемоніі пролетарыята ў справе стварэння новай, сацыялістычнай культуры.

Выключна яркім узорам ленінскай дыялектыкі ў пытаннях культурнай спадчыны з'яўляюцца разважанні В. І. адносна старой школы і нашых да яе адносін.

Пролетарыят атрымаў у спадчыну ад старога рэжыма школу—самую рэакцыйную нават сярод школ капіталістычных дзяржаў. Гэта была гадзавальнік патрэбных царызму чыноў, бязвольных і беспрынцыпных абываталаў, школа муштры, зуброўкі, схаластычнай вучобы, рассаднік фармальных і часта некарысных ведаў. Само сабою зразумела, што перад перамогшым пролетарыятам стала задача—знішчыць гэту класава-варожую школу і замяніць яе новай, якая рыхтавала-б кадры патрэбных савецкай дзяржаве работнікаў, выходзіла-б будаўнікоў сацыялізма. Гэтую задачу Ленін вырашыў дыялектычна ў святле тых сваіх устаноўак адносна культурнай спадчыны, якія мы характарызаваў вышэй. Адмаўляючы старую школу, трэба

выдигнуць з яе ўсе, што неабходна для арганізацыі камуністычнага
выхавання і адукацыі. Ленін настойліва падкрэсліваў:

«Трэба ўмень адрозніваць, што было ў старой школе дра-
лага і карыснага, нам трэба ўмень выбраць з яе тое, што не-
абходна для камунізму». *)

Апраўдваючы законную ненависть да казеннай, катэчушан дзя-
цей старой школы, лічачы неабходным знішчыць яе, Ленін задаваўся
пытаннем:

«Але калі мы павінны яе ўбраць, калі мы павінны разбу-
рыць, ці значыць гэта, што мы не павінны ўзяць з яе тое, што
было накоплена чалавецтвам неабходнага для людзей?...»
і тут-жа адказваў:

«Мы павінны ўзяць тое добрае, што было ў старой
школе... **)

Ленін пакінуў нам цікавыя ўзоры тако глыбока дыялектычнага
падыходу да пытанняў культурнай спадчыны, які ён лічыў адзіна
правільным і абавязковым для марксіста. Аб Леніне можна смела
сказаць яго ўласнымі словамі адносна яго вялікага настаўніка:

«Усё тое, што было створана чалавечым грамадствам, ён
перапрацаваў крытычна, ніводнага пункта не пакінуў без увагі».

У гэтых адносінах выключна інтарэс прадстаўляе ленінская ра-
бота над гегэлічнай спадчынай класікаў філасофіі, а прыватна-
па Гераклітам, Арыстоцелем і асабліва над Гегелем. Ленін уты-
лізуе з гэтай спадчыны ўсё, што мае, наўзрок, што пэўна крытыч-
на перапрацоўкі можа быць карысным для філасофскага ўзброджэння
рабочага класа, і ў той-жа час бяспасна крытыкуе, выкрывае і ад-
кладае ўсякую тым, рэакцыйную тэндэнцыю, напучальнасць, якіх ба-
гата ў гэтай спадчыне. На прыкладзе ленінскай перапрацоўкі філа-
сфскай спадчыны мы павінны вучыцца аддзяляць зярно каліны ад
чужынка і абавязкова гэтай спадчыны, ўскрываць яе супярэчнасці, ва-
ганні паміж ідэалізмам і матэрыялізмам, знаходзіць іх класавыя
корні і т. д. і т. п. Гэты прыклад паводзі і механізм і не павінен
вучыцца ідэалісты, якія атрымліваюць у гэтым буржуазныя філасофіі,
адмяніўшы ў радзе філасофскіх пытанняў марксізм сталым скар-
паннем за Гегелем і іншымі буржуазнымі філосафамі.

Ленінскія заветы аб культурнай спадчыне вапаліліся партыяй
за ўсёй яе палітычнай культурнай рэвалюцыі як пры жыцці Вадзі-
міра Ільіча, так і пасля яго смерці.

Ленін вучыць і вялікі працаўладальнік справы Ленінска-га. Сталін
непахісна стаяў і стаяць на вярце гэтых ленінскіх заветаў, развівае
далей ленінскае вучэнне аб пратэтарскай культуры. Важнейшыя
партыйныя і ўрадавыя дакументы, выданыя пасля смерці Леніна
з пытаннях культурнай рэвалюцыі і культурнага будаўніцтва, пра-
цягваюць той глыбокай ленінскай дыялектычнай ацэнкі культурнай
спадчыны, аб якой мы гаварылі вышэй. У іх адчуваецца мудрая
ленинская думка, так сама, і ў іх мове. Ленін, пахаваны і скар-
пан, разыхаістага адмітання культурнай спадчыны і скар-
паннага апарату
стычнага непераборлівага прыняцця яе.

Гэта з вялікай сілай ацэньвае ўжо ў першым кніжцы і пачы-
нам дасягнуць на пытанні культурнай рэвалюцыі з адным пачы-
нам.

*) Ленін, т. IV, стр. 316, выд. 1.

**) Там-жа, стр. 317.

Фашистская буржуазия не только выдвигает за собой свои идеологические элементы пазуховых протестов, но и сама является их частью, заставляя судачить. Как же, как переживает свою сабачью старость, баба да азирища на историческое минувшее. Адстоль—сударгавый на-матані буржуазии безумства фанатизма за историю. И сапраўды, сошки идеологии, а яко ж глеба та иць пад нагамі, могуць стваряць акія «перлы», як писани фашистских философов, с истинной историкой. З суровым выгледом готия щель линало щит, а щих дакарваюць, што вся история чалавечества гэта и история барацьбы класу, а история барацьбы бландынах з бранетами, доуш-ловых з кароткагозыми, бл. киндвоих з сивою ми. Яны праша ведваюць, што кроў і сперма вырашаюць лёсы чалавечества, што гэта на іх паўночнай крыві і на іх артыкуль спосме виджеть і культура

Ідеологі буржуазії у свій час упарта спрабавалі даказваць, што
 і такі буржуазія з'яўляецца творцамі, гошбодам і спажывом культур-
 ных каштоўнасцей, што прыходзіць з старыя калатэс і пачынае
 гібель культуры, закат цывілізацыі.

История доказала, что не только в древнем Китае, но и в средневековой Европе, в последующих европейских культурных и научных центрах, не только на всем протяжении истории. Только прогрессивная мысль ставит перед собой задачу не только разграничить их функциями, но и тем, что она может критически оценить их деятельность, побуждая к развитию, прогрессу и развитию, что является задачей, которую не только не решают, но и не ставят перед собой, стремясь к прогрессу человека при любых условиях.

Гісторыя адказала Генрыху Гейне тым, што ў краіне лерамог-
кага пратетарыята яго мастацкія творы з поўною выдаюцца і п-
вядзення з ахвотай і на іх аснове створаныя перакладныя верс-
іі і пераказанні адрываюцца і ў Гейне і ў іх ідэі дыржа-
морды спальваюць творы вялікага мастака на публічных кастрах і
кітаюць яго похнік у... Філіпс маюць не толькі
сваіх дзяржыморд, але і сваіх камедыянтаў... І калі нядаўна адзін
францускі прафатар з прыватна ў кіраўніцтва гор Дэкет...
дэ... Гейне, з просьбай прыслаць яму некалькі матэрыялаў
патрэбных для яго навуковай працы аб Гейне, ён атрымаў адка-

«фашистских скамарохау: «У гор. Дзюсельдорфе невядома, хто тав Генрых Гейне»..

Ратуючыся ад уласнага ценю, кідае рэакцыйная буржуазія ў ка-
стры творы класікаў чалавечай думкі...

Горды сваімі дасягненнямі, упэўнены ў перамозе сваёй справы, асвойвае і перапрацоўвае савецкі пролетарыят дашчае, што створана геніем чалавечым на працягу тысячагоддзяў. Пролетарыяту чужда дывацкае сектанцтва, ён не баіцца ні Сафокла, ні Гетеля, ні Моцарта, ні Шэкспіра, ні Талстога. Ён паказаў сябе даволі даспелым і моцным для таго, каб у гэтых класава-чуждых яму гігантаў адсякаць рэакцыйныя элементы і тэндэнцыі і ўзбагачаць сябе—у рэзультаце крытычнай перапрацоўкі—тым вялікім і рэвалюцыйным, што заключаецца ў іх духоўнай спадчыне.

Пролетарыягу чужда спрашчэнства прымітыўных пролеткультаў
скіх настройў, плоскіх і аднатонных. У архітэктуры і ў музыцы, у лі-
таратуры і ў тэатры пролетарыят патрабуе поўнагучнасці і шматсто-
насці, глыбіні і выразнасці, якія будуць узбройваць яго на далей-
шую барацьбу, на далейшыя перамогі за пабудову сацыялізма. Аб-
 гэтым сведчыць той вялікі паход савецкага пролетарыята за куль-
 туру, сведкамі якога мы з'яўляемся ад стварэння ўласнай інтэліген-
 цыі рабочага класа да нараджэння пролетарскай літаратуры ад ба-
 рацьбы за белы варатнічок да сцэнальнага афармлення новабудов-
 ляў, ад прыгожых выданняў Дантэ да кветак у цэхах.

Маркса-ленінскае вучэнне аб культурнай рэвалюцыі глыбока на-
рожа скажоным уяўленням аб культуры, якія гатовы падмяніць глы-
бокі і складаны працэс культурнага пераутварэння чалавека у пра-
цэсе рэвалюцыйнай практыкі механічным усваеннем некаторых да-
сягненняў культуры, знешнім «культурным бляскам». Мы змагаемся
за знешняе культурнае аблічча савецкага грамадзяніна, за яго куль-
турны быт і адначылак, але ўсе гэта непарывна, арганічна спалучаем
з перапрацоўкай самога чалавека, з яго перавыхаваннем у працэсе со-
цыялістычнага будаўніцтва. У гэтым працэсе знікаюць «радзімкі»
капіталістычнай маралі і ідэалогіі, ліквідуюцца перажыткі кашта-
цізма ў свядомасці людзей і нараджаецца новы, свабодны, соцыялі-
стычны чалавек, перадавы носьбіт і баец соцыялістычнай культуры.

На наших вачах расце і квітнее пролетарская соцыялістычная культура. Мы ўжо сёння маем права горда сказаць, што ў рэзультат гістарычных перамог сацыялізма, якіх наша краіна дасягнула пад геніяльным вадзіцельствам Сталіна, сталбавая дарога сусветнай культуры і цывілізацыі праягае праз Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік. Ажыццяўляецца тое, што Ленін прадбачыў і прадказваў у сваіх геніяльных указаннях аб шляхах культурнай рэвалюцыі.

Виконваючы заветы Леніна аб культурній революції, ми абавля-
ємо пам'ятати, що їх ажыцяўленне робіцца магчымым толькі у
бязлітасній класавій барацьбе з усякімі варожыми марксізму-лені-
нізму поглядами на культуру.

[illegible]

А одним з найбільш ярих ворогів фальсифікації марксизму, у
ганнях культурної революції з'являюцца погляды перадавога ат-

рада контррэволюцыйнай буржуазіі—трацкістаў-зіноўеўцаў, якія сталі на белабандыцка-фашысцкі шлях барацьбы з савецкаю ўладай, змыкаючыся з фашысцка-белагвардзейскім дном. Гэтыя паны, у поўнай адпаведнасці са сваім адмаўленнем магчымасці пабудовы сацыялізму ў адной краіне, адмаўляюць магчымасць стварэння пролетарскай сацыялістычнай культуры. Адмаўляючы сацыялістычны характар вытворчых адносін, склаўшыхся ў СССР, яны адмаўляюць і сацыялістычны характар ствараемай савецкім пролетарыятам культуры. Яны фактычна хочуць аддаць пролетарыят ва ўладу буржуазнай культуры. Іменна контррэволюцыйныя трацкісты-зіноўеўцы стаяць на пункце погляду рабскага пракланення перад буржуазнай культурай, гэта яны заклікалі пролетарыят адмовіцца ад будаўніцтва сваёй пролетарскай культуры.

Ленінска-сталінскае вучэнне аб культурнай рэволюцыі ўзбройвае нас на барацьбу з тымі контррэволюцыйнымі поглядамі на культуру, якія сеяў беларускі контррэволюцыйны нацэмакратызм, які імкнуўся атручваць масы фікцыяй адзінай, бяскласавай, самабытнай беларускай культуры, пад флагом культурнай спадчыны, навязваючы ім рэакцыйную феадальна-буржуазную нацыяналістычную ідэалогію з мэтай рэстаўраваць капіталізм і адарваць БССР ад Савецкага саюза.

Ленінска-сталінскае вучэнне аб культурнай рэволюцыі ўзбройвае нас на барацьбу з бундаўскімі нацыяналістычнымі поглядамі на культуру, прапаведваўшымі «адзіную нацыянальную культуру», адмаўляўшымі класавы характар культуры. Погляды гэтых буржуазных нацыяналістаў у корані варожы маркса-ленінскаму разуменню, згодна з кому:

«ёсць нацыянальныя культуры ў кожнай нацыянальнай культуры. Ёсць вялікаруская культура Пурышкевічаў, Гучковых і Струве,—але ёсць таксама вялікаруская культура, характарызуемая імёнамі Чэрнышэўскага і Плеханава. Ёсць такія-ж дзве культуры ва ўкраінстве, як і ў Германіі, Францыі, Англіі, у яўрэяў і т. д.»¹⁾

Па-ленінску змагацца за сацыялістычную культуру—значыць разумець, што будаўніцтва сацыялістычнай культуры шчыльна і непарывна звязана з усім працэсам нашага сацыялістычнага будаўніцтва і магчыма выключна на падставе генеральнай лініі партыі. Толькі перамогі, атрыманыя краінай пад кіраўніцтвам Сталіна ў галіне эканомікі, зрабілі магчымым той грандыёзны размах культурнай рэволюцыі, які мы перажываем.

Па-ленінску змагацца за сацыялістычную культуру значыць разумець, што яе будаўніцтва магчыма толькі на падставе ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, якая забяспечвае росквіт інтэрнацыянальнай сацыялістычнай культуры ў шматлікіх нацыянальных формах.

Па-ленінску змагацца за сацыялістычную культуру—значыць быць пільнымі ў адносінах усялякіх спроб варожага уплыву ў культурным будаўніцтве, значыць паслядоўна і бязпачасна выкрываць і перамагаць гэкія спробы.

Трэба заўважыць, што чым больш нашы поспехі ў будаўніцтве сацыялізма, тым больш азлюбленым робіцца класавы вораг.

¹⁾ Ленін, т. XIX, с. 17, выд. I.

адчуваючы сваю канчатковую пагібель. Няма подласці, гнуснасці, някую-б ён не быў здольны, няма шчыліны, у якую-б ён не спрабаваў пралезці. Яшчэ аголена рана, якую нанеслі партыі, рабочаму класу, усім працоўным нашай соцыялістычнай радзімы выхавання Зіноўева і Каменева—трацкісцка-зіноўеўскія падонкі, якія ператварыліся ў фашысцкіх ублюдкаў і саюзнікаў белагвардзейшчыны.

На фронце культурнага будаўніцтва ад нас патрабуецца асаблівая партыйная настарожлівасць, асаблівая класавая пільнасць. Як зрэнку вока, трэба берагчы вялікі сцяг Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна. Бо толькі гэты сцяг даў магчымасць пролетарыяту Савецкага саюза дасягнуць сусветна-гістарычных перамог у будаўніцтве соцыялізма. Бо толькі пад ім магчыма разгортванне культурнай рэвалюцыі, выкананне ленінскіх заветаў аб соцыялістычнай культуры.

І
муні
рыл
з бу

«
мог
вета
сія
шам

Г
тату
ведк
у ка
паю
фіна
прол
шыр

У
стал
чым
зац
саюз
аб з
роу

Г
ў су
апо
яшч
васп
над
поўн

Е
з'езд
цыя
бра

П. Кігушын

Контррэволюцыйны беларускі нацыянал- дэмакратызм на службе Інтэрвенцыі

Пролетарыят і працоўнае сялянства СССР, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і свайго вялікага рулявога—т. Сталіна, ператварылі СССР у перадавую краіну, з гігантамі соцыялістычнай індустрыі, з буйнейшаю ў свеце сельскай гаспадаркай.

«Мы можам цяпер сказаць,—з вялікім гонарам за сваю краіну мог заявіць т. Молатаў ад імя савецкага ўрада на VII з'ездзе саветаў перад усімі працоўнымі нашай дзяржавы і ўсім светам,—Расія нэпаўская стала Расіяй соцыялістычнай! Клятва, даная памершаму Леніну 11 год таму назад т. Сталіным, выканана».

Па меры перамог соцыялістычнага будаўніцтва, узмацнення дыктатуры пролетарыята, адбываецца далейшы росквіт і развіццё савецкай дэмакратыі. Хваленая буржуазнымі вучонымі «дэмакратыя» у капіталістычных краінах з'яўляецца нічым іншым, як замаскаваная формай буржуазнай эксплаатарскай дыктатуры, ды і гэтыя фігавыя лісткі дэмакратыі буржуазія цяпер скідае. Толькі савецкая пролетарская дыктатура прадстаўляе сапраўдную дэмакратыю для шырокіх мас працоўных.

Як ніколі моцнаю стала савецкая ўлада. Грамадская ўласнасць стала незыхаемай асновай савецкага грамадства. Усё гэта дало магчымасць нашай партыі і ўраду пайсці далей у справе дэмакратызацыі выбарчай сістэмы. Студзеньскі пленум ЦК ВКП(б) і VII усеаюзны з'езд саветаў вынеслі па ініцыятыве тав. Сталіна рашэнне аб замене ў далейшым многаступенных выбараў—прамымі, не зусім роўных выбараў—роўнымі; адкрытых выбараў—закрытымі.

Пастанова VII з'езда саветаў аб зменах у савецкай канстытуцыі ў сувязі з тымі класавымі зрухамі, якія адбыліся ў нашай краіне за апошнія гады, і ўмацаваннем соцыялістычнай уласнасці, яшчэ і яшчэ раз паказвае, што толькі ў СССР існуе і максімальна развіваецца сапраўдная дэмакратыя пролетарыята і працоўных мас, якія пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна паспяхова змагаюцца за поўную перамогу соцыялізма.

Велізарнымі поспехамі сустрэла БССР свой XI і VII усеаюзны з'езды саветаў. Дзякуючы правільнаму правядзенню ленінскай нацыянальнай палітыкі пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) і т. Сталіна, пры брацкай дапамозе Савецкага саюза, былая калонія расійскага імпе-

рыялізма ператварылася ў адну з перадавых частак вялікай сацыялістычнай сям'і народаў, у развітую індустрыяльна-аграрную краіну, у сапраўдны фарпост СССР. Створаная пры дапамозе ўсяго Савецкага саюза прамысловасць БССР больш як у 10 раз перавышае прамысловасць тых губерній, якія былі на тэрыторыі сучаснай Савецкай Беларусі. Тэмпы росту прамысловасці Беларусі за апошнія гады перавышалі тэмпы росту прамысловасці ўсяго Савецкага саюза ў цэлым.

Пролетарыят БССР вельмі хутка павялічваецца колькасна. Быстрым тэмпам ён авалодвае вяршынямі тэхнікі, следуючы лозунгу правядыра сусветнага пролетарыята т. Сталіна: «тэхніка ў перыяд рэканструкцыі вырашае ўсё».

Таксама бурным тэмпам развіваецца сацыялістычная сельская гаспадарка. Там, дзе на худой неўрадливай зямлі беларускі мужык гнуў сваю шыю над ярмом памешчыка і кулака, зараз раскінуліся калгасы, саўгасы і машына-трактарныя станцыі.

Даўным даўно ўжо знікла былая забітасць беларускай вёскі. 72,6 проц. усіх бядняцкіх і сярэдняцкіх гаспадарак увашло ў калгасы. Больш 2300 трактароў апрацоўваюць калгасныя палі. Акрамя трактароў, МТС маюць 3660 трактарных плугоў, 7781 сеялку, 11434 жніўкі-самаскідкі, 613 трактарных сенакосілак, 424 трактарныя снопавязалкі, 1897 складаных малатарань і т. д. Лозунг т. Сталіна—«зрабіць ўсе калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі»—прайшоў у самыя гушчы калгаснага сялянства Беларусі. На тэрыторыі БССР 358 саўгасаў. За апошнія 10 год іх колькасць вырасла больш як у 2 разы.

Разам з гаспадарчымі поспехамі Савецкая Беларусь мае велізарныя поспехі і на фронце культуры, нацыянальнай па форме, сацыялістычнай па змесці. БССР першай у Савецкім саюзе ажыццявіла пастанову ЦК ВКП(б) ад 25 ліпеня 1930 г. аб усеагульным абавязковым пачатковым навучанні. Там, дзе раней не было ні адной вышэйшай школы, ні адной навукова-даследчай установы, цяпер іх дзесяткі, з дзесяткамі тысяч вучнёўскай моладзі, да 80 проц. якой—дзеці рабочых і сялян. Рабочыя і сяляне БССР ганарацца сваімі створанымі толькі Окцябрскай рэвалюцыяй бундэсшколамі культурнымі ўстановамі, аб якіх і марыць пельга было раней (Беларуская Акадэмія Навук, якая мае ўсесаюзнае значэнне, Беларускі Дзяржаўны Універсітэт, Вышэйшая Комуністычная сельска-гаспадарчая школа і т. п.).

На тэрыторыі БССР зараз працуюць 6962 школы, з іх 6263 на беларускай мове (да рэвалюцыі такіх школ не было зусім), з 25 тысячамі настаўнікаў і амаль мільёнам вучняў. Створана 10 тэатраў: выхадзіць 256 друкаваных газет і 8 часопісаў. За 1928-34 гг. у БССР выдана 1458 назваў мастацкай літаратуры. Творы беларускіх савецкіх пісьменнікаў разыходзяцца ў дзесятках тысяч экзэмпляраў, многія з іх вядомы ўсяму Савецкаму саюзу.

Дзе можна знайсці, акрамя краіны пролетарскай дыктатуры, пачобны размах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва і пры тым за такія кароткі перыяд? Толькі дзякуючы вялікай сацыялістычнай рэвалюцыі рабочыя і сяляне Беларусі знайшлі сваю сапраўдную радзіму і не аддадуць яе нікому.

Адчуваючы поўную бесперспектыўнасць сваёй дэкадэнскай і блізкае поўнае знішчэнне, класавы вораг пераходзіць да тэрарыстычных за-

бойстваў. Здрадніцкі стрэл у тав. Кірава, вырваўшы з радой большэвіцкай партыі аднаго з лепшых і адданейшых яе сыноў, выклікаў узрыў ненавісці ўсіх працоўных супроць падонкаў контррэвалюцыі.

За апошні час актывізуюцца прытаіўшыся антыпартыйныя і антысавецкія трацкісцка-зіноўеўскія і нацдэмаўскія элементы. Выявлены былыя верныя папличнікі «самога» пана Троцкага і Зіноўева, падлісаўшыя ў свой час вядомую «платформу 83». Яны тады «пакаляліся», каб мець магчымасць «адседжвацца», пакуль «гісторыя пакліча», як выражаўся іх «перманентны» настаўнік, зараз перадавы барацьбіт за інтарэсы міжнароднага фашызма.

Аб актывізацыі контррэвалюцыйных трацкісцка-зіноўеўскіх і нацыяналістычных элементаў у БССР сведчыць контррэвалюцыйнае выступленне на заводзе «Большэвік» трацкіста Галендо і рад іншых падобных выступленняў у радзе партарганізацый БССР (Фліор, Дунец і інш.).

Класавы вораг вышуквае ўсе мажлівыя ходы, каб дабіцца сваёй мэты—зваліць пролетарскую дыктатуру, ператварыць Савецкую краіну ў калонію імперыялізма і адрадзіць капіталізм.

Ахвосце контррэвалюцыі нязменна блакуецца з рэшткамі нацдэмаўшчыны. З-за мяжы пасылаецца новае папачненне, з рэвалюцэрамі і бомбамі, з запасам класавай помсты і ненавісці к Советам. Акрыленая новымі падзеямі, контррэвалюцыя марыць ужо аб новых палітычных забойствах, аб новых дыверсіях на савецкай тэрыторыі.

Але памыляецца, панове! Не спыніць вам ходу гісторыі, не павярнуць яе назад. Вам не ўдасца зноў зрабіць рабочага работнік-капіталістычнай фабрыкі, не ўдасца адарваць ад яго селяніна, які будзе заможнае калгаснае жыццё, зрабіць яго зброяй контррэвалюцыі, не ўдасца пасяліць нявер'е сярод рабочых Берліна, Вены, Парыжа, Нью-Ёрка ў перамогу сацыялізма.

Адзінаццаць год мінула з часу смерці геніяльнага правадыра Окцябра і сусветнай пролетарскай рэвалюцыі—В. І. Леніна. Партыя, як ніколі раней, цесна згуртавана вакол ленінскага ЦК, вакол прадаўжальнікаў справы Леніна, вакол Сталіна—правадыра сусветнага пролетарыята і вялікага зодчага сацыялістычнага грамадства.

Карта контррэвалюцыі біта. Забойства т. Кірава не пахіснула радой партыі і мільёнаў будаўнікоў сацыялізма. Шырокія масы працоўных яшчэ больш згуртаваліся вакол нашай партыі, вакол любімага правадыра тав. Сталіна.

* * *

«Вялікадзяржаўны рускі шавінізм з'яўляецца галоўнай небяспечай у маштабе ўсяго Савецкага саюза і ўсёй ВКП(б), але гэта ні ў якой меры не супярэчыць таму, што ў даны момант у Беларусі галоўную небяспеку прадстаўляе мясцовы беларускі нацыяналізм, які змыкаецца з імперыялістычнымі інтэрвентамі» (8 пленум ЦК КП(б)Б).

Ажыццяўленне большэвіцкай ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі адбываецца ў непрыкрытай барацьбе з усялякага роду нацыяналізмам і шавінізмам, з вялікадзяржаўным шавінізмам, які з'яўляецца галоўнай небяспечай ва ўсесаюзным маштабе, з мясцовым

беларускім нацыяналізмам, які зараз з'яўляецца галоўнай небяспечай ва ўмовах БССР, з усякімі іншымі відамі нацыяналізма і прымірэнства да іх.

КП(б)Б пад кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) правяла вялікую работу па выкрыццю і знішчэнню контррэвалюцыйнага беларускага нацыяналізма і дэмакратызма. КП(б)Б выкрыла і разграміла нацдэмаў у Наркамзе з іх кулацка-хутарскою практыкай, накіраванай на рэстаўрацыю капіталізма і памешчыкаў; выгнала нацдэмаў з Наркамасветы, Акадэміі Навук, Беларускага Дзяржаўнага Універсітэта і іншых культурных устаноў і арганізацый, дзе яны імкнуліся акапацца для сваёй шкодніцкай і рэстаўрацыйскай дзейнасці; выкрыла нацдэмаўскія шкодніцкія тэндэнцыі хавацца пад шыльдай «навукі», дзе пратаяжыныя агенты фашызма прыпадносілі свае «навуковыя тэорыі» аб бяскласавасці беларускай нацыі, аб асаблівых, «самабытных» шляхах гісторыі беларускага народу, якія няўхільна вядуць яго ў бок ад «Масквы» і бальшэвізма. КП(б)Б і органы пратэктарскай дыктатуры БССР раскрылі і знішчылі падпольныя фашысцка-дыверсійныя інтэрвенцыйныя арганізацыі беларускіх нацдэмаў, як «Саюз Вызвалення Беларусі» і «Беларускі Нацыянальны Цэнтр», ставіўшыя сабе мэтан — падрыхтоўку нападу на СССР і адтаржэнне Беларусі.

Асабліва вялікую работу правяла партыя па выкарчоўванню контррэвалюцыйнага нацдэмаўства ў час чысткі 1933 г. Партыя выкрыла прытаіўшыхся нацдэмаў, шкоднікаў, бандытаў, трацкістаў ў Беларускай Акадэміі Навук, выкрыла і разграміла нацдэмаўскую контррэвалюцыйную арганізацыю ў горацкіх сельска-гаспадарчых ВПУ, нацдэмаў у Наркамасветы, Наркамзе, Саюзе Письменников, радыкамітэце і т. д.

Беларускі контррэвалюцыйны нацыяналізм-дэмакратызм выражае буржуазна-рэстаўрацыйскія інтарэсы ўсіх знішчальных пераможных ходам соцыялізма капіталістычных элементаў, галоўным чынам кулацтва. Пад чорным сцягам ваяўнічай рэакцыі, пад сцягам нацыяналізма-дэмакратызма, збіраюцца ўсе тыя, хто прагне рэстаўрацыі капіталізму, вярнуць фабрыкі і заводы капіталістам, зямлю памешчыкам, насадзіць на весцы кулацка-хутарскія гаспадаркі, увекавечыць галечу і кулацкую эксплуатацыю.

Каб здзейсніць жаданні міжнароднай буржуазіі, контррэвалюцыйны нацыяналізм-дэмакратызм за апошнія гады асабліва ўзмоцнена праводзіць сваю контррэвалюцыйную работу на розных участках, падрыхтоўваючы адрыв БССР ад Савецкага саюза.

«Неабходна асабліва мець на ўвазе новую тактыку рускіх вялікадзяржаўных шавіністаў і беларускіх нацыяналістаў, падтрымліваемых усёй контррэвалюцыяй, у тым ліку і трацкістамі, якія на цяперашнім этапе блакуюцца паміж сабою на агульнай платформе адрыву БССР ад СССР для аслаблення пазіцый СССР і ўмацавання пазіцый капіталізма» (з паставы 8 пленума ЦК КП(б)Б).

У падрыхтоўцы інтэрвенцый выкарыстоўваюцца розныя сродкі: арганізацыя на тэрыторыі СССР (у тым ліку і БССР) узброеных фашысцкіх банд, тэрарыстычныя акты супроць прадстаўнікоў савецкай улады і партыі, ідэалагічная падрыхтоўка адрыву БССР ад Савецкага саюза і рэстаўрацыі капіталізма.

Арыентуючыся на фашысцкую Германію і Польшчу, выступаючы

супроць чырвонай пролетарскай Масквы, беларускія буржуазныя нацыяналісты імкнуцца ўсякім чынам адарваць працоўныя масы Савецкай Беларусі ад брацкіх нацыянальнасцей астатніх рэспублік Савецкага саюза, па магчымасці аддзяліць беларускую літаратурную мову і пісьменнасць ад мовы і пісьменнасці рускіх рабочых і сялян, адным словам—накіраваць усё эканамічнае і культурнае будаўніцтва Беларусі на шлях усямернага развіцця буржуазна-нацыяналістычнай культуры і рэстаўрацыі капіталізма.

У контррэвалюцыйнай дзейнасці, накіраванай на аддзяленне БССР ад Савецкага саюза, у адзіным блоку з беларускімі нацдэмамі ідуць вялікадзяржаўныя шавіністы, бундаўцы, польскія, літоўскія і іншыя нацыяналісты. Гэты блок падтрымліваюць трацкісты і зіноўеўцы і ўся контррэвалюцыйная падаць як замежная, так і прытаўшаяся ўнутры нашай краіны.

Але ў барацьбе з усімі намаганнямі інтэрвентаў і іх агентуры расце і мацнее Савецкі саюз, а разам з ім і Савецкая Беларусь—яго неадлучная частка, расце і квітнее яе сацыялістычная прамысловасць, яе сельская гаспадарка, яе культура. Барацьба з контррэвалюцыйным нацыянал-дэмакратызмам не павінна аслабіць наш фронт супроць вялікадзяржаўнага шавінізма. За апошні час наглядаецца актывізацыя вялікадзяржаўніцкіх элементаў, якія выступаюць то адкрыта, нагла, як чорнасоценец Прохараў у Акадэміі Навук, як распаясаўшыся вялікадзяржаўнікі ў адной са школ Веткаўскага раёна, забараняўшыя вучням «ради чистоты русского языка», гаварыць па-за школай на беларускай мове,—то заввалявана, пад маскай інтэрнацыяналізма, дэкларуючы неабходнасць беларусізацыі, а фактычна яе ігнаруючы.

Барацьба супроць усякага роду буржуазнага нацыяналізма, супроць чорнасоценнага вялікадзяржаўніцтва, контррэвалюцыйнага нацдэмакратызма, контррэвалюцыйных трацкісцка-зіноўеўскіх элементаў, барацьба за пролетарскі інтэрнацыяналізм з'яўляецца неабходнай умовай нашых далейшых перамог.

* * *

Ва ўмовах актывізацыі ўсіх класава-варожых элементаў, ва ўмовах, калі класавы вораг ідзе на тэрарыстычныя акты, прымяняе разнастайныя метады барацьбы супроць савецкай улады, выконваючы заказ інтэрвенцыянісцкіх фашысцкіх элементаў замежных дзяржаў, барацьба з контррэвалюцыйным нацдэмакратызмам набывае выключна важнае значэнне. Нацдэмаўскае атрэп'е асабліва шырока разгортвае свае інтэрвенцыянісцкія кулацка-рэстаўратарскія планы, ускладаючы вялікія надзеі, у сувязі з ускладненнем міжнароднай абстаноўкі, на вайну імперыялістычных дзяржаў з Савецкім саюзам. Прыход к уладзе фашыстаў у Германіі, выхад Германіі і Японіі з Лігі нацый, прамыя заклікі гітлераўцаў і інтэрвенцыянісцкіх колаў Японіі к вайне супроць Савецкага саюза акрыляюць і натхняюць нацдэмаў у іх барацьбе супроць савецкай улады. Яны дзейнічалі ў поўным кантакце і па заказе махрова-рэакцыйных імперыялістычных колаў буржуазных дзяржаў і асабліва фашысцкай Германіі.

Нам неабходна максімальна ўзмацніць барацьбу з контррэвалюцыйным нацдэмакратызмам, маючы ўвесь час на ўвазе, што ён з'яў-

ляецца цэнтрам прыцяжэння ўсіх антысавецкіх, нацыяналістычных, трацкісцка-зіноўеўскіх элементаў, якія ставяць стаўку на рэстаўрацыю капіталізма шляхам інтэрвенцыі капіталістычных дзяржаў у Савецкі саюз. Мы павінны ўвесь час памятаць, што бязлітасная барацьба з контррэвалюцыйным нацдэмакратызмам і іншымі відамі нацыяналізма неабходна і з мэтай быстрэйшага выкарчавання ў насасобных слаях працоўных рэштак нацыяналістычных перажыткаў, якія, паводле слоў т. Сталіна, асабліва жывучы.

Нам патрэбны сістэматычнае выкрыццё і барацьба з усякага роду буржуазным нацыяналізмам і нацпартунізмам усіх масцей.

Мы спынімся на асвятленні контррэвалюцыйнай дзейнасці нацдэмаў у пасляокцябрскі перыяд. Пастарасмся зрабіць гэта выключна сцісла, бо адзін артыкул такую тэму вычарпаць не можа.

* * *

У 1902 г. на беларускай тэрыторыі арганізуецца блізкая да эсэраў і пэпэсаўцаў «Беларуская рэвалюцыйная грамада». На сваім першым з'ездзе ў 1903 г. БРГ пераймяноўваецца ў «Беларускую сацыялістычную грамаду» (БСГ). У свой час **Ленін** назваў БСГ партый «дробна-буржуазных рэвалюцыянераў» (т. VIII, 2 выд., стар. 45). Як кулацка-эсэраўская партыя, яна з самага пачатку адлюстроўвала інтарэсы растучага кулака.

Праграма БСГ, прынятая ў студзені 1906 г., высоўвае патрабаванні буржуазна-дэмакратычных пераўтварэнняў надта ўмеранага толку і разлічана на саюз з манархіяй.

У 1906 г. пачаў выходзіць орган нацдэмакратызма «Наша ніва». Па імені гэтага галоўнага рупара нацдэмаўскай ідэалогіі таго часу ўвесь перыяд у развіцці нацыянал-дэмакратызма, з 1906 па 1915 год, называсца «нашаніўскім». «Наша ніва» апраўдала надзеі буржуазна-памешчыцкай улады і з першых-жа нумароў пачала ахайваць рэвалюцыю, рэвалюцыйны рух сялянства называла «вузка-эгалітарным». «Наша ніва» праводзіла вядомую буржуазна-нацыяналістычную тэорыю аб тым, што ніякіх класаў сярод беларусаў няма, што ўсе яны—родныя браты, адна дружная сямейка.

Твар кулака выпірае з усіх старонак «Нашай нівы». У поўнай адпаведнасці з жаданнямі царскай адміністрацыі «нашаніўцы» усхвалялі сталыпінскую рэформу і даказвалі, што хутары—лепшы паратунак для беларускай вёскі. Ідэалам дзяржаўнага ладу для нашаніўцаў была Англія—«мудрая вучыцельніца народаў».

Тады-ж, у нашаніўскую пару, складаецца і так званая «адраджанісцкая» канцэпцыя нацдэмаў.

Адраджанісцкая канцэпцыя нацдэмаў—гэта захаванне і ўмацаванне капіталістычных парадкаў на Беларусі, прычым такіх парадкаў, пры якіх павінны прымяняцца побач з капіталістычнымі метадамі самыя варварскія феадальна-памешчыцкія метады нажывы і эксплуатацыі. Гэта была рэакцыйна манархічная праграма барацьбы з працоўнымі масамі Беларусі, якія ўсе больш шырокім фронтам выступалі на барацьбу з капіталістычным ладам.

У час вайны нацдэмы верна абаранялі «адзіную і недзялімую»

Беларускія буржуазныя нацыяналісты пашлі на згодніцтва з найбольш рэакцыйнымі, у тым ліку і памешчыцкімі коламі. 25-27 сакавіка 1917 года ў Менску арганізоўваецца «Беларускі нацыянальны камітэт» на чале са Скірмунтам, буйным памешчыкам, былым членам і Дзяржаўнай думы. У склад камітэта ўваходзілі, побач з адвакатамі, ксяндзамі, чыноўнікамі і памешчыкамі, і члены БСГ, супрацоўнікі «Нашай нівы» — вядомыя цяпер усёй Беларусі нацдэмаўскія правакатары, «дзеячы» польскай імперыялістычнай ахранкі, як Смоліч, Краскоўскі і інш. У сілу сваёй памешчыцка-буржуазнай класавай прыроды «Беларускі нацыянальны камітэт» выказаўся за прадаўжэнне імперыялістычнай вайны да пераможнага канца і за недатыкальнасць прыватнай уласнасці.

Члены БСГ блакаваліся з памешчыкамі тыпу Скірмунта і Кастравіцкага, з паалей-сіяністамі, з «соцыялістамі-сіяністамі», з «Украінскаю радай» і т. д., абы толькі адстаяць «самабытны» буржуазна-памешчыцкі характар Беларусі.

Для згуртавання ўсяго беларускага нацыянальна-буржуазнага фронту нацдэмы ўсіх масцей склікалі ў ліпені 1917 г. у Менску з'езд прадстаўнікоў усіх беларускіх нацыяналістычных арганізацый, дзе склалася «Цэнтральная рада беларускіх арганізацый і партый» — зародак будучага белавардзейскага ўрада. К моманту Окцябрскай рэвалюцыі нацдэмы, дзеінічаючы пад рознымі «соцыялістычнымі», «дэмакратычнымі» і інш. этыкеткамі, згуртоўваючы ўсе свае сілы, у тым ліку і ўзброеныя вайсковыя беларускія часці, зрабілі ўсё, што маглі, каб змагацца з рэвалюцыйнаю хваляй.

Каб пашкодзіць справе рэвалюцыі, нацдэмы стараліся ўнушыць рабочым і сялянам Беларусі лютую ненавісць к рускім рабочым і сялянам. Большэвізм нацдэмы імкнуліся прадставіць справай выключна рускай, якая беларусаў не датычыць і ім ненавісна. Рэвалюцыя соцыялістычная пад сцягам саветаў, рэвалюцыя, якая адбірае ад капіталістаў заводы і фабрыкі, ад памешчыкаў зямлю — нібы не адпавядала, як сцвярджалі нацдэмы, «нацыянальнаму характару» беларускага рабочага, асабліва селяніна, яго «культурнасці, мяккасці і далікатнасці душы». Рэвалюцыю на Беларусь, як сцвярджалі нацдэмы, прынеслі маскоўскія большэвікі, таму савецкая ўлада з'яўляецца чыста акупацыйнаю ўладай.

Аб'яднаўшыся, чорная раць беларускай контррэвалюцыі склікала 15 снежня 1917 года так званы «Першы беларускі кангрэс», дзе нацдэмы сваімі падтасаванымі дэпутатамі з эсэраў, менішавікоў, бундаўцаў, паалей-сіяністаў, кулакоў проціпаставілі Окцябрскай рэвалюцыі волю «беларускага народу».

Што-ж гаварыў гэты буржуазна-памешчыцка-кулацкі «народ»? Ён выказаўся супроць пролетарскай дыктатуры, за «дэмакратыю», г. зн. — за дыктатуру буржуазіі, за адрубна-хутарское землекарыстанне, за зямельную ўласнасць. Ён проціпаставіў сябе большэвіцкаму выканкому Заходняй обласці, як адзіны прадстаўнік «агульнанацыянальных» (г. зн. буржуазна-памешчыцкіх) беларускіх інтарэсаў. «Першы беларускі кангрэс», стварыў сталы «Совет з'езда», які потым ператварыўся ў нацыяналістычны белавардзейскі ўрад.

Толькі 100 дзён існаваў першы савецкі ўрад на Беларусі. Потым пачалася нямецкая акупацыя. Беларускія нацдэмы, якія да Окцябрскай рэвалюцыі абаранялі «адзіную і недзялімую» Расію, пакладалі

цяпер усе надзеі на рэстаўрацыю капіталізма з дапамогаю нямецкіх генералаў, называючы іх збавіцелямі ад большэвіцкага іга. Пад крыльцам нямецкага камандвання нацдэмы аб'яўляюць беларускую буржуазную незалежнасць у выглядзе так званай БНР (Беларускаяй народнай рэспублікі). Каб дабіцца прызнання новай «незалежнай» буржуазна-капіталістычнай дзяржавы, нацдэмы пасылаюць на імя Вільгельма II гнусную вернападданцкую тэлеграму, у якой вітаюць яго ваенныя поспехі, дзякуюць за вызваленне ад большэвікоў і просяць прызнаць іх дзяржаву.

Для больш паспяховай барацьбы з рэвалюцыяй, рада БНР імкнулася звязацца з усімі контррэвалюцыйнымі ўрадамі, што заснаваліся на тэрыторыі былой Расіі, са Скарападскім, з царскімі генераламі, з буржуазна-памешчыцкай Польшчай. Ад імя іх усіх рада прасіла сабе матар'яльнай дапамогі, усім прапанавала прадацца за сходную цану.

1 студзеня 1919 г. абвешчана была Беларуская Соцыялістычная Савецкая Рэспубліка. Рабочы і сялянні атрымалі магчымасць на сваёй зямлі заняцца соцыялістычным будаўніцтвам... Але не надўта ў восні 1919 г. большая частка тэрыторыі БССР была зноў акупавана, на гэты раз ужо белапалаякамі.

«Героем дня» нацдэмаў стаў маршал Пілсудскі. У дзень яго прыезду ў Менск нацдэмаўскі паэт А. Гарун трымаў прывітаную прамову, якая на сваёй гнуснасці можа раўнацца толькі з тэлеграмай Вільгельму. Каб заслужыць давер'е, нацдэмы пачалі арганізавань беларускія вансковыя часці для барацьбы з Чырвонай арміяй і зрынкалі ўсіх «шчырых беларусоў» дапамагчы белапалаякам. У гэты час нацдэмы знашлі і свайго «нацыянальнага генерала» вядомага Булак-Балаховіча. Бравы генерал пастараўся пакрыць беларускія палівогнішчамі пажараў, трунамі замучаных рабочых і сялян. У знак падзякі нацдэмы ўключылі Булак-Балаховіча ў сьпіс членаў «Беларускага ўрада» у якасці ваеннага міністра.

Аднак не ўтрымаліся на беларускай тэрыторыі нацдэмаўскія «героі». Пілсудскаму і Булак-Балаховічу разам з іх бандамі прыйшлося хцякаць. Усходняя частка Беларусі стала зноў, і на гэты раз назаўсёды, вольнай, савецкай. Здавалася—нацдэмам прышоў канец, няма больш выхадзі нацдэмаўскай контррэвалюцыі. Але клас эксплаататараў ніколі добраахвотна не пакідае гістарычную арэну і ўсяляк імкнецца прадоўжыць сваё існаванне. Узброеная барацьба супроць Савецкай закончылася правалам, нацдэмам прыйшлося мяняць тактыку.

Частка нацдэмаў пераехала за мяжу, дзе ў якасці членаў розных самазваных «ўрадаў» прапанавала усім і кожнаму прадаць беларускія лясы, торф, чыгунку, хлеб, пяньку і т. д. Другая частка нацдэмаў засталася ў Менску, каб працаваць тут у якасці разнастайных «спецыялістаў» — у галіне навукі, народнай асветы, зямельнай справы і т. д. Прыкідваючыся лаяльнай у адносінах да савецкай улады, гэтая група на справе вядзе падпольную разлагаючую работу, каб стварыць глебу для імперыялістычнай інтэрвенцыі ў ССР і адарваць Беларусь ад Савецкага саюза. Адначасова вядзецца разведка па заданню генеральных штабаў і ахранак заходніх дзяржаў. Нарэшце, грэняя частка нацдэмаў шляхам двурэшніцтва прабіраецца нават у КП(б)Б, займае (у асобе Ігнатюскага, Прышчэпава, Алеся Адамовіча, Баліцкага і іншых) адказныя месцы ў нашым савецкім і

партыйным апаратам і, прыкрываючыся партбілетам, праводзіць сваю контррэвалюцыйную работу.

Па загаду замежных органаў у канцы 1925 г. у Берліне збіраецца канферэнцыя эмігрантаў-беларусаў, якая нібы прызнае Менск «адзіным цэнтрам нацыянальна-дзяржаўнага адраджэння Беларусі», аб'яўляе аб ліквідацыі БНР і, прыкінуты лаяльнай да савецкай улады, просіць дазволу вярнуцца «на радзіму», каб спакойна заняцца культурнай дзейнасцю. Такі шлях нацдэмы лічылі найбольш мета-згодным для правядзення сваёй падрыўной контррэвалюцыйнай работы.

Апошні этап дзейнасці беларускага буржуазнага нацыяналізма прадстаўляе для нас выключны інтарэс і патрабуе больш падрабязнага разгляду. Азнаямленне з гісторыяй барацьбы, выкрыцця партыйна-контррэвалюцыйнай дзейнасці нацдэмаў і іх разгрому дапаможа нам у павышэнні нашай класавай рэвалюцыйнай пільнасці супроць усякага прытаіўшага ворага.

Пасля ацыхову белапалякаў у Менску засталіся асноўныя нацдэмаўскія кадры: Лёсік, Смоліч, Нескрашэвіч і інш., якія знешне нібы «прымаюць» савецкую ўладу. Ігнатоўскі, Баліцкі, Прышчэпаў, Алесь Адамовіч і іншыя іх сябры і паплечнікі перафарбоўваюцца яшчэ больш і, выконваючы дырэктыву сваіх гаспадароў з дэфензівы, уступаюць нават у рады кампарты і займаюць адказныя савецкія і партыйныя пасты.

У 1921 г. контррэвалюцыйныя нацдэмы ствараюць падпольную арганізацыю—«Саюз адраджэння Беларусі», якая потым, па прыкладу інтэрвенцыянісцкага «Саюза вызвалення Украіны», ператвараецца ў «Саюз вызвалення Беларусі». Паміж падпольнымі контррэвалюцыйнымі арганізацыямі РСФСР, Украіны і Беларусі ўстанаўляецца цесная сувязь. Адначасова наладжваецца патаемная перапіска з замежнымі белагвардзейскімі арганізацыямі, у абодва бакі пасылаюцца спецыяльныя ганцы для інструктажа. Аб'яднанне сіл контррэвалюцыі праходзіць пад знакам салідарнасці з агульна-класавымі задачамі буржуазна-памешчыцкай рэстаўрацыі.

Агенты нацыянал-дэмакратызма пранікаюць у дзяржаўныя ўстановы, ВНУ, дзе збіраюць сілы, патрэбныя ім для контррэвалюцыйнай работы. Прышчэпаў, апіраючыся на такіх служак нацыянал-дэмакратызма, як Кіслякоў і Гаурыйа Гарэцкі, дзейна насаджае праз зямельныя органы хутары па беларускіх вёсках. Прышчэпаў імкнецца зрабіць Наркамзем адным са штабаў шпёнскай нацдэмаўскай работы. Па заданню з-за мяжы, рад зямельных органаў робяцца прытулкам усіх антысавецкіх элементаў.

Для «акулачвання» беларускай вёскі Прышчэпавы задумалі план высялення з БССР некалькіх соцень тысяч беднякоў у Сібір, каб землі іх аддаць кулакам; і толькі дзякуючы пільнасці КП(б)Б ім не ўдалося гэты план ажыццявіць. Наркамземаўская інструкцыя аб «максімальных і мінімальных нормах», распрацаваная прышчэпаўскім паплечнікам «прафесарам» Кісляковым, прадугледжвала ўзаконенне буіных кулацкіх гаспадарак. Планы меліярацыйных работ, якія тады праводзіліся шкоднікамі з Наркамзема, прыспасабляліся да стратэгічных планаў інтэрвенцыянісцкіх армій

У буйных размерах праводзілі нацдэмы геадэзічна-землеўпарадкаваўчыя работы і таксама з контррэвалюцыйнаю мэтай: палегчыць пераход да хутарскіх кулацкіх гаспадарак. Карта геадэзічных работ пабудавана была ў выглядзе правільных тэаметрычных квадратаў, каб служыць добрым арыентарам для варожан артылерыі на далёкай адлегласці. Нацдэмаўскія агенты з зямельных органаў усяляк тармазілі землеўпарадкаванне соўгасаў і калгасаў: лічылі найбольш актуальным і першачарговым землеўпарадкаванне індыўідуальных гаспадарак. Так засеўшыя ў Наркамземе нацдэмы падрыхтоўвалі інтэрвенцыю, ахоўваючы сваю асноўную соцыяльную базу—кулацтва.

Партыя выкрыла нацдэмаўскую контррэвалюцыйную агентуру і выгнала яе з зямельных органаў. КП(б)Б пры дапамозе ЦК ВКП(б) раскрыла ўсю контррэвалюцыйную «навуковую» махінацыю беларуска-гвардзенскіх слуг з Наркамзема, Трактарцэнтра, Дзяржаплана і навукова-даследчых сельска-гаспадарчых інстытутаў, уся «дзеянасць» якой была накіравана на рэстаўрацыю капіталізма.

КП(б)Б раскрыла, пры дзейнай дапамозе самых шырокіх працоўных мас, што нацдэмаўскія гавары зямельнай палітыкі і «навукі», усе гэтыя Прышчэпавы, Масюковы, Гарэцкія, Журыкі, Кісяковы—з'яўляюцца платнымі агентамі замежных ахранак і разведчыкамі замежных інтэрвенцыянісцкіх армій і суро́ва расправілася з імі праз органы пролетарскай дыктатуры.

Партыя правяла вялікую работу па выкрыццю і ліквідацыі прышчэпаўскіх кулацкіх агентаў, засеўшых у зямельных органах і адтуль шкодзіўшых уздыму ўраджайнасці і соцыялістычнаму ператварэнню вёскі.

Ігнатоўскаму і Баліцкаму, нацдэмаўскім «упаўнаважаным» на культурным фронце, якія апіраліся на такіх верных слуг і паплечнікаў, як Пічэта, Лёсік, Смоліч, Некрашэвіч і іншыя,—часткова ўдавалася рыхтаваць нацдэмаўскія кадры ў навучальных установах і навукова-даследчых інстытутах.

Інбелкульт, дзе ў той час засела значная частка контррэвалюцыйных нацыянал-дэмакратычных элементаў, арганізоўваў розныя экспедыцыі і доследы яўна шкодніцкага і шпіёнскага характару. Усе шкодніцкія захады Прышчэпава зараз-жа знаходзілі ў нацдэмаўскіх колах Акадэміі Навук належнае тэарэтычнае абгрунтаванне. У розных частках Беларусі адкрыты былі «курсы беларусазнаўства» ці настаўніцка-лектарскія курсы, дзе Лёсік і К падрыхтоўвалі патрэбных для нацдэмаўскіх мэт людзей, дзе актыўна працавалі падпольныя гурткі, нахшталт гуртка Лістапада ў Слуцку, дзе аб бліжэйшым вызваленні ад «большэвіцкага іга» гаварылася ясна і адкрыта, як аб нечым немінучым, да чаго трэба рыхтавацца штодня.

Нацыянальная палітыка савецкай улады ўсяляк скажалася перад шырокімі працоўнымі масамі як у нацдэмаўскіх падручніках, так і ў часопісах, у публіцыстычнай літаратуры. лепшымі ў нацдэмаў лічыліся падручнікі, дзе зусім не ўпаміналіся такія словы, як «савецкая ўлада», «пролетарская рэвалюцыя», «дыктатура пролетарыята», «комуністычная партыя». Нацдэмы пісалі многа школьных падручнікаў, рэдагавалі і рэцэнзавалі «творы» адзін другога і не дапускалі ў гэтае «святое святых» людзей не сваіх, аўтараў, не закранутых нацдэмаўскай ідэалогіяй.

У сваіх літаратурна-публіцыстычных творах нацдэмаўскія літаратары ўсякімі мерамі даказвалі, што галоўнае ў нацыяналь-

най палітыцы савецкай улады на Беларусі—нацдэмаўскі ідэал «мужыцкай (чытай: памешчыцка-капіталістычнай) улады». Пра гэта пісаў адзін з кіраўнікоў Берлінскай канферэнцыі—А. Цвікевіч, тлумачачы сэнс новай «савецкай арыентацыі» нацдэмаў.

«Выходзіла,—пісаў Цвікевіч,—што беларускую «мужыцкую праўду», аб якой пісаў яшчэ Кастусь Каліноўскі, адначасова шукалі і тут і там, шукала яе незалежніцкая думка за кардонам, выяўленая ў асобе ўрада БНР, але таксама, і з не меншым поспехам, шукала яе і змагалася за яе беларуская комуністычная думка на абшары Савецкай Беларусі».)

Гэтая хлусня патрэбна была нацдэмаўскаму ідэалагу, каб прыкрыць сапраўдную прычыну свайго прыезду ў БССР, «змену» вех і адвесці вочы рабочых і сялян Беларусі ад інтэрвенцыянісцка-разведных задач, ускладзеных генеральнымі штабамі і ахранкамі некаторых заходніх дзяржаў на Цвікевіча і яго сяброў. Задачы гэтыя можна было выканаць толькі з дапамогай надта асцярожнай палітычнай маскіроўкі і афіцыйльнага «ура» савецкай уладзе.

Патаемныя мыслі нацдэмаў часам усё-ж неасцярожна прарываюцца. У час «Полымя» № 4 за 1926 г. Цвікевіч пісаў:

«Калі, думала беларуская эміграцыя, нельга здзейсніць «незалежную Беларусь» сёння, дык гэта не значыць, што яна не здзейсніцца заўтра; калі нельга правесці сваю праграму «ударам у лоб», дык трэба праводзіць яе стараной. Важна, каб правільны быў прынцып. Калі прынцып справядлівы, дык рэшта становіцца толькі пытаннем часу, дасціпнай тактыкі і натуі змагання. А для гэтага трэба быць толькі цярдлівым, разважна спакойным і ўпартым».

У гэтым кароткім урыўку дана ў сціслым выглядзе ўся праграма нацдэмаўскай контррэвалюцыйнай дзейнасці на новым этапе, праграма двурушніцтва, з якім можа канкураваць толькі агіднае двурушніцтва зіноўеўска-каменеўскай групы.

Інтэрвенцыя—галоўны сцяг нацдэмаўскай контррэвалюцыі. У гэты бок былі накіраваны ўсе дырэктывы замежных ахранак.

Нацдэмаўская інтэрвенцыянісцкая работа вялася ў асноўным у наступных кірунках:

1. Умацаванне тых класавых сіл, на якія магла-б абаперціся чужаземная інтэрвенцыя—кулацтва, рэшткі гарадской буржуазіі і рэакцыяная частка беларускай інтэлігенцыі;

2. Шпіёнская правакатарская, шкодніцкая работа, падрыхтоўка і арганізацыя тэрарыстычных актаў супроць прадстаўнікоў савецкай улады. У гэтым напрамку развівалася контррэвалюцыйная дзейнасць Прышчэпава, Баліцкага, Ігнатоўскага, Мятлы, Дварчаніна, Рак-Міхайлоўскага і іншых;

3. Ідэалагічная падрыхтоўка інтэрвенцыі, адрыву БССР ад Савецкага саюза і далучэнне яе да беларускай Польшчы. Сюды адносіцца распрацоўка і пашырэнне кулацкіх рэакцыйных, ультра-шавіністычных тэорый, якія ў далейшым маглі-б палегчыць справу Булак-Балаховіча.

4. Усялякае затрыманне росту большэвіцкіх кадраў будаўніцтва беларускай пролетарскай культуры і пролетарскіх культур нацменшасцей у Беларусі, усямерная падрыхтоўка і прасоўванне кадраў нацдэмаўскай контррэвалюцыі.

Пленум ЦК КП(б)Б у 1932 г. так ахарактарызаваў контррэволюцыйную ідэалагічную дзейнасць беларускіх нацдэмаў:

«Тэорыя «самабытнасці», ставячая ў аснову вугла буржуазны нацыяналізм, узводзячы ў прынцып вузка-нацыянальную абмежаванасць, затушоўванне брацкай дапамогі Беларусі з боку рабочых і працоўных Савецкага саюза, выкарчоўванне з беларускай мовы ўсяго таго, што яе збліжае з культурай народаў СССР, у прыватнасці, з рускай культурай, і насычэнне мовы польскімі і чэшскімі, незразумелымі шырокім масамі словамі, вытручванне слоў, народжаных пролетарскай рэвалюцыяй, «тэорыя» барацьбы рускай і беларускай культур і сувязі беларускай культуры з капіталістычным Захадам—усе гэтыя і падобныя ім «тэорыі» служылі справе ідэалагічнай падрыхтоўкі інтэрвенцыі».

* * *

Носьбіты ідэалогіі беларускага нацыянал-дэмакратызма ўжо і раней імкнуліся ўнутры працоўным Беларусі, асабліва дробна-буржуазным і інтэлігенцкім колам, ненавідзець « Маскве і Окцябрскай рэвалюцыі і такім чынам ідэалагічна падрыхтаваць прыход чужаземных інтэрвентаў, «збавіцеляў ад большэвізма».

Савецкая ўлада, даводзілі ідэалагі інтэрвенцыі, была заўсёды чужою для беларускага народу, рэвалюцыя «чужымі далася рукамі», беларуская краіна «перажывае камуністычную акупацыю».

За хвалёнай кулацка-рэстаўратарскай самабытнасцю хавалася ўсё, што не прымала саветаў, пролетарскай дыктатуры, камунізма. Аб «самабытных прымітыўных формах жыцця» гаварыў Ф. Тўрук.^{*)} К захаванню «дэмакратычнай самабытнасці» Беларусі з яе дзякаю, бездарожжам і кулацкім гнётам заклікаў Е. Канчэр.^{**)} Але рэкорд і тут пабіў «бацька» нацыянал-дэмакратызма В. Ластоўскі, склаўшы свае «10 загадаў народных», дзе з біёленскім пафасам контррэвалюцыйнага месі навучаў сваіх прыхільнікаў дзякай ненавідзе да ўсяго «чужога», г. зн.—камуністычнага.

З усёй чорнасоцэннай тырады нацдэма так і выпіраюць «чужынцы»—гэта «маскалі», большэвікі, савецкая ўлада.

Нацдэмы ідуць нага ў нагу з нямецкімі фашыстамі, выхваляючы «расавыя» адзнакі беларускага народу.

Усё добрае можа ісці толькі ад таго народу, які прадстаўляе сабой чыстую славянскую расу. Такім для нацдэмаў з'яўляецца толькі беларускі народ, які па прыродзе сваёй «любіць праўду і красу» (Ластоўскі), «будова цела яго крыху даікатнейшая, чым у расынах рысы твару яго—«тонкія і мяккія» (А. Смоліч).

З пункту погляду нацдэмаўскіх прыхільнікаў расавай славянскай чыстаты лепшым довадам шкоднасці маскалёў з'яўляецца іх нечыста-славянскае паходжанне.

Пад ненавідным для нацдэмаў «рускім народам» трэба разумець працоўных, якія скінулі ўладу буржуазіі і памешчыкаў. З вялікадзяржаўнікамі тыпу акадэміка Карскага, праф. М. Каяловіча і іншымі, якія адмаўляюць беларусам нават у праве на самастойную мову,

*) Ф. Тўрук, Белорусское движение, стр. 2

**) Е. Канчэр, Белорусский вопрос, стр. 128

нацдэмы застаюцца ў згодзе. У «расійска-славянскім» нацыяналізме нацдэмы абвінавачваюць ні каго іншага, як тую-ж «Маскву», большэвікоў.

У ненавісці да рускага пролетарыята адлюстроўвалася лютая ненавісць капіталіста, кулака да пролетарскай рэвалюцыі. Ненавісць да ўсяго «маскоўскага» уласціва была не толькі беларускім нацдэмам. Украінскія контррэвалюцыйныя нацыяналісты ў гэтых адносінах зусім падобны да сваіх беларускіх лабрацімцаў.

Украінскі нацыяналіст-фашыст Данцоў, працуючы на тэрыторыі Заходняй Украіны ў поўным кантакце з урадам Пілсудскага і на яго грошы, даў па ўсяму буржуазна-нацыяналістычнаму фронту дырэктыву: «Адзіны паратунак для Украіны—гэта разарваць культурную сувязь з Расіяй і «ісці ў навук» да Еўропы». Выконваючы даччоўскую дырэктыву, фашыст Хвylёвы, двурушнік з партбілетам у кішэні, выкідае лозунг—«Прэч (гэть) ад Масквы, даеш Еўропу», з яго паплечнік Шумскі і за ім нацыянал-апартуністычная група былых членаў кіраўніцтва КПЗУ—Васількова і Туранскага, якія потым перашлі на бок фашызма, цалкам Хвylёвага падтрымлівалі.

Пленум Выканкома Комінтэрна ў сваёй рэзалюцыі ад 18 лютага 1928 г. адзначыў:

«Канстатаваць, што адпайшая група Васількова—Туранскага выражае палітычныя настроі вярхоўкі дробнай буржуазіі, кулацтва і дробна-буржуазнай нацыяналістычнай інтэлігенцыі..., што палітычная платформа гэтай групы (нацыяналізм, траўля СССР і УССР, адмаўленне ад лозунга канфіскацыі зямлі і фактычнае падтрыманне аграрнай палітыкі Пілсудскага, блакаванне з буржуазнай украінскай дэмакратыяй, так званая «заходняя» арыентацыя і т. п.) ператварае яе ў зброю польскага нацыяналізма. Гэтая група не толькі парывае з пролетарыятам, але і здраджвае інтарэсам украінскага народу, бо яна аб'ектыўна дапамагае яго закляцейшаму ворагу—польскаму імперыялізму».*)

Далейшы шлях украінскага контррэвалюцыйнага нацыяналізма паказаў поўную правільнасць прыведзенай рэзалюцыі ВККІ не толькі для Украіны, але і для Беларусі.

Беларускія і украінскія нацыяналісты мелі аднолькавую сацыяльную базу—кулацкую, аднолькава былі і іх палітычныя мэты. Не дзіва, што іх контррэвалюцыйная дзейнасць прыходзіла ў поўным кантакце. СВУ інструктаваў дзейнасць «Саюза вызвалення Беларусі», а Луцкевіч і Кувалодзілі ў кантакт з УНДО і Данцовым. У поўнай згодзе з лозунгам «Прэч ад Масквы, даеш Еўропу» Максім Гарэцкі пачаў агітаваць за увядзенне на тэрыторыі БССР лацінскай азбукі. Лацінка патрэбна была нацдэмам для таго, каб лягчэй разарваць сувязь БССР з астатнімі брацкімі рэспублікамі Савецкага саюза, рэстаўраваць капіталізм.

Гэтан-жа мэта служыла і «тэорыя» барацьбы двух культур украінскіх і беларускіх нацыяналістаў.

Тэорыя барацьбы двух культур—рускай і беларускай—ставіла сабе тую-ж мэту: разарваць інтэрнацыянальнае братства працоўных Савецкага саюза, ператварыць беларускую культуру з нацыянальнай

* Е. Гірчак, стар. 221

па форме і соцыялістычнай па зместу ў буржуазна-нацыяналістычную, у культуру фашысцкай Польшчы, у культуру гітлераўцаў. «Тэорыя» барацьбы двух культур была важнейшым сродкам у руках нацдэмаў у іх намаганнях адарваць БССР ад Савецкага саюза, арыентуючыся на капіталістычны Запад. «Тэорыя» барацьбы двух культур, як і іншыя контррэвалюцыйныя нацдэмаўскія тэорыі, поўнасьцю іманавала рэакцыйна-рэстаўратарскім поглядам вялікадзяржаўнікаў.

Абодва віды нацыяналізма выступаюць адзіным фронтам там, дзе справа ідзе аб барацьбе супроць пролетарыята, за рэстаўрацыю буржуазна-памешчыцкага ладу, за захаванне права эксплуатацыі рабочых і сялян. Мясцовы нацыяналізм у барацьбе супроць большэвізма яднаецца з вялікадзяржаўным шавінізмам. У барацьбе супроць большэвізма Дзенікін аб'яднаўся з «Беларускай радай», Савінкаў з Булак-Балаховічам, а А. Цвікевіч з прафесарам М. О. Каяловічам, вядомым у свой час русіфікатарам, натхняльнікам крывавых распраў 1863—64 гг., паклаўшым пачатак таму «западно-руссизму», які прывёў у такое захапленне беларускіх нацдэмаў.

У «западно-руссках» — гэтых ідэолагах ваенна-феадальнага рэжыма — нацдэмы знашлі сабе саюзнікаў для барацьбы з тым-жа ненавісным ім большэвізмам, з «Масквою».

«Масква» сучасная, соцыялістычная, выклікала і выклікае ў нацдэмаў толькі ненавісьць і жах. Гэтай «Маскве» яны ўсюды шкодзіць як толькі могуць, ідуць на службу ў дэфензіву, у штабы іншаземных імперыялістычных армій, падрыхтоўваюць супроць яе інтэрвенцыйніцкі напад. Затое Масква Гавароўскіх, Сапуновых, Каяловічаў і Абраўсвых-вешацеляў, Масква цэнтр ваенна-феадальнай палітыкі, натхняльніца палітыкі каланіяльнага драпежніцтва і ўдушэння нацыянальных меншасцей, адным словам — старая чорнасоценная Масква двухглавага арла выклікала ў контррэвалюцыйных нацдэмаў толькі палітычныя сімпатыі. Адсюль і ўзмацненая зацікаўленасць «западно-руссизмом» у контррэвалюцыйных нацдэмаў, адсюль выкапаванне з архіва зусім забытых імен яго прадстаўнікоў. «Западно-русы» мінулага ператварыліся ў Дзенікіных, Юдзенічаў, Калчакоў і сяброў і пабрацімцаў контррэвалюцыйнага нацдэмакратызма.

Вялікую контррэвалюцыйную работу правялі нацдэмы і на гістарычным фронце. Гісторыкі-нацдэмы «навукова» абгрунтоўвалі свае гэрэтычныя палажэнні аб адзінстве беларускай нацыі і адсутнасці срод беларусаў класавай барацьбы, аб тым, што «пролетарыят не ўяўляецца характэрным для Беларусі і што Окцябрская рэвалюцыя на Беларусі праведзена ў процівагу інтарэсам беларускага народу штыкамі расійскіх салдат.

Паглыбляючы сваю тэорыю, нацдэмы «даводзілі» у сваіх творах, што «дэмакратызм» — спрадвечная асаблівасць беларускага народу, што паводле ўсіх «гістарычных даных» беларусы стаяць бліжэй да капіталістычнага Западу, чым да большэвіцкай Расіі, што беларуская інтэлігенцыя, вышаўшая з «простага народу», з сялянства, ўяўляецца адзінай рухаючай сілай усёй гісторыі Беларусі, што «за гэтыя стагоддзі» на Беларусі былі XV і XVI стагоддзі.

Нацдэмаўскія гісторыкі акапаліся ў «таварыстве гісторыкаў-марксістаў», дзе перхабавалі Ігнатюскі, Віткоўскі, агенты інтэрвентаў, і дзе дасягнулі дапамогі ганімога Юзава і Рыўліна, якія ўсяцяк падтрымлівалі і ўсхвалялі іх.

Пар
рыі Б
на гіс
інскаг
цыйну
кісцка

Пар
і на л
Абчук
бсўкі,
крыва

На
крыла
дэмаў
кіраўн
Проха

Іме
кіраўн
зместу
квіту
ваторі

На
скае»,
нацме
кнуліс
белару
ці «кр

«Кр
камі н
СССР,

На
«воль
ахрана
адарва
Крывіч
можна
лістыч
дзячы

Па
ны», «
быць
сваіго
Крыўс
якія н
адзна
аддаю

Кр
пролет

Гіс
Совец
часткі

Партыя выкрыла контррэвалюцыйную нацдэмаўскую схему гісторыі БССР у «гісторыкаў» Пічэты і Ігнатоўскага, выкрыла шкодніка на гістарычным фронце—Віткоўскага—прыхільніка і саратніка украінскага фашыста і шпіка Яворскага; партыя раскрыла контррэвалюцыйную трацкісцкую кантрабанду у «творах» Рыўліна, Югава, трацкісцка-бундаўскую кантрабанду ў Чэрняўскага і іншых «гісторыкаў».

Партыя выявіла і выкрыла трацкісцка-нацдэмаўскую агентуру і на літаратурна-мовазнаўчым фронце БССР у выглядзе Бабарэкі, Абчука, Юдэльсона, Цветкова, Бузука, Мацюкевіча, Пеначкіна, Дубсўкі, Пушчы і іншых контррэвалюцыянераў, з якіх некаторыя прыкрываліся партыйным білетам.

На фронце выяўленчага мастацтва і музыкі партыя таксама выкрыла контррэвалюцыйную дзейнасць «прафесара» Шчакаціхіна, нацдэмаўскія канцэнцы ў музыцы Дрэйсана, якія падтрымліваў былы кіраўнік Галоўмастацтва—Дунец, чорнасоценныя тэоры ў музыцы Прохарава і т. д.

Іменна ў барацьбе з буржуазнымі нацыяналістамі ўсіх відаў пад кіраўніцтвам КП(б)Б культура, мастацтва, сацыялістычнае па свайму зместу і нацыянальнае па форме, дасягнула ў БССР блискучага росквіту (дзясяткі музеяў, Саюз мастакоў, музычны тэхнікум і кансерваторыя, багатая літаратура на беларускай і іншых мовах).

Нацдэмаўскія шавіністы з Наркамасветы, ненавідзячы ўсё «маскоўскае», ставілі стаўку на закрыццё ў БССР рускіх школ і школ іншых нацменшасцей. У той-жа час «вучонія» мовазнаўцы з нацдэмаў імкнуліся даказаць усяму свету, што беларусы—гэта не беларусы, але беларутэны ці, што яшчэ вярней, «крывічы» У словах «беларутэн» ці «крывіч» не чуваць ужо нічога «маскоўскага», рускага.

«Крывічанская ідэалогія» для падкупленых інішаземнымі ахранкамі нацдэмаў становіцца сімвалам інтэрвенцыянісцкага нападу на СССР, сцягам утварэння кулацка-фашысцкай Беларусі.

Нацдэмаўская «Крывія»—гэта фашысцкая Беларусь. Праўда, гэта «вольная Крывія» адбудоўвалася, галоўным чынам у канцэлярыях ахранак і дэфензіў тых дзяржаў, якія асабліва ёй сімпатызавалі, каб адарваць Беларусь ад Савецкага саюза; праўда, міністры «зямі Крывічанскай» у свой час «вольна» абшралі парогі толькі тых, каму можна прадацца, а пазней, вярнуўшыся ў БССР, па загаду імперыялістычных дзяржаў і на іх-жа грошы «адбудоўвалі» «Крывію», шкодзячы сацыялістычнаму будаўніцтву.

Па нацдэмаўскай тэрміналогіі «вольны»—гэта значыць «буржуазны», «небольшэвіцкі», не належачы рабочым. Вольным беларус можа быць толькі ў сваёй «Крывіі», пад крыўскім сцягам, працуючы на свайго «роднага» «крыўскага» капіталіста, кулака, памешчыка. Крыўская нацыя—гэта нацыя «сваіх», родных паміж сабою людзей, якія не ведаюць унутранай барацьбы і выступаюць толькі супроць адзінага ворага—чужаземца, нацыя, дзе эксплуатаемыя пакорліва аддаюцца ўладзе «сваіх» эксплуатаатараў.

Крывія—гэта рэстаўраваная БНР—краіна шыбеніц і галечы для пролетарыята і працоўнага сялянства.

* * *

Гістарычна-славутыя гады першай пяцігодкі змянілі твар вялікага Савецкага саюза і Беларускай Савецкай краіны—яго неадлучнай часткі. Пермога суцэльнай калектывізацыі, пераход мільёнаў распы-

лених сялянскіх гаспадарак ад індывідуальнай распыленай да буйнай соцыялістычнай гаспадаркі на базе навейшай тэхнікі, большэнзацыя калгасаў—усё гэта было неабходнай умовай магутнага ўздыму добрабыту калгасных мас.

На аснове суцэльнай калектывізацыі сялянскіх гаспадарак і ліквідацыі кулацтва як класа знішчаецца тая глеба, якая безупынна нараджае капіталізм. Але класы добраахвотна ніколі не здаюць свае пазіцыі.

«Дыктатура пролетарыята,—пісаў Ленін,—ёсць упорная барацьба, крывавая і бяскроўная, гвалтоўная і мірная, ваенная і гаспадарчая, педагагічная і адміністрацыйная, супроць сіл і традыцый старога грамадства».*)

Асноўная задача пролетарскай дыктатуры—пабудаваць соцыялістычную эканоміку, знішчыць класы.

«Знішчэнне класаў—справа доўгай, труднай, упорнай класвай барацьбы, якая пасля звяржэння ўлады капітала, пасля разбурэння буржуазнай дзяржавы, пасля ўстанаўлення дыктатуры пролетарыята, не знікае (як уяўляюць пашлякі старога соцыялізма і старой соцыял-дэмакратыі), а толькі мяняе сваю форму, становячыся ва многіх адносінах яшчэ бяэлітасней» **)

У першыя гады пяцігодкі былі раскрыты падпольныя контррэволюцыйныя арганізацыі, якія ставілі сабе мэтан шкодніцтва і падрыхтоўку інтэрвенцыі. Яны працавалі як у РСФСР, так і ў іншых саюзных рэспубліках. Да гэтых партый адносіліся: так званая «премпартыя», падпольная арганізацыя буржуазных інтэлігентаў кадэцкага напрамку на чале з праф. Рамзіным, лічыўшая, што дзяржаўная ўлада павінна быць аніята ад рабочых і перадапа спецам. г. зп. буржуазі Рабчыным, Канавалавым і інш. «Трудовая крестьянская партия» на чале з прафесарамі Кандрацэвым і Чаянавым кулацкая эсэраўская партыя, выражаўшая погляды кулацтва, ліквідуюмага ў працэсе суцэльнай калектывізацыі; меншавіцкі замежны цэнтр меў у СССР сваё «Саюзнае бюро», якое пад кіравніцтвам старых меншавіцкіх зуброў Громана, Суханава і іншых, імкнулася згуртаваць вакол меншавіцкіх лозунгаў—звяржэння савецкай улады пэўныя колы усіх незадаволеных савецкай уладай, выбітых з калы буржуазных інтэлігентаў, раскулачаных, разарышыхся гандляроў, да трацкістаў і зіноўеўцаў уключна.

Не гледзячы на некаторыя «адценні» у палітычных напрамках, адзначаныя партыі і палітычныя групы працавалі паміж сабою ў поўным кантакце; кіруючыя цэнтры усіх іх нязменна вялі за граніцу ў капіталістычныя трэсты, ваенныя штабы і штабы ахранак.

У саюзных рэспубліках раскрываліся таксама контррэволюцыйныя антысавецкія арганізацыі буржуазна-нацыяналістычнага характару; да іх можна аднесці султан-галісцаў у Татарыі, мусаватыстаў у Азербайджане, дашпакаў у Арменіі, меншавікоў у Грузіі, Абхазіі і Аджарыі, рэшткі басмачоў ва Узбекістане і ў Таджыкістане. Адпаведныя арганізацыі былі даўно ўжо разгромлены савецкай уладай, але іх рэшткі, якія працавалі ў глыбокім падполлі і асабліва акты-

*) Ленін—т. XXV, выд. 2, стар. 193.

**) Ленін—т. XXIV, выд. 2, стар. 315.

візаваліся ў гады першай пяцігодкі, сям-там раскрываліся органамі пролетарскай дыктатуры.

Найбольшую цікавасць для нас прадстаўляе дзейнасць контррэволюцыйных нацыяналістаў на тэрыторыі Украіны, бо паміж абставінамі класавай барацьбы на Беларусі і Украіне вельмі многа падобнага, што сказалася на падабенстве і блізкасці паміж сабою адпаведных антысавецкіх арганізацый і іх ідэалогіі.

У Заходняй Украіне стварылася, на грошы польскага фашызма, спецыяльная арганізацыя для перакідвання на гэты бок граніцы агентаў ахранкі, мажорных нацыяналістаў, не бачыўшых іншых мажлівасцей існавання «рідной Украіны», як толькі ў выглядзе аўтаномнай адзінкі ў складзе фашысцкай Польшчы. Такіх перакінута было не мала. Некаторыя з іх пралезлі ў партыю і занялі даволі адказныя пасты. «Гісторык» Яворскі—член контррэволюцыйнай арганізацыі і агент ахранкі; Міхаіл Левіцкі, прыкрыўшы сваю здрадніцкую нацыяналістычную работу партбілетам; Скорбен—найміт дэфензівы і правакатар—пралез у культпроп Чэрнігаўскага абкома і інш. Адно з кіруючых ролей сярод нацыяналістаў адыграў Грушэўскі, які стаяў на чале «Украінскага нацыянальнага цэнтра».

Украінскія нацыяналісты выступілі з адкрытай прапагандаю фашызма. Нацыянал-фашыст, Н. Хвільевы, які некалі выступаў з прапановай аб неадкладнай і пагалоўнай украінізацыі рускага пролетарыята Украіны, а пазней кіраўнік нацыяналістычнай літаратурнай групы «Ваплітэ», пісаў: «Тэмперамент фашызма не можа не выклікаці сімпатыі... Фашысцкая мужная цэльнасць павінна быць нам бліжэй роднай разляпанай псіхікі... Калі нашы погляды ў гэтым выпадку супадаюць з імкненнямі нашай-жа дробнай буржуазіі і нават фашыстаў, то гэта зусім не значыць, што мы памыляемся». Такі твар не прыкрытага фашыста.

Наогул фашызм сярод украінскіх нацыяналістаў вельмі папулярны. У Польшчы ёсць нават спецыяльная арганізацыя «украінскі фашыстаў», якая раней існавала толькі на польскія грошы, а цяпер шукае натхнення і падтрымання больш у Гітлера.

«Наш кліч»—орган «ОУН» («Арганізацыя украінскіх нацыяналістаў») у нумары ад 7 ліпеня 1933 г. прама гаворыць, што іх нацыяналістычная праграма ёсць фашысцкая праграма: «з імем украінскага нацыяналізма, мы ўжо прывыклі злучаць пэўны сэнс: гэта ёсць грамадска-палітычны рух, які сёння распаўсюджан па ўсяму свету. У адной краіне ён праявіў сябе як фашызм, у другой як гітлерызм, а ў нас проста як нацыяналізма».*)

Для нас надта цікавы паказанні арыштаваных украінскіх нацыяналістаў аб характары іх дзейнасці.**)

Лазінскі: «...Для ажыццяўлення сваёй мэты: знішчэння савецкай улады на Украіне і адтаржэння Украіны ад СССР, для стварэння самастойнай украінскай дзяржавы (буржуазна-дэмакратычнай рэспублікі) нацыяналістычны блок падрыхтоўваў узброенае паўстанне, і сігнал для інтэрвенцыі і паралельную акцыю з інтэрвентамі».

Вікуль: «Пачынаючы з 1927 г., арганізацыя вяла работу, накіраваную на падрыхтоўку узброенага паўстання і інтэрвенцыі супроць дыкта-

*) «Знішчыць украінскі нацыяналізм на тэарэтычным фронце». Зборнік Буаміні 1934 г.

**) Паказанні нацыяналістаў Украіны цытуюцца па кн. С. В. Касіора—«Ітогі і бліжэйшыя задачы правядзення нацыяналістычнай палітыкі на Украіне». Менск 1933 г.

туры пролетарыята на Совецкай Украіне. Гэта работа з'яўляецца адным са звенняў агульнага плана інтэрвенцыі, супроць Совецкага саюза ў цэлым. Палітычны цэнтр арганізацыі, які ўзначальваўся Грушэўскім, дагаварыўся аб сумесных дзеяннях, накіраваных на звяржэнне савецкай улады, з рускімі кадэцкімі коламі, рускімі эсэрамі, грузінскімі меншавікамі, беларускімі нацыяналістамі».

Бушкованы (ашуканскім шляхам пралезшы ў КПЗУ, былы атаман фашысцкай арганізацыі «січавых стральцоў»): «У другой палове лютага 1933 г. мне паведаміў Бандрыўскі, што ў Берлін прыбыў Сушно і хоча бачыцца са мной. Сушно пры сустрэчы са мной паведаміў, што сумесна з Ярым ен меў гутарку з А. Розенбергам, рэфрэктамі гітлераускай партыі па закардонных справах і староннікам інтэрвенцыі супроць СССР. На падставе гэтай гутаркі Сушно сказаў мне, што Германія бярэ рэзкі антысавецкі курс і прыступае да кааліцыі з Італіяй, Англіяй і Францыяй для стварэння інтэрвенцыйскага блока супроць СССР, што Германія пачынае ўжо весці перагаворы з Польшчай, з тым каб і яе ўцягнуць у блок. Розенберг, паводле слоў Сушно, лічыць, што УВО («Украінская ваенная арганізацыя») павінна разгарнуць непасрэдную акцыю супроць савецкай улады, бо прыход Гітлера к уладзе і яго агрэсіўны курс супроць СССР стварылі спрыяючую сітуацыю для адрыву Украіны ад Саюза і стварэння, пры дапамозе інтэрвенцыі, незалежнай украінскай нацыянальнай дзяржавы».

Скорбень: «Мае ўступленне ў партыю насіла двуручніцкі, контррэвалюцыйны характар. Я ўступіў у РКП(б), як член «Польскай ваеннай арганізацыі» (ПОВ). Мая задача заключалася ў тым, каб дабіцца давер'я партыі, выкарыстаць яго супроць партыі і савецкай улады ў мэтах і інтарэсах ПОВ. Знаходзячыся ў радах партыі са студзеня 1919 г. да дня арышту, займаючы рад адказных пастоў у партыйным апарате, я, прыкрываючыся партыйным білетам, веў контррэвалюцыйную работу, з'яўляўся кіраўніком ПОВ па Украіне».

Контррэвалюцыйная дзейнасць нацыяналістаў на Украіне і ўсякіх іншых контррэвалюцыянераў, у тым ліку і рускіх белогвардзейцаў, палягчалася наўнасна нацыяналістычнага ўхілу і групоўкі былога наркома асветы—Скрыпніка. Скрыпнік, меўшы і ў мінулым цэлы рад грубейшых нацыяналістычных памылак, зрабіўся лідэрам для нацыяналістаў. З яго данамогай украінскія нацыяналісты рассяджвалі сваіх агентаў, прыбылых з-за мяжы, па савецкіх установах. Скрыпнік і яго група на практыцы змыкаліся з контррэвалюцыянерамі, працаваўшымі на інтэрвенцыю.

Апошні паратунак буржуазія бачыць у фашызме. Фашызм гэта ідэалогія найбольш чорнай рэакцыі фінансавога капіталізма. Беларускія нацдэмы, як агенты імперыялізма, стаяць цалкам на пазіцыі фашызма, поўнасна падтрымліваючы фашыстаў у іх адкрытай імперыялістычнай палітыцы распалявання вайны, у палітыцы інтэрвенцыі супроць Совецкага саюза.

Нацдэмы на ўсе лады выхваляюць фашысцкія карпарацыі. Эра дэмакратызма, па іх думцы, даўно ўжо скончылася, бо дэмакратыя недастаткова абараняе прыватную ўласнасць ад пачаганняў пролетарыята. Парламенты развальваюцца, «на іх месца нараджаецца новая форма, новы ідэал грамадства і палітычнага ладу—карпаратызм»^{*)}

^{*)} «Беларуская крыніца», № 25 1934 г.

«Карпаратызм нікога не думае, ані знішчаць, ані псаваць прыватную ўласнасць, бо якое права мае хто робіць гэта?—а імкнецца к таму, каб усе грамадскія класы: сяляне, работнікі, купцы, фабрыканты, а таксама розныя арганізацыі, прафесіі, карпарацыі і т. д. злучыць у адну вялікую арганізацыю для агульнага добра.»*)

Відаць, візіты беларускіх нацдэмаў з Вільні ў Берлін да «самога» Альфрэда Розенберга далі свае вынікі. Падрыўная антысавецкая дзейнасць нацдэмаў па падрыхтоўцы інтэрвенцыі знаходзіцца пад кіраўніцтвам людзей, добра напрактыкаваных у справе барацьбы з камунізмам. Нацдэмаўская Вільня пачала адкрыта размаўляць мовач гітлераўскага Берліна.

Адзін фашыст прама сказаў, што працоўнае сялянства павінна было паслужыць буржуазіі і кулацтву у якасці гною, на якім бы добра вырастала багацце эксплуатацараў, прычым «святшчэнны прынцып недатыкальнасці» іх уласнасці добра ахоўваўся б бізуном фашысцкага жандара «вольнай» (ад улады рабочых) БНР.

Палітычным ідэалам нацдэмаў была недатыкальнасць прыватнай уласнасці, памешчыцкай і кулацкай зямлі.

Мэтай нацдэмаў з'яўлялася, як сведчыць Краскоўскі: «Арганізацыя народнага «урада», які шляхам нацыянальнага сходу выбірае прэзідэнта рэспублікі і ўстанаўляе выбарчы закон... У галіне эканамічнай—арганізацыя эканамічных адносін на прынцыпе права прыватнай уласнасці (на зямлю, прадпрыемствы, рухомую і нерухомую маёмасць) поўнага і неад'емнага... У галіне фінансавай—правядзенне палітыкі, якая базуецца на іншаземных пазыкі і канцэсіі» (з паказанняў).

Нацдэмы жадалі зноў насадзіць на вёсцы памешчыка і кулака, прадпрыемствы вярнуць капіталістам, а зямныя багацці Беларусі аддаць на эксплуатацыю іншаземнаму капіталу. У сваіх зваротах да замежных дыпламатаў «паўнамоцныя міністры» БНР абяцалі зрабіць гое-ж самае.

У выпадку інтэрвенцыі нацдэмы, як яны адкрыта прызнаваліся пры допыце, ставілі сабе мэтай «зваржэнне савецкай улады і ўстанаўленне Беларускай народнай рэспублікі пад пратэктарствам Польшчы».

Нацдэм Краскоўскі, прызнаючы інтэрвенцыянісцкія мэты сваёй контррэвалюцыйнай групы, выразна ўказвае, на каго яны думалі абалерціся ў час вайны. «...Потым мы павінны былі згадзіцца і падтрымліваць устаноўкі паланафільскай часткі ва ўсёй нацыянал-дэмакратычнай рабоце, у прыватнасці ўстаноўку на інтэрвенцыю і зваржэнне савецкай улады. Для дасягнення гэтых задач апорай павінны былі з'явіцца заможнае кулацкае сялянства і антысавецкая частка гарадскога насельніцтва. Для ваеннага кіраўніцтва масамі ў гэты момант памячалася скарыстанне кадраў афіцэрства» (з паказанняў).

Інтэрвенцыянісцкія мэты ставілі сабе ўсе контррэвалюцыйныя групіроўкі, працаваўшыя на савецкай тэрыторыі (бундаўцаў, трацкістаў, зіноўеўцаў, польскіх, латышскіх і літоўскіх нацыяналістаў і рускіх вялікадзяржаўнікаў). Контррэвалюцыйныя нацдэмы былі з імі ў цеснай сувязі. Нацдэмаўскія агенты наведвалі і кантрацьеўска-чаянаўскую падпольную арганізацыю, і ленынградскіх контррэвалюцыйных гісторыкаў з групы Тарле, Ефрэмава—кіраўніка СВУ.

*) «Беларуская крыніца», № 25, 1934 г.

Пры размеркаванні міністэрскіх партфеляў, партфель ваеннага міністра намячаўся нацдэмаўскаму «генералу» Булак-Балаховічу, пагромных спраў майстру, герою бандыцкага нападу на Палессе. Не менш характэрнымі па сваёй контррэвалюцыйнай «густапсовасці» былі і іншыя кандыдаты ў беларускія міністры. Урад адноўленай БНР павінен быў мець прадстаўнікоў розных грамадскіх колаў — капіталістаў, кулакоў, памешчыкаў, буржуазных інтэлігентаў, за выключэннем, зразумела, працоўных сялян і рабочых. Ён павінен быў насаджаць у народзе пашану да прыватнай уласнасці, а для гэтага патрэбна была моцная царква. У нацдэмаўскіх планах буржуазна-памешчыцкай рэстаўрацыі царкве адводзіцца значнае месца.

Летам 1930 г. контррэвалюцыйная дзеінасць «Саюза Вызвалення Беларусі» была раскрыта партыяй. Яго кіраўнікі і тыя члены, якіх удалося выявіць, пазбаўлены былі магчымасці прадаўжаць сваю шкодніцкую інтэрвенцыйніцкую дзейнасць.

Сярод прытаіўшыхся быў Ігнатоўскі — адзін з галоўных кіраўнікоў беларускага контррэвалюцыйнага нацыянал-дэмакратызма. Яго «стаж» служэння буржуазіі быў надта вялікі, бо служыў ён многім «панам». У 1913 г. прымаў удзел ў гнуснейшай справе — рэдагаванні зборніка вернападданцкіх артыкулаў, прысвечаных 300-годдзю дома Раманавых. У час ваіны з патхненнем апытаваў сярод бежанцаў у Яраслаўлі за «ваіну да пераможнага канца», хоць сам для сябе палічыў больш выгядным заставацца ў тыле.

Учас рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, уступіўшы з правакацыйна-зdraдніцкаю мэтай у рады камуністычнай партыі, Ігнатоўскі выконваў для сваіх гаспадароў, якія плацілі яму званкай манетам, найбольш адказныя работы. Стоячы на адказных савецкіх пасадах, ён служыў цэнтрам прыцягнення ўсіх контррэвалюцыйных нацыяналістычных элементаў, абараняючы іх перад савецкаю ўладай, размяркоўваючы іх па савецкаму апарату. У 1922 г. ён выратаваў ад ссылак Я. Лесіка і прыстроіў яго ў Наркамасветы і БДУ. Гэта ён збіраў на ўсяму СССР нацдэмаў і перавозіў іх у Беларусь, а потым шукаў ім пасады, найбольш цёплыя і карысныя для нацдэмаўскай контррэвалюцыйнай справы.

Ігнатоўскі быў творцам буржуазнай, шкодніцкай схемы гісторыі Беларусі, і многія гады, з дапамогаю сваіх супрацоўнікаў-трацкістаў, выдаваў яе за марксісцкую. Ён з'яўляўся адным з аўтараў тэорыі адзінства беларускай нацыі і абараняў яе да канца. Гэты старэйшы і вопытнейшы «зубр» нацдэмаўства і дэфензівы ўпарты даводзіў, што раней беларускаму сялянству жылося значна лепш.

Выкрыты партыяй, Ігнатоўскі круціцца вужаквай, падае пакаянняныя заявы з прызнаннем сваіх «памылак» толькі для таго, каб партыя не раскрыла галоўнага яго работы ў дэфензіве, аднак партыя канчаткова выкінула са сваіх радоў правакатара-ахрашніка і яго паплечніка.

* * *

Уся савецкая краіна, а разам з ёй і БССР паспяхова скончылі першую пяцігодку. Нашы грандыёзныя поспехі ў галіне сацыялістычнага будаўніцтва не маглі не адбіцца на нашым унутраным і міжнародным становішчы. СССР стаў магутнаю, непераможнаю сілай.

«... Увесь свет раскалоўся на два лагеры, на лагер людзей, якія брэшуць на нас без стомы, і лагер людзей, якія здзіўлены поспехамі пяцігодкі, не гаворачы ўжо аб тым, што ёсць і ўзмацняецца наш уласны лагер ва ўсім свеце,—лагер рабочага класа капіталістычных краін, які радвешча поспехам рабочага класа СССР і гатовы аказаць ёй падтрыманне на страх буржуазіі ўсяго свету»...

Унутры СССР...«аказаліся вышыбленымі з калыны апошнія рэшткі паміраючых класаў: прамыслоўцы і іх чэлядзь, гандляры і іх прыспешнікі, былыя дваране і папы, кулакі і падкулачнікі, былыя белыя афіцэры і ўраднікі, былыя паліцэйскія і жандармы, усякага роду буржуазныя інтэлігенты шавіністычнага толку і ўсе іншыя антысавецкія элементы». *)

Класавы вораг схаваўся, пастараўся перабудавацца, на некаторы час змяніў свой твар, прыкінуўся любячым СССР і соцыялізм і нават савецкім актывістам.

«Пайсці ў простую атаку супроць савецкай улады гэтыя паны ўжо не ў сілах. Яны і іх класы некалькі раз вялі ўжо такія атакі, але былі разбіты і рассеяны. Таму адно, што застаецца ім рабіць,—гэта паскудзіць і шкодзіць рабочым, калгаснікам, савецкай уладзе, партыі... Трэба мець на ўвазе, што рост магутнасці савецкай дзяржавы будзе ўзмацняць супраціўленне апошніх рэштак паміраючых класаў. Іменна таму, што яны паміраюць і дажываюць апошнія дні, яны будуць пераходзіць ад адных форм наскакаў да другіх, больш рэзкіх форм наскакаў, апелюючы да адсталых пластоў насельніцтва і мабілізуючы іх супроць савецкай улады... На гэтай глебе могуць ажыць і заварушцы разбітых груп старых контррэвалюцыйных партый эсэраў, меншавікоў, буржуазных нацыяналістаў цэнтра і акраін (падкрэслена намі—П. К.), могуць ажыць і заварушцы асколкі контррэвалюцыйных апазіцыйных элементаў з трацкістаў і прыхільнікаў ухільістаў». **)

З нявыкрытых рэштак разгромленага СВБ нацдэмы ствараюць «Беларускі нацыянальны цэнтр». Для папаўнення новымі «кадрамі» нацдэмаўскага фронту з-за мяжы спешна перакінуліся правакатары і шпіёны: Рак-Міхайлоўскі, Валюшын, Мятла, Гаўрылюк, Дварчанін і іншыя. Многа год таму назад па заданню ахранкі яны прымалі ўдзел у якасці правакатараў у нацыянальна-рэвалюцыйным руху Заходняй Беларусі. Іх «арыштоўвалі», яны «сядзелі» у турмах і сталі вядомымі шырокім рабоча-сялянскім масам. Як «рэвалюцыянеры», яны пралезлі ў кампартыю, а потым фашысцкай дэфензівай былі пасланы ў БССР пад выглядам «абмену» палітычных вязняў для інтэрвенцыйнісцкай работы.

У БССР кіравнікі «Беларускага нацыянальнага цэнтра» і іх агенты рассеяліся па адказных месцах, адкуль можна было дзейнічаць з найбольшай эфектыўнасцю (дзяржаўныя ўстановы, ВУЧ, Акадэмія Навук, музей, тэатры і т. д.).

У новых абставінах нацдэмы павялі дліню вельмі тонка. Яны пачалі «актыўна» «змагацца» з нацыянал-дэмакратызмам. З гэтаю мэ-

Сталін. Вынікі першай пяцігодкі

*) Гім-жа.

тай яны трымалі прамовы, давалі ў газеты інтэрв'ю, пісалі артыкулы (Мятла, Рак-Міхайлоўскі, Янель, Бабровіч і інш.), дыхалі паказнай ненавісцю да польскага імперыялізма, да фашызма, і ў гэты-ж час самі яднеліся з усімі фашыстамі, шпіёнамі і правакатарамі, працаваўшымі за мяжой (Луцкевіч, Остроўскі, Езавітаў, Пігулеўскі, Варонка, Якавюк).

Дзеячы «Беларускага нацыянальнага цэнтра» аб'яднеліся з польскімі і германскімі фашыстамі і звязаліся непасрэдна з Розенбергам, з рускімі і украінскімі белагвардзцамі, з астаткамі ранейшых буржуазных партый, што захаваліся яшчэ на Беларусі,—эсэрамі, бундаўцамі, трацкістамі, членамі БСГ і інш.—і на грошы замежных контрразведак выконвалі шпіёнскую работу.

Прадаўжаючы нацдэмаўскія традыцыі, нацдэмы і іх агенты колькі маглі шкодзілі на фронце навукі і культуры. У радзе раснаўшчыны нацыянальных меншасцей пераводзіліся на беларускую мову, скарачалася выданне кніг і падручнікаў на мовах нацменшасцей, зрываўся справа падрыхтоўкі для ішанацыянальных школ педагогічных кадраў. У Крупскім раёне нацдэмаўскія агенты цікавалі настаўніка Сцепуро, дабіўшыся яго выключэння з профсаюза і зняцця з работы за тое толькі, што ён напісаў у сельсовет наперку на рускай мове. Прыкрываючыся фальшыва-нацыянальным сцягам, рад літаратараў скарысталі гнілы лібералізм рэдактароў літаратурных часопісаў і газет, зрабіўшы адкрытую кулацкую нацыянал-дэмакратычную рэвалюцыйную вылазку ў літаратуру (творы і артыкулы Сідарэнка-Пеначкіна і С. Баранавых). Гэтыя вылазкі адлюстроўвалі «ішалёнае супраціўленне разгромленага, але яшчэ капчаткова недабітага, класавога ворага разгорнутаю сацыялістычнаму наступленню на ўсім фронце» (з пастановы ЦК КП(б)Б ад 28 студзеня 1933 года).

У справе барацьбы з нацыянал-дэмакратызмам велізарнае значэнне маюць кадры—большэвіцкія кадры адданных барацьбітоў за сацыялізм. Добра ведаючы гэта, нацдэмы многа стараўся прыкладці к таму, каб сарваць падрыхтоўку кадраў як для сельскай гаспадаркі (гарацкія сельска-гаспадарчыя ВНУ, Свінагадоўчы інстытут), так і для іншых галін. Нацдэмы імкнуліся зрабіць нашы ВНУ няздольнымі выканаць сваю асноўную задачу, дабіваліся штучнага раскальвання нашых навучальных устаноў на карлікавыя інстытуты без навучальнага абсталявання, без прафесараў і выкладчыкаў, з расколатымі на многа частак і таму непрацаздольнымі кафедрамі (у бульбяным інстытуце было толькі 2—3 дзесяткі студэнтаў).

Каб сарваць падрыхтоўку кадраў, нацдэмы стараліся лепшых студэнтаў—членаў партыі—«выпускаць датэрмінова» ці адрываць ад вучобы і з 2 курса пасылаць на практычную работу, а няздольных, ці тых, каго можна было скарыстаць як матэрыял для нацдэмаўскага чыльву, яны пакідалі вучыцца. У выніку часам па некалькі год не было выпуску закончыўшых вучобу студэнтаў, а розныя «датэрміновыя» недавучкі на месцах псавалі справу развіцця народнай гаспадаркі.

Каб разваліць большэвіцкую навукова-даследчую работу, нацдэмы з асабліваю ахвотай пранікалі ў навукова-даследчыя ўстановы БССР і працягвалі там свае контррэвалюцыйныя ўстаноўкі, карыстаючыся падтрыманнем усіх антысовецкіх элементаў. У навукова-даследчых інстытутах сельска-гаспадарчага характару яны былі найбольш актыўны. Шкоднік нацдэм Кіркор распрацоўваў свае інтэрвенцыянісц-

кія пла
Журык
Дмітк
у школ

З ас
больш
(да 193

На
кія над
інтэрве
Навук.
крывац
цыі та
контрр
Дурнов
Ластоў
які зак
ў 1919
ў школ
ныя за
рыка»

Пар
у чака
смецце
і па м
Белару
навуко
і цэлы
скай—
цоўных
дэмія
выкры

Не
Акрам
і дэфе
азны п
і пры
шчы ў
камітэ
рук, і

Пра
у 1933
боту г
цыйна
парты
ступіў
«Прав
грубей
раду т
вукі.

Пар
савую,

кія планы землеўпарадкавання, група шкоднікаў пад кіраўніцтвам Журыка займалася масавым знішчэннем свінога пагалоўя, нацдэм Дмиткевіч імкнуўся штучна зніжаць паспяховасць савецкіх дзяцел у школах, з мэтай дыскрэдытацыі справы савецкай народнай асветы.

З асабліваю ахвотай нацдэмы дзейнічалі ў Акадэміі Навук. Найбольш мацерыя зубры нацыянал-дэмакратызма і ў самы апошні час (да 1933 г.) праводзілі там сваю контррэвалюцыйную работу.

На Акадэмію Навук контррэвалюцыйныя нацдэмы ўскладалі вялікія надзеі, хацелі зрабіць яе адным з галоўных апорных пунктаў інтэрвенцыйнскай работы. Карта нацдэмаў была біта і ў Акадэміі Навук. Пры неаслабным кіраўніцтве партыі адна за другою сталі раскрывацца контррэвалюцыйныя нацдэмаўскія псеўданавуковыя канцэпцыі такіх «вучоных» і «акадэмікаў» як Эпімах Шыпіла стары зубр контррэвалюцыі, былы прафесар духоўнай акадэміі ў царскія часы; Дурново—«мовазнаўца», дастойны брат слаўтага царскага міністра; Ластоўскі—ідэёвы натхняльнік нацдэмаўскай інтэрвенцыі; Пекрашэвіч, які заклікаў французскіх інтэрвентаў на беларускую тэрыторыю яшчэ ў 1919 годзе; Я. Лесік, які веў нацдэмаўскую анцісавецкую прапаганду ў школьных падручніках па белмове; Ігнатоўскі, які выконваў адказныя заданні дэфензівы на пасгу акадэмічнага прэзідэнта і «гісторыка» і многіх іншых.

Партыя выкрыла і выгнала з Акадэміі Навук прытаіўшыхся там у чаканні «зручнага часу» папоў, ксяндзоў, кулакоў і іншае смецце, якое ператварылася ў «знаўцаў» мовы, мастацтва, гісторыі і па меры сваіх сіл і талентаў шкодзіла на ўсіх гэтых участках Беларускай Акадэміі Навук пад кіраўніцтвам партыі стала буйнейшым навуковым цэнтрам з дзесяткамі навукова-даследчых інстытутаў і цэлым радам інстытутаў—яўрэйскай, польскай, літоўскай і латышскай—пролетарскіх культур. У брацкім саюзе і супрацоўніцтве працоўных усіх нацыянальнасцей, насяляючых Савецкую Беларусь, Акадэмія Навук пад кіраўніцтвам КП(б)Б расце і будзе расці далей, выкрываючы ўсе махінацыі класавага ворага.

Не менш актыўна нацдэмы дзейнічалі ў савецкіх установах. Акрамя Наркамзема, дзе нацдэмаўскую дзейнасць узначальваў шпён і дэфензіўшчык Масюкоў, можна адзначыць Дзяржплан, дзе буйны перараджэнец і нацдэм Бондар, выходзячы з кандрацьеўскіх і прышчэпаўскіх тэорый, трымаў курс на скарачэнне пасеўнай плошчы ў БССР, на надзвычай маруднае развіццё жывёлагадоўлі і т. д.; камітэт радыёвяшчання, дзе падвізаўся «выпрабаваны» нацдэм Марук, і іншыя ўстановы.

Пздаўжаючы барацьбу з буржуазным нацыяналізмам, КП(б)Б у 1933-34 гг., на чале са сваім ЦК і тав. Гікало правяла вялікую работу па выкрыццю і разгрому рэштак беларускага контррэвалюцыйнага нацдэмаўства. На студзеньскім пленуме ЦК КП(б)Б (1933 г.) партыя выкрыла нацдэмаў Сідарэнка, Нікановіча, Баранавых, выступіўшых пад фальшыва-нацыянальным сцягам, і з дапамогаю «Правды» разграміла іх. Адначасова ЦК КП(б)Б выкрыв цэлы рад грубейшых палітычных памылак нацдэмаўскага парадку ў цэлага раду таварышоў, якія працавалі ў розных галінах мастацтва і навукі.

Партыя правяла цэлы рад мерапрыемстваў, каб забяспечыць класавую, большэвіцкую вытрыманасць работы культурных устаноў,

выкрыла цэлы рад шкоднікаў-трацкістаў і нацдэмаў на навуковым фронце: Рыўлін, Гесен, Чарняўскі, Югаў, Аруцёнянц і інш.

У пачатку 1933 года КП(б)Б дала жорсткі бой нацдэмам, цкаваўшым савецкага настаўніка Сцепуро за тое, што ён дома газарыў на руску. Тт. Гікало і Галадзед у сваім лісце ў «Правду» ад 4 сакавіка 1933 г. далі належную палітычную кваліфікацыю гэтай новай нацдэмаўскай вылазцы.

Пленум ЦК і менскага гаркома КП(б)Б у сакавіку 1933 г. падвялі вынікі ўсёй работы КП(б)Б за гэты год па разгрому контррэвалюцыі на Беларусі і далі ясную, канкрэтную праграму далейшай барацьбы з класавым ворагам. Карыстаючыся гэтай праграмай, партыя правяла летам і ўвосень 1933 г. ачыстку сваіх радоў ад усяго варожага, нацдэмаўскага, вялікадзяржаўна-шавіністычнага, ад усіх прытаіўшыхся трацкістаў, бундаўцаў і іншага смецця.

Летам 1933 г. контррэвалюцыйная арганізацыя нацдэмаў—«Беларускі нацыянальны цэнтр»—была выкрыта адначасова з «Украінскім нацыянальным цэнтрам». Нацдэмаўскія дзеячы і шпікі з БІІ і былі арыштаваны. Снежаньскі пленум ЦК і ЦКК нанес новы, рашучы ўдар нацдэмаўскай дзейнасці на новым этапе.

Аднак, нельга паручыцца за тое, што ўсе нацдэмы і нацдэмаўскія агенты выкрыты, што нацдэмаўскай шкодніцкай дзейнасці ў нас няма. Класавая барацьба ў бліжэйшы час, у час рашучай ліквідацыі рэштак паразітычных класаў, будзе ўзмацняцца. У гэтай барацьбе будзе карыстацца ўсе больш складанымі завуалаванымі формамі. Патрабуецца ўзмоцненая большэвіцкая пільнасць для выкрыцця яшчэ нявыкрытых агентаў нацыянал-дэмакратызма, яшчэ больш упартая барацьба за падрыхтоўку новых большэвіцкіх кадраў з рабочых і сялян-калгаснікаў для усіх участкаў гаспадарчага будаўніцтва, за большэвіцкую беларусізацыю, за ўзмацненне брацкай сувязі з усімі нацыянальнасцямі як БССР, так і ўсяго Савецкага саюза. Патрабуецца доўгая і напружаная работа, каб да канца выкарчаваць спадчыну контррэвалюцыйнай нацдэмаўшчыны з усіх участкаў навукі і мастацтва.

Трэба памятаць, што выкананне задач другой пяцігодкі—пяцігодкі пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства—праходзіць ва ўмовах абвостранай класавай барацьбы, што класавыя ворагі пролетарыята і працоўных мас у перадсмяротных сударгах не грэбаюць ніякімі сродкамі барацьбы супроць камуністычнай партыі і савецкай улады. Таму паспяховая барацьба з усімі рэшткамі капіталістычных класаў у нашай краіне, з рэшткамі беларускага контррэвалюцыйнага нацдэмакратызма і нацыянал-шавінізмам іншых колераў (вялікадзяржаўным, яўрэйскім, польскім і інш.), з рэшткамі паследышай трацкісцка-зіноўеўскай апазіцыі і апартуністамі усіх масцен—патрабуе ад усіх партыйных арганізацый, ад кожнага камуніста і ўсіх працоўных падзесьцярыць сваю рэвалюцыйную пільнасць на ўсіх участках нашай работы, своечасова і бясплітасна выяўляць, выкрываць усялякія спробы і імкненні класавых ворагаў перашкодзіць справе соцыялістычнага будаўніцтва.

МО
совета

Мен

Бел
старш
таў. У
станов
і посп

Тав
соцыял
даркі,
стычн
працоў
партыі

У да
найвял
з тав.
стычну

У б
станові

МО

Пар

Тав
характ
на баз
народн
цоўных
поміцы
таў ад
паведн
могай
саюзе.

Тав.
ніцтва
савецк
нымі, і

КНІЖНАЯ ПАЛІЦА

МОЛАТАУ, В. М. Адчотны даклад аб рабоце ўрада VII з'езду
советаў СССР 28-га студзеня 1935 года.

Менск, Белпартвыдавецтва, 1935 г. С. 64. Ц. 50.

Белпартвыдавецтвам выдан асобнай брашураі бліскучы даклад старшыні СНК СССР тав. Молатава на VII усесаюзным з'ездзе советаў. У першай частцы даклада дан глыбокі аналіз міжнароднага становішча, адносін Савецкага саюза з капіталістычнымі краінамі і поспехаў барацьбы савецкага ўрада за мір.

Тав. Молатаў разгортвае карціну гіганцкіх дасягненняў сацыялістычнага будаўніцтва ў галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарта, абароназдольнасці краіны і ліквідацыі капіталістычных элементаў. Ён падкрэслівае агромны рост давер'я, адданасці працоўных савецкай уладзе, іх згуртаванасць вакол камуністычнай партыі.

У дакладзе тав. Молатава з выключнай яснасцю паказана, што найвялікшыя заветы Леніна пад кіраўніцтвам нашай партыі на чале з тав. Сталіным аб ператварэнні Расіі ў сацыялістычную выкананы.

У брашуры змешчана таксама заключнае слова т. Молатава і пастановы VII усесаюзнага з'езда советаў па дакладу ўрада СССР.

МОЛОТОВ, В. М. Об изменениях в советской конституции.

Партиздат ЦК ВКП(б), 1935 г. С. 46. Ц. 25 к.

Тав. Молатаў у сваім дакладзе на VII з'ездзе советаў СССР, характарызуючы асноўныя палажэнні савецкай канстытуцыі 1918 г., на базе якіх рабочы клас будаваў сваю дзяржаву, забяспечыў уздым народнай гаспадаркі, рост культуры і матэрыяльнага добрабыту працоўных мас, спыняецца на буйнейшых зменах, што адбыліся ў эканоміцы і сацыяльнай структуры краіны за апошнія гады. Тав. Молатаў адзначае, што наша канстытуцыя павінна быць прыведзена ў адпаведнасць з цяперашнімі суадносінамі класавых сіл, з поўнай перамогай прынцыпаў сацыялістычнай грамадскай уласнасці ў Савецкім саюзе.

Тав. Молатаў паказвае, што поспехі сацыялістычнага будаўніцтва высоўваюць на перадак дня пытанне аб далейшым развіцці савецкага дэмакратызма, аб замене не зусім роўных выбараў—роўнымі, многаступенных—прамымі, адкрытых—закрытымі.

У той час, як у Совецкім саюзе пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, пад кіраўніцтвам т. Сталіна максімальна і ўсебакова развіваецца пролетарская дэмакратыя, працоўныя масы ўсямерна ўцягваюцца ў справу кіравання дзяржавай, капіталістычныя краіны ліквідуюць рэшткі ўяўнай буржуазнай дэмакратыі і парламентарызма, пераходзячы к фашысцкай сістэме кіравання, прамога тэрору і гвалту над працоўнымі масамі.

У канцы брашуры змешчана пастанова VII з'езда советаў аб ўнясенні некаторых змен у канстытуцыю СССР.

ОРДЖОНИКИДЗЕ, С. Отчетный доклад Народного Комиссариата Тяжелой Промышленности VII Съезду советов 31 января 1935 г.

Москва, Партиздат, 1935 г. С. 62. Ц. 65 к.

Даклад тав. Орджанікідзе на VII з'ездзе советаў з'яўляецца адным з яркіх дакументаў эпохі сацыялістычнай індустрыялізацыі. У ім прыведзены пераканаўчыя і бяспрэчныя довады таго, што вялікія ідэі вучэння Леніна і Сталіна ператвораны партыяй у жыццё і сталі ўжо магутнай матэрыяльнай сілай сучаснасці.

Падкрэсліўшы, што буйная машынная індустрыя з'яўляецца эканамічнай базай сацыялізму, тав. Орджанікідзе падрабязнымі лічбамі і фактамі ілюструе гіганцкі рост нашай цяжкай прамысловасці па ўсіх яе галінах (электрыфікацыя, чорная і колерная металургія, вугальная і нафтавая прамысловасць, хімічная прамысловасць, машынабудаванне). На канкрэтных прыкладах паасобных прадпрыемстваў тав. Орджанікідзе паказвае ўзоры добра і дрэннай работы гаспадарнікаў.

У канцы змешчаны заключнае слова тав. Орджанікідзе і пастанова VII усесаюзнага з'езда советаў па справядліваму дакладу Народнага Камісарыята Цяжкай Прамысловасці.

ЕНУКИДЗЕ, А. С. Доклад по конституционным вопросам на VII съезде советов СССР

1935 г., С. 29. Ц. 20 к.

У сваім дакладзе тав. Енукідзе спыняецца на зменах і папраўках канстытуцыі, прынятых ЦВК СССР у працэсе заканадаўчай работы на аснове сацыяльна-эканамічных зрухаў у краіне паміж VI і VII-м усесаюзнымі з'ездамі советаў. Ён пералічвае заканадаўчыя мерапрыемствы ўрада СССР аб зменах у структуры і практыцы работы органаў улады ў адпаведнасці з рашэннямі XVII з'езда партыі.

Тав. Енукідзе падкрэслівае, што канкрэтныя папраўкі і дадаткі ў канстытуцыі вынікаюць з: 1. разбуйнення наркаматаў і цэнтральных ведамстваў, спецыялізацыі іх функцый, накіраваных на ўмацаванне кіраўніцтва адпаведнымі галінамі народнай гаспадаркі; 2. прывядзенні ўнутранай арганізацыі работы наркаматаў у адпаведнасць з задачамі сацыялістычнага будаўніцтва і 3. ўмацавання дысцыпліны, рэвалюцыйнай законнасці і аховы сацыялістычнай маёмасці.

Дадатак—пастановы VII з'езда советаў, СССР па дакладу аб канстытуцыйных пытаннях.

ГІКА

Мене

Выст
рускіх

Ахар

чэнне ў

моцна ў

шырокім

савецкай

капіталі

домасці

Тав.

як агро

росту а

перабуд

літарату

элемент

задачы-

цыяліст

класа і

ВАЛ

Мене

У св

ларусь-

цыяльна

пры бр

вых рэ

У кн

пад кір

нальнай

з краін

у краін

гаспада

емстваў

працоў

Кніж

ва ўсіх

з усёй

прывял

най лі

правад

ГІКАЛО, Н. Ф. За літаратуру, вартую эпохі Сталіна.

Менск, Партвыдавецтва, 1935 г. С. 42. Ц. 65 к.

Выступленне тав. Гікало 15/IX-34 г. у ЦК КП(б)Б на нарадзе беларускіх пісьменнікаў.

Ахарактарызаваўшы буйнейшае гістарычнае і палітычнае значэнне ўсесаюзнага з'езда савецкіх пісьменнікаў, тав. Гікало адзначае моцна ўзросшы попыт на мастацкую літаратуру і чытаемасць яе шырокімі масамі працоўных. Ён падкрэслівае велізарную ролю савецкай мастацкай літаратуры ў справе ліквідацыі перажыткаў капіталізма ў псіхіцы людзей, умацавання ў іх соцыялістычнай свядомасці.

Тав. Гікало ацэньвае выхад літаратуры БССР на ўсесаюзную арэну як агромную перамогу, як рэзультат ідэйна-палітычнага і творчага росту асноўнай масы беларускіх савецкіх пісьменнікаў на аснове перабудовы літарганізацый паводле рашэння ЦК ВКП(б) і ачысткі літаратурнага фронту ад нацыяналістычных і іншых антысавецкіх элементаў. Тав. Гікало заахвочвае ўвагу пісьменнікаў на іх далейшыя задачы шырокае вывучэнне жывых людзей у абстаноўцы новай соцыялістычнай працы, адлюстраванне гераічнай барацьбы рабочага класа і калгаснага сялянства за перамогу соцыялізма.

ВАЛКОВІЧ, Д. І. Савецкая Беларусь к XI з'езду саветаў.

Менск, Партвыдавецтва, 1935 г. С. 112. Ц. 1 руб.

У сваёй кніжцы тав. Валковіч лічбамі і фактамі паказвае, як Беларусь у мінулым адсталая краіна Расійскай імперыі, краіна соцыяльнага і нацыянальнага гнету—зараз над кіраўніцтвам партыі і пры брацкай дапамозе ўсяго СССР ператварылася ў адну з перадавых рэспублік Савецкага саюза.

У кнізе наглядна паказана, як рабочы клас і ўсе працоўныя БССР, над кіраўніцтвам большавіцкай партыі, на аснове ленінскай нацыянальнай палітыкі, у жорсткай класовай барацьбе ператварылі БССР з краіны аграрнай, з дробнай аднаасобнай сялянскай гаспадаркай,— у краіну індустрыяльна-аграрную, з буйнай соцыялістычнай сельскай гаспадаркай, з вялікай колькасцю буйных соцыялістычных прадпрыемстваў, калгасаў і саўгасаў, з павялічанай грамадзянскай дарослага працоўнага насельніцтва.

Кніжка насычана лічбамі і фактамі нашых буйнейшых поспехаў ва ўсіх галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. У кніжцы з усяй чоткасцю падкрэслівасца, што да гэтых нябачаных поспехаў прывяло нашу краіну цвёрдае і паслядоўнае ажыццяўленне генеральнай лініі партыі, цвёрды ленінскі шлях пад геніяльным кіраўніцтвам правадыра сусветнага пролетарыята—т. Сталіна.

ПАСТАНОВЫ ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б

Аб падрыхтоўцы насення да сяўбы па Чачэрскаму раёну

Пастанова бюро ЦК КП(б)Б

Прыняць да ведама заяву сакратара РК КП(б)Б тав. Кайкова аб тым, што як па ўсяму раёну, так, у прыватнасці, у калгасе «Май», Глыбачанскага с/с., адным з самых адставаўшых ураёне па падрыхтоўцы насення, на 10 лютага становішча рэзка палепшылася, дзякуючы прынятым мерам з боку партыйных і савецкіх арганізацый раёна і кіраўніцтва калгаса. Па раёну засыпана зернавых 111,9 проц., ачышчана 56,3 проц. насення. У к-се «Май» засыпана і ачышчана 101,0 проц.

Адзначыць, што на засыпку і абмен пшаніцы з боку райкома не было звернута ўвагі (засыпана пшаніцы 83,2 проц., абмен яшчэ не пачаўся), і сам сакратар тав. Кайкоў не ведае прычын адставання з засыпкой і абменам пшаніцы ў раёне.

Абавязаць РК і РКВК забяспечыць хутчэйшую засыпку пшаніцы і абмен яе і іншых зернавых да ўстаноўленага тэрміну.

Такую-ж работу неабходна правесці па ачыстцы зярна і абеззаражванню ад кляшча.

Папярэдзіць загадчыка райза т. І. Арбачова, што ЦК лічыць яго практычную работу па падрыхтоўцы да сяўбы незадавальняючай і патрабуе рашучай перабудовы работы ўсяго апарата ў бок большай аплэцыйнасці і асабістага ведання ходу падрыхтоўкі да вясны ў раёнах раіаючых калгасаў, асабліва ў частцы падрыхтоўкі насення, вывазу гною і т. д.

Даручыць ўпавнаважанаму Гомельскай міжрайканторы па ўраджайнасці т. Пераломаву неадкладна выехаць у Чачэрскі раён і асабіста правесці агульны ход падрыхтоўкі насення па раёну і ў прыватнасці падрыхтоўку ў калгасе «Май», далажыўшы аб выніках бюро ЦК.

Мс
па зас
таксам
ЦК
На пр
чорнай
задан
ЦК
наі п
кіраўн
варэн
насць
гажні
Па
самас
ўваж
ныя
То
раён
параў
плада
раёна
А
парта
памы
тоўц
Ц
каб
і абм
і прак
кіраў
стаіш
скла
і т. д
мент
гасна
бара
коль

Аб падрыхтоўцы насення да сяўбы па Мсціслаўскаму раёну

Пастанова бюро ЦК КП(б)Б

Мсціслаўскі раён з'яўляецца самым адсталым раёнам у рэспубліцы па засыпцы насення лёну (37 проц. на 1 лютага). Нездавальняючы таксама ход засыпкі зернавых — 88 проц., ачысткі насення, яго абмену.

ЦК лічыць, што адставанне Мсціслаўскага раёна не выпадкова. На працягу апошніх двух гадоў Мсціслаўскі раён не раз бываў на чорнай дошцы, правальваючы рад сур'ёзных сельскагаспадарчых заданняў.

ЦК не раз указваў РК і ўсёй партарганізацыі на тое, што асноўнай прычынай незадавальняючай работы з'яўляецца іх недастатковае кіраванне арганізацыяна-гаспадарчым умацаваннем калгасаў, пераўтварэннем іх у большэўцкія калгасы. ЦК не раз падкрэсліваў наяўнасць у Мсціслаўскай партарганізацыі ліберальных адносін да саб'ектнага і зрыўчыкаў дзяржаўных мерапрыемстваў.

Партыйна-савецкія арганізацыі Мсціслаўскага раёна ў значнай меры самасупакоіліся на дасягнутых 88 проц. калектывізацыі і не заўважваюць, як у радзе калгасаў арудуюць кулацкія контррэвалюцыйныя элементы, лодыры, зладзеі і бяздзельнікі.

Толькі гэтым можна тлумачыць тую абставіну, што Мсціслаўскі раён эканамічна найбольш магутны ў Беларусі, распалагаючы вялікім навукова-тэхнічным і лепшым якасна цяглом, інвентаром, пладароднымі землямі і т. д., стаіць усё ў радах самых адстаючых раёнаў БССР па выкананню асноўных сельскагаспадарчых кампаній.

Аднак, відаць, да гэтага часу як кіраўніцтва раёна, так і ўсё партарганізацыя Мсціслаўскага раёна, не разумеюць асноўнай сваёй памылкі і тлумачаць у асноўным і цяпер сваё адставанне ў падрыхтоўцы да сяўбы ўсякімі аб'ектыўнымі ўмовамі.

ЦК патрабуе ад Мсціслаўскага РК і ўсёй партарганізацыі раёна, каб зараз-жа на практычнай рабоце па засыпцы насення, ачыстцы і абмену і усёй астатняй рабоце па падрыхтоўцы да сяўбы рамонтна-трактароў і с.-г. інвентара, падрыхтоўка каня, вывозка гною і інш. — кіраўніцтва партарганізацыі раёна, сёл і калгасаў правярылі — хто стаіць на чале калгасаў і хто кіруе ім, у прыватнасці, зноў правярылі склад калгасных кладаўшчыкоў, заггасаў, рахункаводаў, сакратароў і т. д., бязлігасна выганяючы кулацкі і іншы контррэвалюцыйны элемент з калгасаў. Пачатая 10 лютага масавая самаправерка і міжкалгасная праверка павінна быць ператворана ў сапраўды большэўцкую барацьбу за насенне, яго высокую якасць і неабходную да сяўбы колькасць. Гэта-ж самаправерка павінна выконвацца і разасілацца пра

дзелкі паасобных антысавецкіх кулацкіх элементаў, якія зацясаліся ў калгасы і вядуць у іх падрыўную работу.

ЦК абавязвае РК кінучь на гэту работу ў калгасы ўсе лепшыя сілы раёна.

Абавязаць Белсельснаб неадкладна завезці ў Мсціслаўскі раён некаторую колькасць зернаачышчальных машын, у прыватнасці не менш трох трыераў, а таксама прапрацаваць усё пытанне па ўзмацненню снабжэння Мсціслаўскага раёна с.-г. машынамі і інвентаром.

Камандзіраваць тэрмінам на паўтары дэкады начальніка ільнякіраўніцтва НКЗ т. Савостава і інструктара с.-г. аддзела т. Кароўнікава для дапамогі рарганізацыям у падрыхтоўцы да сяўбы і дасканалага азнаямлення з партыйна-савецкай і гаспадарчай работай у раёне і прычынамі адставання раду калгасаў.

Камандзіраваць у Мсціслаўскі раён брыгаду з 10 чал. правяральных работнікаў, ведаючых сельскую гаспадарку, тэрмінам на дзве дэкады ў распараджэнне РК.

Абавязаць РК КП(б)Б дасканала праверыць, як арганізаваны калгасныя вытворчыя брыгады ў калгасах з пункту погляду падбору і расстаноўкі людзей, устанаўлення адказнасці і т. д., маючы на ўвазе недапушчальна нізкую прадукцыйнасць працы ў калгасах, паказаную Мсціслаўскім раёнам у мінулым 1934 г.

Абавязаць РК, на аснове данан пастановы, разгарнуць партыйную палітыка-масавую работу ў раёне, якая-б забяспечыла сапраўды парот усен партарганізацыі і калгаснікаў раёна да рашучай барацьбы за большавіцкую падрыхтоўку да вясны. Звярнуцца да пастаноўкі на бюро ЦК усяго пытання ў цэлым аб становішчы работы Мсціслаўскага РК і становішчы раёна ў першай палове сакавіка месяца г.г.

Па

Ад
ВКП(б)
сакрат
і ўказ
РВК
нерало
настав
упусці
сапраў
гаце
выкан
выкан

Ад
прамг
хоць-б
трансп
вэзкі
ЦК
работ
чыцка
теспра
пага
матар
рацьб
ве-ж
наў у

Вь

1.

невьж
прамг
яго н
значь

Ст

гав. І
кіраў
нярэд
паняс

Ді

теспр
і ква
цанга

" Бел

Аб ходзе лесавывазкі

Пастанова ЦК КП(б)Б і Совета Народных Камісараў БССР

Адзначыць тое, што, не гледзячы на спецыяльныя пастановы ЦК ВКП(б) і СНК СССР, ЦК КП(б)Б і СНК БССР, тэлеграфныя ўказанні сакратара ЦК КП(б)Б тав. Гікало, старшыні СНК БССР тав. Галадзела і ўказанні на радыспераклічцы, — дырэктары леспрамгасаў, старшыні РВК і сакратары РК КП(б)Б да 15 лютага не дабыліся патрэбнага пералому ў адносінах узмацнення лесазагатоўак і лесавывазкі, чым паставілі пад яўную пагрозу зрыву выкананне рашэння ЦК і СНК, упусцілі шмат часу. Гэта сведчыць аб тым, што многія РК і РВК сапраўднаму не займаюцца лесазагатоўкамі і лесавывазкай, у рэзультат чаго кварталны план па лесавывазцы на 15 лютага па БССР выканан па 51 проц., план-жа другой декады лютага за пяцідзень выканан толькі на 25 проц. замест 50 проц.

Адзначыць, як зусім ненармальнае становішча, што Лесбелам, леспрамгасамі і раённымі арганізацыямі да гэтага часу не дасягнуты хоць-бы якія-небудзь поспехі ў справе скарыстання механізаванага транспарта — трактароў, якія да гэтага часу не прыстасаваны да вывазкі драўніны, што з'яўляецца ганьбай для Лесбела.

ЦК КП(б)Б і СНК БССР ачаць зусім нецярпімымі наяўныя гэмыя работы па вывазцы лесаматар'ялаў і дроў з боку Слуцкага, Лельчыцкага, Нараўянскага, Бабруйскага, Крупскага і Петрыкаўскага леспрамгасаў, РВК і райкомаў, якія, як відаць, недацанілі аграмаднага гаспадарчага і палітычнага значэння своєчасовай вывазкі лесаматар'ялаў і апагу, указаным арганізацыі, замест большэвіцкай барацьбы за выкананне плана, абмяжовваюцца абяцаннямі, на справе-ж не прымаюць сапраўдных мер, забяспечваючых выкананне планаў у размерах і тэрмінах, устанавленых партыяй і урадам.

Выходзячы з гэтага, ЦК КП(б)Б і СНК БССР пастанаўляюць:

1. За невыкананне планаў па лесавывазцы 1 квартала 1935 г. і за невыкананне ўказанняў ЦК і Соўнаркома дырэктара Слуцкага леспрамгаса тав. Люкумовіча з работы дырэктара змясціць і перавесці яго на пасаду нам. дырэктара. Прапанаваць Лесбелу (т. Шапіра) назначыць неадкладна новага дырэктара Леспрамгаса.

Старшыні Слуцкага райвыканкома т. Князеву і сакратару райкома тав. Кіштымаву за адсутнасць з іх боку аперацыйнага штодзённага кіраўніцтва справай лесазагатоўак і вывазкі — паставіць на від і папярэдзіць, што ў выпадку адсутнасці зруху ў бліжэйшыя дні яны панясуць яшчэ больш суровае пакаранне.

Дырэктару Гарадоцкага леспрамгаса т. Шувалаву і Пухавіцкага леспрамгаса тав. Луканаву паставіць на від за дрэнную работу ў 1 квартале, бо ў іх процант выканання плана ніжэй сярэдняга процанта па БССР.

2. Дырэктарам леспрамгасаў: Крупскага—тав. Захарэвічу, Нараўлянскага—тав. Навіцкаму, Лельчыцкага—тав. Паўлоўскаму, нам. дырэктура Петрыкаўскага леспрамгаса тав. Шаробку за правал лесавывазкі абвясціць суровую вымову.

Указаць старшыні Лельчыцкага РВК тав. Гаўрусеву і сакратару райкома тав. Асінскаму, старшыні Петрыкаўскага РВК тав. Захаркіну і сакратару РК тав. Арашчуку, старшыні Нараўлянскага РВК тав. Элькіну і сакратару РК КП(б)Б тав. Казачэнку на адсутнасць з іх боку кіраўніцтва работай па лесу.

3. Прыняць да ведама паведамленне тав. Шапіра, што на працягу бліжэйшай дэкады ўся бягучая запазычанасць па лесазагатоўках і лесавывазцы будзе цалкам пагашана.

Хадайніцтва Лесбела аб выдачы гарантыйнага ліста пад бюджэт БССР на атрыманне звышпланавых банкаўскага крэдыта на пагашэнне запазычанасці—адхіліць.

Абавязаць Пухавіцкі, Бярэзінскі, Клічаўскі і Чэрвеньскі РВК на працягу 3-х дзён выканаць нарад на фурманкі для Осіповіцкага леспрамгаса згодна ўстаноўленаму камісіяй па вярбоўцы рабочай сілы плану.

Абавязаць цэнтральныя і раённыя газеты ўзмацніць увагу да пытанняў лесавывазкі і лесазагатоўак, аддаючы гэтаму пытанню больш увагі, чым да гэтага часу.

У сувязі з тым, што другая дэкада лютага месяца не толькі не дала пералому па забяспечанню выканання дэкаднага плана і навагодняй вывазкі лесу панізіўся,—абвясціць з 21 лютага па 10 сакавіка 1935 г. ударны двухдэкаднік вывазкі лесу і торфу.

Абавязаць раённыя арганізацыі забяспечыць удзел усёй цягавой сілы ў лесавывазцы, за выключэннем жаробных конематак.

У сувязі з тым, што ў цэлым радзе месц аднаасобнікі зусім слаба прыцягваюцца да лесавывазкі і загатоўак і выкананне плана ідзе галоўным чынам за кошт работ жалгаснага цягла,—ЦК і СНК указваюць на неабходнасць поўнага прыцягнення аднаасобнікаў да выканання імі задання па лесазагатоўках і вывазцы, як важнейшага дзяржаўнага задання.

4. Папярэдзіць усіх дырэктароў леспрамгасаў, старшын РВК і сакратароў райкомаў, што выкананне павясла на ўстаноўленыя тэрміны як колькасна, так і па асартыменту, з'яўляецца важнейшай гаспадарча-палітычнай задачай і што ЦК КП(б)Б і СНК БССР будуць меркаваць аб іх рабоце па ходу лесавывазкі.

5. Назначыць дадатковых упаўнаважаных ЦК і СНК у адстаючыя раёны. Падбор людзей даручыць промаддзелу ЦК.

6. Папярэдзіць усіх упаўнаважаных ЦК і СНК, што яны нароўні з кіраўніцтвам раёна нясуць поўную адказнасць за рэзультаты работы па лесазагатоўках і лесавывазцы.

7. ЦК і СНК лічаць, што ўсё гэта сведчыць аб дрэннай рабоце органаў Лесбела (тав. Шапіра) і Упоўнаркамлеса (т.т. Трэцюхін, Дварэцкі) па ажыццяўленню рашэнняў партыі аб лесе і прапануюць ім узмацніць аперацыйную работу па лесавывазцы.

8. Даручыць промаддзелу ЦК т. Готфрыду намяціць раены, работа якіх па загатоўцы і вывазцы драўніны павінна быць заслухана на бліжэйшым бюро ЦК.

9. Гэта рашэнне сёння-ж перадаць у раены.

САКРАТАР ЦК КП(б)Б—Н. ГІКАЛО
СТАРШЫНЯ СНК БССР—М. ГАЛАДЗЕД

Аб
ніку

Паст

За
у 193
жаве
насту
1.
у 193
1935
(у цэ

2.
створ
(у цэ

Горка
Кіраў
Калін
Свер
Чэляб
Куйб
Орэн
Варо
Курс
Сталі
Сара
Азов
Паун
Омск
Захо
Усхо
Крас

Аб абавязковых пастаўках зярна, рысу і сланечніку дзяржаве калгасамі і аднаасобнымі гаспадаркамі з ураджаю 1935 г.

Постанова Савета Народных Камісарыяў Саюза ССР і Цэнтральнага Камітэта ВКП(б)

Захаваць па абавязковых пастаўках на 1935 год дзейнічаўшыя ў 1934 годзе парадак і нормы здачы зярна, рысу і сланечніку дзяржаве калгасамі і аднаасобнымі гаспадаркамі з унясеннем пры гэтым наступных змен:

1. Зменшыць нормы здачы зярна калгасамі супроць дзейнічаўшых у 1934 г. па наступных абласцях і рэспубліках і ўстанавіць па іх на 1935 год нормы здачы зярна з разліку на кожны гектар плана сяўбы (у цэнтнерах):

	Калгасы, абслуг. МТС	Калгасы, не абслуг. МТС
УССР	2,3	2,4
У тым ліку		
Одэская абласць	2,8	3,3
Днепрапятроўская абласць	2,7	3,3
Вінніцкая абласць	2,1	2,7
Данецкая абласць	2,1	2,2
Казахская АССР	1,2	1,5

2. Устанавіць нормы здачы зярна, сланечніку і рысу па новаствораных краях і абласцях з разліку на кожны гектар плана сяўбы (у цэнтнерах):

	Калгасы, абслуг. МТС			Калгасы, не абслуг. МТС		
	Па зярну	Па рысу	Па сланечніку	Па зярну	Па рысу	Па сланечніку
Горкаўскі край	0,9	—	—	1,1	—	—
Кіраўскі край	1,1	—	—	1,7	—	—
Калінінская обл.	0,7	—	—	1,0	—	—
Свердлоўская обл.	1,6	—	—	2,1	—	—
Чэлябінская обл.	1,2	—	0,6	1,7	—	0,8
Куінбэшэўскі край	1,7	—	1,5	2,3	—	1,7
Орэнбургская обл.	1,4	—	1,3	1,9	—	1,5
Варонежская обл.	2,2	—	3,2	2,8	—	3,5
Курская обл.	2,1	—	3,2	2,5	—	3,5
Стаўінградскі край	1,6	—	1,6	1,8	—	1,9
Саратаўскі край	1,6	—	1,4	1,8	—	1,7
Азова-Чорнаморскі кр.	2,1	3,9	3,0	2,2	4,2	3,1
Паўночна-Каўказскі кр.	1,9	3,5	3,0	2,0	4,2	3,3
Омская абласць	1,6	—	0,9	2,0	—	1,0
Заходне-Сібірскі кр.	2,1	—	1,1	2,4	—	1,3
Усходне-Сібірскі кр.	1,8	—	—	2,4	—	—
Краснаярскі край	2,6	—	—	2,7	—	—

3. Устанавіць па Узбекскай ССР, Таджыкскай ССР і Туркменскай ССР нормы здачы зярна калгасам з ураджаю 1935 года асобна з пасаваў на паліўных землях і асобна з багарных пасаваў з разліку на кожны гектар плана сяўбы (у цэнтнерах):

	Калгасы, абслуг. МТС.		Калг., не абсл. МТС	
	З паліўных пасаваў	З багарных пас.	З паліўных пас.	З багарн. пасев.
Узбекская ССР	3,0	0,9	3,5	1,3
Таджыцкая ССР	3,0	1,5	3,5	1,5
Туркменская ССР	2,5	0,3	2,6	0,4

4. Зацвердзіць для аднаасобных гаспадарак наступныя сярэднія па абласцях, краях і рэспубліках нормы здачы зярна дзяржаве з ураджаю 1935 года з разліку на кожны гектар устаноўленага плана пасеву азімых і яравых зернавых культур (у цэнтнерах):

Паўночны край	1,1	Азова-Чорнаморскі кр.	3,1
Карэльская АССР	0,8	Паўночна-Каўказскі край	3,0
Ленінградская обл.	1,1	Крымская АССР	3,5
Заходняя обл.	1,5	Казакская АССР	2,2
Ма'коўская обл.	2,0	Омская обл.	3,0
Калінінская обл.	1,3	Кіргізская АССР	3,0
Іваніўская обл.	1,3	Заходне-Сібірскі край	3,2
Горкаўскі край	2,0	Усходне-Сібірскі край	3,2
Кіраўскі край	2,0	Якуцкая АССР	1,0
Свердлоўская обл.	2,8	Краснаярскі край	3,5
Чэлябінская обл.	2,5	УССР	2,8
Башкірская АССР	2,8	БССР	1,1
Татаўская АССР	2,8	ЗСФСР	1,0
Куйбышэўскі край	3,0		
Оренбуржская обл.	2,5	З ПАЛІЎНЫХ ЗЯМЕЛЬ	
Варонежская обл.	3,3	Узбекская ССР	4,2
Курская обл.	3,1	Таджыцкая ССР	4,2
Стаўлінградскі край	2,3	Туркменская ССР	3,0
Саратаўскі край	2,8		

5. Даручыць Камітэту па загатоўках пры СНК СССР к 15 сакавіка 1935 г. устанавіць нормы здачы з 1 гектара асобна для пшаніцы, асобна для жыта і асобна для бабовых культур па кожнай рэспубліцы, краю і абласці.

6. Прапанаваць Соўнаркомам саюзных рэспублік, край (обл.) выканкам, абкомам, краінам і ЦК нацкомпартай у адпаведнасці з данай пастановай устанавіць і з зацверджання Камітэта па загатоўках пры СНК СССР анатаваць к 25 сакавіка ў паўднёвых абласцях (Крымская АССР, УССР, Паўночна-Каўказскі край, Азова-Чорнаморскі край, Саратаўскі край, Стаўлінградскі край, Узбекская ССР, Туркменская ССР, Таджыцкая ССР і Закаўказская СФСР) і к 1 красавіка ва ўсіх астатніх абласцях, краях і рэспубліках паравяныя нормы здачы зярна, рысу і сланечніку дзяржаве калгасамі, аднаасобнымі гаспадаркамі, дапускаючы хістанні вышэй ці ніжэй нормы, устаноўленай для данага края, абласці, рэспублікі, з тым аднак, каб было забяспечана поўнае выкананне устаноўленых для рэспублікі, края і абласці размераў паставак зярна, рысу і сланечніку калгасамі і аднаасобнымі гаспадаркамі і каб сярэднія нормы здачы зярна, рысу і сланечніку з гектара па рэспубліцы, краю і абласці ў цэлым былі не ніжэй устаноўленых данай пастановай.

Параённыя нормы, устаноўленыя СНК саюзных рэспублік, край (обл.) выканкамі, з'яўляюцца абавязковымі для ўсіх калгасаў і аднаасобных гаспадарак раёна і не могуць падвяргацца зменам.

7. Зацвердзіць наступныя граничныя тэрміны выканання калгасамі і аднаасобнымі гаспадаркамі ўстаноўленых для іх гадавых абавязацельстваў па пастаўках зярна і сланечніку дзяржаве з ураджаю 1935 г.

ПА ЗЯРНУ:

Па ЗСФСР, Узбекскай ССР, Таджыкскай ССР, Туркменскай ССР і Крымскай АССР: для калгасаў—1 кастрычніка для аднаасобных гаспадарак—15 верасня;

Па УССР, Азова-Чорнаморскаму, Паўночна-Каўказскаму, Заходне-Сібірскаму, Краснаярскаму, Усходне-Сібірскаму краях, Омскай, Свердловскай, Чэлябінскай абласцях, Якуцкай АССР, Карэльская АССР і Казакскай АССР: для калгасаў—15 лістапада і для аднаасобных гаспадарак—15 кастрычніка.

Па астатніх абласцях, краях і рэспубліках: для калгасаў—1 лістапада, для аднаасобных гаспадарак—1 кастрычніка.

ПА СЛАНЕЧНІКУ:

Па Варонежскай, Чэлябінскай, Омскай абласцях Заходне-Сібірскаму краю, Башкірскай АССР, Татарскай АССР і Казакскай АССР: для калгасаў—15 лістапада і для аднаасобных гаспадарак—1 лістапада; па астатніх абласцях, краях і рэспубліках: для калгасаў—1 лістапада, для аднаасобных гаспадарак—15 кастрычніка.

8. Даручыць Камітэту па загатоўках пры СНК СССР, выходзячы з устаноўленых данай пастававай граничных тэрмінаў выканання паставак зярна і сланечніку калгасамі і аднаасобнымі гаспадаркамі, устанавіць календарныя тэрміны выканання калгасамі і аднаасобнымі гаспадаркамі ўстаноўленых для іх абавязацельстваў па пастаўках зярна і сланечніку дзяржаве.

9. Абавязаць райвыканкомы і раёнпачынаемых Камітэта па загатоўках пры СНК не пазней 15 красавіка 1935 г. уручыць калгасам і аднаасобным гаспадаркам абавязацельствы па здачы зярна, рысу і сланечніку дзяржаве з указаннем тэрмінаў выканання гэтых абавязацельстваў.

10. Устанавіць, што грэчка і проса прымаюцца ад калгасаў і аднаасобных гаспадарак па зернапастаўках у іх планах здачы пшаніцы і жыта і залічваюцца у выкананне абавязацельстваў калгаса і аднаасобнай гаспадаркі з разліку:

30 фунтаў грэчкі за 1 пуд пшаніцы, або жыта;

1 пуд проса за 1 пуд пшаніцы, або жыта.

11. Забараніць усім без выключэння органам улады, у тым ліку і загатоўчым арганізацыям, устанавіць для калгасаў і аднаасобных гаспадарак сустрэчныя планы па пастаўках дзяржаве зярна, рысу і сланечніку і папярэдзіць усе партыйныя і савецкія арганізацыі, што асобы, віновныя у даных сустрэчных планах, будуць прыцягнуты да крымінальнай адказнасці.

Старшыня Савета Народных Камісараў СССР—В. Молатаў.

Сакратар Цэнтральнага Камітэта ВКП(б)—І. Сталін.

горсоветы і РВК, што правядзенне рамонту млыноў ні ў якім фазе не павінна выклікаць масавых астановак млыноў, скарачэння памольнай плошчы і зніжэння вытворчай праграмы.

7. Увесці ў практыку, па жаданню калгасаў, авансавую здачу памольнага збору на пункты Заготзярна шляхам:

а) арганізацыі калектыўнага памолу калгасамі зярна для калгаснікаў з забяспечаннем пры гэтым размолу зярна ў адпаведнасці з патрэбамі калгаснікаў;

б) авансавай здачы памольнага збору калгасамі, калгаснікамі і працоўнымі гаспадаркамі на заготпункты Заготзярна і правядзення млынамі памолу зярна адпаведна прынятым пунктамі Заготзярна авансам.

8. Для палепшання фінансавага становішча млыноў с.-г. мукамолля і павышэння зацікаўленасці мясцовых органаў (сельсоветаў, РВК) у паступленні памольнага збору поўнасю:

а) з 1-га студзеня 1935 г. павялічыць аплату млынам, якія здаюць памольны збор на 30 проц. у параўнанні з існуючымі цяпер цэнамі;

б) 50 проц. сумы, атрымліваемай ад гэтага павышэння, адлічваецца ў распараджэнне РВК і сельсоветаў (10 проц. сельсоветам, 5 проц. РВК) на выдаткі, звязаныя з культурна-дарожным будаўніцтвам у вёсках, звыш зацверджаных для іх бюджэтаў і плана будаўніцтва на 1935 г.;

в) астатнія 50 проц. (15 проц. з 30-процантнага павышэння аплаты памольнага збору) паступаюць у распараджэнне млыноў с.-г. мукамолля.

9. У адпаведнасці з арт. 8 гэтай пастановы скасаваць з 1 студзеня 1935 г.:

а) 20 проц. натуральных адлічэнняў ад памольнага збору на мясцовае снабжэнне;

б) 20 проц. адлічэнняў млыноў з кошту памольнага збору ў фонд капітальнага будаўніцтва.

10. Усё зярно, якое паступае на млыны ў памольны збор, павінна быць цалкам без усяжага затрымання здана на пункты Заготзярна.

Дырэктары і загадчыкі млыноў нясуць адказнасць за ўсяжае расходванне памольнага збору без нарадаў Заготзярна па закону ад 7 жніўня 1932 г. «Аб ахове маёмасці дзяржаўных прадпрыемстваў калгасаў і кааперацыі і ўзмацненні грамадскай (соцыялістычнай) уласнасці».

11. Прапанаваць усім раённым партыйным і савецкім арганізацыям павесці рашучую барацьбу са скажэннямі закона аб памольным зборы (падмена планаў цвёрдымі заданнямі і інш.) і ператварэннем памольнага збору ў своеасаблівую сістэму падатку.

12. ЦК КП(б)Б і СНК БССР лічаць важнейшай задачай упаўкамзаг СНК, райкомаў КП(б)Б, райвыканкомаў, НКМясцпрома, НКЗемляробства і уп. НКСоўгасаў на першае паўгоддзе 1935 г. забяспечанне поўнасю выканання ўстаноўленага плана памольнага збору для кожнага раёна і млына і папярэджваюць, што за выкананне гадавога плана памольнага збору яны нясуць такую-ж адказнасць, як і за выкананне планаў заготовак і закупак хлеба.

13. З выданнем гэтай пастановы скасаваць пастановы СНК БССР за 14/VII—33 г. № 1049 «Аб памольным зборы», за 10/VIII—33 г.

№ 1198 «Аб рэгуляванні памольнага збору на млынах с.-г. мукамолля», за 20/VIII—33 г. № 1327 «Аб устанаўленні ставак памольнага збору ў раёнах, мяжуючых з УССР і заходняй обласцю» і арт. 3 пастановы ЦК КП(б)Б і СНК БССР за 17/VII—34 г. (пратакол № 32 за 17/VII—34 г.) «Аб паступленні памольнага збору на 1934 г.»

14. Даручыць НКФінансаў, упоўкамзаг СНК СССР па БССР і НКМясцпрома ў пяцідзённы тэрмін выдаць за сумеснымі подпісамі ў адпаведнасці з гэтай пастановай інструкцыю, прадугледзеўшы ў ёй процанты за памол, плату за памол, парадак адлічэння млынам у сельскі бюджэт і раённы бюджэт прадугледжаных гэтай пастановай сум з павышэння аплаты за зярно, здаваемае млынамі дзяржаве.

САКРАТАР ЦК КП(б)Б—Н. ГІКАЛО
СТАРШЫНЯ СНК БССР—М. ГАЛАДЗЕД

Уп. Галоўлітбела № 3303

Тыраж 10300.

457.600 друк. зп. (8 $\frac{1}{2}$ арк.)

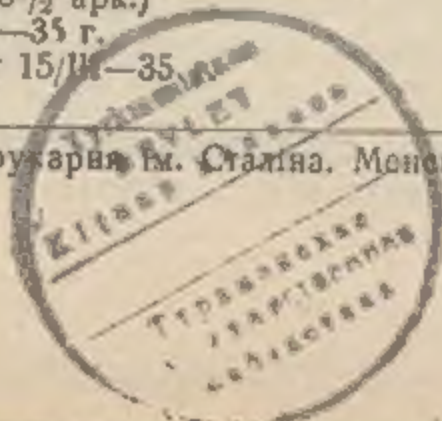
Здана ў набор 4/III—35 г.

Падпісана да друку 15/III—35

Рэдкалегія

Мінкін (адк. рэдактар)
Конік

Друкарня ім. Сталіна. Менск, Энгельса, 2. Зак. № 166.

молля»,
збору
тановы
7/VII—

СССР і
дписами
и ў ёй
у сель-
ай сум

АЛО
ЗЕД

актар)

196

0000000 19925 17

ЦАНА 80 кав.

ВЫДАВЕЦТВА ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“

Менск, Чырвонаармейская, ЦК КП(б)Б, пакой 105.

ЧАСОПІС

„БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

ОРГАН ЦК КП(б)Б.

- Б. Б.** асвятляе асноўныя пытанні марксізма-ленінізма, тэарэтычныя і практычныя пытанні партыйнай, савецкай, гаспадарчай, прафесійнай работы і вядзе рашучую барацьбу за генеральную лінію партыі на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** асвятляе пытанні нацыянальнай палітыкі партыі і вядзе рашучую барацьбу з буржуазна-нацыяналістычнымі скажэннямі лініі партыі ў нацыянальным пытанні.
- Б. Б.** асвятляе ўсе пытанні тэорыі і практыкі культурнага будаўніцтва і марксісцка-ленінскага выхавання.
- Б. Б.** шырока асвятляе работу палітаддзелаў саўгасаў і транспарта ў справе выканання задач, пастаўленых перад імі партыяй.
- Б. Б.** шырока асвятляе пытанні партыйнага будаўніцтва, пытанні перабудовы партыйнай работы.
- Б. Б.** у абавязковым парадку асвятляе вопыт работы раённых партыйных і савецкіх арганізацый, прадпрыемстваў, павасобных партарганізацый на розных участках сацыялістычнага будаўніцтва, работу саўгасаў, калгасаў, МТС, транспарта і іх барацьбу за рэалізацыю чарговых задач сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** уяўляе аддзел кансультацый па розных пытаннях: палітыка-эканамічных, агра-тэхнічных і інш.
- Б. Б.** разлічан на кіруючы і нізавы партактыў, які вядзе работу ў розных галінах нашага сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** а'яўляецца часопісам абсалютна неабходным у штодзённай рабоце партарганізацый, кіруючым часопісам па пытаннях партбудаўніцтва для кіраўнікоў партыйных, савецкіх, гаспадарчых і профсаюзных арганізацый, парткомаў і для павасобных членаў партыі.

ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА на час. „БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“ на 1935 год

ПАДПІСНАЯ ЦАНА:

24 НУМАРЫ У ГОД	На год		На 6 м-цаў		На 1 м-ц		КОШТ АДНАГО НУМАРА 40 к.
	Р.	К.	Р.	К.	Р.	К.	
	9	60	4	80	—	80	

Падпіска прымаецца штомесяц усімі райсюзо Саюзнаўку, павасобнымі ўпаўнаважанымі па доўку на падпрэ-
емствах, ва ўсіх паштовых аддзялен-
нях, агенцтвамі і ўсімі газетаносцамі.